

**UCHWAŁA NR XXVIII/263/2022
RADY MIEJSKIEJ W KAŁUSZYNIE**

z dnia 25 lutego 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6a, art. 10 f ust. 4 w związku z art. 10 e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j.: Dz.U. z 2021 poz. 1372 ze zm.) oraz w związku z art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1057) Rada Miejska w Kałuszynie uchwala, co następuje:

§ 1.

1. Uchwala się i przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 -2030
2. Strategia Rozwoju Gminy Kałuszyn, o której mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kałuszyna.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Kałuszyn.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Bogusław Michalczyk

Załącznik nr 1 do Uchwały
Nr XXVIII/263/2022 Rady
Miejskiej w Kałuszynie
z dnia 25 lutego 2022 roku.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN

NA LATA 2021-2030

Opracowanie powstało na zlecenie
Urzędu Miejskiego w Kałuszynie.

Zamawiający

Urząd Miejski w Kałuszynie
ul. Pocztowa 1
05 - 310 Kałuszyn
REGON:000528451
NIP:8221002958
e-mail: fundusze@kaluszyn.pl
www: www.kaluszyn.pl

Wykonawca

Contract Consulting Sp. z o. o.
ul. Obwodowa 7a
00 - 532 Warszawa
KRS: 0000305136
NIP: 676-005-49-73
REGON: 350417312
e-mail: biuro@contract-consulting.pl
www: www.contract-consulting.pl

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
Metodologia	5
Część 1. Podstawowe informacje o Gminie Kałuszyn.....	8
Część 2. Wnioski z diagnozy społecznej.	13
Część 3. Podsumowanie sytuacji gospodarczej Gminy Kałuszyn.	27
Część 4. Wnioski z diagnozy środowiskowej Gminy Kałuszyn.	32
Część 5. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej Gminy Kałuszyn.....	40
Część 6. Wnioski z diagnozy sytuacji finansowej.	53
Część 7. Analiza SWOT.	55
Część 8. Wizja rozwoju i misja Gminy Kałuszyn.	59
Część 9. Rozwój strategiczny Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030.	63
Część 10. System zarządzania, wdrażania i monitoringu programu Strategii.	74
Część 11. Powiązanie Strategii Rozwoju z innymi dokumentami strategicznymi.	81
Część 12. Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych.	87
Część 13. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.	90
Spis tabel	92
Spis rysunków	93
Spis wykresów	94
Spis fotografii.....	95

Wprowadzenie

Planowanie przyszłości Gminy polega na dysponowaniu jego zasobami oraz podejmowaniu decyzji, które w jak największym stopniu przysłużą się do rozwoju mieszkańców Gminy Kałuszyn i zapewnią warunki do dogodnego życia i spędzania czasu jego mieszkańcom.

Strategia rozwoju gminy mimo swojego nieobligatoryjnego charakteru, jest jednym z ważniejszych dokumentów stanowiących podstawę strategiczną do pozyskiwania środków finansowych z UE. Poza tym, określone w strategii zasady, cele oraz działania na rzecz rozwoju gminy stanowiąc będą wytyczne dla wszelkich dokumentów wykonawczych w gminie i powinny być punktem wyjścia i podstawą do realizacji zadań gminnych w perspektywie wieloletniej. Ponadto strategia określać będzie wynikające z docelowego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, które stanowiąc będą punkt odniesienia dla studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego dla integracji i planowania społecznego i gospodarczego z przestrzennym.

Niniejszy dokument stanowi wyczerpujący obraz samorządu w ujęciu obiektywnym. Jest to opracowanie sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Kałuszyn pod kątem obecnego, jak i przyszłego rozwoju lokalnego. Jest to analiza wyjściowa, która służy przygotowaniu dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030”.

Wyniki opierają się na faktach i niezbędnych komentarzach a zaprezentowane są w podziale na główne sfery funkcjonowania Gminy Kałuszyn tj.: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenną i finansową.

Sfera społeczna przedstawia informacje dotyczące mieszkańców zaczynając od struktury demograficznej, kolejno omówiono także jakość i dostępność usług publicznych dla mieszkańców, takich jak m.in. edukacja, kultura i czas wolny, sport i rekreacja, turystyka, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, bezpieczeństwo publiczne.

W sferze gospodarczej poruszono kwestie lokalnej gospodarki, w tym także rynku pracy. W sferze środowiskowej omówiono stan i ochronę środowiska oraz plany inwestycyjne. Natomiast sfera przestrzenna obejmuje zagadnienia związane z warunkami zamieszkiwania w Gminie - m.in. komunikacja, infrastruktura. W sferze finansowej omówiono, przede wszystkim wykonanie budżetu w ostatnich latach oraz inwestycje.

Zakres czasowy analizy w przypadku większości zagadnień obejmuje lata 2016 - 2020. Jeżeli możliwe było zaprezentowanie nowszych informacji i danych, które wnoszą wartość dodaną do części analitycznej, to również je przedstawiono.

Niekiedy, dla podkreślenia dynamiki zmian dane statystyczne obejmowały starsze lata. Diagnoza przedstawia portret Gminy Kałuszyn pod względem statystycznym i opisowym.

Do przygotowania niniejszej diagnozy wykorzystano dane statystyczne pochodzące z otwartych baz danych, głównie z Banku Danych Lokalnych GUS, a także informacje ilościowe i dane przekazane przez Urząd Miejski w Kałuszynie. Opierano się również na raportach, opracowaniach tematycznych oraz informacjach zamieszczanych na oficjalnych stronach internetowych instytucji.

Diagnoza została podsumowana w ramach syntetycznego zestawienia najważniejszych konkluzji (wniosków) a także wyzwań w ramach poszczególnych rozdziałów.

Metodologia

W opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 przyjęto metodę ekspercko-partycypacyjną (społeczną).

Przyjęta przy powstawaniu dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn metoda partycypacyjno-eksperska, pozwoliła na wyodrębnienie dwóch zasadniczych i komplementarnych elementów tworzenia dokumentu, a mianowicie warstwy analitycznej oraz warstwy konsultacyjnej.

W warstwie analitycznej prac nad Strategią uwzględniono:

- analizę zrealizowanych oraz aktualnych inwestycji i działań wpływających na rozwój Miasta,
- zebranie i analizę dostępnych informacji statystycznych dotyczących gminy i Miasta Kałuszyn zawartych w GUS oraz danych będących w posiadaniu Urzędu Miejskiego i jednostek podporządkowanych;
- przegląd dostępnych i cytowanych informacji w zakresie prognozy rozwoju gospodarczego i społecznego regionów Polski;
- analizę dokumentów strategicznych Polski, planów rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz powiatu mińskiego.

Warstwa konsultacyjna prac nad Strategią objęła natomiast:

- analizę warsztatową obecnie obowiązujących dokumentów strategicznych Gminy,
- spotkania warsztatowe z Kierownictwem oraz Radą Miejską w Kałuszynie, prowadzone w 2021 roku.

Rysunek 1. Elementy tworzenia dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Rysunek 2. Etapy procesu opracowywania Strategii.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Rysunek 3. Proces zarządzania strategicznego w Gminie Kałuszyn.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Podstawowe informacje o Gminie Kałuszyn

Część 1. Podstawowe informacje o Gminie Kałuszyn.

W celu przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn opracowano diagnozę Gminy Kałuszyn w której wykorzystano zarówno dane zastane dostępne w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Miejskiego w Kałuszynie, jak i pozyskano opinie dotyczące stanu gminy od przedstawicieli lokalnej społeczności. Szczegółowa diagnoza stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

Gmina Kałuszyn to gmina miejsko - wiejska, położona w województwie mazowieckim, we wschodniej części powiatu mińskiego, przy drodze krajowej Nr 2 Świecko - Terespol. Przez teren gminy przebiega fragment autostrady A - 2 (obwodnica Mińska Mazowieckiego) co stwarza dogodne warunki dojazdu do Warszawy, Mińska Mazowieckiego i Siedlec.

Obszar gminy o powierzchni 94,4 km² stanowi 8% powierzchni powiatu mińskiego. Gmina Kałuszyn graniczy:

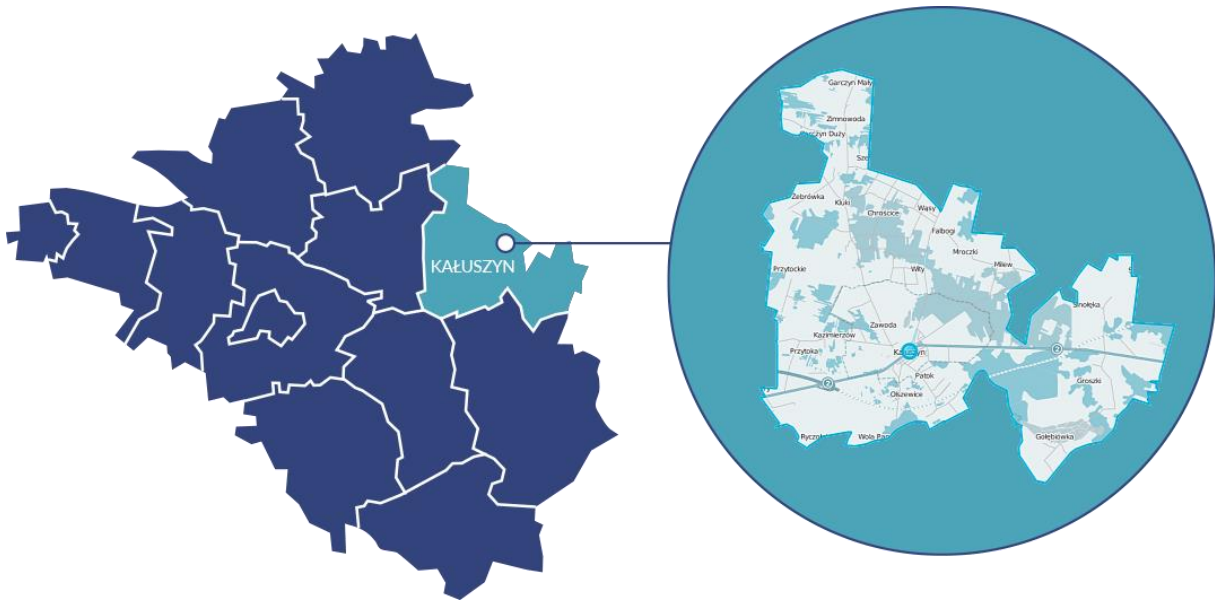
- od północy z gminami Grębków, Wierzbnio i Dobrze,
- od wschodu z Gminą Kotuń,
- od południa z gminami Mrozy i Cegłów,
- od zachodu z Gminą Jakubów.

Gmina Kałuszyn położona jest w dorzeczu Bugu na pograniczu dwóch regionów geograficznych: Kotliny Warszawskiej na zachodzie i Wysoczyzny Siedleckiej na wschodzie. Mazowsze pod względem ukształtowania powierzchni stanowi płaską kotlinę, jednak na wschód od Wisły teren ten podnosi się z wolna osiągając pod Kałuszynem 223 m n.p.m. Występuje tu niewielki rozdoliniony garb, będący najokazalszą wyniosłością pomiędzy Wisłą i Bugiem, dalej zaś ciągną się już monotonne równiny podlaskie. Ta wyniosłość terenu dość silnie rozcięta przez erozję licznych cieków wodnych nazywana jest w literaturze „guzem kałuszyńskim”. Ponieważ tu bierze początek kilka małych rzeczek płynących do Wisły i Bugu, niektórzy autorzy ten guz terenowy nazywają również „kałuszyńskim węzłem wodnym”.

W latach 1975 - 1998 gmina położona była w województwie siedleckim. Siedzibą gminy jest miasto Kałuszyn. Miasto jest centralnie położone w stosunku do całości gminy. W granicach administracyjnych miasta Kałuszyn znajduje się 13% powierzchni, zaś pozostałe 87% stanowi teren wiejski gminy. Na system osadniczy gminy składa się 29 miejscowości. Ponadto system osadniczy charakteryzuje się zwartością niewielkich wsi położonych w niedużej odległości od Kałuszyna i od siebie: od ok. 0,5 km - Patok, Szymony, Olszewice, Ryczołek, Kazimierzów, do ok. 4 km - Chrościce, Wity, Milew, Leonów. Najdalej położone miejscowości to w odległości ok. 12 km od Kałuszyna - Garczyn Duży, Garczyn Mały, Zimnowoda, Gołębiówka.

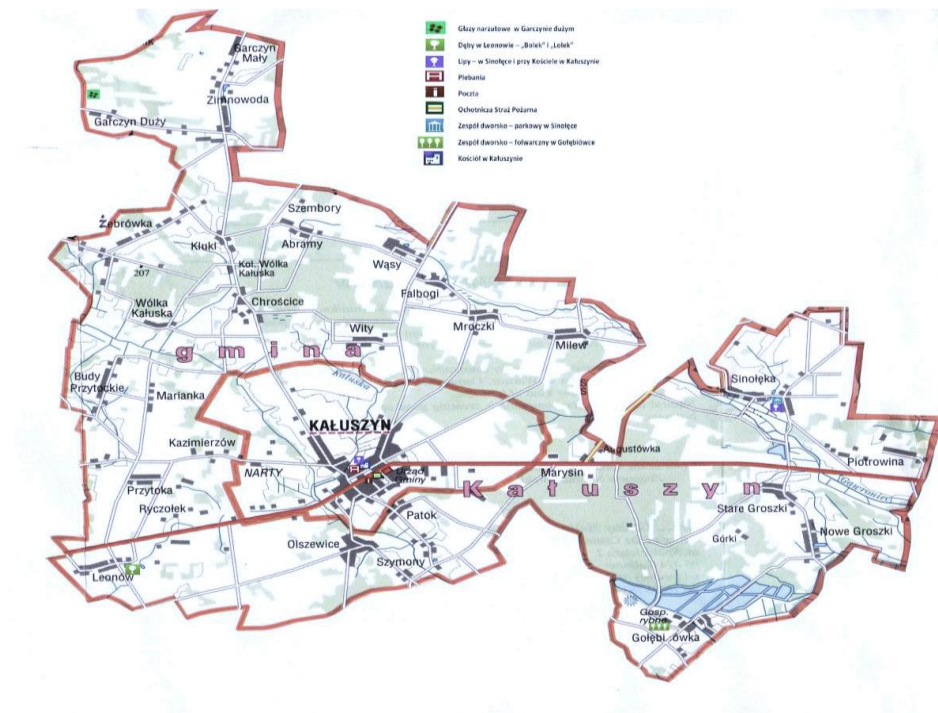
Miejscowości sołectkie: Abramy, Budy Przytockie, Chrościce, Falbogi, Garczyn Duży, Garczyn Mały, Gołębiówka, Kazimierzów, Kluki, Leonów, Marianka, Milew, Mroczyki, Nowe Groszki, Olszewice, Patok, Piotrowina, Przytoka, Ryczołek, Sinołęka, Stare Groszki, Szembory, Szymony, Wąsy, Wity, Wólka Kałuska, Zimnowoda, Żebrówka. Wieś bez statusu sołectwa Marysin.

Rysunek 4. Potożenie Gminy Kałuszyn.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Rysunek 5. Mapa Gminy Kałuszyn.

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie materiałów z UM.

Herb Kałuszyna w postaci czarnego kozła w żółtym polu ustanowiono 160 lat temu. Motyw kozła wywodzi się od klejnotu herbowego rodziny Zamojskich do których w przeszłości należał Kałuszyn.

Kałuszyn położony jest w zdrowym i atrakcyjnym przyrodniczo regionie. Niezwykle istotnym elementem pejzażu są kompleksy leśne. Wśród nich znajdują się głównie bory mieszane. Akweny położone między lasami, łąkami tworzą ekosystemy sprzyjające bytowaniu różnorodnych gatunków fauny i flory.

Historia

Najstarsze znaleziska archeologiczne w gminie Kałuszyn pochodzą z trzeciego wieku przed naszą erą. Od czasów średniowiecza tereny wchodziły w skład Ziemi Liwskiej. Właścicielami miejscowości byli kolejno: Kałuscy, Orzeczy, Opaccy, Rudzińscy, Różanieccy i Zamoyscy. Ostatnim dziedzicem Kałuszyna był Aleksander Wątróbski. W XV w. miejscowy dziedzic Stanisław Kałuski wybudował we wsi kościół i osadził kmieci. W drugiej połowie XVI wieku Kałuszyn był wsią o dobrze rozwiniętym rzemiośle i liczył ponad 100 mieszkańców. Większość historyków przyjmuje jako datę lokacji rok 1718, kiedy król August II na Sejmie w Grodnie. Do roku 1777 Kałuszyn uległ rozwojowej stagnacji i liczył w tym czasie od 200 do 438 mieszkańców z czego większość stanowili Żydzi.

Upadek Powstania Kościuszkowskiego w 1794 roku i trzeci rozbiór Polski zahamowały na pewien okres rozwój Kałuszyna. Miasto i okolice wcielone zostały do zaboru austriackiego. Powstała tu Galicja Zachodnia. W latach 1810 - 1827 nastąpił szybki rozwój miasta, które w 1810 roku liczyło już 1431 mieszkańców. Ludność utrzymywała się głównie z handlu, rzemiosła. W mieście prócz Kościoła i plebanii, funkcjonowała fabryka skór, zajazd, młyny i browar. W latach 1818 - 1823 wybudowano drogę łączącą Warszawę z Brześciem. Przebiegający przez centrum Kałuszyna trakt przyczynił się do dalszego intensywnego rozwoju miasta i okolic. W 1826 roku Gmina Kałuszyn znalazła się w powiecie siennickim, obwodzie stanisławowskim, w województwie mazowieckim.

W połowie XIX wieku miasto było największym punktem handlu zbożem na Mazowszu Wschodnim. Od 1827 roku liczba ludności do wzrosła do 4700, natomiast liczba domów w Kałuszynie wzrosła do 204. Rozwoju miasta nie zahamował także wielki pożar w 1845 roku. Ostatnie dwadzieścia lat XIX wieku to w dalszym ciągu rozwój miasta. W 1882 roku w mieście funkcjonowały dwie olejarnie, garbarnia i fabryka octu, trzy fabryki taśesów oraz fabryka mydła i świec. Wiek XIX to sukcesywny rozwój miasta i imponujący rozwój mieszkalnictwa z 319 domów w 1877 roku do 612 domów w 1902 roku. Liczba ludności w 1910 roku wynosiła 10314 mieszkańców.

Dopiero w czasie I Wojny Światowej miasto zostało poważnie zniszczone i uległo wyludnieniu. Dopiero w 1921 roku przywrócono działalność funkcjonujących przed wojną zakładów rzemieślniczych. W 1926 roku połączono Kałuszyn z Mrozami kolejką wąskotorową a także przyłączono przedmieścia Zawady i Kolonii do miasta. Liczba mieszkańców w tym okresie to 7266 mieszkańców z czego ok. 70% pochodzenia żydowskiego. W mieście w 1927 roku podjęto budowę elektrowni a w 1931 własnej cegielni. W tym okresie Kałuszyn stał się znaczącym ośrodkiem handlowym z rozwiniętym przemysłem garbarskim. W czasie kampanii obronnej w dniach 12-13 września 1939 r. I Dywizja Piechoty Legionów im. Józefa Piłsudskiego stoczyła pod Kałuszynem zwycięski bój z 44 pułk 11 DP.

Podczas II wojny Światowej miasto zostało doszczętnie zniszczone i spalone a straty ludnościowe przekroczyły 70%, wówczas liczyło jedynie 2554 mieszkańców. Powodem wyludnienia miasta była

głównie eksterminacja ludności żydowskiej. W okresie powojennym widoczny jest spadek roli Kałuszyna w stosunku do stanowiącego siedzibę powiatu Mińska Mazowieckiego.

Po wojnie następowała stopniowa odbudowa miasta. Po uruchomieniu betoniarni, zakładu metalowego, tartaku i przedszkola, w 1953 roku uruchomiona zostaje łaźnia miejska a następnie wytwórnia obuwia, garbarnia, zakłady chemiczne, masarnia, piekarnia i wytwórnia wód gazowanych. Od roku 1975 Gmina Kałuszyn weszła do nowoutworzonego Województwa Siedleckiego. Po reformie administracyjnej 1999 roku Gmina Kałuszyn weszła w skład Powiatu Mińskiego i Województwa Mazowieckiego. W 1991 roku Kałuszyn przystąpił do Stowarzyszenia Miast Pokoju.

Wnioski z diagnozy społecznej

Część 2. Wnioski z diagnozy społecznej.

Demografia

W 2020 roku w gminie Kałuszyn zameldowanych było 5738 mieszkańców, z czego na terenie miasta Kałuszyn zamieszkiwało 2819 osób, natomiast na terenie wiejskim gminy 2919 osób. Wśród populacji mieszkańców obserwuje się nieznaczną przewagę płci żeńskiej, która liczy 2880 kobiet, co stanowi 50,19% ogółu ludności.

Wykres 1. Liczba ludności Gminy Kałuszyn w latach 2014 - 2020 z podziałem na płeć.

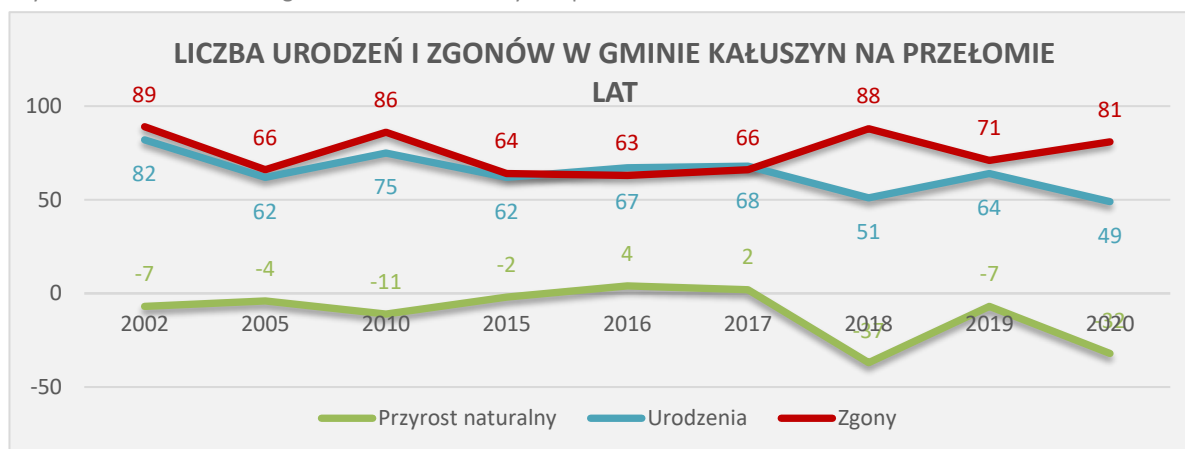
Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

W latach 2002 - 2020 na terenie gminy obserwuje się niewielki, lecz stały trend spadkowy liczby mieszkańców (spadek liczby ludności o 5,47% w porównaniu do 2010 roku oraz o 8,0% w porównaniu do 2002 roku). Na koniec 2020 roku - średni wiek mieszkańców wynosi 41 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego (41,6 lat) oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski (42 lata).

Wśród liczby mieszkańców na terenie gminy obserwuje się nieznaczną przewagę liczby mieszkańców na terenie wiejskim w gminie tj. o 3,58%, w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkujących w mieście Kałuszyn.

Gmina Kałuszyn posiada korzystną strukturę wieku mieszkańców. W 2020 roku zamieszkiwało tu 20,7% osób w wieku przedprodukcyjnym (wskaźnik wyższy niż w powiecie i w kraju). Według kryterium produktywności dominuje grupa osób w wieku produkcyjnym - 57,9% (wskaźnik nieco niższy niż w powiecie i w kraju, lecz nieco wyższy niż w województwie). Udział ludności w wieku poprodukcyjnym - 21,4% jest niższy niż w kraju i województwie, lecz wyższy niż w powiecie.

Wykres 2. Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Kałuszyn na przełomie lat 2002 - 2020.

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

Przyrost naturalny w gminie Kałuszyn przyjmuje wartości ujemne wynoszące - 32. Na przestrzeni lat 2000 - 2020 obserwuje się przewagę zgonów mieszkańców nad urodzeniami (jedynie w roku 2016 i 2017 wskaźnik ten był dodatni), co znacząco wpływa na zmiany demograficzne.

W 2019 r. współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosił 0,92 i był większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na liczbę mieszkańców w Gminie Kałuszyn stanowi ruch migracyjny. Na przestrzeni analizowanych lat 2000 - 2020 liczba zameldowań jak i wymeldowań z terenu Gminy ulegała wahaniom. Saldo migracji w Gminie Kałuszyn (różnica między liczbą osób, które zameldowały się na terenie Gminy a liczbą osób, które się z niej wymeldowały w danym roku) w analizowanych latach przyjmowało wartości ujemne a wymeldowania przeważają nad zameldowaniami.

Do roku 2018 liczba małżeństw zawieranych w Gminie Kałuszyn przewyższała liczbę małżeństw zawieranych zarówno w województwie mazowieckim jak i w kraju, natomiast liczba rozwodów w Gminie Kałuszyn była niższa od danych zarówno dla województwa jak i kraju. W 2019 r. nastąpił spadek liczby zawieranych małżeństw w Gminie Kałuszyn oraz wzrost rozwodów. Spośród wszystkich mieszkańców Gminy Kałuszyn ponad połowa, bo 58,5% mieszkańców żyje w małżeństwie, natomiast 27,7% jest stanu wolnego. Najmniejszą grupę stanowią osoby po rozwodzie - 4,4%, natomiast 9,7% to wdowy/wdowcy.

Powyższe dane potwierdzają, iż ludność Gminy Kałuszyn należy demograficznie do społeczeństwa w niewielkim stopniu obciążonego procesami starzenia się społeczeństwa, jednakże w gminie występują dość niekorzystne uwarunkowania demograficzne dotyczące przyrostu naturalnego oraz salda migracji zarówno w ruchu wewnętrznym jak i zagranicznym, co implikować będzie dalszy spadek liczby ludności w najbliższym horyzoncie czasowym. Procesy demograficzne zachodzące w ostatnich latach w Gminie Kałuszyn są tożsame z trendami krajowymi, ale również z przemianami ludnościowymi w Europie Środkowo - Wschodniej. Taka sytuacja wymusza konieczność dostosowania warunków społecznych i gospodarczych Gminy Kałuszyn do potrzeb jej mieszkańców i zatrzymania ich w gminie.

Coraz częściej nowo osiedlający się ludzie zwracają uwagę na poziom edukacji, zintegrowane usługi, rozbudowaną infrastrukturę, dlatego coraz częściej centrum Gminy Kałuszyn, staje się atrakcyjnym

miejszem do zamieszkania dla osób spoza gminy. Dość często osoby zamieszkujące inne sołectwa z uwagi na centralistyczną funkcję wybierają miasto Kałuszyn, co powoduje, że gmina centralizuje się w części miejskiej.

Edukacja

W gminie Kałuszyn funkcjonuje jeden żłobek gminny - Żłobek Gminny w Kałuszynie zapewniający miejsce opieki dla 30 dzieci od 20 - tygodnia życia do lat 3. Ze względu na znacznie większą liczbę dzieci zameldowanych w gminie zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 może stanowić wyzwanie dla gminy w kolejnych latach.

Fotografia 1. Gminny Żłobek w Kałuszynie.

Fotografia 2. Przedszkole Publiczne w Kałuszynie.

Na terenie Gminy Kałuszyn działalność edukacyjną prowadzą następujące placówki oświatowe: Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Kałuszynie ze Szkołą Filialną w Chrościcach oraz Przedszkole Publiczne w Kałuszynie.

Na terenie Gminy Kałuszyn (stan na 31.12.2020 r.) w 2020 roku zameldowanych było 254 dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 lat do 6 lat). W okresie od IX 2020 do XII 2020 wychowaniem przedszkolnym objętych zostało 210 dzieci zamieszkujących na terenie gminy Kałuszyn (z czego do przedszkola publicznych uczęszczało 150 dzieci, do oddziałów „0” w szkole podstawowej - 60 dzieci).

Ponadto 25 dzieci z Gminy Kałuszyn uczęszcza do placówek na terenie innych gmin.

Zauważalny jest trend wzrostowy liczby uczniów, w roku szkolnym 2020/2021 wzrosła liczba dzieci w placówkach oświatowych w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego, przy tej samej liczbie oddziałów. Trend ten, sądząc po analizach demograficznych będzie się utrzymywał w kolejnych latach. Wychodząc naprzeciw wyzwaniu zapewnienia dobrych warunków edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w gminie Kałuszyn inwestuje się w budowę i rozbudowę placówek oświatowych, dlatego planowana jest rozbudowa budynku przedszkola w Kałuszynie.

Gmina Kałuszyn konsekwentnie realizuje politykę edukacyjną, dzięki której stwarza coraz lepsze warunki nauczania, dając możliwość wszechstronnego rozwoju uczniów. Wyzwaniem dla Gminy Kałuszyn będzie organizacja edukacji dostosowanej do potrzeb nowoczesnej gospodarki i życia społecznego a także do wzrastającego zapotrzebowania na rozwój różnego typu usług w gminie.

W gminie należy podjąć działania stymulujące motywację uczniów poprzez zastosowanie nowoczesnych metod dydaktycznych, rozbudzanie zainteresowań, zdolności i gotowości do uczenia

Fotografia 3. Szkoła Filialna w Chrościcach.

się nie tylko w szkole, ale przez całe życie. Promowanie umiejętności cyfrowych w edukacji (w nauce zdalnej) w przyszłości przyczynić się może do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości m.in. przez gotowość do wykonywania pracy zdalnej.

Wraz ze wzrostem liczby nauczycieli zatrudnionych na etatach w Gminie Kałuszyn, w grupie tej rośnie liczba nauczycieli osiągających poszczególne stopnie awansu zawodowego.

Fotografia 4. Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Kałuszynie.

Uczniowie szkół podstawowych z gminy Kałuszyn osiągają stosunkowo dobre wyniki w nauce. W 2020 roku otrzymali oni średnio 51,29% punktów z egzaminu z języka angielskiego, 57,71% punktów z egzaminu z języka polskiego oraz 45,08% punktów z egzaminu z matematyki. Średnie wyniki uzyskane przez kałuszyńskich uczniów z poszczególnych przedmiotów były niższe niż w powiecie mińskim i województwie mazowieckim.

Wychodząc naprzeciw wyzwaniu zapewnienia dobrych warunków edukacyjnych dla dzieci i młodzieży zainwestowano w doposażenie placówek oświatowych, organizuje się dla uczniów wypoczynek w okresach letnim i zimowym.

Dziedzina edukacja i wychowanie została bardzo pozytywnie oceniona przez mieszkańców w badaniu ankietowym przeprowadzonym w 2021 roku. Kwestię oceny dostępności infrastruktury i usług edukacyjno - wychowawczych (szkoły, przedszkola, żłobki) pozytywnie ocenia ponad 75% respondentów.

Czas wolny

W gminie Kałuszyn aktywnie działają gminne instytucje kultury: Dom Kultury w Kałuszynie i Biblioteka Publiczną w Kałuszynie, a ich działalność jest uzupełniana przez propozycje lokalnych stowarzyszeń i fundacji, inicjatywy mieszkańców i grup nieformalnych, np. koła gospodyń wiejskich, zespoły ludowe.

Dom Kultury organizuje rocznie kilkadziesiąt imprez (koncerty, pikniki, przeglądy, konkursy/turnieje) oraz stałe zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych m.in. zajęcia muzyczne (nauka gry na instrumentach: gitarze, keyboardzie i ukulele, instrumentach dętych), zajęcia artystyczne (plastyczne, warsztaty taneczne i wokalne), rytmika dla dzieci - zajęcia w ramach Kreatywnego Uniwersytetu Dziecięcego.

Seniorom Dom Kultury oferuje możliwość uczestniczenia m.in. w zajęciach, warsztatach tematycznych Uniwersytetu III Wieku i Kołach Emerytów w Kałuszynie.

W ramach funkcjonowania Domu Kultury działa o Zespół Międzypokoleniowy Razem oraz odbywają się próby zespołów: emeryckiego „Złota Jesień”, Zespołu Międzypokoleniowego Razem, „Weterani Big bitu”, „Maki Chłopaki” oraz zespół taneczny Pinezka. Ponadto przy Szkole Podstawowej w Kałuszynie działa istniejący od 1978 r. Zespół Pieśni i Tańca „Kasianięcka”.

W murach Domu Kultury znajduje się sala kinowa dzięki której istnieje możliwość wzięcia udziału w różnego rodzaju projekcjach filmowych. Ponadto stworzono możliwość rozwoju Orkiestry Dętej (w szczególności poprzez warsztaty muzyczne, nauka gry na instrumentach) w Domu Kultury w Kałuszynie.

Ponadto do wydarzeń kulturalnych zorganizowanych przez Dom Kultury oraz we współpracy należą: okolicznościowe koncerty muzyczne, spektakle teatralne dla dzieci i dorosłych, wystawy, programy artystyczne z okazji świąt patriotycznych, organizacja koncertów letnich w Parku Miejskim, festyny i dożynki gminno - parafialne.

Biblioteka Publiczna w Kałuszynie ma zarejestrowanych blisko 900 czytelników a jej księgozbiór w 2020 roku wyniósł 23 968 woluminów (w tym 410 jednostek zbiorów specjalnych audiobooki, filmy i programy komputerowe, struktura księgozbioru: literatura niebeletrystyczna - 30%, literatura piękna - 70%, struktura zbiorów specjalnych: zbiory elektroniczne - 12 jedn. inw., zbiory nieelektroniczne - 398 jedn. inw., w tym: audiobooki - 276, filmy i płyty audio - 22).

Fotografia 5. Biblioteka Publiczna w Kałuszynie.

Wyrazem aktywności jest też prężna działalność informacyjna. Biblioteka prowadzi stronę internetową i fanpage na portalu społecznościowym Facebook oraz kanał na YouTube. Instytucja ta popularyzuje wiedzę o dziedzictwie gminy, zajmuje się zbieraniem materiałów, składem i przekazywaniem do druku oraz kolportażem miesięcznika „...Kałuszyńskie Informator Samorządu Gminy Kałuszyn”. Ponadto, bierze udział w ogólnopolskich akcjach oraz realizuje wiele inicjatyw integrujących mieszkańców, ale też organizuje liczne imprezy kulturalne o zasięgu lokalnym, m.in.: przedsięwzięcia o charakterze ogólnopolskim - Orszak Trzech Króli, Kiermasz Książki Dziecięcej podczas 28. Finału WOŚP, projekt bookstartowy - "Mała książka - wielki człowiek", akcja „Kinder podziel się książką”, Narodowe Czytanie, Dzień Bezpiecznego Internetu. Jak również lokalne warsztaty: historyczno-genealogiczne: „Kałuszyńskie spotkania z historią” i kreatywne „Twórcze Lejdis”, konkurs czytelniczy „Wakacyjny Mistrz Czytelnictwa 2020. Przy Bibliotece działa „Klub Książkowych Motyli”. Placówka organizuje od kilku lat dla dzieci: „Ferie w Bibliotece” i „Lato w mieście”.

Biblioteka wspólnie z Szkołą Podstawową w 2020 r. organizowała projekt literacko - plastyczny „Literackie podróże te małe i te duże”.

Biblioteka organizuje liczne imprezy kulturalne wśród których z uwagi na pandemię część miała charakter wirtualny: XVII Ogólnopolski Tydzień Bibliotek, XIX Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom, Ogólnopolska Noc Bibliotek, I wirtualny rajd rowerowy „Odjazdowy Bibliotekarz”, konkursy dla czytelników: np. „Ja i mój Mikołaj”, „Wirtualna parada postaci bajkowych”, prezentacje literackie i wystawy książek.

Oferta spędzania czasu wolnego w Gminie Kałuszyn w ostatnich latach zauważalnie się rozbudowała pojawiło się wiele nowych propozycji: zajęć, wydarzeń, obiektów i infrastruktury. W efekcie powstała bogata i różnorodna oferta dla różnych grup wiekowych: dzieci, młodzieży, dorosłych - w tym seniorów. Kluczową rolę w kształtowaniu oferty kulturalnej i sportowej odgrywają instytucje: Dom Kultury oraz Biblioteka Publiczna a ich działalność uzupełniają organizacje pozarządowe czy grupy mieszkańców, w tym np. kluby sportowe.

Mieszkańcy Gminy Kałuszyn są aktywni w sferze kultury. Dostępność infrastruktury i usług kulturalnych (Biblioteka Publiczna, Dom Kultury) pozytywnie ocenia ponad 64,6% ankietowanych.

Wśród miejsc/obiektów, w których prowadzone są te zajęcia pozalekcyjne najczęściej wskazywano na: Szkołę Podstawową, Bibliotekę Publiczną, Dom Kultury oraz stadion piłkarski Viktorii Kałuszyn. Zdaniem większości ankietowanych największym plusem Gminy Kałuszyn jest poza: położeniem/lokalizacją, Zalew Karczunek, tereny rekreacyjne oraz dużo imprez kulturalnych.

Ofertę spędzania czasu wolnego uzupełniają propozycje sportowo - rekreacyjne. Aktywność ruchowa stała się doskonałym sposobem na spędzanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

Fotografia 6. Zalew Karczunek.

Największym urządzonym terenem rekreacyjnym jest obiekcie zalew Karczunek: zbiornik wodny pow. 7,5 lustra wody z wydzielonym miejscem do kąpiel dla dzieci, kąpielisko z plażą, pomost dla dzieci, boisko do siatkówki plażowej, miejsca do grillowania, plac zabaw dla dzieci, ścieżka rowerowa, siłownia zewnętrzna, utworzono Otwartą Strefę Aktywności, w ramach której urządzono siłownię zewnętrzną, wykonano plac zabaw dla najmłodszych oraz strefę relaksu dla młodzieży i dorosłych.

W gminie znajduje się infrastruktura sportowa, która sprzyja rozwojowi aktywności fizycznej: boisko sportowe przy ul. 1 Maja w Kałuszynie, kompleks boisk o sztucznej nawierzchni na terenie przyszkolnym przy ul. Pocztowej w Kałuszynie: boisko do piłki nożnej ORLIK, boisko do siatkówki i koszykówki, kort tenisowy, boisko wielofunkcyjne z możliwością gry w piłkę nożną, siatkową, koszykową oraz tenisa ziemnego z bieżnią lekkoatletyczną, dwie hale sportowe w budynku szkoły w Kałuszynie. Poza tym boiska sportowe do siatkówki i piłki nożnej znajdują się również na terenie wiejskim gminy, mianowicie przy szkole w Chrościcach, w Wąsach, Sinołęce, Zimnowodzie.

Sportową infrastrukturę Gminy Kałuszyn dopełniają na terenach wiejskich: place zabaw dla dzieci w sołectwach Gołębiówka, Nowe Groszki, Patok, Leonów, Przytoka, Sinołęka, Wąsy, Ryczołek, Mroczyki, Wity, Milewie, Olszewicach, Chrościcach (na terenie przyszkolnym), siłownie zewnętrzne w miejscowościach Milew i Olszewice, boiska do piłki nożnej przy szkole w Chrościcach, Wąsy oraz na terenie OSP Zimnowoda, stoły do tenisa stołowego, stoły bilardowe w remizo - świetlicach w Falbogach, Wąsach, Sinołęce, Zimnowodzie. Ponadto mieszkańcy Gminy Kałuszyn mogą korzystać z dobrze przygotowanej bazy rekreacyjnej: plac zabaw w parku miejskim, place zabaw przy Gminnym Żłobku i przy Przedszkolu w Kałuszynie.

Do odpoczynku i relaksu służy również przestrzeń publiczna w centrum Kałuszyna - park i Plac Kilińskiego. Miejsce to służy organizacji uroczystości, festynów i innych imprez kulturalno - rozrywkowych.

Na obszarze gminy Kałuszyn funkcjonują kluby sportowe takie jak: Stowarzyszenie Klub Sportowy VICTORIA w Kałuszynie oraz Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Kałuszynie.

ULKS prowadzi zajęcia sportowe i udział w rozgrywkach w piłce nożnej dzieci roczników 2011 - 2014, pikniki sportowe, organizuje obozy sportowo - terapeutyczne oraz zajęcia z siatkówki dla dorosłych. Klub Sportowy Victoria obejmuje swoim działaniem zarówno młodzież jak i dorosłych. W ramach działalności prowadzi zajęcia i rozgrywki z piłki nożnej dzieci i młodzieży roczników 2010 - 2002 oraz dorosłych, zajęcia z kick - boxingu dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych, zajęcia z badmintona, rozgrywki tenisa ziemnego.

Ponadto Gmina Kałuszyn w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej współpracuje ze stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi w tym m.in. ze Stowarzyszeniem Inicjatyw wszelkich „Drzewo pokoleń”. Zadania realizowane przez stowarzyszenia i organizacje pozarządowe tworzą ofertę spędzania wolnego czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez działalność szkoleniową i rozgrywki. Promują zdrowy styl życia poprzez aktywność fizyczną.

Oferta sportowo - rekreacyjna jest stale rozwijana i jest to kierunek, który mieszkańcy chcieliby, aby został utrzymany. Rozbudowa i modernizacja bazy turystyczno-rekreacyjnej (akwenów, tras biegowych, rowerowych, pieszych) są zdaniem ankietowanych jednym z najważniejszych obszarów Gminy Kałuszyn, w które należy zainwestować w pierwszej kolejności. Istotnymi z punktu widzenia mieszkańców Gminy Kałuszyn są inwestycje dotyczące: budowy ścieżek rowerowych oraz tras do biegania - np. na trasie Kałuszyn - Milew.

Niemal wszyscy ankietowani jako wizytówkę Gminy Kałuszyn wskazali Zalew Karczunek, park i tereny zielone. Wśród proponowanych działań najczęściej podkreślano zwiększenie atrakcyjności Zalewu np. przez organizację imprez integracyjnych, koncertów, rozwój turystyki (kemping, stadnina koni, mini golf), latem - stworzenie atrakcji dla dzieci i młodzieży, zimą - udostępnienie sauny i miejsce przeznaczonych na rozpalanie ognisk niedaleko plaży.

Gmina Kałuszyn zapewnia aktywność fizyczną mieszkańcom tworząc na jej obszarze miejsca rekreacji i place zabaw. Upowszechniania na terenie gminy różnych form sportu i aktywności powinno wiązać się ze rozwijającymi się przestrzeniami rekreacyjnymi, infrastrukturą sportową m.in. poprzez budowę dróg rowerowych. Jednymi z ważniejszych obszarów Gminy Kałuszyn, w które należy zainwestować w pierwszej kolejności - z punktu widzenia mieszkańców są:

- budowa/rozbudowa i modernizacja ścieżek rowerowych,
- zwiększenie atrakcyjności Zalewu Karczunek,
- rozbudowa i modernizacja bazy turystyczno - rekreacyjnej (akwenów, tras biegowych, rowerowych, pieszych).

Zabytki

Fotografia 7. Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny.

Gmina Kałuszyn posiada atrakcyjne walory kulturowe.

Obiekty i obszary znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków, są charakterystycznymi elementami historycznej zabudowy. Na terenie Gminy Kałuszyn znajduje się znaczna ilość obiektów wpisanych do rejestru zabytków, objętych ochroną konserwatorską, które stanowią poważny potencjał turystyczny gminy m.in. znajdujące się w Kałuszynie: Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny zbudowany w latach 1889 - 1897 wg projektu Józefa Dziekońskiego (w ołtarzu głównym obraz pędzla M. Andriollego), Plebania - budynek murowany z II poł. XIX w., Ratusz (d. koszary), Poczta (murowana, parterowa z końca XIX w., odrestaurowana w 1993 r.) i Dwór.

Poza tym obiekty zabytkowe znajdują się w innych częściach Gminy tj. w Gołębiówce - Stajnia w zespole dworskim, Obora (chlewnia) w zespole dworskim, Spichlerz, Stodoła oraz Park w zespole dworskim.

W miejscowości Milew znajduje się kaplica przydrożna nr 12 a w Sinołęce: Dwór I, Dwór II (pałac), Spichlerz, Kaplica oraz Park w zespole dworskim. Ponadto wśród zabytków Kałuszyna wymienia się kamieniczki z przełomu XIX i XX w. przy ul. Warszawskiej, Budynek Dawnej Elektrowni w Kałuszynie, budynek Ochotniczej Straży Pożarnej z 1918 r. oraz Ratusz w Kałuszynie. Na terenie Gminy Kałuszyn znajdują się obiekty proponowane do objęcia ochroną wojewódzkiego konserwatora zabytków, a należą do nich:

Fotografia 8. Dwór w Gołębiówce.

- Figura Chrystusa Dźwigającego Krzyż, usytuowana w Kałuszynie (ul. A. Mickiewicza 2),
- Kapliczka w miejscu mogiły żołnierzy napoleońskich w Starych Groszkach.

Turystyka na terenie Gminy Kałuszyn to głównie jednodniowa turystyka, gmina bowiem charakteryzuje się raczej słabo rozwiniętą infrastrukturą turystyczną obejmującą miejsca noclegowe oraz zaplecze gastronomiczne.

Zdrowie

Gmina Kałuszyn charakteryzuje się dostępnością do placówek opieki zdrowotnej typowej dla powiatu oraz punktów aptecznych.

Potrzeby mieszkańców Gminy Kałuszyn w zakresie ochrony zdrowia realizowane są przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kałuszynie - Przychodnię Opieki Zdrowotnej w dwóch lokalizacjach: przy ul. Wojska Polskiego 24, gdzie stacjonuje Zespół Wyjazdowy Stacji Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego i przy ul. Warszawskiej 50 w Kałuszynie.

Fotografia 9. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kałuszynie - Przychodnia Opieki Zdrowotnej.

Ponadto uczniom Szkoły Podstawowej w Kałuszynie zapewnia się opiekę pielęgniarki szkolnej w każdy dzień nauki w godzinach od 8.00 - 14.00.

Na terenie gminy funkcjonują 3 apteki. Liczba udzielonych porad lekarskich w gminie spada. Zgodnie z danymi GUS w 2019 r. na terenie Gminy Kałuszyn udzielono ogółem 31 708 ambulatoryjnych porad lekarskich, z czego 28 925 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, natomiast w 2020 r. ogółem 19 666 ambulatoryjnych porad lekarskich, z czego 18 176 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Spadek liczby udzielonych porad wynika m.in. z zachodzących zmian demograficznych spadek liczby ludności oraz ze zmniejszonej wydolności służby zdrowia w czasie trwającej pandemii COVID - 19.

Samorząd Gminy aktywnie włącza się w działania na rzecz poprawy zdrowia swoich mieszkańców poprzez realizację badań i akcji profilaktycznych. W ostatnich 5 latach odbywały się m.in. profilaktyka raka piersi, raka prostaty, jaskry, chorób tarczycy oraz USG jamy brzusznej. Gmina Kałuszyn prowadzi również działania na rzecz zwalczania narkomanii i przeciwdziałania alkoholizmowi realizując m.in. program: „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2020 roku”. Samorząd realizuje wiele działań o charakterze profilaktycznym i promocyjnym, mających na celu edukację zdrowotną, zmianę postaw prozdrowotnych i wyższą jakość życia mieszkańców.

Opieka medyczna w Gminie Kałuszyn to kategoria, która została oceniona w ankiecie słabiej niż pozostałe dziedziny życia lokalnego a dostępność infrastruktury i usług społecznych - ochrona zdrowia - uzyskała względnie wysoki udział opinii mówiących o pogorszeniu sytuacji - ponad 19,8% ocen negatywnych.

W zakresie planów inwestycyjnych Gminy Kałuszyn dotyczących poprawy dostępności infrastruktury zdrowotnej jest rozbudowa budynku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Kałuszynie.

Pomoc społeczna

Fotografia 10. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kałuszynie.

Funkcjonujący w Polsce system opieki społecznej w swych założeniach służy wsparciu osób i rodzin, które na skutek przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb społeczno - bytowych. Ustawa o pomocy społecznej działająca przy pomocy instytucji do tego powołanych, organizuje pomoc społeczną umożliwiając przezwyciężenie trudności życiowych obywateli, którzy samodzielnie przy pomocy posiadanych zasobów i umiejętności nie są w stanie tychże trudności przezwyciężyć. Pomoc instytucji państwowych działających w obszarze pomocy społecznej polega na wsparciu osób i rodzin głównie z powodu: ubóstwa, sieroctwa, inwalidztwa, bezdomności,

bezrobocia, długotrwałej i ciężkiej choroby, problemów wychowawczych, alkoholizmu i narkomanii oraz zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.

Na obszarze Gminy Kałuszyn o realizację zadań z zakresu pomocy społecznej prowadzi Ośrodek Pomocy Społecznej - jednostka organizacyjna Gminy Kałuszyn. Misją jego jest usamodzielnienie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie podjąć. Świadczenia wychowawcze i rodzinne to główne zadania zlecone Gminie Kałuszyn realizowane w tym dziale, stanowią odpowiedni 70,52% i 26,73% ogólnych wydatków.

Do zadań z obszaru polityki społecznej należy także realizację zadań z ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. W Kałuszynie funkcjonuje Gminny Żłobek, zapewniający opiekę dla 30 dzieci.

Celem OPS jest: zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, tzn. umożliwienie im bytowania w godnych warunkach, integracja ze środowiskiem, zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych.

Cele te realizowane są przez udzielanie pomocy materialnej w różnej formie oraz świadczenie pracy socjalnej. Z pomocy Ośrodka mogą korzystać osoby, które posiadają bardzo niskie dochody tj. w przypadku osoby samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 701 zł miesięcznie, w przypadku, kiedy dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 528 zł miesięcznie a jednocześnie znajdują się w trudnej sytuacji życiowej z powodu: bezrobocia, choroby, niepełnosprawności, alkoholizmu, wielodzietności, niezaradności życiowej. Jako instytucja realizująca politykę społeczną państwa wykonuje zadania zlecone i własne. W związku z tym finansowana jest zarówno z budżetu państwa jak i z budżetu gminy.

Najpoważniejszą trudnością życiową klientów OPS w Kałuszynie jest ubóstwo, które jest jednym z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej. Klientami są także osoby i rodziny o niskich kwalifikacjach zawodowych, długotrwale bezrobotne, jak również osoby nieposiadające

stałego źródła dochodu, pracujące w niepełnym wymiarze czasu pracy lub dorywczo. Wzrost kosztów utrzymania, niskie dochody własne są głównymi przyczynami zgłaszania się o pomoc finansową. Kolejnymi czynnikami korzystania z pomocy społecznej są: bezrobocie, długotrwała choroba oraz niepełnosprawność.

Potrzebujący w Gminie Kałuszyn korzystają z różnych form pomocy: zasiłków stałych, okresowych, celowych, bezpłatnych posiłków dla dzieci w stołówce szkolnej, z pomocy materialnej (odzież, obuwie, opał na zimę), pomocy usługowej świadczonej osobom chorym, niedoświadczonym i samotnym, zasiłków rodzinnych, świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków pielęgnacyjnych, zaliczek alimentacyjnych, dodatków mieszkaniowych oraz darów żywnościowych i środków czystości.

W Gminie Kałuszyn funkcjonuje Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kałuszyn na lata 2018 - 2021, którego celem było stworzenie systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci a także profilaktyka środowiska w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Z uwagi na zmiany demograficzne i społeczne (np. wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, wydłużanie się życia, migracje innego typu) zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych będzie systematycznie rosło, co wiąże się z koniecznością podjęcia działań w celu dostosowania systemu pomocy społecznej do aktualnych i przyszłych potrzeb społecznych, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb osób w podeszłym wieku. Instytucją tego typu realizującą działania w obszarze polityki społecznej w Gminie Kałuszyn jest Klub Senior+ który proponuje m.in. zajęcia rekreacyjno - sportowe, zajęcia z fizjoterapeutą, warsztaty zielarskie, kulinarne i muzyczne.

Gospodarka mieszkaniowa

W 2020 r. w Gminie Kałuszyn oddano do użytku 14 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 2,44 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. W analizowanym okresie ostatnich 5 lat w 2018 r. nastąpił nagły wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku w Gminie Kałuszyn, nie oddano natomiast żadnego mieszkania komunalnego.

Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie to 2302 nieruchomości. 100% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 395 mieszkań. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski.

Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Kałuszyn to 4,86 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce.

Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w Gminie Kałuszyn to 137,80 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce, można zatem stwierdzić, że panują tu jedne z najlepszych warunków mieszkaniowych. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno - sanitarne 82,5% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 70,3% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 66,6% mieszkań posiada łazienkę, 59,9% korzysta z centralnego ogrzewania, natomiast tylko 1,04% korzysta z gazu sieciowego.

Na terenie miasta i gminy Kałuszyn przeważa budownictwo jednorodzinne. Gmina Kałuszyn jest właścicielem 14 budynków komunalnych oraz 10 budynków we współwłasności z lokatorami, którzy wykupili mieszkania. Istniejąca zabudowa mieszkaniowa na terenie Gminy Kałuszyn to w przeważającej mierze budownictwo stare, przedwojenne. Jedynie budynki przy ul. Polnej 2 i Zamojskiej 15 zostały wybudowane w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX wieku.

Budownictwo wielorodzinne stanowią zasoby spółdzielni mieszkaniowych w Kałuszynie, w Sinołęce, Spółdzielni Mieszkaniowej „Przełom” w Mińsku Mazowieckim i wspólnoty mieszkaniowej w Gołębiówce.

Ponadto zasoby mieszkaniowe Gminy Kałuszyn to 94 lokale komunalne znajdujące się w budynkach wielomieszkaniowych w mieście Kałuszyn - w 24 budynkach, w tym 10 budynków to wspólnoty mieszkaniowe, w których zostały wyodrębnione lokale mieszkalne. Lokalami mieszkalnymi i użytkowymi administruje Zakład Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie.

Stan mienia komunalnego gminy przedstawiony jest za okres od 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r. Użytkownikami mienia komunalnego gminy Kałuszyn są:

1. Urząd Miejski w Kałuszynie,
2. Szkoła Podstawowa w Kałuszynie,
3. Przedszkole Publiczne w Kałuszynie,
4. Dom Kultury w Kałuszynie,
5. Biblioteka Publiczna w Kałuszynie,
6. Zakład Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie,
7. Żłobek Gminny.

Fotografia 11. Gmina Kałuszyn z lotu ptaka.

Bezpieczeństwo publiczne

Utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Kałuszyn zapewnia Posterunek Policji w Kałuszynie z siedzibą przy ul. Wojska Polskiego 20. Jednostka podlega Komisariatowi Policji w Mrozach, jej praca skoordynowana jest z działaniem Komisariatu Policji w Mrozach.

W latach 2019 - 2020 w gminie zauważalny był znaczny wzrost zarejestrowanych zdarzeń drogowych tj. 14 wypadków drogowych, natomiast w 2019 r. - 6, przy jednoczesnym spadku kolizji drogowych (w 2020 r. - 75 kolizji drogowych, w 2019 r. - 90 kolizji). Odnotowano ponad 58% spadek liczby nietrzeźwych kierowców. Liczba zdarzeń drogowych wiąże się bezpośrednio z układem dróg. Bardzo duże zagrożenie dla mieszkańców stwarza droga krajowa nr 2 przebiegająca przez miasto Kałuszyn i miejscowości Leonów, Ryczotek, pomiędzy gruntami wsi Sinołęka, Marysin, Stare Groszki. Poza ruchem lokalnym, odbywa się tu ruch międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym, co przyczynia się do wzrostu wypadkowości oraz powstawania zakłóceń w ruchu.

W 2020 roku funkcjonariusze Posterunku Policji w Kałuszynie i Komisariatu Policji w Mrozach przeprowadzili ogółem o 34% więcej interwencji niż w roku poprzedzającym, w tym o 41% więcej interwencji w miejscach publicznych oraz w miejscach zamieszkania.

W 2020 r. w gminie Kałuszyn odnotowano 40 przestępstw, z czego 30% stanowią przestępstwa o charakterze kryminalnym. Wykrywalność przestępstw ogółem i kryminalnych w 2019 r. - 85,37%, natomiast w 2020 r. odnotowana była na poziomie 77,14%.

W rejonach najbardziej zagrożonych przestępstwami i wybrykami chuligańskimi funkcjonujące służby wspierane są przez Zespół Patrolowo - Interwencyjny z Komisariatu Policji w Mrozach. W rejonie te kierowane są również służby pionów kryminalnych Komisariatu Policji w Mrozach i Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim oraz Wydział Ruchu Drogowego KPP Mińsk Mazowiecki.

Na terenie Gminy Kałuszyn funkcjonują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Kałuszynie, Olszewicach, Sinołęce, Falbogach, Gołębiówce, Zimnowodzie, Wąsach i Nowych Groszkach.

Do najczęściej występujących zagrożeń miejscowych w gminie Kałuszyn w 2020 roku należały te spowodowane niezachowaniem zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu (32% ogółu), gwałtownymi opadami atmosferycznymi (25% ogółu) oraz silnymi wiatrami (25%). Wśród dominujących przyczyn pożarów w niemalże 70% dominują podpalenia umyślne.

Ponad połowa (51%) ankietowanych biorących udział w badaniu, pozytywnie ocenia stan bezpieczeństwa publicznego w Gminie Kałuszyn. W zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Kałuszyn zaplanowano realizację inwestycji polegających m.in. na: budowie monitoringu w Kałuszynie oraz zakup ciężkiego samochodu ratowniczo - gaśniczego dla OSP w Kałuszynie.

Organizacje pozarządowe

Istnienie i działalność organizacji społecznych na terenie Gminy Kałuszyn jest przejawem aktywności społecznej oraz wskaźnikiem poziomu rozwoju kapitału społecznego.

Najpopularniejszymi obszarami działalności organizacji z terenu Gminy Kałuszyn są: sport, turystyka, rekreacja, rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja.

Wśród organizacji pozarządowych działających w Gminie Kałuszyn wyróżnić można:

- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Kałuszynie, ul. Pocztowa 4, 05 - 310 Kałuszyn,
- Stowarzyszenie Klub Sportowy Victoria, ul. 1 Maja 53, 05 - 310 Kałuszyn,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kałuszyńskiej, ul. Warszawska 45, 05 - 310 Kałuszyn,
- Stowarzyszenie Orkiestra Dęta im. Jana Pawła II, ul. Mickiewicza 2, 05 - 310 Kałuszyn,
- Stowarzyszenie Jesteśmy Razem, ul. Wojska Polskiego 20, 05 - 310 Kałuszyn,
- Koło Gminne Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, ul. Warszawska 45, 05 - 310 Kałuszyn,
- Koło Miejsko - Gminne Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, ul. Warszawska 45, 05 - 310 Kałuszyn,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Wszelkich „DRZEWO POKOLEŃ”, ul. Pocztowa 4, 05 - 310 Kałuszyn,
- Stowarzyszenie „Kobiet z Pomysłem” w Zimnowodzie, Zimnowoda 41, 05 - 310 Kałuszyn,
- Koła Gospodyń Wiejskich w Garczynie, Milewie, Olszewicach, Nowych Groszkach, Starych Groszkach,
- Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Kałuszynie, Olszewicach, Sinołęce, Falbogach, Gołębiówce, Zimnowodzie, Wąsach i Nowych Groszkach.

Gmina Kałuszyn realizuje Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2020 r. przyjęty uchwałą Nr X/90/2019 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 7 listopada 2019 r., który realnie wpływa na podniesienie skuteczności działania lokalnych władz w obszarze jego kompetencji i zadań.

Podsumowanie sytuacji gospodarczej Gminy Kałuszyn

Część 3. Podsumowanie sytuacji gospodarczej Gminy Kałuszyn.

Gmina Kałuszyn posiada przyjazne uwarunkowania dla rozwoju przedsiębiorczości - znajduje się w dogodnym położeniu, nieopodal Warszawy, w centralnej części kraju, umożliwiającym dogodną komunikację zarówno na wschód jak i zachód.

Dogodne położenie Gminy Kałuszyn przy drodze krajowej Nr 2 Świecko - Terespol, fragment autostrady A-2 przebiegający przez tereny gminy a także jej lokalizacja determinuje jej strategiczne położenie w transeuropejskim korytarzu transportowym Wschód - Zachód, w konsekwencji w paśmie podwyższonej aktywności gospodarczej wzdłuż jednego z głównych kierunków rozwoju aglomeracji warszawskiej.

Na stabilne funkcjonowanie Gminy Kałuszyn oraz jej perspektyw rozwojowych, niebagatelny wpływ posiadają uwarunkowania gospodarcze w postaci podmiotów gospodarczych, ich liczby, rodzaju, skali działania.

Na terenie Gminy Kałuszyn w roku 2020 wg rejestru REGON zarejestrowanych było 489 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 410 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich liczba na przestrzeni ostatnich lat sukcesywnie wzrasta. Jako nowo zarejestrowany dominował sektor własnościowy prywatny nad sektorem publicznym. W sektorze prywatnym to właśnie osoby fizyczne prowadzące działalność stanowiły 86,13% podmiotów ogółem. W 2020 roku zarejestrowano 46 nowych podmiotów, a 17 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Maleje liczba pojawiających się wyrejestrowań przedsiębiorstw, dzięki poprawiającym się warunkom do prowadzenia działalności i kondycji lokalnej gospodarki. Jest to zachęta dla nowych przedsiębiorców do zlokalizowania swojego biznesu na obszarze gminy Kałuszyn.

Gmina Kałuszyn wyróżnia się dość wysokim poziomem przedsiębiorczości. Na 1000 mieszkańców działają tu 85 podmioty gospodarcze, a 71 osób prowadzi swoją działalność gospodarczą.

Większość przedsiębiorstw działa w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle (39%) oraz w sekcji F budownictwo (15,6%). Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Kałuszyn dominują spółki cywilne (21%).

W polskiej gospodarce ważna jest mikroprzedsiębiorczość, która w Gminie Kałuszyn stanowiła 96,3% podmiotów ogółem. To głównie mikroprzedsiębiorstwa, firmy rodzinne zajmujące się handlem oraz działalnością usługową notują największy udział oraz wzrost w sektorze przedsiębiorstw w Gminie Kałuszyn, w której zgodnie z danymi GUS nie występują przedsiębiorstwa średnie zatrudniające od 50 do 249 osób.

Władze gminy Kałuszyn od wielu lat stawiają właśnie na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Mimo, iż to duże podmioty generują największe wpływy do gminnych budżetów, opieranie lokalnego rynku na mikroprzedsiębiorczości stanowi pewien gwarant stabilizacji. Mniejsze podmioty gospodarcze potrafią szybciej reagować na zmieniające się uwarunkowania (uruchamiając oszczędności, przenosząc siedzibę, zawieszając działalność). Podkreśla się też, że stawianie na mikroprzedsiębiorczość sprzyja bardziej dynamicznemu wzrostowi dochodów ludności, dywersyfikacji rynku czy też na ograniczenie marginalizacji.

Na obszarze Gminy Kałuszyn poza prowadzoną przez podmioty gospodarcze działalnością produkcyjną i usługową, znaczący rynek pracy stanowią gospodarstwa rolne. Wg ewidencji podatkowej w Gminie Kałuszyn odnotowanych jest 1421 pozycji wymiarowych powyżej hektara fizycznego, około 5820 ha zajmują użytki rolne, z czego 78% stanowią gospodarstwa rolne o powierzchni od 1 do 5 ha. Produkcja rolnicza w gminie zasadniczo oparta jest na produkcji roślinnej. Do najczęściej uprawianych roślin należą zboża (w tym kukurydza), ziemniaki, warzywa gruntowe, drzewa owocowe.

Walory lokalizacyjne, dostępność komunikacyjna a także sprzyjający klimat pod inwestycje oraz zasoby aktywnej siły roboczej sprawiają, że Gmina staje się atrakcyjna inwestycyjnie dla inwestorów którym zależy na rozwoju oraz stałym doskonaleniu się. Do największych podmiotów gospodarczych działających w Gminie należy LIDL, który stworzył w Kałuszynie Centra Dystrybucyjne i Logistyczne. Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, iż mieszkańcy Gminy Kałuszyn wspierają lokalną przedsiębiorczość, ponad 71,5% ankietowanych robi zakupy podstawowych artykułów spożywczych w sklepach na terenie gminy.

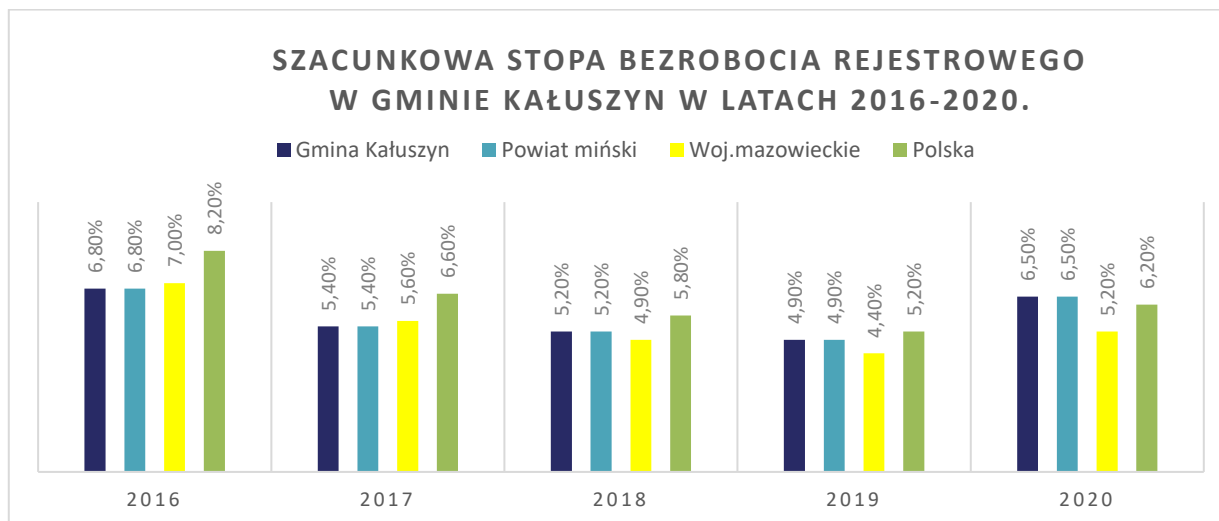
Rynek pracy jest niezwykle istotnym przejawem życia społeczno - gospodarczego danego obszaru. Z jednej strony bowiem jest pochodną zachodzących procesów gospodarczych, z drugiej natomiast zasadniczo warunkuje rozwój społeczny (np. miejsca pracy dają możliwość zarobkowania i zaspokajania przez mieszkańców różnego rodzaju potrzeb), jak również napędza rozwój gospodarki w dziedzinach istotnych z punktu widzenia zaspokajania potrzeb ludzi (np. branże czasu wolnego).

Innym parametrem określającym zasoby rozwojowe regionu w aspekcie gospodarczym jest wskaźnik liczby pracujących na 1.000 mieszkańców. W Gminie Kałuszyn sytuacja w tej materii jest mniej korzystna na tle danych odnoszących się do powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski. W roku 2020 wskaźnik liczby pracujących na 1.000 ludności kształtował się na poziomie: 144 osób. Dane powyższego wskaźnika odnotowane w tym samym roku dla powiatu mińskiego wynosiły - 163 osoby, dla województwa mazowieckiego - 313 osób, dla kraju - 252 osoby. W Gminie Kałuszyn spośród wszystkich pracujących ogółem 52,8% stanowią kobiety, zaś 47,2% mężczyźni.

Według danych GUS w latach 2015-2019 systematycznie następował spadek bezrobocia rejestrowanego w Gminie Kałuszyn, w województwie mazowieckim i całej Polsce. W 2020 r. z powodu pandemii COVID - 19 nastąpił wzrost szacunkowej stopy bezrobocia rejestrowego mieszkańców zarówno Gminy Kałuszyn, województwa i całej Polski. Dane dotyczące gminy przewyższają szacunkową stopę bezrobocia rejestrowego dla województwa i dla całego kraju. Bezrobocie rejestrowane w gminie Kałuszyn wynosiło w 2020 roku 6,5%.

Obecnie sytuacja na rynku pracy jest dynamiczna i należy spodziewać się, że po opanowaniu sytuacji pandemicznej bezrobocie stopniowo będzie się zmniejszać.

Wykres 3. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowego w Gminie Kałuszyn w latach 2016 - 2020.

Źródło: opracowanie własne - na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Analizując wskaźniki szacunkowej stopy bezrobocia rejestrowanego na przestrzeni ostatnich pięciu lat w kraju, województwie mazowieckim, powiecie mińskim i w gminie Kałuszyn zauważa się znaczne zmniejszanie się skali tego zjawiska w latach 2016 - 2019 i wzrost w 2020 roku. Bezrobocie rejestrowane w gminie Kałuszyn wynosiło w 2020 roku 6,5%.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kałuszyn 543 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 266 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi - 2 7724,5% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kałuszyn pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 27,0% w przemyśle i budownictwie, a 21,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Kałuszyn wynosiło 4 373,77 PLN, co odpowiada 84,40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Kałuszyn dominująca grupa 27,0% pracuje w przemyśle i budownictwie, 24,5% pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) natomiast 21,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja). Grupa 1,6% aktywnych zawodowo mieszkańców pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Jak pokazują badania ankietowe, 40,8% mieszkańców pracuje na terenie Gminy Kałuszyn.

Wśród propozycji mieszkańców dotyczących działań, które Gmina Kałuszyn powinna podjąć w przyszłości pojawiły się m.in. stworzenie warunków przyjaznych inwestycjom w nowe miejsca pracy (pozyskiwanie inwestorów przez gminę), inwestycje z wykorzystaniem funduszy ze środków unijnych.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat zmienia się w Polsce sytuacja na rynku pracy w obszarze bezrobocia. Rynek pracy z rynku pracodawcy przekształcił się w rynek pracownika a krajowa gospodarka odczuła brak rąk do pracy. Brak pracowników a także zmniejszanie się grupy osób zdolnych do pracy będzie

skutkowało zmniejszeniem wpływów podatkowych do budżetu oraz zmianą potrzeb mieszkańców. Wyzwaniem pozostaje wciąż aktywizacja grup bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. długotrwale bezrobotnych, osób młodych i po 50 roku życia. Kategoria bezrobocia zmniejszyła swoją rolę w obszarze ekonomicznym, pozostaje nadal jednak wyzwaniem w obszarze społecznym (aktywizacja osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy).

Wnioski z diagnozy środowiskowej Gminy Kałuszyn

Część 4. Wnioski z diagnozy środowiskowej Gminy Kałuszyn.

Środowisko naturalne

Gmina Kałuszyn posiada dobre warunki przyrodnicze oraz charakteryzuje się znaczną powierzchnią gruntów rolnych - na ogólną powierzchnię geodezyjną 95 km² stanowią one 68,9%, zaś powierzchnia lasów i gruntów pod zalesienie stanowi 22,8%. Na terenie gminy występują głównie słabo urodzajne gleby V i VI klasy: bielcowe szczyrki i gleby piaszczyste.

Pod względem klimatycznym gmina należy do dzielnicy środkowej, nie posiada terenów o odrębnych cechach mikroklimatycznych ani nie posiada statutu uzdrowiska i statutu obszaru ochrony uzdrowiskowej zgodnie z przepisami odrębnymi.

Krajobraz, natura, tereny zielone i zasoby przyrodnicze w Gminie Kałuszyn, a także wynikająca z nich cisza są głównymi atutami gminy według mieszkańców.

Na terenie Gminy występują pomniki przyrody ożywionej: lipa drobnolistna zlokalizowana na terenie probostwa Parafii Rzymsko-Katolickiej w Kałuszynie: lipa drobnolistna „Renata” znajdująca się w parku podworskim w Sinołęce oraz dąb szypułkowy w miejscowości Leonów.

Na terenie Gminy występują pomniki przyrody nieożywionej w postaci głazów narzutowych na gruntach wsi Garczyn Duży: dwa granity różowe - średnioziarnisty i gruboziarnisty oraz gnejsz szary.

Ponadto ważnym dziedzictwem Gminy Kałuszyn są: użytek ekologiczny „Sosny Olszewickie” o pow. 0,22 ha, którego przedmiotem ochrony jest unikatowe stanowisko sosny zwyczajnej o zachowanym naturalnym pokroju korony, starodrzew sosnowy liczy ok. 300 lat, znajdujący się na terenie gminy fragment rezerwatu przyrody „Przełom Witówki”, zajmujący południową część gminy „Miński Obszar Chronionego Krajobrazu”, parki zabytkowe znajdujące się przy dworach w Sinołęce i Gołębiówce oraz zbiornik wodny „Zalew Karczunek”, który jest siedliskiem ptactwa wodnego, ryb oraz służy do celów wypoczynkowo - rekreacyjnych.

W Gminie Kałuszyn szczególnymi miejscami wymagającymi ochrony i zachowania w stanie istniejącym, podlegające ochronie z przepisów odrębnych podlegają: Rezerwat Przyrody „Przełom Witówki”, Miński Obszar Chronionego Krajobrazu, pomniki przyrody, użytek ekologiczny „Sosny Olszewickie”, lasy ochronne - wodochronne.

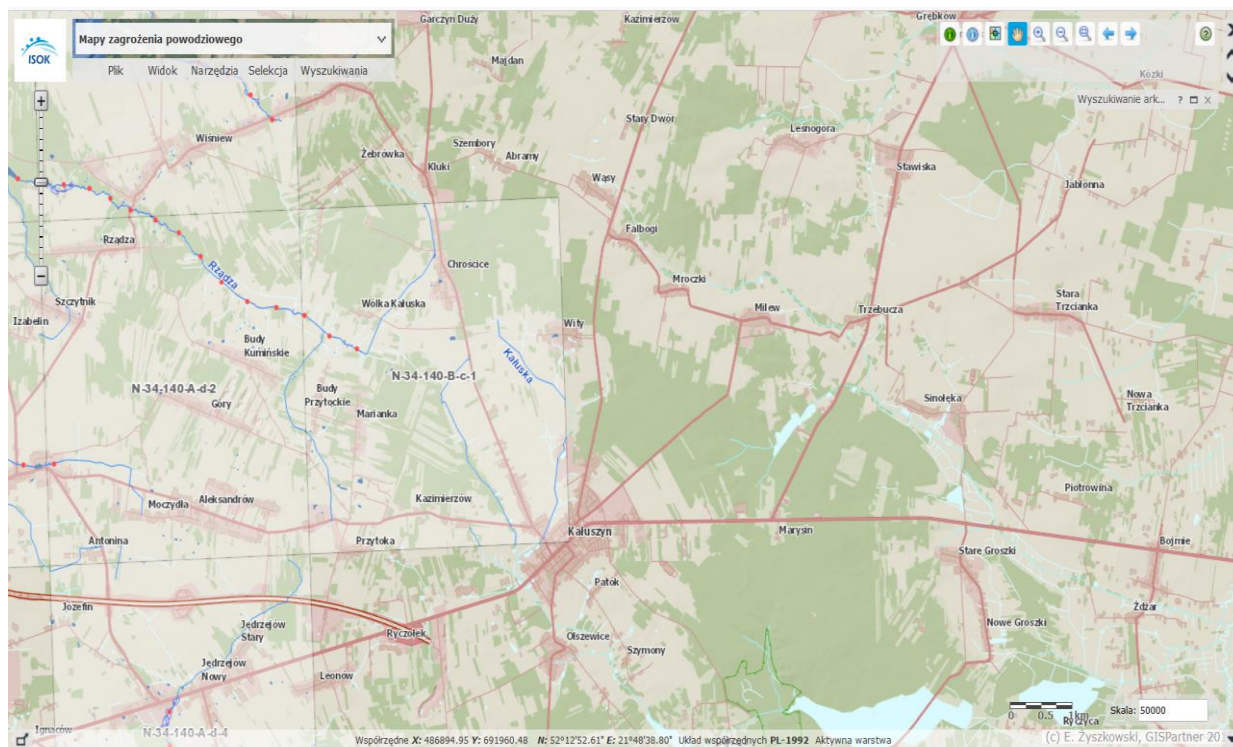
Priorytetowym celem Gminy powinien być zrównoważony ekorozwój polegający na właściwym kształtowaniu przestrzennej sieci osadniczej pozostającej w równowadze z powiązaniem przyrodniczymi oraz trwałe utrzymanie bioróżnorodności i zachowanie charakterystycznych cech krajobrazu. Przy planowaniu zagospodarowania przestrzennego w Gminie, należy zwrócić szczególną uwagę na racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska i ochronę walorów krajobrazowych. W Gminie Kałuszyn niezmiernie ważne jest utrzymanie terenów otwartych, korytarzy ekologicznych, obszarów wartościowych przyrodniczo i atrakcyjnych krajobrazowo oraz właściwe wkomponowanie terenów do zainwestowania w strukturę przyrodniczą obszaru.

Obszar Miasta i Gminy Kałuszyn nie posiada statutu uzdrowiska ani statutu obszaru ochrony uzdrowiskowej zgodnie z przepisami odrębnymi.

Przez Kałuszyn, a także w pobliżu miejscowości Olszewice i Szymony przepływa rzeczka Witówka. W okolicach Sinołęki, Milewa i Mroczek, przepływa rzeczka Gawroniec, kierująca się ku północnemu zachodowi. W pobliżu Chrościc i Wólki Kałuskiej przepływa rzeczka Rządza, która w początkowym biegu płynie w kierunku południowym i południowo-zachodnim, a następnie kieruje się ku północnemu

zachodowi. Na obszarze gminy Kałuszyn występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Rządzy. Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi na tym obszarze jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat) i wysokie 10% (raz na 10 lat). Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy ustawy Prawo Wodne.

Rysunek 6. Mapa zagrożenia powodziowego Gminy Kałuszyn.

Źródło: Hydroportal, ISOK, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Na obszarze gminy Kałuszyn nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych, czyli nagłego przemieszczenia mas ziemnych. Nie występują również obszary zagrożone osuwiskami w dolinach rzek, udokumentowane przez Państwowy Instytut Geologiczny.

W celu ochrony życia i zdrowia ludzi oraz ochrony środowiska na tych obszarach nie należy wyznaczać nowej zabudowy oraz należy stosować przepisy ustawy Prawo Wodne, w szczególności dotyczące ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły.

Na terenie gminy Kałuszyn, w zakresie gospodarki wodnej uwzględnić należy: ochronę wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, np. nawożenie, składowanie nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków.

Podejmowane działania mają mieć na celu zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych, poprzez: prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

Zgodnie z Aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły na lata 2016 - 2021 (aPGW), którego obowiązywanie zostało wydłużone, zgodnie z art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID - 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2368), gmina Kałuszyn, położona na obszarze Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, znajduje się w zasięgu zlewni następujących jednolitych części wód:

1) Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- PLRW200017266889, PLRW2000172667167, PLRW2000172668469, PLRW2000172668449, PLRW2000172566899, PLRW2000172668429, PLRW2000172668429.

2) Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd):

- PLGW200054, PLGW200055, PLGW200066.

Zgodnie z aktualizacją Planu gospodarowania wodami (aPGW) przy opracowywaniu strategii rozwoju gminy istotne mogą być:

a) działania do realizowania przez gminę Kałuszyn:

- weryfikacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy,
- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata,
- budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie gminy Kałuszyn,

b) działania do realizowania przez właścicieli nieruchomości:

- budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących,
- budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków,
- regularny wywóz nieczystości płynnych,

c) działania do realizowania przez właścicieli/użytkowników obiektów:

- coroczne monitorowanie ilości eksploatowanych wód podziemnych na ujęciach będących w zasobach gminy Kałuszyn,
- ograniczenia poboru wód podziemnych w obszarach o możliwej ascenzji i ingresji wód o podwyższonych zasoleniu do poziomu umożliwiającego utrzymanie składu chemicznego określonego dla wód pitnych.

Część Gminy Kałuszyn znajduje się w regionie właściwości miejscowej Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Warszawie na podstawie map zagrożenia powodziowego o godłach arkuszy: M-34-140-A-d-2, N-34-140-B-c-1 udostępnionych do publicznej wiadomości na Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska w dniu 22 października 2020 r., znajduje się częściowo:

- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie Q10% (tj. prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 10 lat),
- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie Q1% (tj. prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 100 lat),
- na obszarze zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie Q0,2% (tj. prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 500 lat).

Tereny zagrożone powodzią od rzeki Rządza, występują na terenie obrębów geodezyjnych: Wólka Kałuska oraz Budy Przytockie.

1. Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
2. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,
3. obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
4. pas techniczny.

W związku z powyższym, na terenach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z art. 77 ustawy z dnia 20 lipca 1027 r. Prawo Wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233) obejmujące: gromadzenie ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody oraz prowadzenie przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowanie oraz lokalizowanie nowych cmentarzy.

W przypadku lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią m.in. nowych obiektów budowlanych oraz gromadzenia ścieków, niezbędne jest uzyskanie pozwolenie wodnoprawnego zgodnie z art. 390 ust.1 ustawy Prawo Wodne. Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt 10. Ustawy Prawo wodne planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudnia zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Dodatkowo w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, którego obowiązywanie zostało wydłużone, zgodnie z art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID - 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2368), zostały zidentyfikowane główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym cel główny obejmujący zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, a w jego zakresie cel szczegółowy określony jako wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Na obszarze Miasta i Gminy Kałuszyn nie występują osuwiska a także obszary predestynowane do występowania ruchów masowych. Na obszarze gminy Kałuszyn nie wskazuje się obiektów i obszarów proponowanych do objęcia prawną ochroną przyrody.

W Gminie Kałuszyn nie występują znaczące bogactwa mineralne, jednak główną rolę odgrywają surowce budowlane: bogate pokłady żwirów i pas gliny zwałowej. Udokumentowane złoża żwiru znajdują się nieopodal miejscowości: Przytoka, Kazimierzów, Olszewice, Ryczołek.

W 2018 roku 12 obszarów górniczych było w eksploatacji, z których 4 posiadały decyzje na wydobycie i rekultywację, 7 obszarów posiadało decyzję na rekultywację.

Ochrona środowiska

Na terenie gminy nie występują istotne źródła emisji zanieczyszczeń gleby i ziemi ze źródeł przemysłowych. Jednak bardzo duże zagrożenie dla mieszkańców stwarza droga krajowa nr 2 przebiegająca przez miasto Kałuszyn i miejscowości Leonów, Ryczołek, pomiędzy gruntami wsi Sinołęka, Marysin, Stare Groszki. Poza ruchem lokalnym, odbywa się tu ruch międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym, co przyczynia się do wzrostu wypadkowości oraz powstawania zakłóceń w ruchu.

Ogrzewanie za pomocą pomp ciepła czy kolektorów słonecznych stanowi niewielki procent stosowanych rozwiązań, mimo coraz większego zainteresowania tematem alternatywnych źródeł energii. Wobec powyższego stężenie zanieczyszczeń gazowych (m.in. dwutlenku węgla, dwutlenku siarki) oraz pyłów powstających podczas procesów spalania uwalnianych do powietrza jest relatywnie duże.

Ponadto w Gminie Kałuszyn występuje zagrożenie w samochodowych przewozach substancji niebezpiecznych, w których największy udział ma przewóz paliw płynnych.

Innym rodzajem przewozów jest transport butli z gazem płynnym propan-butan. Dystrybucją gazu zajmuje się szereg różnego rodzaju firm, które nie zawsze mogą zapewnić transport specjalistycznym taborem.

Ponadto jednym z zagrożonych komponentów środowiska, na który powinno się zwracać szczególną uwagę przy sporządzaniu dokumentów planistycznych, jest klimat akustyczny. Jego stan ma znaczący wpływ na warunki życia mieszkańców, w tym również zdrowia. W ramach ochrony klimatu akustycznego zagospodarowanie obszarów narażonych na uciążliwość akustyczne powinno odbywać się w sposób minimalizujący zasięg i wpływ negatywnego oddziaływania zabudowy niewrażliwej na hałas.

W planach miejscowych należy zapewnić utrzymanie standardów środowiska we wszystkich aspektach, poprzez wprowadzenie wymogu utrzymania poziomu emisji substancji (wprowadzonych bezpośrednio lub pośrednio w wyniku działalności człowieka do wód, powietrza, gleby lub ziemi) oraz emisji energii (takich jak: hałas, wibracje, gazy, pyły, substancje złowne, ścieki, niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne) na poziomie nie wyższym niż określony w przepisach wydanych na podstawie obowiązujących ustaw.

W celu obniżenia wpływu emisji zanieczyszczeń do powietrza należałoby:

- promować stosowanie odnawialnych źródeł energii w celach grzewczych (energia elektryczna, gaz, oleje opałowe, itp.),
- zmniejszać zużycie energii poprzez wykonanie termomodernizacji budynków,
- poprawiać stan techniczny dróg w celu zmniejszenia emisji spalin,
- prowadzić akcję edukacyjną i informacyjną dla mieszkańców gminy o aktualnych, korzystnych dla środowiska systemach spalania paliw,
- tworzyć naturalne bariery izolacyjne (bufory zanieczyszczeń) wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- kształtować proekologiczne wzorce,
- promować i zwiększać atrakcyjność zbiorowych i proekologicznych środków transportu,
- zbudować sieci gazową w miejscowościach o zwartej zabudowie z dostosowaniem do zaopatrzenia obiektów w gaz do celów grzewczych,
- zmienić system ogrzewania z paliwa stałego na paliwo gazowe lub energię elektryczną.

Realizacja polityki wymagać będzie równoczesnych działań na rzecz redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących głównie ze źródeł: zakładów usługowych i produkcyjnych, ruchu pojazdów samochodowych, ogrzewania budynków mieszkaniowych i szklarni. Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z zakładów usługowych i produkcyjnych polegać będzie na:

- unowocześnianiu istniejących zakładów w kierunku zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko,

- dopuszczeniu lokalizacji nowych zakładów tylko na terenach wyznaczonych do tego celu w planach miejscowych, na warunkach zgodnych z przepisami odrębnymi.

Redukcja zanieczyszczeń powietrza powstających w wyniku ogrzewania budynków polegać będzie na:

- utrzymaniu i rozbudowie systemu zaopatrzenia w gaz umożliwiającą wykorzystanie gazu dla celów grzewczych,
- nowobudowane obiekty kubaturowe winny być ogrzewane w oparciu o paliwa „czyste” ekologicznie, takie jak: gaz olej opałowy lub energia elektryczna, opał ekologiczny,
- media grzewcze i ich rozwiązania techniczne powinny być urządzeniami z odpowiednimi atestami, nieobciążające środowiska,
- promocji energooszczędnych form budownictwa.

Redukcja oddziaływania zanieczyszczeń transportowych na otoczenie polegać będzie na:

- rozbudowie i poprawie stanu technicznego układu drogowego,
- monitorowaniu oddziaływania transportu na otoczenie i w przypadkach uzasadnionych stosowanie odpowiednich zabezpieczeń (np. ekranowe),
- budowie ścieżek rowerowych służących zarówno dla celów rekreacyjnych jak i dojazdów do pracy,
- tworzeniu ułatwień dla ruchu pieszego.

W celu obniżenia wpływu emisji zanieczyszczeń do gleby należałoby:

- rozwijać system gospodarki wodno - ściekowej,
- właściwie składować i zagospodarowywać odpady komunalne i przemysłowe, w tym zapobiegać występowania dzikich wysypisk.

W celu ochrony środowiska akustycznego należałoby:

- przebudować i zmodernizować drogi,
- poprawić stan nawierzchni ulic,
- rozbudować ścieżki rowerowe,
- wprowadzić ograniczenia uciążliwości prowadzonej działalności,
- wprowadzić zabezpieczenia akustyczne w postaci ekranów i osłon dźwiękoszczelnych lub poprawę izolacyjności akustycznej przegród wewnętrznych w budynkach narażonych na nadmierny hałas.

Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Kałuszyn usługę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych wykonuje podmiot wyłoniony w drodze przetargu nieograniczonego.

Częstotliwość odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych została określona na podstawie Uchwały Nr XIII/123/2020 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 14 lutego 2020 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów. Odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości jednorodzinnych i wielorodzinnych odbywa się raz na dwa tygodnie na terenie miasta Kałuszyna i raz na miesiąc na terenie wiejskim.

W okresie od początku kwietnia do końca października odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów z nieruchomości wielolokalowych zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Kałuszyn ustalono na raz na tydzień. Odbieranie odpadów wielkogabarytowych od właścicieli nieruchomości jednorodzinnych oraz wielorodzinnych z terenu Miasta i Gminy Kałuszyn ustalono na dwa razy w roku.

Na terenie zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej Gminy Kałuszyn prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych.

Ponadto właściciele nieruchomości z terenu Gminy Kałuszyn mają możliwość we własnym zakresie dostarczyć wszystkie wymienione powyżej odpady do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych działającego przy Oczyszczalni Ścieków w Olszewicach, prowadzony przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie.

Gminę Kałuszyn w 2020 r. osiąga poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów tj.:

- papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło - min. 50%, osiągnięte w gminie - 79%,
- inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe - min. 70%, osiągnięte w gminie - 100%,
- odpady komunalne ulegające biodegradacji przekazywane do składowania - max. 35%, osiągnięte w gminie - 4,30%.

W 2020 r. do składowania przekazano 424,88960,013 Mg odpadów komunalnych będących pozostałościami z sortowania i pozostałościami z mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych.

W ramach realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2012 - 2032 w Gminie Kałuszyn w 2020 roku odebrano od właścicieli oraz zdemontowano z dachów oraz odebrano i unieszkodliwiono 113,568 Mg wyrobów zawierających azbest.

Na terenie Gminy Kałuszyn w 2020 roku przeprowadzono inwentaryzację źródeł ciepła. Zadanie zostało zrealizowane z dofinansowaniem dotacją 100,00% ze środków budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Ochrony Powietrza MAZOWSZE 2020”. Inwentaryzacją objęte były wszystkie budynki oraz lokale na terenie Gminy Kałuszyn, w których znajdowały się źródła ciepła. Zinwentaryzowano łącznie 1787 budynków i lokali.

Wśród rodzajów stosowanego paliwa w gminie dominują przede wszystkim kotły opalane węglem (32,8%), kotły opalane drewnem (29,9%). Duży udział w ogólnej liczbie źródeł ciepła odgrywa ogrzewanie elektryczne (13,5%), które stanowi w głównej mierze sposób ogrzewania ciepłej wody użytkowej. Obserwuje się również znaczącą liczbę kotłów gazowych oraz pieców kaflowych (głównie na terenach wiejskich w starych budynkach drewnianych) a także pieców wolnostojących (głównie w lokalach komunalnych).

W najbliższych latach na terenie Gminy Kałuszyn przewiduje się termomodernizację budynków publicznych gminy oraz termomodernizacji oraz montaż dodatkowych źródeł energii odnawialnej, tj.:

- termomodernizacja istniejącego budynku świetlicy wiejskiej w Milewie,
- montaż paneli fotowoltaicznych na budynku OSP w Falbogach,
- montaż paneli fotowoltaicznych na budynku OSP w Sinołęce,
- wykonanie termomodernizacji budynku OSP w Wąsach,
- wykonanie termomodernizacji i montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach świetlic wiejskich w Garczynie Dużym i Patoku,
- montaż paneli fotowoltaicznych oraz pompy ciepła w budynku OSP i świetlicy wiejskiej w Gołębiówce,
- montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej,
- wykonanie termomodernizacji budynku OSP w Nowych Groszkach.

Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej Gminy Kałuszyn

Część 5. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej Gminy Kałuszyn.

Model struktury funkcjonalno - przestrzennej Gminy Kałuszyn.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Kondrackiego (2002), gmina Kałuszyn położona w następujących jednostkach:

- prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31)
- podprowincja: Niziny Środkowopolskie (318)
- makroregion: Nizina Południowopodlaska (318.9)
- mezoregion: Wysoczyzna Kałuszyńska Wisły (318.92)
- Obniżenie Węgrowskie (318.93)

Przeważająca część gminy położona jest w mezoregionie Wysoczyzna Kałuszyńska Wisły (318.92) - 81,04%. Wschodnia część gminy znajduje się w Obniżeniu Węgrowskim (318.93) - 18,96%. Oba mezoregiony wchodzi w skład makroregionu Nizina Południowopodlaska (318.9), podprowincji Niziny Środkowopolskie (318), prowincji Niż Środkowoeuropejski (31).

Gmina Kałuszyn położona jest w dorzeczu Bugu na pograniczu dwóch regionów geograficznych: Kotliny Warszawskiej na zachodzie i Wysoczyzny Siedleckiej na wschodzie.

Mazowsze pod względem ukształtowania powierzchni stanowi płaską kotlinę, jednak na wschód od Wisły teren ten podnosi się z wolna osiągając pod Kałuszynem 223 m n.p.m. Występuje tu niewielki rozdolniony garb, będący najokazalszą wyniosłością pomiędzy Wisłą i Bugiem, dalej zaś ciągną się już monotonne równiny podlaskie. Ta wyniosłość terenu dość silnie rozcięta przez erozję licznych cieków wodnych nazywana jest w literaturze „guzem kałuszyńskim”. Ponieważ tu bierze początek kilka małych rzeczek płynących do Wisły i Bugu, niektórzy autorzy ten guz terenowy nazywają również „kałuszyńskim węzłem wodnym”.

Gmina Kałuszyn to atrakcyjny obszar do mieszkania, z szeregiem powiązań funkcjonalno - przestrzennych pomiędzy gminą a blisko stolicy - w naturalny sposób lokuje się w centrum procesu suburbanizacji.

Zasady kształtowania polityki w zakresie planowania przestrzennego na szczeblu gminy określa ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Na mocy tej ustawy plany, które zostały uchwalone przed dniem 1 stycznia 1995 r. wygasły w 2003 r.

Moc obowiązującą zachowały jednak plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w latach 1996-2002. Są to dokumenty dotyczące pojedynczych nieruchomości na terenie wiejskim gminy - 9 uchwał z lat 1996, 1997, 1999, 2000, 2002 - 5 uchwał.

W kolejnych latach tworzone były następujące dokumenty planistyczne:

W 2012 roku zostały uchwalone przez Radę Miejską w Kałuszynie dwa główne dokumenty planistyczne:

- 1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kałuszyn zostało uchwalone uchwałą Nr XVI/105/2012 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 24 października 2012 r.
- 2) Uchwałą Nr XVI/106/2012 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 24 października 2012 r. został uchwalony miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn w obszarze A;
- 3) Plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru B w mieście Kałuszyn został zatwierdzony uchwałą Rady Miejskiej w Kałuszynie Nr XXII/190/2013 w dniu 27 września 2013 r.

W kolejnych latach w celu umożliwienia działań inwestycyjnych i prorozwojowych dokonywane były zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla miasta. W dniu 26 czerwca 2015 r. Rada Miejska w Kałuszynie podjęła uchwałę Nr VII/44/2015 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kałuszyn.

W marcu 2018 r. podjęto uchwałę Nr XXXVIII/261/2018 o przystąpieniu do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn w obszarze A - dotyczy zmiany zagospodarowania terenu przy ul. Zamojskiej - straciła moc uchwałą nr VIII/76/2019 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 30 sierpnia 2019 r.

W 2019 roku Rada Miejska w Kałuszynie podjęła następujące uchwały planistyczne:

- Uchwała nr VII/67/2019 z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Przytoka gmina Kałuszyn,
- Uchwała nr VIII/74/2019 z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn dla obszaru zabudowy przemysłowej i przemysłowo - usługowej - rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody mazowieckiego z dnia 26.09.2019 r. stwierdzające nieważność wym. Uchwały,
- Uchwała nr VIII/75/2019 z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn dla obszaru zabudowy wielorodzinnej,
- Uchwała nr VIII/76/2019 z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn w obszarze A uchwalonego uchwałą nr XVI/106/2012 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 24 października 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2012 r. poz. 7196),
- Uchwała nr X/91/2019 r. z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn dla obszaru zabudowy przemysłowej i przemysłowo - usługowej.

Gmina posiada opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywające ok. 15% jej powierzchni. Plany te determinują obecnie sposób zagospodarowania, jaki się będzie kształtował w najbliższych latach, a przy posiadanych rezerwach budowlanych oraz dynamice procesów inwestycyjnych zmiany te będą postępowały stosunkowo szybko.

Miasto Kałuszyn posiada obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego opracowany w granicach administracyjnych. Gmina posiada kilka planów obejmujących niewielkie tereny.

Obszar wiejski gminy nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Dla tego obszaru instrumentem planowania przestrzennego są decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, zaś dla terenu pod inwestycje celu publicznego decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W Gminie planowane jest sporządzenie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn dotyczącą głównie nowych terenów przewidzianych pod zabudowę produkcyjno - usługową i produkcyjną.

W rozwoju gminy występuje szereg ograniczeń przestrzennych dla rozwoju gminy tj. południowe obszary gminy stanowiącą część Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, natomiast niewielki południowy fragment gminy znajduje się w strefie oddziaływania lotniska wojskowego w Mińsku Mazowieckim. Ponadto przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia oraz linie elektroenergetyczne wysokich napięć 110kV i 400 kV a cała Gmina usytuowana jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Subniecka Warszawska nr 215 - część centralna nr 2151.

Według Studium można wyróżnić następujące funkcje w przeznaczeniu terenów:

- tereny zabudowy śródmiejskiej - CM,
- tereny wielofunkcyjnej zabudowy miejskiej - WM,
- tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej - WW,
- tereny usług publicznych - UP,
- tereny sportu i rekreacji - US,
- tereny produkcji rolnej, hodowlanej, przetwórstwo rolno - spożywcze - RU,
- tereny wielofunkcyjnych usług, przemysłu, składowania - P,
- tereny eksploatacji powierzchniowej - PG,

- tereny usług i urzędzeń towarzyszących trasom komunikacyjnym - KS,
- tereny produkcji rolniczej - R i zalesienia,
- zespoły parkowe w obszarach objętych strefą konserwatorską - ZP,
- lasy i zadrzewienia,
- cmentarz - ZC,
- tereny zieleni nieurządzonej - RZ,
- ujęcia wód - W,
- wody powierzchniowe śródlądowe, w tym zbiorniki retencyjne oznaczone symbolem WS oraz rzeki,
- oczyszczalnie ścieków - K,
- elektrownie wiatrowe - Ew,

W 2020 r. do Urzędu Miejskiego w Kałuszynie wpłynęło 81 wniosków o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, wśród których wydano 53 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu, w tym 3 decyzje odmowne.

Większość wydanych decyzji dotyczyła zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, stąd w gminie i można zauważyć wzrost liczby budynków mieszkalnych z ukierunkowaniem na zabudowę jednorodziną.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kałuszyn uporządkowano struktury przestrzenne tworząc wyodrębnione strefy zabudowy: mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, terenów eksploatacji surowców naturalnych, terenów zieleni oraz terenów leśnych i rolnych. Obecna polityka przestrzenna gminy przewiduje znaczący wzrost terenów z przeznaczeniem na produkcję i usługi co pozwoli na stworzenie bogatej oferty inwestycyjnej, utworzenie nowych miejsc pracy, a w konsekwencji, która przyczyni się również do zahamowania niekorzystnych procesów demograficznych. Rozwój terenów aktywności gospodarczej w Gminie Kałuszyn przyczyni się do wzrostu przedsiębiorczości a tym samym do wzrostu dochodów gminy. Określenie celów i kierunków polityki przestrzennej ma przyczynić się do poprawy warunków i rozwoju przedsiębiorczości, zwiększenia konkurencyjności w regionie czego efektem będą nowe inwestycje.

Ład przestrzenny

Podstawą do zapewnienia mieszkańcom wysokiej jakości życia jest stworzenie atrakcyjnej przestrzeni do życia, pracy i wypoczynku. Ład przestrzenny uwzględnia w uporządkowanych relacjach uwarunkowania i wymagania: funkcjonalne, społeczno - gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno - estetyczne (art. 2 pkt 1 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Ład przestrzenny oznacza sposób ukształtowania przestrzeni, który tworzy harmonijną całość tj. uporządkowanie pomiędzy elementami składowymi przestrzeni i funkcjami struktury przestrzennej, które stanowią kryterium oceny jakości zmian zagospodarowania w odniesieniu do sprawności procesów społeczno - gospodarczych, a także jakości życia. Ład przestrzenny uznawany jest za nadrzędny cel gospodarki przestrzennej, która dąży do ukształtowania określonej struktury przestrzennej i jej funkcjonalności, tym samym znacznie wykraczając poza interes jednostki i grupy społecznej. Stanowiąc pożądany stan zagospodarowania przestrzeni, musi zatem uwzględniać potrzeby w miarę możliwości jak najszerszej grupy interesantów. Musi to być takie uporządkowanie przestrzeni, które spotka się z akceptacją różnych podmiotów działających w mieście - społeczności lokalnej, przedstawicieli władzy oraz inwestorów. Dlatego też, stanowi on niezbędny element zrównoważonego rozwoju i powinien być traktowany jako wspólne dobro.

Szkieletem każdego układu przestrzennego jest sieć dróg i od jej stanu i organizacji zależą warunki obsługi mieszkańców oraz działalność podmiotów gospodarczych, natomiast walory przyrodnicze,

architektura, układ urbanistyczny, zieleń miejska i poziom bezpieczeństwa decydują o atrakcyjności miejsca zamieszkania.

Za priorytetowy kierunek rozwoju przestrzennego miasta Kałuszyn wyznacza się funkcje centrowe: usługową, administracyjną, oświatową, kulturalną oraz funkcję produkcyjną, w tym głównie pozarolniczą. W mieście Kałuszyn równorzędnym kierunkiem rozwoju jest mieszkalnictwo.

Zgodnie ze Studium funkcjami wiodącymi miasta Kałuszyn są:

1. Funkcja mieszkaniowa realizowana we wszystkich formach mieszkalnictwa,
2. Funkcja usługowa, realizowana w postaci usług podstawowych, ogólnomiejskich oraz infrastruktury społecznej.

Natomiast funkcjami uzupełniającymi są:

1. Funkcja produkcyjna, magazynowo - składowa i usług technicznych,
2. Funkcja usług w postaci działalności gospodarczej prowadzonej często w połączeniu z zabudową mieszkaniową,
3. Funkcja rekreacyjna, realizowana w formie indywidualnej i ogólnodostępnej (zalew „Karczunek”).

Ilościowo funkcja mieszkaniowa przeważa nad innymi funkcjami. Na obszarze miasta występuje zabudowa jednorodzinna, która gabarytowo jest niższa od istniejącej na terenie miasta zabudowy wielorodzinnej.

Na obszarze gminy jako podstawową ustala się funkcję rolniczą uzupełnianą przez funkcję mieszkaniową oraz funkcję związaną z eksploatacją surowców naturalnych.

Gmina Kałuszyn pod względem funkcjonalno - przestrzennym charakteryzuje się przeważającym udziałem rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Użytki rolne zajmują około 60% powierzchni gminy. Przy kształtowaniu systemu osadniczego gminy główną rolę odgrywa układ komunikacyjny i w jego oparciu o ten układ następował rozwój osadnictwa w gminie.

Na charakter zagospodarowania wsi znajdujących się na obszarze gminy Kałuszyn wpływ ma przede wszystkim produkcja rolnicza. Sieć osadnicza gminy skupiona jest głównie przy ciągach komunikacyjnych w postaci pasm zabudowy. Negatywnym skutkiem takiego typu zagospodarowania przestrzeni jest brak wyraźnych granic pomiędzy miejscowościami. Rozciąganie zabudowy przy głównych ciągach komunikacyjnych wpływa niekorzystnie na jakość przestrzeni i uniemożliwia wyodrębnienie centrów miejscowości.

Często występującym zjawiskiem w gminie jest lokalizowanie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w sąsiedztwie zabudowy zagrodowej. Wraz ze zmieniającą się strukturą zatrudnienia w gminie, stopniowo zmniejsza się liczba osób zatrudnionych w rolnictwie, a co za tym idzie powierzchnia gruntów rolnych użytkowanych rolniczo. Ponadto w ostatnich latach zaznaczył się wzrost zainteresowania nieruchomościami przeznaczonymi pod zabudowę mieszkaniową przez osoby nie zamieszkujące na terenie gminy Kałuszyn. Utworzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową pozwoli zaspokoić rosnące zapotrzebowanie. Głównym celem przy wyznaczaniu terenów nowej zabudowy powinno być racjonalne wykorzystanie przestrzeni.

Rozwój ten powinien się ściśle wiązać z trendami demograficznymi gminy i przebiegać etapowo. W gminie należy dążyć do uzupełniania i uporządkowania struktury istniejącej zabudowy, a dopiero po odpowiednim wypełnieniu tej przestrzeni przystępować do zagospodarowania terenów niezainwestowanych. Takie rozwiązania zapewnią ład przestrzenny oraz odpowiednią skalę i proporcję zabudowy.

Wyraźnie wyodrębnionym przestrzennie elementem są lasy. Główne kompleksy położone we wschodniej części gminy pełnią rolę zarówno produkcyjną, jak i ekologiczną. Pozytywny wpływ lasu na środowisko przejawia się przede wszystkim w kształtowaniu i ochronie gleb i powietrza,

stabilizującym oddziaływaniu na środowisko przyrodnicze, czyli wpływem na obieg wody, opady, wiatry, temperaturę, mikroklimat, erozję gleb. Równie istotne jest oddziaływanie lasów na jakość naszego życia (jakość powietrza, czystość wód powierzchniowych, wypoczynek, turystykę, wartości estetyczne, krajobrazowe, kulturalne).

Na obszarze miasta i gminy Kałuszyn nie wyznacza się terenów przeznaczonych do lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m², ponadto na obszarze miasta i gminy Kałuszyn nie występują i nie wyznacza się obszarów przeznaczonych do lokalizacji zakładów zwiększonego ryzyka poważnej awarii przemysłowej (ZZR) oraz zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR). Z uwagi na bliskie położenie lotniska wojskowego w Mińsku Mazowieckim na obszarze miasta i gminy Kałuszyn zakazuje się lokalizacji obiektów, w tym infrastruktury technicznej o wysokości powyżej 50 m n.p.t.

Zapewnienie zrównoważonego rozwoju miasta i gminy jest możliwe poprzez zagospodarowanie przestrzenne równoważnie uwzględniające m.in.:

- a) dynamiczny rozwój terenów przeznaczonych pod przemysł i usługi, głównie w mieście Kałuszyn przy drodze krajowej nr 2,
- b) optymalną eksploatację surowców naturalnych z zachowaniem bezpiecznej odległości od zabudowy mieszkaniowej,
- c) promowanie rozwoju turystyki i rekreacji, głównie w północno - zachodniej części gminy,
- d) odtworzenie miasta Kałuszyn jako regionalnego ośrodka rozwoju.

Podstawowe kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy można określić jako:

- zachowanie ciągłości polityki poprzez utrzymanie zasadniczego podziału kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjętych we wcześniejszej polityce przestrzennej,
- zwiększenie oferty terenów produkcyjnych i produkcyjno - usługowych z wykorzystaniem położenia Gminy Kałuszyn a lokalizacją odcinka autostrady A2,
- wykorzystanie dogodnego położenia gminy i jej walorów przyrodniczych i kulturowych do wzrostu znaczenia funkcji turystycznej oraz rekreacyjnej,
- zwiększenie oferty terenów przeznaczonych do opieki nad osobami starszymi,
- dalszy rozwój infrastruktury technicznej związanej z sieciami kanalizacyjnymi, w sposób odpowiadający zmianom w zagospodarowaniu przestrzennym,
- maksymalne ograniczenie przeznaczenia nowych terenów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, uwzględniając np. zmiany wynikające z planowanej komunikacji.

Celem szeroko zaplanowanych działań na obszarze Gminy Kałuszyn jest przede wszystkim podniesienie jakości życia mieszkańców, aktywizacja ekonomiczna, poprawa jakości przestrzeni i środowiska naturalnego.

Ponadto kierunki zmian zagospodarowania przestrzennego Gminy Kałuszyn powinny być oparte o zasadę zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniać istniejące i przewidywane procesy, które w znacznym stopniu determinują przekształcenie sposobu zagospodarowania obszaru miasta i gminy Kałuszyn. Wprowadzane w studium zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym mają mieć na celu szeroko rozumiany rozwój społeczno - gospodarczy, podnoszenie jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie konkurencyjności obszaru gminy w regionie.

Mobilność - infrastruktura transportowa i komunikacja publiczna

Przez Gminę Kałuszyn przebiegają drogi o znaczeniu krajowym, międzynarodowym i międzyregionalnym: droga krajowa nr 2 Świecko - Poznań - Warszawa - Siedlce - Terespol oraz droga wojewódzka nr 697 - Kałuszyn - Grębków - Liw, o długości ok. 0,5 km w granicach gminy, realizująca powiązania pomiędzy drogą krajową nr 2 i drogą wojewódzką nr 637 (Warszawa - Węgrów - Sokołów Podlaski - Drohiczyn). Przez gminę przebiegają drogi powiatowe zamiejskie o długości 36,196 km i miejskie (ulice zaliczone do kategorii dróg powiatowych) - o długości 10,665 km.

Ponadto na terenie gminy w miejscowości Ryczołek zlokalizowany jest węzeł komunikacyjny obwodnicy Mińska Mazowieckiego na parametrach autostrady, co znacznie skraca czas przejazdu w kierunku do Warszawy. Sieć dróg uzupełniają drogi gminne o długości 76,5 km, z czego w granicach administracyjnych miasta Kałuszyn długość ulic zaliczonych do kategorii dróg gminnych wynosi 13,8 km i na terenie gminy 62,7 km oraz istniejąca w sąsiedniej gminie Mrozy linia kolejowa.

Na terenie Gminy Kałuszyn poza wymienionymi wyżej drogami publicznymi są jeszcze inne drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych. Dotyczą one szczególnie terenów wiejskich, dojazdowych do pól i położone na terenach leśnych, są drogi wewnętrzne, nie skategoryzowane.

Układ komunikacyjny Gminy zapewnia mieszkańcom stosunkowo łatwy dostęp do dużych ośrodków miejskich. Odległość z Kałuszyna do Warszawy wynosi 57 km, do Mińska Mazowieckiego 18 km, do Siedlec 33 km.

Gmina Kałuszyn jest dobrze skomunikowana z Warszawą pod kątem dostępności drogowej. Głównym problemem transportowym na terenie gminy jest jednak duży ruch samochodowy, powodujący korki w godzinach szczytu. Rozwiązaniem tego problemu mogą być nowo powstające inwestycje drogowe - budowa obwodnicy Kałuszyna.

Gmina Kałuszyn systematycznie realizuje inwestycje drogowe obejmujące m.in. remonty nawierzchni czy przebudowy i rozbudowy dróg i chodników. W 2020 r. realizowano m.in. przebudowę drogi gminnej zapewniającej dojazd do pól we wsi Żebrowka, II etap budowy nakładki bitumicznej na ul. Wyzwolenia w Kałuszynie oraz wykonano szereg dokumentacji projektowej dróg (tj. drogi gminnej we wsi Ryczołek, remont ul. Polnej w Kałuszynie, ul. Robotniczą w Kałuszynie i innych).

Dostępność i jakość sieci dróg gminnych wzbudziła zadowolenie ponad połowy ankietowanych - 58,3% ocen pozytywnych. Jednocześnie jednymi z najważniejszych obszarów Gminy Kałuszyn, w które należy zainwestować w pierwszej kolejności - z punktu widzenia Mieszkańców są: budowa/rozbudowa i modernizacja przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej oraz rozwój komunikacji autobusowej. W perspektywie kilku kolejnych lat na terenie gminy planowane są inwestycje dotyczące infrastruktury drogowej, które w znacznym stopniu przyczynią się do poprawy połączeń drogowych.

Wśród planów inwestycyjnych na terenie gminy wymienia się budowę drogi wewnętrznej stanowiącej obwodnicę dla miejscowości Olszewice, Kałuszyn a także w mieście Kałuszyn: budowę chodnika przy ul. Wyzwolenia - od ul. Ogrodowej do ul. Wojska Polskiego, budowę ul. Robotniczej, budowę ul. Ogrodowej wraz z oświetleniem drogowym, budowę ul. Kwiatowej, budowę drogi łączącej ul. Martyrologii z ul. Warszawską przy stacji CPN Shell, budowę ul. Jutrzenki a także budowę dróg przy osiedlu znajdującym się przy ul. Ogrodowej w stronę m. Patok.

Transport publiczny lokalny i dalekobieżny mieszkańcom Gminy Kałuszyn zapewnia komunikacja PKS Sokołów Podlaski. Realizuje on połączenia miejscowości na terenie gminy z miastem Kałuszyn, Mińsk

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Mazowiecki jak również z Warszawą. Ponadto w 2019 roku usługi przewozowe na trasie Kałuszyn - Mińsk Mazowiecki uruchomiła firma BAGS. Usługi przewozowe świadczy również 9 przewoźników dalekobieżnych korzystających z przystanków na dworcu autobusowym w Kałuszynie.

Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa

Dostęp do sieci wodociągowej jest jednym z elementów decydujących o dobrych warunkach życia mieszkańców.

W Gminie Kałuszyn długość sieci wodociągowej wynosi 94,42 km, z czego 15,82 km w mieście i 78,6 km na obszarze wiejskim. Ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania - 1794, z czego w mieście - 728, na terenie wiejskim - 1066.

Istniejąca sieć wodociągowa zaopatruje w wodę niemal wszystkich mieszkańców miasta i gminy (jedynie Gołębiówka zaopatrywana jest w wodę ze stacji w Piasecznie). Wg sprawozdania Zakładu Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie w 2020 roku sprzedano 250.526,58 m³ wody, tj. 93,59% sprzedaży w 2019 roku. Największą grupę odbiorców wody stanowiły gospodarstwa domowe - 74,28%, sprzedaż hurtowa wody dla gminy Jakubów, Wierzbna i Grębkowa stanowiła 22,34%, dla zakładów pracy 12,29%.

Gmina Kałuszyn w swoich zasobach posiada trzy stacje uzdatniania wody:

- w Garczynie Dużym - największa stacja o wydajności 1200 m³ na dobę użytkowana wspólnie z Gminą Jakubów. Ze stacji tej zaopatrywane w wodę są następujące miejscowości gminy Kałuszyn: Garczyn Duży, Garczyn Mały, Zimnowoda, Żebrówka, Kluki, Szembory, Abramy, Wąsy, Falbogi, Mroczyki, Milew, Chrościce, Wólka Kałuska, Budy Przytockie, Przytoka, Ryczołek, Leonów, Kazimierzów, Marianka.
- w Kałuszynie - stacja o wydajności 815 m³ na dobę, zaopatruje w wodę miasto Kałuszyn oraz miejscowości Olszewice, Patok, Szymony, Wity.
- w Sinołęce - stacja o wydajności 245 m³ na dobę, zaopatruje w wodę miejscowości Sinołęka, Piotrowina, Nowe Groszki, Stare Groszki.

Na terenie gminy Kałuszyn przewiduje się zaopatrzenie w wodę w oparciu o istniejące ujęcia wody w mieście Kałuszyn (2 studnie), w miejscowości Sinołęka (2 studnie) i w miejscowości Garczyn Duży (2 studnie). Zasoby ujęcia są wystarczające dla pokrycia zapotrzebowania wody w gminie na najbliższe lata. Wraz z rozwojem zabudowy i zagospodarowaniem nowych terenów planuje się rozbudowę sieci o brakujące odcinki.

Realizacja pełnego zakresu usług powinna być zapewniona przez: budowę nowej i modernizację istniejącej sieci wodociągowej, prawidłową eksploatację sieci i urządzeń wodociągowych, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, racjonalne zarządzanie systemem wodociągowym, poprawę jakości wody z istniejących źródeł, tworzenie nowych ujęć zastępczych i awaryjnych, kontrolę filtracji do gruntów.

Sieć kanalizacyjna i oczyszczalnia ścieków

Zgodnie z danymi GUS długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Kałuszyn na koniec 2019 roku wynosiła 21,62 km, z czego w mieście 17,92 km i na terenie wsi Patok i Olszewice 3,7 km. Do sieci podłączonych jest 715 przyłączy, z czego w mieście 613 i 102 na terenie wymienionych wsi.

Według danych GUS w 2020 r. ilość ścieków bytowych odprowadzonych siecią kanalizacyjną - 84,1 dam³. W Gminie Kałuszyn z sieci kanalizacyjnej korzysta 2645 osób, z czego 2 362 osób w mieście Kałuszyn. Ogółem z kanalizacji korzysta w gminie 46% ludności (w mieście - 82,5%, na wsi - 9,8%).

Na terenie wsi Olszewice zlokalizowana jest biologiczno - mechaniczna oczyszczalnia ścieków o wydajności 500m³ na dobę. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki z sieci kanalizacyjnej z miasta Kałuszyn, wsi Patok i Olszewice oraz dowożone z pozostałych miejscowości.

W 2020 roku na oczyszczalnię przyjęto 84.176,65 m³ ścieków z kolektora i 14.437 m³ ścieków dowożonych. Porównując ilość przyjętych ścieków w roku 2019 (odpowiednio 81.161,16 m³ i 12.488 m³)

nastąpił wzrost przyjętych ścieków - o 3,72% ścieków przyjętych z kolektora i o 15,61% ścieków dowożonych.

Z uwagi na warunki terenowe oraz istniejące zainwestowanie niektóre rejony gminy Kałuszyn należy skanalizować systemem kanalizacji ciśnieniowej. Dopuszcza się stosowanie szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. We wsi Olszewice oraz we wsi Sinotęka działanie sieci kanalizacyjnych będzie związane z odprowadzaniem ścieków do istniejącej oczyszczalni.

Na terenie gminy poza 2 istniejącymi, będą zlokalizowane jeszcze 3 oczyszczalnie ścieków: oczyszczalnia ścieków w Nowych Groszkach (odbiornikiem wód melioracyjnych w zlewni rzeki Kostrzyń, o średniej dobowej przepustowości 20m³/h), oczyszczalnia ścieków w Gołębiówce (odbiornikiem rzeka Kałuska, o średniej dobowej przepustowości 16m³/h) oraz oczyszczalnia ścieków w Milewie (odbiornikiem rzeka Gawroniec, o średniej dobowej przepustowości 40m³/h). Docelowo do oczyszczalni ścieków w Milewie dopływać będą ścieki z miejscowości: Wąsy, Falbogi, Mroczyki i Milew.

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska w Gminie Kałuszyn należy opracować koncepcję odprowadzania wód opadowych z ciągów komunikacyjnych i rozbudować kanalizację deszczową, co wpłynie korzystnie na poprawę jakości wód i zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska.

W planach inwestycyjnych Gminy Kałuszyn znajdują się zadania polegające na budowie odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Istotnym przedsięwzięciem planowanym do realizacji w najbliższych latach jest:

- budowa sieci wodno - kanalizacyjnej od ul. Ogrodowej do ul. Warszawskiej (przy Hotelu Ola),
- budowa sieci wodno - kanalizacyjnej nad Zalewem Karczunek,
- budowa sieci wodociągowej łączącej ul. Martyrologii (wraz z przebiegiem pod ul. Warszawską) z istniejącą siecią wodociągową,
- budowa sieci wodociągowej łączącej stronę północną z południową Kałuszyna na wysokości budynku OSP w Kałuszynie,
- wymiana azbestowej sieci wodociągowej,
- modernizacja SUW w Kałuszynie.

Sieć gazowa

Zgodnie z danymi GUS z 2020 r. długość czynnej sieci gazowej na obszarze Gminy Kałuszyn wynosi 8268 m (długość czynnej sieci przesyłowej - 1550 m oraz długość czynnej sieci rozdzielczej - 6718 m).

W południowej części miasta firma Blue Gaz Sp. z o. o. prowadzi budowę sieci gazowej średniego napięcia. Proces dostarczania gazu w tej sieci odbywa się w oparciu o gaz ziemny w postaci skroplonej, który autocysternami transportowany jest do stacji regazyfikacji. Po zmianie stanu skupienia gaz ziemny rurociągami trafia do końcowych odbiorców. Sieć jest prowadzona od gminy Mrozy przez Olszewice do Kałuszyna. Ponadto część mieszkańców korzysta z gazu propan - butan w butlach gazowych. Dystrybucja gazu propan - butan prowadzona jest przez kilku prywatnych pośredników.

Przez teren gminy (w Garczynie Dużym i Zimnowodzie) przebiega magistrala gazowa wysokiego ciśnienia: gazociąg ponadregionalny DN 700 (przystosowany do pracy pod ciśnieniem nominalnym 6,3 mPa i roboczym 5,5 mPa) Warszawa - Kobryń (tłocznia Rembelszczyzna).

W Gminie Kałuszyn przewiduje się gazyfikację Gminy poprzez realizację gazociągu wyprowadzonego ze stacji redukcyjno - pomiarowej I stopnia w Narcie (gmina Jakubów) - dla północnej części gminy i w Kazimierzowie - dla miasta Kałuszyna i pozostałych miejscowości z uwzględnieniem kryterium ekonomicznej opłacalności a także wskazuje się utrzymanie dotychczasowego sposobu zaopatrzenia mieszkańców w gaz tj. z wykorzystaniem butli gazowych dla celów bytowych, zbiorników na gaz dla celów bytowych i grzewczych oraz z sieci gazowej z gminy Mrozy.

Sieć ciepłownicza

Zaopatrzenie w ciepło w Gminie Kałuszyn odbywa się poprzez system kotłowni przydomowych i lokalnych zakładowych.

Gmina jest właścicielem 2 kotłowni w Kałuszynie, które w ramach działalności statutowej obsługuje gminna jednostka - Zakład Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie. Są to:

- Kotłownia przy ul. Polnej - która wytwarza ciepło poprzez dwa piece węglowe KMR o mocy 350 KW każdy, dostarcza ciepło do budynków placówek oświatowych, przedszkola, Urzędu Miejskiego, OSP, budynku mieszkalnego wielorodzinnego,
- Kotłownia przy ul. Zamojskiej - przebudowana w październiku 2013 roku. Po modernizacji pracuje na dwóch piecach na miał węglowy i eko - groszek o mocy 350 KW każdy. Z kotłowni tej ogrzewane są budynki: Biblioteki, Żłobka, Przychodni Zdrowia, budynek użyteczności publicznej wielofunkcyjny przy ul. Wojska Polskiego 20, budynki mieszkalne wielorodzinne.

Gmina Kałuszyn zakłada następujące kierunki rozwoju w zakresie ciepłownictwa:

- zapewnienie dostępu do gazu ziemnego przewodowego, w celu zwiększenia jego wykorzystania dla zaopatrzenia w ciepło,
- zalecana przebudowa kotłowni opalanych paliwem stałym na kotłownie wykorzystujące paliwa gazowe, energię elektryczną, olej opałowy, inne niskoemisyjne paliwa lub odnawialne źródła energii,
- redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego poprzez wdrażanie nowych technologii w zakresie spalania paliw oraz stosowania paliw ekologicznych.

Przewiduje się dalszy rozwój indywidualnych źródeł ocieplenia gospodarstw domowych. Planowana jest stopniowa rezygnacja z ogrzewania paliwem stałym na rzecz paliw ciekłych i gazowych. Ze względu na powierzchnię gminy i rozproszenie zabudowy nieuzasadniona jest budowa zbiorowego systemu zaopatrzenia w ciepło.

Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw związanych ze zmianą obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i koksu, w kierunku wykorzystania paliw ekologicznych.

Postuluje się tworzenie lokalnych sieci ciepłowniczych i podłączenie do nich budynków z przestarzałymi kotłowniami i piecami węglowymi. Postuluje się wprowadzenie alternatywnych/ekologicznych systemów wytwarzania ciepła i energii (kolektory, pompy ciepła, itp.). Przy zastosowaniu pomp ciepła w szczególności wodnych należy zachować odpowiednie odległości od ujęć wód podziemnych w celu zminimalizowania negatywnego wpływu na te ujęcia.

Postuluje się stopniowe zwiększenie efektywności energetycznej istniejących budynków, wykonanych w tradycyjnej technologii, niespełniających warunków energochłonności określonych stosownymi normami. Skuteczna termomodernizacja obiektów pozwala na zatrzymanie nawet 15 - 25% ciepła w budynkach, co jest równoważne ze zwiększeniem efektywności energetycznej i oszczędnością surowców energetycznych.

Sieć energetyczna

Zaopatrzenie w energię elektryczną w Gminie Kałuszyn odbywa się z planowanej, budowanej, przebudowywanej, remontowanej i istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej.

Istniejąca na terenie gminy Kałuszyn sieć energetyczna stanowi własność Zakładu Energetycznego. Jej stan techniczny jest zróżnicowany i w wielu miejscowościach wymaga modernizacji. W mieście

Kałuszyn częściowo została przebudowana linia energetyczna z napowietrznej na kablową na osiedlu „za szkołą” i w rejonie ul. Mickiewicza.

W związku z rozwojem budownictwa na terenie gminy w każdym roku uzupełniane są lampy oświetlenia ulicznego. W 2020 roku dobudowano 33 lampy oświetlenia ulicznego w m. Kałuszyn, Chrościcach, Leonowie, Piotrowinie, Przytoce Ryczołku, Szemborach. Aktualnie zainstalowanych jest 1160 lamp oświetlenia ulic, dróg i miejsc użyteczności publicznej.

Obecnie jedno z zadań inwestycyjnych planów rozbudowy systemu elektroenergetycznych sieci przesyłowych najwyższego napięcia 400 kV, dotyczy terenów gminy Kałuszyn. Spółka PSE S.A. buduje obecnie dwutorową linię przesyłową o napięciu 400 kV, która powiąże istniejące linie o relacjach: Kozienice - Siedlce Ujrzanów, Stanisławów - Siedlce Ujrzanów i Stanisławów - Narew k/Białegostoku. Linia pozwoli na zmianę układu sieciowego 400 kV wyprowadzającego energię z elektrowni Kozienice w kierunku Warszawy, Siedlec i północno - wschodniej Polski.

Przebiegająca przez gminę linia 110 kV Miłosna - Mińska Mazowiecki - Mrozy - Kotuń - Siedlce jest w dobrym stanie technicznym. W chwili obecnej na terenie gminy Kałuszyn nie planuje się budowy nowych linii WN 110 Kv.

Duże znaczenie dla poprawy niezawodności zasilania gminy Kałuszyn i gmin sąsiednich energią elektryczną średniego napięcia 15 kV będzie miała modernizacja, przebudowa i rozbudowa systemu magistralnych linii SN 15 kV (wraz z powiązaniem międzyliniowymi), zarówno w systemie napowietrzonym jak i kablowym.

Najważniejszym kierunkiem rozwoju lokalnych sieci SN 15 kV i nN 0,4 kV jest ich modernizacja, przebudowa i rozbudowa związana z koniecznością poprawy parametrów technicznych dostarczanej energii i przyłączeniem nowych odbiorców.

Obecnie największych działań inwestycyjnych wymagają sieci pochodzące z lat 60 - tych i 70 - tych zlokalizowane we wsiach: Marianka, Chrościce, Kluki, Szembory, Abramy, Garczyn Duży, Zimnowoda, Gołębiówka, Milew, Wity, Mroczyki, Leonów, Żebrówka, Sinołęka, Szymony, Ryczołek oraz znaczna część sieci w mieście Kałuszyn.

Dostępność do Internetu, telefonizacja

Potrzeby mieszkańców w zakresie telefonizacji zabezpieczają głównie operatorzy sieci komórkowej, którzy dostarczają także Internet. Ponadto w gminie dostępny jest Internet radiowy. Rada Miejska w Kałuszynie podjęła Uchwałę Nr Nr165/2020 z dnia 10 listopada 2020 r. w sprawie przystąpienia Gminy Kałuszyn do wykonywania działalności w zakresie usług telekomunikacyjnych. Gmina realizuje projekt „Publiczny Internet w Gminie Kałuszyn” w ramach PO PC na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa nr 1 „Powszechny dostęp do szybkiego Internetu” Działanie nr 1.1 „Wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach. W ramach realizacji projektu zostanie utworzonych 14 hotspotów - publicznych punktów dostępu do Internetu. Konieczna jest dalsza rozbudowa i modernizacja sieci telekomunikacyjnej oraz zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do szerokopasmowego Internetu.

Zakłada się następujące kierunki rozwoju w zakresie telekomunikacji:

- wspieranie realizacji nowoczesnych sieci telekomunikacyjnych,
- wspieranie rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
- zapewnienie dostępu do Internetu w miejscach publicznych m. in. biblioteki, domy kultury,
- lokalizacja masztów antenowych telefonii komórkowej zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zgodnie z uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r., zaprezentowane zostały zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych na terenie gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Kałuszyn, które wynikają z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (PZPWL) i są one zgodne z założeniami dla Strategii.

W granicach Gminy Kałuszyn znalazły się następujące priorytety inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- 1) w zakresie komunikacji:
 - a) budowa autostrady A-2 Warszawa - Siedlce odcinek Mińsk Mazowiecki - Siedlce,
- 2) w zakresie systemów energetycznych:
 - a) budowa linii 400 kV wraz ze zmianą układu sieci najwyższych napięć pomiędzy aglomeracją warszawską a Siedlcami (pomiędzy nacięciami linii Stanisławów - Narew, Stanisławów - Siedlce Ujrzanów, Kozienice - Siedlce Ujrzanów) - obecnie trwa zakończenie realizacji inwestycji.

Wnioski z diagnozy sytuacji finansowej

Część 6. Wnioski z diagnozy sytuacji finansowej.

W 2020 r. w wydatkach budżetu największą kwotę stanowiły wydatki odnoszące się do działu Rodzina - 32,40% wydatków zadań własnych. Kolejno wydatki na zadania oświatowe, które sukcesywnie wzrastają stanowiły 30,69% wydatków zadań własnych.

Następnie zadania z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska stanowiły 9,90% wydatków zadań własnych. Administracja publiczna to obszar pochłaniający dużą część wydatków - tj. 8,18% wydatków zadań własnych.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2020 r. stanowiły 4,72% wydatków własnych, kolejno 3,51% wydatków zadań własnych przeznaczono na pomoc społeczną. Kolejne kategorie budżetowe pochłaniają mniej środków, dotyczy to np. rolnictwa i łowiectwa, działalności usługowej, ochrony zdrowia czy gospodarki mieszkaniowej.

W 2020 roku nastąpiło zmniejszenie zrealizowanych wydatków budżetu gminy w porównaniu do 2019 roku o 11,16%. W 2019 roku zostały zrealizowane zadania inwestycyjne związane m.in. z przebudową budynku przy ul. Wojska Polskiego i nadaniu mu nowych funkcji, budową PSZOK, inwestycjami drogowymi. Zadanie te miały istotny wpływ na wysokość wydatków.

W 2020 roku największy wzrost wydatków w związku z realizowanymi inwestycjami występuje w następujących działach:

- w dziale wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę oraz wydatki związane z przystąpieniem do realizacji rozbudowy i przebudowy oczyszczalni ścieków w Olszewicach, dobudowę oświetlenia ulicznego w miejscowościach w gminie.

w kolejnych działach wzrost wydatków wynikał z realizacji zadań inwestycyjnych:

- w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, to wydatki związane z: przebudową świetlic wiejskich w Garczynie Dużym i Patoku oraz termomodernizacją budynku świetlicy w Milewie, wykonaniem instalacji grzewczej w budynku świetlicy w Nowych Groszkach.

W dziale kultura fizyczna i sport sklasyfikowano zadanie pn. „Utworzenie Otwartej Strefy Aktywności nad zalewem Karczunek w Kałuszynie”, opracowanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej na budowę hali sportowej w Kałuszynie oraz wykonanie zadania trybun n stadionie piłkarskim przy ul. 1 Maja w Kałuszynie.

W Gminie występuje wzrost kosztów własnych, co wiąże się z modernizacją bieżącej infrastrukturą i wyposażeniem gminy w nową infrastrukturę. Procentowy udział wydatków będzie się zwiększać w zależności od prognoz demograficznych.

Rozbudowa i realizacja inwestycji publicznych będzie uzależniona od pozyskania środków zewnętrznych.

Analiza SWOT

Część 7. Analiza SWOT.

Celem analizy SWOT dla Gminy Kałuszyn jest identyfikacja czynników, które definiują aktualną sytuację społeczną, gospodarczą, infrastrukturalną, a także wskazują najlepsze rozwiązania oraz kierunek działań pozwalający na osiągnięcie wyznaczonych celów przy minimalizacji zagrożeń, ograniczeniu słabych stron oraz wykorzystaniu szans i mocnych stron.

Tabela 1. Analiza SWOT.

 Mocne strony	 Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • korzystne położenie Gminy oraz dogodne połączenia komunikacyjne (A2) z Warszawą oraz innymi miastami w regionie, • duży potencjał gospodarczy i inwestycyjny Gminy związany z korzystnym położeniem i układem komunikacyjnym, • Atrakcyjność krajobrazu i środowiska przyrodniczego dla miejsc zamieszkania i wypoczynku, • Sprawnie działająca administracja, • Atrakcyjna tkanka centrum Gminy oraz obecność obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy, • Silne centrum miasta, • Systematyczny wzrost liczby domostw wyposażonych w sieć wodociągową i kanalizacyjną oraz sieć gazową, • Dostęp do dużego rynku zbytu aglomeracji warszawskiej, • Rozwinięta infrastruktura edukacyjna na terenie Gminy - Szkoła Podstawowa w Kałuszynie wraz ze Szkołą Filialną w Chrościcach, Publiczne Przedszkole w Kałuszynie, Gminny Żłobek w Kałuszynie, • Dobra dostępność do opieki zdrowotnej - działanie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Kałuszynie - Przychodni Opieki Zdrowotnej w dwóch lokalizacjach, • Rozwinięta infrastruktura kulturalna, sprawnie działające jednostki: Dom Kultury i Biblioteka Publiczna, • Dynamiczny rozwój bazy rekreacyjnej oraz oferty spędzania czasu wolnego związanej między innymi z rozbudową infrastruktury Zalewu Karczunek, • Stosunkowo duży zasób obiektów i zespołów zabytkowych, podnoszących atrakcyjność obszaru Gminy, • Korzystne warunki do uprawiania turystyki i rekreacji w atrakcyjnych w skali regionu terenach turystyczno-rekreacyjnych w połączeniu z rosnącym znaczeniem wypoczynku i rekreacji w życiu społeczeństw rozwiniętych, • Silna wykształcona tożsamość i identyfikacja mieszkańców z Gminą, • Stabilna sytuacja podmiotów gospodarczych, działających na terenie Gminy Kałuszyn, • Koncentracja różnego typu usług o charakterze komercyjnym i publicznym z przestrzennymi możliwościami ich intensyfikacji i zwiększenia zasięgu obsługi na obszary sąsiednich gmin, • Koncentracja zasobów usług wytwórczych (drobnej wytwórczości i drobnego przemysłu) nie w pełni wykorzystanych, tradycje, przychylność władz, możliwości lokalizacyjne dla nowych inwestycji, • Relatywnie pozytywny rozwój lokalnych podmiotów gospodarczych (dominują mikroprzedsiębiorstwa), 	<ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie niekorzystne zmiany demograficzne w odniesieniu do wskaźników dotyczących: <ul style="list-style-type: none"> - przyrostu naturalnego, - obciążenia demograficznego, - salda migracji, - liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, • Duża rozpiętość terytorialna Gminy - skutkująca np. ograniczonymi możliwościami w zapewnieniu komunikacji publicznej oraz infrastruktury liniowej, • Duże natężenie ruchu samochodowego w centrum gminy oraz potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa, • Niedostateczna liczba chodników i ścieżek rowerowych (związane z położeniem sołectw przy drogach powiatowych), • Duża liczba mikro przedsiębiorstw, które nie są gwarantem dużych stabilnych wpływów do budżetu Gminy, • Słabo rozwinięte rolnictwo wynikające ze słabych ziem na terenach gminy, • Niewykorzystanie potencjału związanego z rolnictwem ekologicznym, rozwojem agroturystyki, • Niski stopień dostępu do szerokopasmowego Internetu.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

<ul style="list-style-type: none"> Trwałe związki funkcjonalno - przestrzenne Miasta i Gminy z sąsiednimi Mińskiem Mazowieckim i Siedlcami, a nawet Warszawą. 	
 Szanse	 Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Bliskość Warszawy jako miejsca pracy i nauki dla Mieszkańców Gminy (szybkość dojazdu), Obwodnica Kałuszyna spowoduje ograniczenie niskiej emisji w centrum i zmieni charakter głównej ulicy w Kałuszynie (ul. Warszawskiej), Zmiany komunikacyjne wytworzyły z Kałuszyna - bramę wschodnią do Warszawy, Dobra lokalizacja oraz walory przyrodnicze czyniące Gminę miejscem przyjaznym do zamieszkania dla ludzi ceniących walory środowiskowe (spokój i harmonię) i bardzo szybki dojazd do Warszawy (autostrada A2 umożliwiające dojazd do Warszawy w ciągu godziny), Duże niewykorzystane rezerwy terenów budowlanych, Rozwój marki rekreacyjnej Gminy Kałuszyn oraz rozwój turystyki i usług z nią związanych, Atrakcyjność inwestycyjna regionu związana z rozwojem dróg krajowych i ponadlokalnymi inwestycjami infrastrukturalnymi, Dalszy rozwój infrastruktury drogowej przyspieszający proces urbanizacji Gminy, Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji realizowanych przez Gminę, Dostępność środków unijnych dla przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, Organizowanie imprez kulturalnych, mających na celu promocję Gminy, Zwiększająca się świadomość ekologiczna, rozwój alternatywnych źródeł energii, Przyrost liczby nowych mieszkańców, zmiana charakteru miasta Kałuszyn w kierunku „sypialni Warszawy”, Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie stworzenia instytucjonalnych i środowiskowych form pomocy Mieszkańcom oraz aktywizacji osób i rodzin wymagających wsparcia, Dalszy rozwój aktywności sportowej Mieszkańców oraz zwiększanie dostępu do kultury, oświaty i opieki społecznej na najwyższym poziomie poprzez realizację zaplanowanych inwestycji i zadań, Współpraca z pobliskimi gminami i nadrzędnymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie realizacji zaplanowanych działań, Rosnący poziom dochodów mieszkańców wynikający ze wzrostu gospodarczego, Zanikanie funkcji rolniczych w sołectwach wiejskich, Świadoma polityka zagospodarowana przestrzennego Gminy (wydzielenia stref gospodarczych, zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej), Świadome planowanie rozwoju Gminy oraz perspektywiczne inwestycje związane z rozbudową obiektów edukacyjnych, zdrowotnych, społecznych - wymiarowane na potrzeby rozwoju Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój demograficzny Gminy w przyszłości może generować koszty budowy infrastruktury technicznej oraz zapewnienia infrastruktury społecznej, Możliwość migracji osób młodych i wykształconych do Warszawy, Konieczność zapewnienia Mieszkańcom w wieku senioralnym dostępu do służby zdrowia, opieki społecznej, Przerzucanie na gminy przez ustawodawcę większej liczby zadań przy braku wymaganej pomocy finansowej oraz zmiany prawne ograniczające dochody własne Gminy przy relatywnie rosnących kosztach utrzymania infrastruktury gminnej.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Niniejszy dokument Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 powstał w wyniku przeprowadzonych analiz dotyczących aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej gminy, przy znaczącym udziale i partycypacji oraz zaangażowaniu społeczności lokalnej, której sugestie, propozycje oraz uwagi były znaczącym elementem umożliwiającym skonstruowanie ostatecznego kształtu dokumentu.

W ramach prowadzonych prac analitycznych zostały przeanalizowane kluczowe obszary funkcjonowania Gminy wraz z definiowaniem potrzeb rozwojowych lokalnej społeczności, wyznaczając obszary optymalnego rozwoju w najbliższym horyzoncie czasowym.

Rysunek 7. Obszary rozwoju ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Wizja rozwoju i misja Gminy Kałuszyn

Część 8. Wizja rozwoju i misja Gminy Kałuszyn.

WIZJA

Gmina Kałuszyn to dynamicznie rozwijająca się i atrakcyjna przestrzeń do życia i inwestowania, oferująca dobre warunki dla mieszkańców oraz przedsiębiorców.

Gmina posiada urozmaiconą ofertę spędzania czasu wolnego oraz sprzyja aktywności społecznej.

Rozwój infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i społecznej sprzyja rozwojowi społecznemu i procesowi uczenia się przez całe życie różnych grup mieszkańców.

Gmina poprzez odpowiedzialną politykę dba o zrównoważony i ekologiczny rozwój Centrum Gminy oraz wszystkich sołectw, systematycznie dążąc do poprawy stanu środowiska. Gmina podąża za nowoczesnymi trendami, czerpiąc ze swojego dziedzictwa kulturowego.

MISJA

Zmiana charakteru gminy z rolniczej na dynamicznie urbanizującą się gminę. Centrum Polski z bardzo dogodnymi warunkami pod działalność logistyczną. Inwestycje firm wykreują zapotrzebowanie na pracowników oraz nowa przestrzeń osadnicza oraz konieczność zapewnienia usług społecznych na skale rozwijającego się Miasta. Gmina przejmuje funkcje centralistyczną z innych mniejszych miejscowości. Dobra komunikacja (z Mińska i Warszawy) umożliwia dobry dojazd do szkół.

Dynamiczna i bezpieczna gmina rozwijająca się w oparciu o:

- sektor małych i średnich przedsiębiorstw oraz inwestorów strategicznych,
- wykształcone i aktywne społeczeństwo,
- zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

”

Gmina Kałuszyn to dynamicznie rozwijająca się i atrakcyjna przestrzeń do życia i inwestowania, oferująca dobre warunki dla mieszkańców oraz przedsiębiorców. Gmina posiada urozmaiconą ofertę spędzania czasu wolnego oraz sprzyja aktywności społecznej.

Rozwój infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i społecznej sprzyja rozwojowi społecznemu i procesowi uczenia się przez całe życie różnych grup mieszkańców.

Gmina poprzez odpowiedzialną politykę dba o zrównoważony i ekologiczny rozwój Centrum Gminy oraz wszystkich sołectw, systematycznie dążąc do poprawy stanu środowiska.

Gmina podąża za nowoczesnymi trendami, czerpiąc ze swojego dziedzictwa kulturowego.

”

Przedsiębiorcza Gmina Kałuszyn - nowoczesnym miejscem atrakcyjnym inwestycyjnie i turystycznie z rozwijającą się innowacyjną gospodarką.

Mieszkańcy i przedsiębiorcy wykorzystują potencjał gospodarczy oraz rozwijają aktywność gospodarczą Gminy Kałuszyn. Gmina dba o rozwój przedsiębiorczości opartej na rozwoju usług, innowacyjnych przedsiębiorstwach, centrach logistycznych i dystrybucyjnych. Gmina Kałuszyn staje się bardzo atrakcyjnym gospodarczo miejscem dla lokalnych i przybywających inwestorów. Świadoma polityka planistyczna zapewni zrównoważony rozwój - tworząc dzielnicę przemysłową we wschodniej części Miasta, część mieszkalną, w części centralnej Gminy budując silny ośrodek społeczno - kulturalny Gminy.

Proekologiczna Gmina Kałuszyn miejscem przyjaznym dla środowiska, wykorzystująca zasoby naturalne.

Dynamiczny rozwój oraz sukcesywna urbanizacja gminy następują poprzez realizację inwestycji opartych na gospodarce niskoemisyjnej, przeciwdziałaniu zmianom klimatu, podnoszeniu świadomości mieszkańców i promocję postaw proekologicznych. Świadoma polityka proekologiczna będzie sprzyjała inwestycjom elektromobilnym i zeroemisyjnym. Gmina efektywnie zagospodarowująca odpady z troską o środowisko i mieszkańców, wolna od niewłaściwie składowanych odpadów niebezpiecznych.

Gmina Kałuszyn wspierająca rozwój społeczny aktywnych mieszkańców.

Mieszkańcy osiągają wysoki poziom jakości życia i zdrowia, korzystając z zintegrowanych programów profilaktyki chorób cywilizacyjnych, promocji zdrowia fizycznego i psychicznego na każdym etapie życia. Gmina dostosowuje się do zmieniających się potrzeb różnych grup mieszkańców. Gmina kreuje działania mające na celu zrównoważony rozwój społeczny zapewniając miejsce do wygodnego mieszkania, pracy, nauki oraz spędzania wolnego czasu.

Mieszkańcy mogą korzystać z wysokiej jakości i szerokiego zakresu pomocy społecznej na każdym etapie życia. Gmina Kałuszyn stwarza coraz lepsze warunki nauczania, dając możliwość wszechstronnego rozwoju uczniów i młodzieży. Efektywny i cyfrowy system edukacji jest dostosowywany do potrzeb nowoczesnej gospodarki i życia społecznego. Mieszkańcy uzyskują atrakcyjną formułę usług kulturalnych.

Gmina Kałuszyn z atrakcyjną i estetyczną przestrzenią, stawiająca na rozwój rekreacji i poprawy warunków bytowych mieszkańców.

W Gminie Kałuszyn powstaje dogodna i nowoczesna infrastruktura techniczna. Funkcjonalna infrastruktura drogowa umożliwi bezpieczne poruszanie się po terenach gminy oraz rozwój terenów zurbanizowanych. Atrakcyjna i estetyczna przestrzeń publiczna staje się odpowiedzią na potrzeby społeczne mieszkańców. Następuje poprawa jakości życia ze względu na podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.

Rozwój strategiczny Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030

Część 9. Rozwój strategiczny Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030.

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Kałuszyn, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanej w wizji rozwoju określono 4 cele strategiczne.

Cele strategiczne

Cele działań projektowych powinny wynikać z potrzeb i preferencji różnych grup mieszkańców i wykorzystywać realne zasoby przestrzenne. Cele te określają zrównoważone kierunki rozwoju. Do każdego z celów strategicznych i operacyjnych opracowano kierunki działań, które odnoszą się do konkretnych obszarów tematycznych.

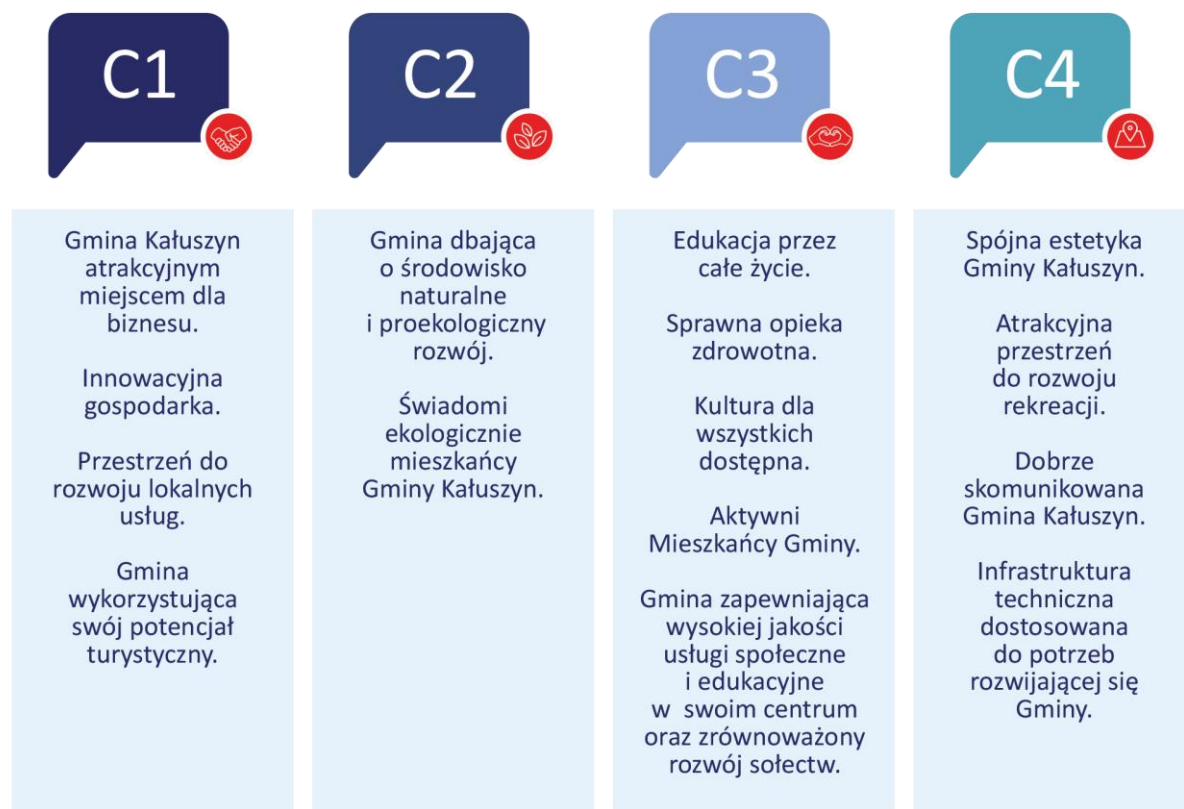
Rysunek 8. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Cele strategiczne Gminy Kałuszyn odwzorowują obszary rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną na zwiększenie atrakcyjności przestrzeni Gminy Kałuszyn. Dla poprawy jakości życia mieszkańców istotne będą w zasadzie wszystkie cele operacyjne.

W ramach celów strategicznych określono hasła przewodnie przyświecające celom strategicznym, które przedstawia poniższy schemat.

Cele strategiczne, cele operacyjne Gminy Kałuszyn zaprezentowano na kolejnych stronach.

C1

GMINA KAŁUSZYN - NOWOCZESNYM MIEJSCEM
ATRAKCYJNYM INWESTYCYJNIE I TURYSTYCZNIE
Z ROZWIJAJĄCĄ SIĘ INNOWACYJNĄ GOSPODARKĄ.

CELE OPERACYJNE

- C1.1** Stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju inwestycji i wzmocnienia przedsiębiorczości, przygotowanie i promocja terenów Gminy Kałuszyn na inwestycje gospodarcze.
- C1.2** Wspieranie rozwoju lokalnych specjalizacji gospodarczych w tym przetwórstwa produktów rolnych usług, rzemiosła, gospodarstw ekologicznych.
- C1.3** Wykorzystanie potencjału turystycznego gminy wraz z rewitalizacją obiektów sakralnych oraz zabytków gminnych.
- C1.4** Aktywna promocja gospodarcza i turystyczna Gminy Kałuszyn w bezpośrednim i dalszym otoczeniu (region, kraj).

WSKAŹNIKI POMIARU

- Liczba przedsiębiorstw oraz aktywnych działalności gospodarczych - zarejestrowanych na terenie Kałuszyna (w oparciu o numer REGON),
- Liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców.
- Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów (w oparciu o numer REGON).
- Liczba zrewitalizowanych obiektów sakralnych oraz zabytków.
- Liczba działań w zakresie promocji gminy.

PRZYKŁADOWE ZADANIA DLA OBSZARU C1:

- Uzbrojenie potencjalnych terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną: (budowa drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych, dróg wewnętrznych, oświetlenia, budowa sieci kanalizacji deszczowej, sanitarnej oraz sieci wodociągowej, sieci teletechnicznej, linii światłowodowej),
- Pozyskiwanie środków finansowych w celu realizacji działań podnoszących poziom przedsiębiorczości oraz możliwości rozwojowych przedsiębiorstw,
- Realizacja zintegrowanych programów społecznych mających na celu tworzenie miejsc pracy na terenie Gminy Kałuszyn,
- Tworzenie programów wsparcia aktywności zawodowej mieszkańców m.in. poprzez szkolenia, dotyczące innowacyjnych form przedsiębiorczości i turystyki,
- Rozwijanie bazy noclegowo- agroturystycznej oraz turystyki weekendowej,
- Rozwój współpracy między przedsiębiorcami a Urzędem Miasta,
- Rozwój zintegrowanej oferty turystycznej - rekreacyjnej promującej potencjał gminy,
- Rewitalizacja i modernizacja zabytków architektury oraz przestrzeni publicznych w Gminie,
- Przeprowadzenie kampanii promocyjnych dotyczących terenów przeznaczonych pod inwestycje,
- Intensyfikacja działań związanych z promocją inwestycyjną i gospodarczą regionu (np. udział w targach lokalnych przedsiębiorców), organizowanie konkursów promujących lokalną przedsiębiorczość.

C2

PROEKOLOGICZNA GMINA KAŁUSZYN MIEJSCEM PRZYJAZNYM DLA ŚRODOWISKA, WYKORZYSTUJĄCA ZASOBY NATURALNE.

CELE OPERACYJNE

- C2.1** Przejście na gospodarkę niskoemisyjną poprzez korzystanie z odnawialnych źródeł energii.
- C2.2** Modernizacja oświetlenia w zakresie wymiany źródeł na ekologiczne.
- C2.3** Działania zmierzające do przeciwdziałania skutkom zmian klimatu oraz realizacja działań mających na celu promowanie gospodarki niskoemisyjnej.
- C2.4** Wsparcie nowoczesnych form energooszczędnego budownictwa w tym modernizacja budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych w zakresie zgodności ze standardami niskoemisyjności oraz inteligentnych rozwiązań proekologicznych.
- C2.5** Współpraca instytucjonalna w zakresie ochrony środowiska naturalnego, cennych przyrodniczo i historycznie obszarów, promowanie działań proekologicznych oraz edukacja ekologiczna.
- C2.6** Efektywna gospodarka odpadami komunalnymi oraz zrównoważona gospodarka wodna i ściekowa.

WSKAŹNIKI POMIARU

- Liczba wybudowanych jednostek OZE na budynkach instytucji publicznych,
 - Liczba dokonanych wymian źródeł ciepła (kopciuchów) (szt.),
 - Liczba zmodernizowanych kotłowni na poziomie gminy,
 - Liczba utworzonych farm fotowoltaicznych,
 - Poziom PM 10, 5 i 2,5 w powietrzu - mierzone na terenie gminy w wybranych lokalizacjach w roku kalendarzowym.
-
- Liczba wymienionych opraw oświetlenia LED.
-
- Liczba rozwiązań infrastrukturalnych z zakresu ochrony przed suszą, małej retencji, nawodnień.
-
- Liczba budynków poddanych termomodernizacji.
-
- Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych/rocznie,
 - Liczba inicjatyw promujących zwiększenie powierzchni terenów zielonych/rocznie w Gminie.
-
- Ilość zutylizowanych odpadów w m³/rocznie,
 - Poziom odzysku i recyklingu odpadów.

PRZYKŁADOWE ZADANIA DLA OBSZARU C2:

- Realizacja programu montażu instalacji fotowoltaicznych oraz programu wymiany nieefektywnych źródeł ciepła, opartych o paliwa stałe na źródła odnawialne lub gazowe,
- Promocja, doradztwo, podnoszenie świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców, władz, lokalnych w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE,
- Rozbudowa i modernizacja systemu oświetlenia ulicznego oraz wymiana istniejącego oświetlenia na ledowe,
- Rozwój infrastruktury chroniącej przed suszą między innymi mała retencja, nawodnienia,
- Budowa zbiornika retencyjnego na gruntach m. Wólka Kałuska i Żebrówka,
- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody,
- Wsparcie i rozbudowa systemu gospodarki niskoemisyjnej, między innymi modernizacja dwóch kotłowni miejskich w Kałuszynie zasilających budynki użyteczności publicznej i przejście na rozwiązania gazowe wraz z wykorzystaniem OZE (wraz systemem umożliwiającym wykorzystanie banku energii),
- Termomodernizacja istniejących budynków świetlic wiejskich,
- Realizacja działań mających na celu promowanie i zachęcanie mieszkańców do wymiany źródeł grzewczych na ekologiczne,
- Promowanie zwiększenia powierzchni zielonych wśród mieszkańców gminy (akcje mają na celu organizację nasadzeń i zagospodarowanie terenów zielonych),
- Zachowanie lub przywracanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków,
- Zwiększanie terenów zielonych w Gminie m.in. przez utworzenie zielonej strefy ciszy nad Zalewem w Kałuszynie oraz wykonanie nasadzeń drzew i krzewów w przestrzeni miejskiej,
- Wsparcie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- Poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi (projekty głównie w zakresie usuwania i unieszkodliwienia azbestu),
- Doposażenie ZGK w infrastrukturę na potrzeby obsługi Gminy Kałuszyn.

C3

GMINA KAŁUSZYN WSPIERAJĄCA ROZWÓJ SPOŁECZNY AKTYWNYCH MIESZKAŃCÓW.

CELE OPERACYJNE

- C3.1** Rozwój infrastruktury, bazy dydaktycznej oraz potencjału instytucjonalnego szkół.
- C3.2** Poprawa dostępności i jakości usług medycznych, rozwój profilaktyki zdrowotnej, dostosowanie oferty medycznej do potrzeb społeczności.
- C3.3** Rozbudowa i modernizacja bazy kulturalno-społecznej oraz organizacja wspólnej przestrzeni publicznej oraz integracja mieszkańców.
- C3.4** Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług społecznych oraz rozwój polityki społecznej dostosowanej do zmieniających się potrzeb różnych grup mieszkańców.
- C3.5** Wsparcie rozwoju oferty instytucji kulturalnych w tym zwiększenie dostępności działań instytucji kultury.
- C3.6** Spójna, przyjazna polityka senioralna oraz integracja międzypokoleniowa mieszkańców
- C3.7** Rozwój współpracy Gminy Kałuszyn z NGO.

WSKAŹNIKI POMIARU

- Liczba dzieci uczęszczających do szkoły,
- Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie [%],
- Kwota środków zewnętrznych przeznaczonych na wsparcie działalności edukacyjnej.
- Liczba pacjentów SP ZOZ,
- Liczba programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej,
- Liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej.
- Liczba utworzonych miejsc do aktywności fizycznej mieszkańców,
- Liczba utworzonych bądź zmodernizowanych placów zabaw.
- Liczba uczestników i beneficjentów.
- Ilość zorganizowanych wydarzeń kulturalnych,
- Liczba uczestników imprez kulturalnych i rozrywkowych.
- Liczba członków UTW i Klubu Seniora.
- Liczba działań realizowanych przez NGO we współpracy z Gminą Kałuszyn,
- Liczba instytucji pozarządowych.

ZADANIA

PRZYKŁADOWE ZADANIA DLA OBSZARU C3:

- Zapewnienie nowoczesnego i wysokiego poziomu oświaty (infrastruktury oraz zasobów) dostosowanego do zmian i zapotrzebowania na rynku lokalnym i w nowych gałęziach biznesu,
- Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej między innymi w tym budynku przedszkola w Kałuszynie,
- Rozbudowa bazy edukacyjnej oraz zapewnienie standardów dostępności do obiektów publicznych,
- Modernizacja oraz rozwój bazy edukacyjnej zapewniającej nowoczesny i profesjonalny poziom cyfryzacji oraz wykorzystanie nowych technologii informacyjno – komunikacyjnych,
- Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- Poprawa jakości i kształcenia dzieci i młodzieży oraz podwyższenie poziomu edukacji „przez całe życie”,
- Rozwój oferty szkoleniowej dla nauczycieli,
- Rozwój potencjału i infrastruktury SP ZOZ w tym m.in. budynku SP ZOZ na ul. Wojska Polskiego oraz dostosowanie placówki do najnowszych standardów,
- Rozwój i promocja zintegrowanych programów profilaktyki zdrowotnej oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii zwiększających zakres i dostępność oferty,
- Kontynuacja dotychczasowych oraz tworzenie nowych programów profilaktyki zdrowotnej, dostosowanych do potrzeb oraz grup wiekowych mieszkańców Gminy Kałuszyn: dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów,
- Rozwój oferty społecznej adresowanej do różnych grup odbiorców,
- Rozwój miejsc aktywności społecznej mieszkańców oraz atrakcyjnej oferty,
- Rozbudowa obiektów na cele społeczne; w tym budynku Urzędu Miejskiego,
- Wdrażanie programów wspierających rozwój rodziny,
- Tworzenie programów integracji społecznej - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, bezrobotnych i niezaradnych życiowo,
- Rozbudowa i modernizacja bazy kulturalnej oraz wsparcie rozwoju oferty wydarzeń kulturalnych w gminie adresowanej do różnych grup odbiorców,
- Rozwój infrastruktury kulturalnej oraz przebudowa Domu Kultury w Kałuszynie,
- Wsparcie rozwoju oferty instytucji kulturalnych, w tym zwiększenie dostępności,
- Wsparcie działalności i wyposażenie funkcjonujących na terenie gminy instytucji kultury w sprzęt niezbędny do ich rozwoju,
- Tworzenie nowej oferty w oparciu o łatwo dostępną formę cyfrową oraz w formach tradycyjnych, powiązanych z informacją elektroniczną,
- Kreowanie współczesnej kultury artystycznej rozwijającej się w lokalnym środowisku twórców i artystów poprzez wspieranie działalności i popularyzację ich twórczości (artystów, rzemieślników, rękodzielników),
- Współpraca instytucji i samorządów w zakresie realizacji spójnej polityki senioralnej oraz rozwój jej form,
- Tworzenie nowych form współpracy i wymiany informacji integrujących aktywnych seniorów - wzajemna inspiracja, wymiana doświadczeń (UTW, Klub Seniora+, inne organizacje pozarządowe),
- Współpraca ze stowarzyszeniami, zespołami artystycznymi, kołami gospodyń wiejskich oraz wspieranie działalności organizacji pozarządowych,
- Tworzenie warunków do społecznej aktywności organizacji pozarządowych.

C4

GMINA KAŁUSZYN Z ATRAKCYJNĄ I ESTETYCZNĄ PRZESTRZENIĄ, STAWIAJĄCA NA ROZWÓJ REKREACJI I POPRAWY WARUNKÓW BYTOWYCH MIESZKAŃCÓW.

CELE OPERACYJNE

- C4.1** Rewitalizacja obszarów wiejskich.
- C4.2** Budowa i rozbudowa oraz modernizacja sieci ulic i dróg gminnych w tym ciągów pieszych i rowerowych.
- C4.3** Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury sanitarnej, wodociągowej, gazowej, elektroenergetycznej, ciepłowniczej i melioracyjnej.
- C4.4** Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy rekreacyjno -sportowej gminy oraz wspieranie aktywności fizycznej mieszkańców.
- C4.5** Zagospodarowanie przestrzeni publicznej, rozwój terenów wypoczynku i rekreacji.
- C4.6** Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym i porządku publicznego mieszkańców.
- C4.7** Organizowanie i koordynacja usług transportu publicznego w Gminie Kałuszyn.
- C4.8** Rozwój systemu e- urząd oraz dostosowanie systemu usług elektronicznych do potrzeb mieszkańców, w tym wspieranie budowy i modernizacji sieci telekomunikacyjnej i informacyjnej.

WSKAŹNIKI POMIARU

- Liczba miejscowości w których realizowano działania rewitalizacyjne.
- Długość wybudowanych dróg gminnych, w danym roku [km],
- Długość zmodernizowanych dróg gminnych w danym roku [km],
- Długość wybudowanych ciągów pieszych w danym roku [km],
- Długość wybudowanych ciągów rowerowych w danym roku [km].
- Długość rozbudowanych sieci wodociągowej, elektroenergetycznej, ciepłowniczej, gazowej i kanalizacji sanitarnej w gminie w danym roku [km].
- Kwota inwestycji gminy, w podziale na typy zadań,
- Liczba zorganizowanych imprez sportowych i rekreacyjnych/rocznie.
- Liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych.
- Liczba miejscowych zagrożeń, wypadków i zdarzeń drogowych,
- Liczba odnawianych przejść dla pieszych,
- Liczba pożarów,
- Liczba przestępstw i wykroczeń,
- Liczba punktów monitoringu [szt.].
- Liczba miejscowości z dostępem do komunikacji publicznej.
- Realizacja zadania dotyczącego rozwoju sieci internetowej w gminie.

ZADANIA

PRZYKŁADOWE ZADANIA DLA OBSZARU C4:

- Działania na rzecz poprawy jakości życia oraz rozwoju infrastruktury na terenach wiejskich,
- Budowa i rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury drogowej i towarzyszącej,
- Budowa i modernizacja chodników,
- Budowa i modernizacja przystanków autobusowych,
- Budowa i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej,
- Budowa i rozbudowa sieci wodociągowej,
- Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej nad Zalewem Karczunek,
- Wymiana azbestowej sieci wodociągowej,
- Budowa dodatkowych studni głębinowych,
- Budowa i rozbudowa kanalizacji deszczowej,
- Budowa obiektów retencji oraz systemu przeciwpowodziowego w Gminie,
- Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej,
- Budowa hali widowiskowo - sportowej w Kałuszynie,
- Rozwój infrastruktury rekreacyjnej oraz organizacja miejsc spędzania czasu wolnego: kąpieliska, trasy i szlaki rowerowe, piesze, ścieżki rowerowe,
- Budowa ścieżek rowerowych oraz tras turystycznych (w tym ścieżki rowerowej Kałuszyn - Mroczi - Milew, ścieżki rowerowej Kałuszyn - Zimnowoda),
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej (funkcje sportowe, rekreacyjne dla mieszkańców),
- Tworzenie miejsc aktywności mieszkańców w tym zapewnienie przestrzeni na cele społeczne w terenie - świetlice wiejskie (miejsc aktywności mieszkańców),
- Budowa zalewu w miejscowości Wólka Kałuska i Żebrówka z infrastrukturą towarzyszącą,
- Pozyskiwanie terenów na cele publiczne,
- Współpraca z instytucjami sportowymi w zakresie organizacji/dofinansowania imprez o charakterze co najmniej ponadgminnym, współdziałanie w zakresie rozwoju sportu dzieci i młodzieży oraz dorosłych,
- Modernizacja kotłowni komunalnych na ul. Zamojskiej i Polnej wraz z podłączeniem do sieci gazowej,
- Rozbudowa sieci elektromobilnej w Gminie,
- Współpraca instytucji i służb działających na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
- Zakup ciężkiego samochodu ratowniczo - gaśniczego dla OSP w Kałuszynie,
- Rozwój transportu publicznego, linii komunikacyjnych - połączeń międzygminnych (m.in. współfinansowanie linii komunikacyjnych w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu),
- Rozwój systemu monitoringu w Kałuszynie,
- Dostosowanie usług społecznych do potrzeb mieszkańców poprzez implementację rozwiązań mobilnych,
- Rozbudowa sieci teleinformatycznych - Publiczny Internet w Gminie Kałuszyn – budowa sieci HotSpot.

System zarządzania, wdrażania i monitoringu programu Strategii

Część 10. System zarządzania, wdrażania i monitoringu programu Strategii.

Zarządzanie Strategią i wdrażanie

System wdrażania, monitorowania i finansowania strategii rozwoju Gminy Kałuszyn zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii.

Dopełnieniem systemu jest określenie podmiotów odpowiedzialnych i zaangażowanych w jego wdrażanie, a także wskazanie możliwych źródeł finansowania realizacji Strategii. Strategia będzie wdrażana i monitorowana przez uzgodnione i wyznaczone do tego podmioty, a wdrażanie zapisów Strategii i monitorowanie jej postępów odbywać będzie się zgodnie z zasadami określonymi w strategii rozwoju.

Zarządzanie procesem wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 bazuje na trzech zasadach:

- partnerstwa
- partycypacji
- oszczędności.

Partnerstwo polega na tym, że grupy interesariuszy są równymi uczestnikami całego procesu budowania oraz realizacji strategii, poczynając od wstępnych faz planistycznych, przez najważniejszy etap wdrażania programów po ich ewaluację *post ante*. Zasada partnerstwa jest szczególnie istotna w takich sytuacjach jak okres pandemiczny - gdzie wymagane jest współdziałanie wielu podmiotów w celu osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Monitorowanie realizacji Strategii polegać będzie na zbieraniu informacji i analizowaniu poziomu zbieżności podejmowanych działań z określonymi w Strategii kierunkami, przypisanie podmiotom zaangażowanym w proces wdrażania, monitorowania i oceny Strategii Rozwoju oraz pełniącymi określone w nim role będą:

- **Burmistrz Kałuszyna** - jako organ odpowiedzialny za wdrażanie Strategii. Wykonuje on swoje zadania przy pomocy samodzielnych stanowisk merytorycznych Urzędu oraz jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego. Ośrodkami koordynującymi współpracę w poszczególnych obszarach tematycznych będą samodzielne stanowiska merytoryczne Urzędu Miejskiego.
- **Rada Miejska w Kałuszynie** - analizuje postępy wdrażania Strategii, akceptuje sprawozdania z realizacji Strategii, analizuje i zatwierdza wnioski o aktualizację Strategii, uwzględnia zadania zaplanowane do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych.
- **Koordynator Strategii** - pełni funkcje koordynacyjne wobec pozostałych Partnerów, mobilizuje zasoby na rzecz realizacji działań zapisanych w Strategii, upowszechnia założenia Strategii wśród mieszkańców gminy, koordynuje przygotowanie okresowych sprawozdań z realizacji Strategii, rekomenduje wprowadzenie zmian do Strategii, inicjuje realizację kierunków działań.
- **Podmioty realizujące** poszczególne zadania opisane w Strategii, wykonujące przyjęte zadania i opracowujące sprawozdania dotyczące tych zadań dla Koordynatora Strategii.

W celu realizacji działań w zakresie monitorowania i ewaluacji Strategii Burmistrz może powołać Zespół ds. Wdrażania Strategii lub odelegować do realizacji tych czynności pracowników Urzędu. Do głównych zadań Zespołu będzie należeć koordynowanie prac poszczególnych samodzielnych stanowisk merytorycznych, by osiągnąć efekt synergii w procesie wdrażania.

Zespół będzie odpowiedzialny za następujące zadania:

- koordynację prac instytucji zaangażowanych we wdrażanie Strategii,
- monitoring (analiza raportów z przebiegu realizacji Strategii),
- dostarczanie syntetycznych informacji o procesach i uwarunkowaniach realizacyjnych Strategii,
- nadzór nad prawidłowością realizacji Strategii.

Proces monitoringu

Celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów strategicznych ujętych w dokumencie. Monitoring pozwoli sprawdzić, czy Strategia jest wdrażana zgodnie z planem. To niezbędna kontrola procesu wdrażania założeń Strategii pozwalająca uniknąć błędów i niedopatrzeń w realizacji projektów. Istotą wdrożonego systemu monitorowania będzie pokazanie, które założenia Strategii zostały zrealizowane oraz które ustalenia wymagają modyfikacji.

Najważniejszymi zadaniami systemu monitorującego będzie:

- monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji Strategii rozwoju,
- ocena i wydawanie opinii w realizacji konkretnych celów,
- ocena postępów i rezultatów konkretnych działań,
- składanie odpowiednich propozycji do jednostek wdrażających,
- przyjmowanie okresowych raportów z realizacji Strategii rozwoju.

Monitoring Strategii, w tym osiągniętych wskaźników odbywać się będzie co roku.

W celu ułatwienia kontroli i nadzoru nad realizacją ustaleń Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn ustalony został zbiór mierników, za pomocą których możliwe będzie monitorowanie stopnia realizacji poszczególnych celów strategicznych.

Ewaluacja realizacji Strategii

System monitoringu stanowić będzie podstawę do ewaluacji i oceny stopnia aktualności Strategii. Aktualizacja Strategii możliwa będzie w przypadku stwierdzenia istotnych zmian uwarunkowań rozwojowych Gminy Kałuszyn.

Ewaluacja to obiektywna ocena projektu, programu lub polityki na wszystkich jego etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów. Powinna ona dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym. Często dotyczy ona procesu określenia wartości lub ważności działania, polityki lub programu. To proces polegający na ocenie realizacji Strategii oraz jej wpływu na wszystkie dziedziny życia społeczno - gospodarczego.

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii Rozwoju będzie się opierała na trzech rodzajach ocen:

Rysunek 9. Proces ewaluacji Strategii.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Po opracowaniu Strategii, a przed jej wdrażaniem przeprowadzona zostanie tzw. **ewaluacja ex - ante** (warunek wypełnia już niniejsza strategia) opisuje zakładane cele oraz przewidywane rezultaty. Ewaluację ex - ante stosuje się przy ocenie sytuacji wejściowej, czy i w jaki sposób Strategia wpłynie na grupy docelowe, przyczyni się do poprawy sytuacji na obszarze Gminy Kałuszyn. Przeprowadza się ją w zakresie następujących kryteriów:

- Trafności - analizie poddane zostaną adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów.
- Skuteczności - czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania.
- Efektywności - ocena dotyczącej tego, czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych.
- Spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu. Po przeprowadzonej ewaluacji ex - ante rekomenduje się Strategię do wdrożenia.

W przebiegu **ewaluacji mid - term, on - going** (ocena w trakcie realizacji założeń Strategii) analizuje się proces wdrożenia i ocenia dotychczasowe efekty. Pozwala to odpowiedzieć na pojawiające się pytania, rozwiązać ujawnione problemy. Można tu ocenić przede wszystkim skuteczność i efektywność projektu na danym etapie. Ewaluacja mid - term będzie wykonywana w trakcie realizacji projektów.

Po zakończeniu obowiązywania Strategii przewidziano opracowanie **ewaluacji ex - post** (ocena po realizacji założonych działań) sprawozdania/raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań, analizę efektywności wydatkowania środków finansowych, analizę osiągniętych rezultatów w ramach podjętych działań. Do mierzenia postępu realizacji strategii należy posługiwać się miernikami przypisanymi do każdego z zadań

realizacyjnych. Przy ocenie należy zwrócić szczególną uwagę na użyteczność i trwałość przedsięwzięć a także uwzględnić dwa kryteria:

- skuteczności - w jakim stopniu cele zapisane w strategii zostały osiągnięte,
- efektywności - jaki był stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.

Proces ewaluacji będzie przeprowadzany w połowie oraz po zakończeniu realizacji Strategii. W przypadku wystąpienia szczególnych, nieprzewidzianych okoliczności istnieje możliwość wprowadzenia dodatkowych etapów ewaluacyjnych.

Koniecznym uzupełnieniem działań ewaluacyjnych będzie zapewnienie adekwatnych i wiarygodnych źródeł danych potrzebnych do monitoringu interwencji oraz realizacji poszczególnych ewaluacji. Wykorzystywane będą w tym celu dane zbierane przez Urząd Miejski, jednostki podległe, GUS (BDL).

Dokumentacja monitoringu oraz ewaluacji Strategii

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu i ewaluacji jest raport monitoringowy Strategii, opracowywany na podstawie raportów cząstkowych oraz danych pochodzących ze statystyki ogólnej. Raport zawierał będzie analizę odpowiednich wskaźników, określającą stan realizacji Strategii.

Podmiotem odpowiedzialnym za raportowanie są wszystkie podmioty zaangażowane w realizację Strategii. Raport monitoringowy będzie sporządzony przez właściwe stanowiska merytoryczne Urzędu i przedstawiony Burmistrzowi Kałuszyna.

Źródła finansowania realizacji Strategii

Planowanie i realizacja projektów i działań wskazanych w Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 wymaga wykorzystania zróżnicowanych instrumentów finansowych, które mogą pochodzić zarówno ze środków własnych gminy, ale w praktyce będą niestety niewystarczające, aby zakładane cele strategii mogły zostać osiągnięte, niezbędne będzie wykorzystanie funduszy zewnętrznych. Potencjalnymi źródłami finansowania działań ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 poza środkami własnymi budżetu gminy będą: inne fundusze zewnętrzne np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego, środki budżetu państwa przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania, środki budżetu samorządu województwa - na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania, środki budżetu powiatu - na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania, inne środki publiczne, np. fundusze celowe oraz środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców.

W najbliższych latach kluczowym dla polskich samorządów źródłem finansowania przedsięwzięć rozwojowych będą nadal środki europejskiej polityki spójności. Poniżej zaprezentowano syntetycznie informacje dotyczące nowej perspektywy budżetowej UE w tym obszarze:

- bardziej inteligentna Europa przez innowacje, cyfryzację, transformację gospodarczą oraz wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw;
- bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa wdrażająca porozumienie paryskie i inwestująca w transformację sektora energetycznego, w odnawialne źródła energii oraz w walkę ze zmianami klimatu;
- lepiej połączona Europa ze strategiczną infrastrukturą transportową i sieciami cyfrowymi;
- Europa o silniejszym wymiarze społecznym wdrażająca europejski filar praw socjalnych i inwestująca w wysokiej jakości zatrudnienie, edukację, umiejętności, integrację społeczną i równy dostęp do opieki zdrowotnej;
- Europa bliżej obywateli przez wspieranie oddolnych strategii rozwoju i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w całej UE.

Do nowych instrumentów finansowych umożliwiających realizację proekologicznej polityki rozwojowej będzie Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), który w ramach polityki spójności będzie służył do zapewnienia wsparcia obszarom zmagającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno - gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej. FST ułatwi wdrażanie Europejskiego Zielonego Ładu, którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej UE do 2050 r. Realizacja inwestycji możliwa będzie z nowej puli środków krajowych oraz regionalnych.

Polityka spójności na lata 2021 - 2027 ma obejmować następujące fundusze:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Fundusz Spójności (FS),
- Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+)
- Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST).

Fundusze te wzajemnie się uzupełniają.

Fundusze wynikające z Umowy Partnerstwa:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021 - 2027 (FERS) - następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- Program Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Krajowe Programy Ministerialne:

- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- Programy Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego,
- Programy Ministerstwa Rozwoju i Technologii,
- Programy Ministerstwa Edukacji i Nauki,
- Programy Ministerstwa Klimatu i Środowiska,
- Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki.

w tym również fundusze celowe m.in.:

- Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych,
- Fundusz Dróg Samorządowych,
- Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych,
- Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 - 2030,
- Program Tarcza antykryzysowa,
- Polski Ład - BGK.

Inne Krajowe Programy w oraz programy dotyczące inwestycji w ochronie środowiska naturalnego dystrybuowane przez:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

oraz programy celowe: Czyste powietrze i STOP SMOG, Moja woda.

Finansowania pochodzące z innych funduszy; w tym między innymi:

- Fundusze norweskie i EOG, Program Life,
- Program Interreg Europa Środkowa,
- Program Erasmus+.

Zdolność finansowania działań rozwojowych przez Gminę Kałuszyn dostarczą informacje dotyczące danych co do wysokości wydatków majątkowych. Ramy finansowe Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030 obejmują wartości zaprognozowane w budżecie Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 r., w podziale na kategorie wydatków przeznaczonych na realizację poszczególnych typów zadań.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030. Zakłada się, że w perspektywie do 2030 roku rosnąć będą dochody własne gminy co związane będzie m.in. ze wzrostem wynagrodzeń, wzrostem dochodów z tytułu podatku PIT oraz podatku od nieruchomości. Pandemia COVID - 19 niewątpliwie wpłynie na poziom dochodów budżetu gminy, jednocześnie po tym okresie prognozowany jest dalszy wzrost dochodów.

Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne gminy, w szczególności udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz podatek od nieruchomości. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Miasta oraz jednostek organizacyjnych gminy.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie między innymi budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową gminy a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań gminy.

Zaplanowane w Strategii działania oraz decyzje będą podejmowane przez Radę Miejską w Kałuszynie przy planowaniu budżetu i Wieloletniej Prognozy Finansowej.

The background of the page is an aerial photograph of a landscape featuring a large lake, a sandy beach, and green fields. A large, stylized blue circular graphic is overlaid on the image, partially obscuring the landscape. The text is positioned within the dark blue part of this graphic.

Powiązanie Strategii Rozwoju z innymi dokumentami strategicznymi

Część 11. Powiązanie Strategii Rozwoju z innymi dokumentami strategicznymi.

Strategia Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 jest spójna z zewnętrznymi programami rozwojowymi i dokumentami oraz z dokumentami wewnętrznymi, obowiązującymi w gminie.

Na poziomie europejskim i międzynarodowym:

Umowa Partnerstwa (UP) jest podstawowym dokumentem, który określa współpracę Unii Europejskiej z Polską, która stanowi uzgodnioną z Komisją Europejską strategię wykorzystania Funduszy Europejskich. Dokument określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, na którą w przyszłej perspektywie finansowej planuje się przeznaczyć 72,2 miliarda euro oraz dodatkowe 3,8 miliarda euro z Funduszy na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Polityka spójności na lata 2021 - 2027 ma obejmować następujące fundusze:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)** służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie ich obszarów, znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.
- **Fundusz Spójności (FS)** służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN -T).
- **Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+)** ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).
- **Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST)** stanowić będzie uzupełnienie proponowanych funduszy polityki spójności. Jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

Podkreśla się również działania finansowane w ramach Funduszy norweskich i EOG opierające się na wspólnych wartościach, takich jak poszanowanie godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Uczestnicy procesu wdrażania Funduszy norweskich i EOG są związani szeregiem przepisów prawa międzynarodowego oraz krajowego, zobowiązującego do przestrzegania zakazu dyskryminacji ze względu na jakąkolwiek przesłankę - płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Na poziomie krajowym i regionalnym

Poziom krajowy

Planowanie strategiczne na poziomie krajowym wyznacza (wg. nowych przepisów ustawy¹ o zmianie ustawy i zasadach polityki rozwoju) strategia kraju, na okres 10 - 15 lat.

Rada Ministrów uchwaliła 14 lutego 2017 r. „Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”, która jest podstawowym dokumentem na poziomie krajowym. SOR zastąpiła Strategię Rozwoju Kraju 2020, przyjętą we wrześniu 2012 r. i jest obowiązującą średniookresową strategią rozwoju kraju.

Uszczegółowieniem i dopełnieniem SOR w zakresie polityki regionalnej jest „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030”, uchwalona 17 września 2019 r. przez Radę Ministrów. KSRR 2030 - jako podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa, będzie obowiązywać do 2030 roku, zastępując dotychczas obowiązującą Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020, przyjętą przez rząd w 2010 r.

SOR jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio - i długofalowej polityki gospodarczej. Określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030.

W przyjętej strategii wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Głównym celem strategii krajowej jest „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich socjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”.

We wszystkich aspektach strategii podkreśla się kluczową rolę współdziałania instytucji w wieloszczeblowym systemie zarządzania publicznego w realizacji przekrojowej interwencji publicznej².

Głównymi wyznacznikami określonymi dla rozwoju polityki regionalnej na poziomie kraju są:

- Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie zagrożeń środowiska.
- Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych.
- Rozwój wsparcia kapitału ludzkiego i społecznego.
- Wzrost produktywności oraz innowacyjności regionalnych gospodarek.
- Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach.
- Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowanie działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządem terytorialnym i między sektorami.
- Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

Do listopada 2020 roku podstawowym, długookresowym dokumentem planowania przestrzennego była Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK). Zgodnie z nowym „Systemem zarządzania rozwojem Polski” i znowelizowaną w 2020 r. ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, KPZK oraz obowiązująca wcześniej Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju zastąpione będą przez nowy dokument długookresowy „Koncepcja rozwoju kraju”.

¹ „Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw”.

² „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030”.(KSRR 2030).

Przy tworzeniu strategii rozwoju na poziomie krajowym, istotne stają się również dokumenty strategiczne, takie jak:

- Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa, rybactwa 2030,
- Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- Plany Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP),
- Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS).

Zgodnie z art. 326 ustawy Prawo wodne w Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 uwzględniono ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo Wodne (Dz.U. z 2021 r. poz. 2232), zarówno Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS), Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP) jak i Plan Gospodarowania Wodami.

Zgodnie z art. 166 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2021 poz. 624 z późn. zm.) w Strategii rozwoju oraz Diagnozie uwzględniono obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Poziom regionalny

Podstawowym dokumentem określającym cele strategiczne na poziomie województwa mazowieckiego, na którego obszarze znajduje się Gmina Kałuszyn jest: [Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 +. Innowacyjne Mazowsze](#) uchwalona uchwałą Nr 1324/250/21 z dnia 24 sierpnia 2021 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030 jest dokumentem komplementarnym do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, tj. stanowi uzupełnienie i rozwinięcie założeń rozwojowych regionu w wymiarze lokalnym. Integralność planowania na poziomie lokalnym i regionalnym jest kluczowa dla powodzenia realizacji priorytetów rozwojowych w Gminie Kałuszyn.

Wizję dla rozwoju województwa mazowieckiego określa się jako: długofalową wizję rozwoju województwa mazowieckiego, w myśl, której Mazowsze do roku 2030, stanie się regionem spójnym terytorialnie, konkurencyjnym, innowacyjnym z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców.

Strategia Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 wpisuje się w założenia Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku oraz jest zgodna ze Strategią Powiatu Mińskiego na lata 2021 - 2030.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Tabela 2. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku oraz Strategią Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku.	Strategia Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021 - 2030.	Strategia Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030.
Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii.	Cel strategiczny 1. Zwiększenie efektywności lokalnej gospodarki i ochrony środowiska.	Cel strategiczny 1. Gmina Kałuszyn - nowoczesnym miejscem atrakcyjnym inwestycyjnie i turystycznie z rozwijającą się innowacyjną gospodarką.
Cel strategiczny 2. Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego.	Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do inwestowania i rozwoju turystyki.	Cel strategiczny 4. Gmina Kałuszyn z atrakcyjną i estetyczną przestrzenią, stawiająca na rozwój rekreacji i poprawy warunków bytowych mieszkańców. Cel operacyjny C1.3 Wykorzystanie potencjału turystycznego gminy wraz z rewitalizacją obiektów sakralnych oraz zabytków gminnych.
Cel strategiczny 3. Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.	Cel strategiczny 3. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego w powiecie.	Cel strategiczny 3. Gmina Kałuszyn wspierająca rozwój społeczny aktywnych mieszkańców.
Cel strategiczny 4. Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska.	Cel strategiczny 4. Zwiększenie poziomu integracji społecznej i bezpieczeństwa publicznego w powiecie.	Cel strategiczny 2. Proekologiczna Gmina Kałuszyn miejscem przyjaznym dla środowiska, wykorzystująca zasoby naturalne. Cel operacyjny C4.6 Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym i porządku publicznego mieszkańców.
Cel strategiczny 5. Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.	Cel strategiczny 2. Poprawa warunków do inwestowania i rozwoju turystyki.	Cel strategiczny 4. Gmina Kałuszyn z atrakcyjną i estetyczną przestrzenią, stawiająca na rozwój rekreacji i poprawy warunków bytowych mieszkańców. Cel operacyjny C1.3 Wykorzystanie potencjału turystycznego gminy wraz z rewitalizacją obiektów sakralnych oraz zabytków gminnych.

Źródło: opracowanie własne.

Innymi dokumentami określającymi cele strategiczne na poziomie lokalnym na którego obszarze znajduje się Gmina Kałuszyn są:

- Strategia Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021 - 2030,
- Program Rewitalizacji Gminy Kałuszyn na lata 2016 - 2022,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Powiatu Mińskiego na lata 2017 - 2022,
- Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Mińskim na lata 2018 - 2020,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kałuszyn do 2025 roku.

Zgodność celów zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030 jest spójna z celami dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym.

Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych

Część 12. Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych.

Strategia Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 jest dokumentem programującym rozwój Gminy Kałuszyn na kolejne 9 lat. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju.

Zgodność dokumentów wykonawczych powinna odnosić się do następujących elementów:

- Zgodność na poziomie celów - cele zaplanowane w dokumentach programowych niższego rzędu powinny wpisywać się w realizację celów zaplanowanych w Strategii,
- Zgodność na poziomie zaplanowanych efektów - dokumenty wykonawcze powinny przyczynić się do osiągnięcia wskaźników zaplanowanych w Strategii,
- Zgodność na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Strategia Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 jest dokumentem ramowym dla szeregu polityk rozwojowych poziomu lokalnego, w tym w zakresie polityki społecznej, ochrony środowiska, planowaniem przestrzennym.

Poniżej przedstawiono w ramach wytycznych do realizacji Strategii uchwalone przez Radę Miejską w Kałuszyźnie polityki, programy i strategii oraz plany roczne, do których zaliczyć należy w szczególności:

Tabela 3. Ocena aktualności lokalnych planów i polityk rozwoju Gminy Kałuszyn.

Lp.	Nazwa dokumentu	Status aktualności
1.	Program usuwania azbestu z terenu gminy na lata 2012 - 2032 uchwalony uchwałą Nr XXVII/209/2014 z dnia 28 lutego 2014 r.	Dokument obowiązujący
2.	Wieloletni Program Gospodarki Mieszkaniowym Zasobem Gminy na lata 2016 - 2020 przyjęty uchwałą Nr XIX/121/2016 Rady Miejskiej z dnia 14 lipca 2016 r.	W procesie aktualizacji
3.	Uchwalenie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię i paliwa gazowe dla miasta i gminy Kałuszyn uchwałą Nr XXX/240/2014 z dnia 27 maja 2014 r.	Wymaga aktualizacji
4.	Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta i gminy Kałuszyn uchwalony uchwałą Nr XIII/87/2015 Rady Miejskiej z dnia 30 grudnia 2015 r.	W procesie aktualizacji
5.	Program ochrony środowiska na lata 2016 - 2019 z perspektywą na lata 2020 - 2023 uchwalony uchwałą Nr XXI/133/2016 Rady Miejskiej.	Dokument obowiązujący
6.	Program Rewitalizacji Gminy Kałuszyn na lata 2016 - 2022 przyjęty uchwałą Nr XXVIII/198/2017 Rady Miejskiej z dnia 29 marca 2017 r.	Wymaga aktualizacji
7.	Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Kałuszyn do 2025 roku uchwalona uchwałą Nr XXXV/232/2017 Rady Miejskiej z dnia 7 listopada 2017 r.	Dokument obowiązujący
8.	Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2025 uchwalony uchwałą Nr XXII/199/2021 z dnia 29 czerwca 2021 r.	Dokument obowiązujący
9.	Gminny program wspierania rodziny na lata 2018 - 2021 przyjęty uchwałą Nr XLII/291/2018 z dnia 28 września 2018 r.,	Dokument obowiązujący
10.	Gminny program osłonowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023” uchwalony uchwałą Nr IV/20/2018 z dnia 28 grudnia 2018 r.	Dokument obowiązujący
11.	Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w gminie Kałuszyn na 2020 rok przyjęty uchwałą Nr XIII/115/2020 Rady Miejskiej z dnia 14 lutego 2020 r.	Uchwalany na każdy rok

Lp.	Nazwa dokumentu	Status aktualności
12.	Program współpracy Gminy Kałuszyn z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2020 r. przyjęty uchwałą Nr X/90/2019 Rady Miejskiej z dnia 7 listopada 2019 r.,	Uchwalany na każdy rok
13.	Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kałuszyn na 2021 r. przyjęty uchwałą Nr XXIV/221/2021 Rady Miejskiej z dnia 26 lutego 2021 r.	Uchwalany na każdy rok
14.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kałuszyn do 2025 roku.	Dokument obowiązujący

Źródło: opracowanie własne.

Gmina Kałuszyn w ramach polityki regionalnej realizuje projekty rozwojowe i prowadzi współpracę z innymi związkami i organizacjami m.in. ze Związkiem Gmin Wiejskich, Metropolią Warszawa, Związkiem transportowym powiatu mińskiego, LGD Ziemi Mińskiej oraz Lokalną Organizacją Turystyczną - na szczeblu powiatu Mińskiego.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Część 13. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. 2021 poz. 247.) nakłada obowiązek konieczności przedłożenia do uzgodnienia istotnych, strategicznych dokumentów opracowywanych przez Gminę Kałuszyn do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej. Podczas procedury uzgodnień we wskazanych wyżej instytucjach ocenie podlega charakter działań przewidzianych podczas realizacji celów, kierunków działań i konkretnych projektów, przewidzianych w ramach realizacji założeń dokumentu, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko.

Wobec wyżej wskazanych uwarunkowań Gmina Kałuszyn wystąpiła do RDOŚ i WSSE o uzgodnienie odstąpienia od konieczności realizacji strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Mając na uwadze charakter Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn można stwierdzić, że realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w dokumencie w nie powinna spowodować znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Jednocześnie analiza wpływu na środowisko może być przeprowadzona po zdefiniowaniu konkretnej lokalizacji przedsięwzięcia i jego zakresu (np. projekty dotyczące budowy i modernizacji dróg).

W przypadku, gdy w procesie planowania i opracowywania dokumentacji projektowej okaże się, że jakiegokolwiek działania inwestycyjne będą wymagały przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, stosowna ocena zostanie przeprowadzona.

Burmistrz Kałuszyna wystąpił wnioskami z dnia 16 grudnia 2021 r. do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Warszawie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie o wyrażenie zgody na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 wraz z załącznikiem Diagnozą do Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030.

Pismem z dnia 20 stycznia 2022 r. (znak: ZS.7040.512.2021.KB) Mazowiecki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Warszawie uzgodnił bez zastrzeżeń odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 wraz z załącznikiem. W uzasadnieniu wskazano, że przedmiotowy dokument nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zatem zdaniem organu - przeprowadzenie procedury, o której mowa w dziale IV pt. „Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko” ustawy ooś, należałoby uznać za bezpodstawne.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie pismem znak: WOOS - III.410.1023.2021.JD z dnia 18 lutego 2022 r. uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla ww. projektu dokumentu wraz z załącznikiem. W uzasadnieniu wskazano, iż mając na uwadze charakter działań przewidzianych w dokumencie, ich rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko oraz cechy obszaru objętego projektem, wynika że:

- przedmiotowy dokument nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- realizacja ustaleń przedmiotowych dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000,
- realizacja ustaleń przedmiotowych dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Spis skrótów

UM - Urząd Miejski,

NGO - (ang. Non - government organization) - organizacja pozarządowa

DK - Dom Kultury

UTW - Uniwersytet III Wieku

NFZ - Narodowy Fundusz Zdrowia

KP - Komisariat Policji

OSP - Ochotnicza Straż Pożarna

SPZOZ - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Przychodnia Opieki Zdrowotnej.

Spis tabel

Tabela 1. Analiza SWOT.....	55
Tabela 2. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku oraz Strategią Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030.....	84
Tabela 3. Ocena aktualności lokalnych planów i polityk rozwoju Gminy Kałuszyn.....	87

Spis rysunków

Rysunek 1.Elementy tworzenia dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030.....	5
Rysunek 2. Etapy procesu opracowywania strategii.	6
Rysunek 3. Proces zarządzania strategicznego w Gminie Kałuszyn.	6
Rysunek 4. Położenie Gminy Kałuszyn.	9
Rysunek 5. Mapa Gminy Kałuszyn.	9
Rysunek 6. Mapa zagrożenia powodziowego Gminy Kałuszyn.	33
Rysunek 7. Obszary rozwoju ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021- 2030.	57
Rysunek 8. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021- 2030.	63
Rysunek 9. Proces ewaluacji Strategii.	76

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Gminy Kałuszyn w latach 2014 - 2020 z podziałem na płeć.....	13
Wykres 2. Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Kałuszyn na przełomie lat 2002 - 2020.....	14
Wykres 3. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowego w Gminie Kałuszyn w latach 2016 - 2020.	29

Spis fotografii

Fotografia 1. Gminny Żłobek w Kałuszynie.	15
Fotografia 2. Przedszkole Publiczne w Kałuszynie.	15
Fotografia 3. Szkoła Filialna w Chrościcach.	15
Fotografia 4. Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Kałuszynie.....	16
Fotografia 5. Biblioteka Publiczna w Kałuszynie.	17
Fotografia 6. Zalew Karczunek.	18
Fotografia 7. Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny.....	19
Fotografia 8. Dwór w Gołębiówce.....	20
Fotografia 9. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kałuszynie - Przychodnia Opieki Zdrowotnej.....	20
Fotografia 10. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kałuszynie.	21
Fotografia 11. Gmina Kałuszyn z lotu ptaka.....	23

Wszystkie fotografie wykorzystane na potrzeby dokumentu zostały pozyskane z Urzędu Miejskiego w Kałuszynie.

Załącznik nr 1
do STRATEGII ROZWOJU
GMINY KAŁUSZYN NA LATA
2021 - 2030.

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN

NA LATA 2021-2030

NAZWA OPRACOWANIA:
DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY
KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Opracowanie powstało na zlecenie Urzędu
Miejskiego w Kałuszynie.

Zamawiający

Urząd Miejski w Kałuszynie

Urząd Miejski w Kałuszynie
ul. Pocztowa 1
05 - 310 Kałuszyn
REGON:000528451
NIP:8221002958
e-mail: sekretariat@kaluszyn.pl
www: www.kaluszyn.pl

Wykonawca

Contract Consulting Sp. z o. o.
Ul. Obwodowa 7a
00-532 Warszawa
KRS: 0000305136
NIP: 676-005-49-73
REGON: 350417312
e-mail: biuro@contract-consulting.pl
www: www.contract-consulting.pl

Spis treści

Wprowadzenie	4
Część 1. Podstawowe informacje o Gminie Kałuszyn	6
Historia	8
Część 2. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Kałuszyn	11
Demografia	11
Edukacja	16
Kultura i czas wolny	21
Sport i rekreacja	26
Obszary i obiekty zabytkowe.....	31
Ochrona zdrowia	34
Pomoc społeczna.....	39
Zasoby lokalowe i mienie Gminy Kałuszyn	43
Bezpieczeństwo publiczne.....	48
Organizacje pozarządowe	52
Część 3. Diagnoza sytuacji gospodarczej Gminy Kałuszyn	55
Potencjał gospodarczy.....	55
Lokalny rynek pracy.....	58
Część 4. Diagnoza środowiskowa Gminy Kałuszyn	62
Środowisko naturalne, fauna i flora	62
Stan i ochrona środowiska	67
Gospodarka odpadami	70
Część 5. Diagnoza sytuacji przestrzennej Gminy Kałuszyn	78
Zagospodarowanie przestrzenne	78
Infrastruktura drogowa	81
Komunikacja publiczna	84
Infrastruktura techniczna	84
Część 6. Sytuacja finansowa Gminy Kałuszyn	92
Część 7. Badania społeczne na potrzeby diagnoza do Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030	99
Spis tabel	132
Spis rysunków	133
Spis wykresów	134

Wprowadzenie

Planowanie przyszłości Gminy polega na dysponowaniu jego zasobami oraz podejmowaniu decyzji, które w jak największym stopniu przysłużą się do rozwoju mieszkańców Gminy Kałuszyn i zapewnią warunki do dogodnego życia i spędzania czasu jego mieszkańcom.

Niniejszy dokument stanowi wyczerpujący obraz samorządu w ujęciu obiektywnym. Jest to opracowanie sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Gminy Kałuszyn pod kątem obecnego, jak i przyszłego rozwoju lokalnego. Jest to analiza wyjściowa, która służy przygotowaniu dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030”.

Wyniki opierają się na faktach i niezbędnych komentarzach a zaprezentowane są w podziale na główne sfery funkcjonowania Gminy Kałuszyn tj.: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenną i finansową.

Sfera społeczna przedstawia informacje dotyczące mieszkańców zaczynając od struktury demograficznej, kolejno omówiono także jakość i dostępność usług publicznych dla mieszkańców, takich jak m.in. edukacja, kultura i czas wolny, sport i rekreacja, turystyka, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, bezpieczeństwo publiczne.

W sferze gospodarczej poruszono kwestie lokalnej gospodarki, w tym także rynku pracy. W sferze środowiskowej omówiono stan i ochronę środowiska oraz plany inwestycyjne. Natomiast sfera przestrzenna obejmuje zagadnienia związane z warunkami zamieszkiwania w Gminie - m.in. komunikacja, infrastruktura. W sferze finansowej omówiono, przede wszystkim wykonanie budżetu w ostatnich latach oraz inwestycje.

Zakres czasowy analizy w przypadku większości zagadnień obejmuje lata 2016 - 2020. Jeżeli możliwe było zaprezentowanie nowszych informacji i danych, które wnoszą wartość dodaną do części analitycznej, to również je przedstawiono.

Niekiedy, dla podkreślenia dynamiki zmian dane statystyczne obejmowały starsze lata. Diagnoza przedstawia portret Gminy Kałuszyn pod względem statystycznym i opisowym.

Do przygotowania niniejszej diagnozy wykorzystano dane statystyczne pochodzące z otwartych baz danych, głównie z Banku Danych Lokalnych GUS, a także informacje ilościowe i dane przekazane przez Urząd Miejski w Kałuszynie. Opierano się również na raportach, opracowaniach tematycznych oraz informacjach zamieszczanych na oficjalnych stronach internetowych instytucji.

Diagnoza została podsumowana w ramach syntetycznego zestawienia najważniejszych konkluzji (wniosków) a także wyzwań w ramach poszczególnych rozdziałów.

Podstawowe informacje o Gminie Kałuszyn

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021-2030

Część 1. Podstawowe informacje o Gminie Kałuszyn.

W celu przygotowania diagnozy Gminy Kałuszyn wykorzystano zarówno dane zastane dostępne w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Miejskiego w Kałuszynie, jak i pozyskano opinie dotyczące stanu gminy od przedstawicieli lokalnej społeczności. Szczegółowa diagnoza została zaprezentowana w siedmiu częściach dokumentu.

Gmina Kałuszyn to gmina miejsko-wiejska, położona w województwie mazowieckim, we wschodniej części powiatu mińskiego, przy drodze krajowej Nr 2 Świecko - Terespol. Przez teren gminy przebiega fragment autostrady A-2 (obwodnica Mińska Mazowieckiego) co stwarza dogodne warunki dojazdu do Warszawy, Mińska Mazowieckiego i Siedlec.

Obszar gminy o powierzchni 94,4 km² stanowi 8% powierzchni powiatu mińskiego. Gmina Kałuszyn graniczy:

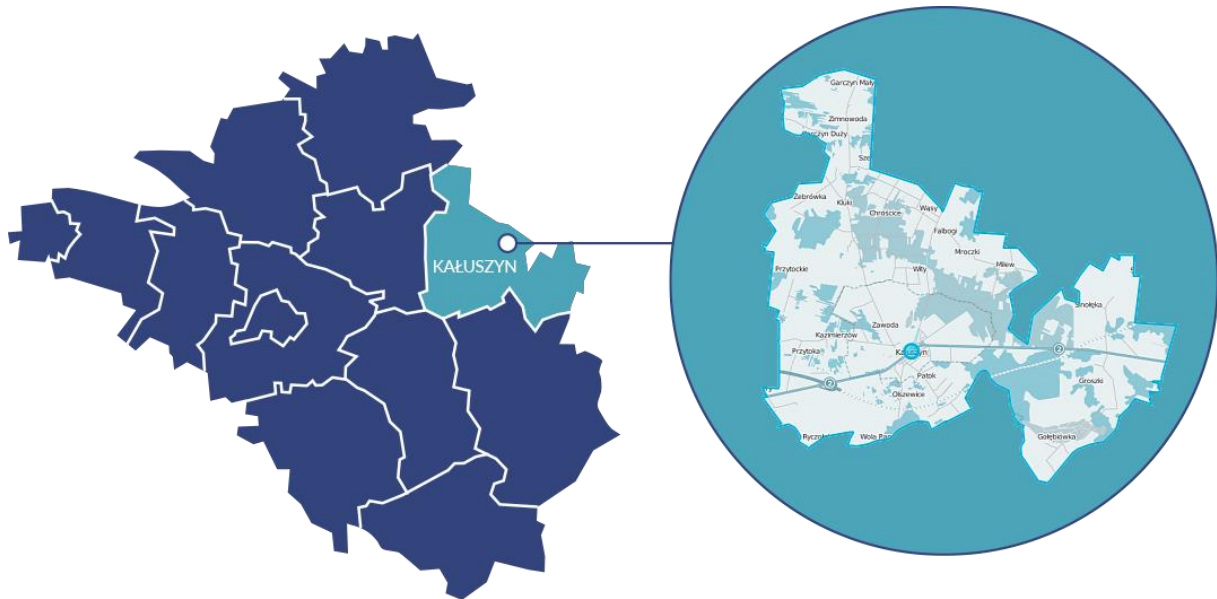
- od północy z gminami Grębków, Wierzbno i Dobre,
- od wschodu z Gminą Kotuń,
- od południa z gminami Mrozy i Cegłów,
- od zachodu z Gminą Jakubów.

Gmina Kałuszyn położona jest w dorzeczu Bugu na pograniczu dwóch regionów geograficznych: Kotliny Warszawskiej na zachodzie i Wysoczyzny Siedleckiej na wschodzie. Mazowsze pod względem ukształtowania powierzchni stanowi płaską kotlinę, jednak na wschód od Wisły teren ten podnosi się z wolna osiągając pod Kałuszynem 223 m n.p.m. Występuje tu niewielki rozdoliniony garb, będący najokazalszą wyniosłością pomiędzy Wisłą i Bugiem, dalej zaś ciągną się już monotonne równiny podlaskie. Ta wyniosłość terenu dość silnie rozcięta przez erozję licznych cieków wodnych nazywana jest w literaturze „guzem kałuszyńskim”. Ponieważ tu bierze początek kilka małych rzeczek płynących do Wisły i Bugu, niektórzy autorzy ten guz terenowy nazywają również „kałuszyńskim węzłem wodnym”.

W latach 1975 - 1998 gmina położona była w województwie siedleckim. Siedzibą gminy jest miasto Kałuszyn. Miasto jest centralnie położone w stosunku do całości gminy. W granicach administracyjnych miasta Kałuszyn znajduje się 13% powierzchni, zaś pozostałe 87% stanowi teren wiejski gminy. Na system osadniczy gminy składa się 29 miejscowości. Ponadto system osadniczy charakteryzuje się zwartością niewielkich wsi położonych w niedużej odległości od Kałuszyna i od siebie: od ok. 0,5 km - Patok, Szymony, Olszewice, Ryczołek, Kazimierzów, do ok. 4 km - Chrościce, Wity, Milew, Leonów. Najdalej położone miejscowości to w odległości ok. 12 km od Kałuszyna - Garczyn Duży, Garczyn Mały, Zimnowoda, Gołębiówka.

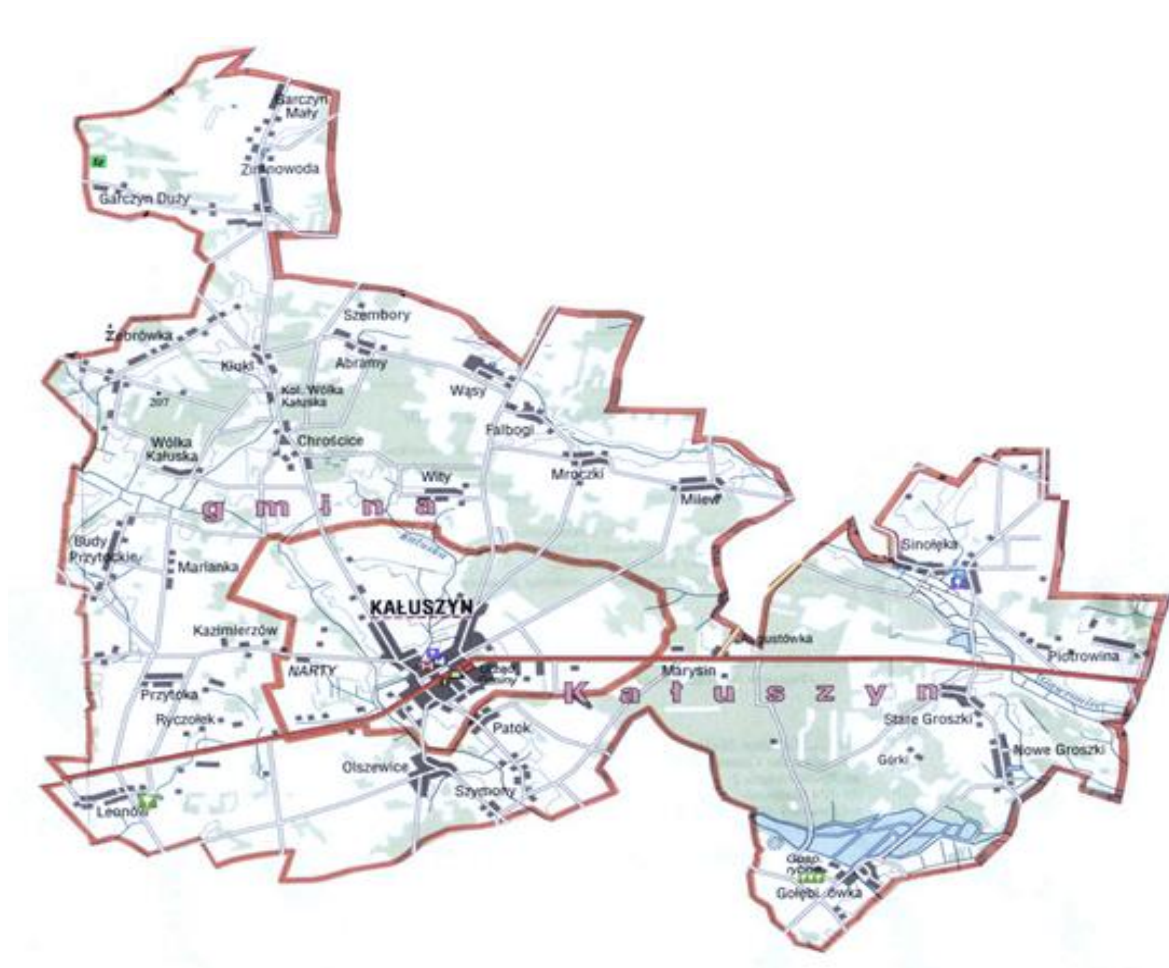
Miejscowości sołectkie: Abramy, Budy Przytockie, Chrościce, Falbogi, Garczyn Duży, Garczyn Mały, Gołębiówka, Kazimierzów, Kluki, Leonów, Marianka, Milew, Mroczyki, Nowe Groszki, Olszewice, Patok, Piotrowina, Przytoka, Ryczołek, Sinołęka, Stare Groszki, Szembory, Szymony, Wąsy, Wity, Wólka Kałuska, Zimnowoda, Żebrówka. Wieś bez statusu sołectwa Marysin.

Rysunek 1. Położenie Gminy Kałuszyn.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Rysunek 2. Gmina Kałuszyn.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Historia miasta Kałuszyn jest małą kroniką dziejów państwa polskiego. Najstarsze znaleziska archeologiczne pochodzą z III w p.n.e. Kałuszyn w 1718 r. otrzymał prawa miejskie na mocy przywileju wydanego przez króla Augusta II na Sejmie w Grodnie.

Herb Kałuszyna w postaci czarnego kozła w żółtym polu ustanowiono 160 lat temu. Motyw kozła wywodzi się od klejnotu herbowego rodziny Zamojskich do których w przeszłości należał Kałuszyn.

Kałuszyn położony jest w zdrowym i atrakcyjnym przyrodniczo regionie. Niezwykle istotnym elementem pejzażu są kompleksy leśne. Wśród nich znajdują się głównie bory mieszane. Akwenuy położone między lasami, łąkami tworzą ekosystemy sprzyjające bytowaniu różnorodnych gatunków fauny i flory.

Historia

Najstarsze znaleziska archeologiczne w gminie Kałuszyn pochodzą z trzeciego wieku przed naszą erą. Od czasów średniowiecza tereny wchodziły w skład Ziemi Liwskiej. Właścicielami miejscowości byli kolejno: Kałuscy, Orzeczy, Opacy, Rudzińscy, Różanieccy i Zamoyscy. Ostatnim dziedzicem Kałuszyna był Aleksander Wątróbski. W XV w. miejscowy dziedzic Stanisław Kałuski wybudował we wsi kościół i osadził kmieci. W drugiej połowie XVI wieku Kałuszyn był wsią o dobrze rozwiniętym rzemiośle i liczył ponad 100 mieszkańców. Większość historyków przyjmuje jako datę lokacji rok 1718, kiedy król August II na Sejmie w Grodnie. Do roku 1777 Kałuszyn uległ rozwojowej stagnacji i liczył w tym czasie od 200 do 438 mieszkańców z czego większość stanowili Żydzi.

Upadek Powstania Kościuszkowskiego w 1794 roku i trzeci rozbiór Polski zahamowały na pewien okres rozwój Kałuszyna. Miasto i okolice wcielone zostały do zaboru austriackiego. Powstała tu Galicja Zachodnia. W latach 1810 - 1827 nastąpił szybki rozwój miasta, które w 1810 roku liczyło już 1431 mieszkańców. Ludność utrzymywała się głównie z handlu, rzemiosła. W mieście prócz Kościoła i plebanii, funkcjonowała fabryka skór, zajazd, młyny i browar. W latach 1818 - 1823 wybudowano drogę łączącą Warszawę z Brześciem. Przebiegający przez centrum Kałuszyna trakt przyczynił się do dalszego intensywnego rozwoju miasta i okolic. W 1826 roku Gmina Kałuszyn znalazła się w powiecie siennickim, obwodzie stanisławowskim, w województwie mazowieckim.

W połowie XIX wieku miasto było największym punktem handlu zbożem na Mazowszu Wschodnim. Od 1827 roku liczba ludności do wzrosła do 4700, natomiast liczna domów w Kałuszynie wzrosła do 204. Rozwoju miasta nie zahamował także wielki pożar w 1845 roku. Ostatnie dwadzieścia lat XIX wieku to w dalszym ciągu rozwój miasta. W 1882 roku w mieście funkcjonowały dwie olejarnie, garbarnia i fabryka octu, trzy fabryki taśesów oraz fabryka mydła i świec. Wiek XIX to sukcesywny rozwój miasta i imponujący rozwój mieszkalnictwa z 319 domów w 1877 roku do 612 domów w 1902 roku. Liczba ludności w 1910 roku wynosiła 10314 mieszkańców.

Dopiero w czasie I Wojny Światowej miasto zostało poważnie zniszczone i uległo wyludnieniu. Dopiero w 1921 roku przywrócono działalność funkcjonujących przed wojną zakładów rzemieślniczych. W 1926 roku połączono Kałuszyn z Mrozami kolejką wąskotorową a także przyłączono przedmieścia Zawady i Kolonii do miasta. Liczba mieszkańców w tym okresie to 7266 mieszkańców z czego ok. 70% pochodzenia żydowskiego. W mieście w 1927 roku podjęto budowę elektrowni a w 1931 własnej cegielni. W tym okresie Kałuszyn stał się znaczącym ośrodkiem handlowym z rozwiniętym przemysłem garbarskim. W czasie kampanii obronnej w dniach 12-13 września 1939 r. I Dywizja Piechoty Legionów im. Józefa Piłsudskiego stoczyła pod Kałuszynem zwycięski bój z 44 pułk 11 DP.

Podczas II wojny Światowej miasto zostało doszczętnie zniszczone i spalone a straty ludnościowe przekroczyły 70%, wówczas liczyło jedynie 2554 mieszkańców. Powodem wyludnienia miasta

była głównie eksterminacja ludności żydowskiej. W okresie powojennym widoczny jest spadek roli Kałuszyna w stosunku do stanowiącego siedzibę powiatu Mińska Mazowieckiego.

Po wojnie następowała stopniowa odbudowa miasta. Po uruchomieniu betoniarni, zakładu metalowego, tartaku i przedszkola, w 1953 roku uruchomiona zostaje łaźnia miejska a następnie wytwórnia obuwia, garbarnia, zakłady chemiczne, masarnia, piekarnia i wytwórnia wód gazowanych. Od roku 1975 Gmina Kałuszyn weszła do nowoutworzonego Województwa Siedleckiego. Po reformie administracyjnej 1999 roku Gmina Kałuszyn weszła w skład Powiatu Mińskiego i Województwa Mazowieckiego. W 1991 roku Kałuszyn przystąpił do Stowarzyszenia Miast Pokoju.

Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Kałuszyn

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021-2030

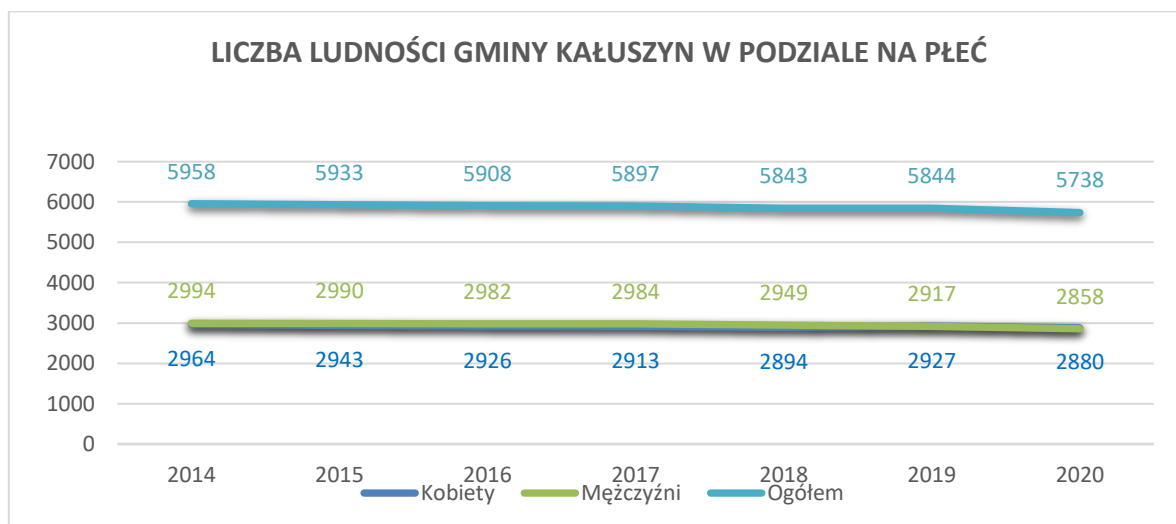
Część 2. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Kałuszyn.

Demografia

Analiza danych statystycznych wskazuje, że zagadnienie dotyczące ludności jest jednym z najważniejszych wyzwań i problemów rozwojowych Gminy Kałuszyn.

Liczba ludności zamieszkującej Gminę Kałuszyn według stanu z 31 grudnia 2020 r. (dane o zameldowaniu na pobyt stały i czasowy) wynosiła 5 738 mieszkańców. Na terenie miasta Kałuszyn zamieszkiwało 2 819 osób, natomiast na terenie wiejskim gminy 2 919 osób. Wśród populacji mieszkańców obserwuje się nieznaczną przewagę płci żeńskiej, która liczy 2 880 kobiet, co stanowi 50,19% ogółu ludności.

Wykres 1. Liczba ludności Gminy Kałuszyn w latach 2014 - 2020 z podziałem na płeć.

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

Na koniec 2020 roku - średni wiek mieszkańców wynosi 41 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego (41,6 lat) oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski (42 lata).

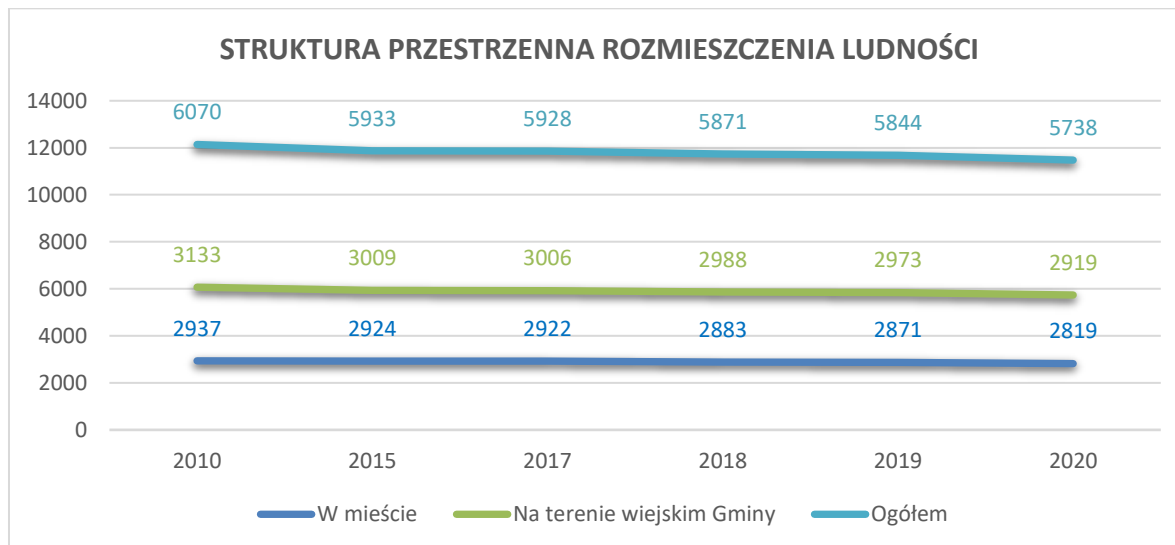
Strukturę przestrzenną rozmieszczenia ludności w Gminie Kałuszyn wg płci z podziałem na miasto i teren wiejski obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela 1. Ludność Gminy Kałuszyn wg płci z podziałem na miasto i teren wiejski.

L.p.	Lokalizacja na terenie gminy	Ogólna liczba ludności	Liczba kobiet	% udział w ogólnej liczbie mieszk.	Liczba mężczyzn	% udział w ogólnej liczbie mieszk.
1.	Miasto Kałuszyn	2819	1434	50,87%	1385	49,13%
2.	Teren wiejski gminy	2919	1446	49,54%	1473	50,46%
3.	Razem	5738	2880	50,19%	2858	49,81%

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Wykres 2. Struktura przestrzenna rozmieszczenia ludności z podziałem na miasto i teren wiejski w wybranych latach.

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

Na przestrzeni lat 2002 - 2020 zmieniła się liczba ludności w gminie. W 2020 roku nastąpiło zmniejszenie liczby ludności o 5,47% w porównaniu do 2010 roku, oraz o 8,0% w porównaniu do 2002 roku. Na terenie wiejskim Gminy Kałuszyn nastąpił spadek liczby ludności o ok. 6,83% w 2020 r. w porównaniu do 2010 roku. W mieście Kałuszyn w 2020 roku liczba mieszkańców zmalała o ok. 4,02 % w porównaniu do roku 2010.

Liczba mieszkańców Gminy Kałuszyn według kryterium produktywności na koniec 2020 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny - 20,7% (1227 osób),
- wiek produkcyjny - 57,9% (3425 osób),
- wiek poprodukcyjny - 21,4% (1265 osób).

Wśród populacji Gminy Kałuszyn dominuje produkcyjna grupa wiekowa.

Tabela 2. Biologiczne grupy wieku w Gminie Kałuszyn w 2020 r.

Liczba kobiet w wieku 0 - 19 lat - 9,8%	Liczba mężczyzn w wieku 0 -19 lat - 10,9%
kobiety - 582 osób	mężczyźni - 645 osób
Liczba kobiet w wieku 19 - 60 lat -24,4%	Liczba mężczyzn w wieku 19 - 65 lat - 33,4%
kobiety - 1446 osób	mężczyźni -1979 osób
Liczba kobiet w wieku > 60 lat - 13,9%	Liczba mężczyzn w wieku > 65 lat - 7,4%
kobiety - 824 osób	mężczyźni - 441 osób

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

Populacja mieszkańców Gminy Kałuszyn na tle regionu i kraju charakteryzuje się:

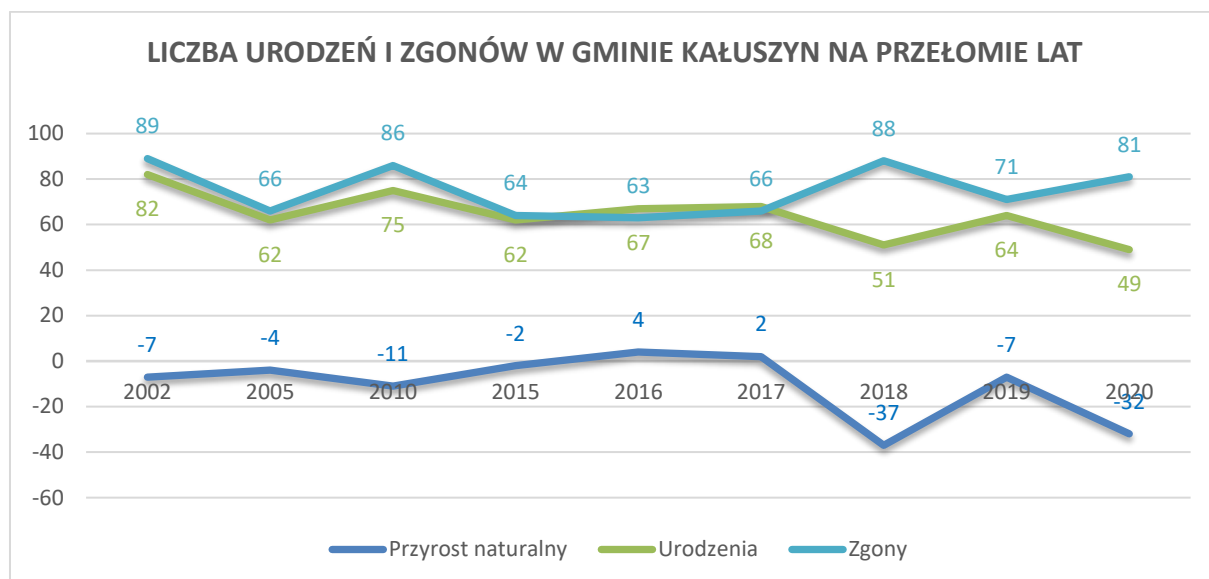
- wyższym niż w powiecie i w kraju udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- nieco niższym niż w powiecie i w kraju, lecz z nieco wyższym niż w województwie udziałem ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczby ludności,
- niższym niż w kraju i województwie, lecz wyższym niż w powiecie udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym.

Wpływ na strukturę ludności w przyszłości i zmiany demograficzne ma przyrost naturalny, który w gminie Kałuszyn na przestrzeni lat 2000 - 2020 przyjmował wartości ujemne (jedynie w roku

2016 i 2017 był dodatni). Na koniec 2020 r. Gmina Kałuszyn ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -32. Obserwuje się przewagę zgonów nad urodzeniami.

Jest to negatywna tendencja demograficzna, a szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Kałuszyn na przełomie lat 2002 - 2020.

Źródło: GUS- Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

W 2019 r. współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosił 0,92 i był większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2019 roku w Gminie Kałuszyn urodziło się 62 dzieci, w tym 46,8% dziewczynek i 53,2% chłopców, przy średniej wadze noworodków - 3 427 gramów.

Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na liczbę mieszkańców w Gminie Kałuszyn stanowi ruch migracyjny. Liczba osób przybywających na dany obszar zależy jest od wielu czynników, a w czasach współczesnych zależy głównie od atrakcyjnych miejsc pracy, od możliwości zatrudnienia w Gminie lub w jej pobliżu. Jeżeli nie ma możliwości zatrudnienia dla pewnych grup ludności, to ważniejszymi czynnikami są jakość środowiska przyrodniczego i społecznego, cena nieruchomości (w tym gruntów), koszty utrzymania, dostępność do infrastruktury, a także więź społeczna.

Na przestrzeni analizowanych lat 2000 - 2020 liczba zameldowań jak i wymeldowań z terenu Gminy ulegała wahaniom. Saldo migracji w Gminie Kałuszyn (różnica między liczbą osób, które zameldowały się na terenie Gminy a liczbą osób, które się z niej wymeldowały w danym roku) na przestrzeni lat przyjmowało wartości ujemne. Jedynie w 2005 roku liczba zameldowań była znacznie wyższa od wymeldowań i saldo było dodatnie. Dane dotyczące ruchu migracyjnego ludności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Migracje ludności Gminy Kałuszyn w wybranych latach.

L.p.	Wyszczególnienie	2000 r.	2005 r.	2010 r.	2015 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1.	Zameldowania	48	83	50	27	38	107	60	33
2.	Wymeldowania	54	59	64	70	69	130	61	107
3.	Zameldowania z zagranicy	0	0	0	0	1	0	0	0
4.	Wymeldowania z zagranicy	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	Saldo migracji	-6	24	-14	-43	-30	-23	-1	-74

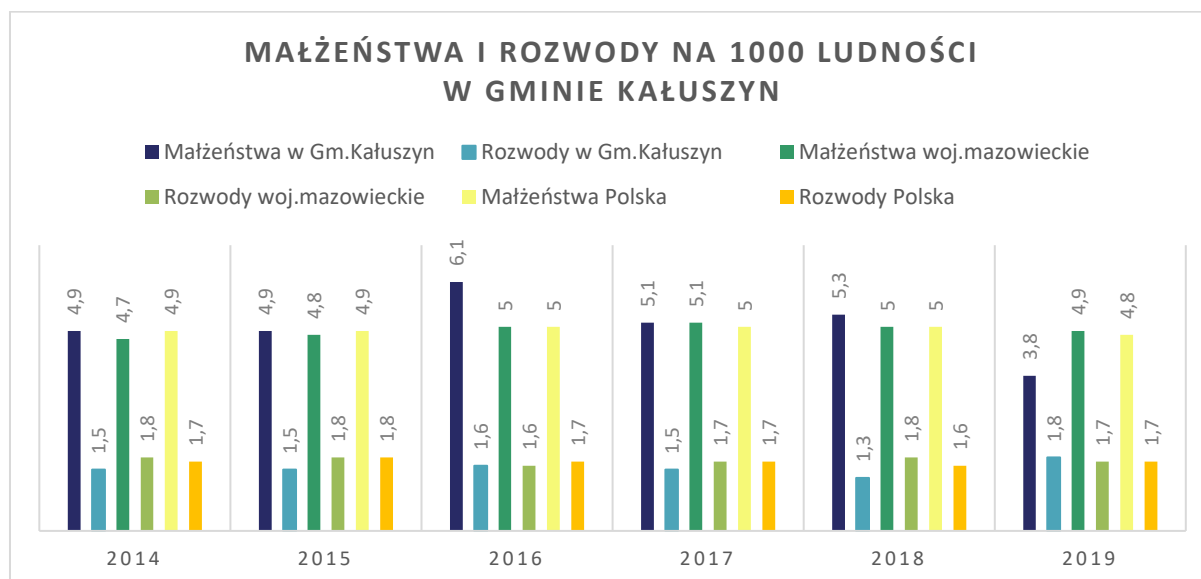
Źródło: GUS- Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

Jak wynika z powyższej tabeli, wymeldowania z Gminy Kałuszyn przewyższają zameldowania w Gminie, natomiast zameldowania z zagranicy oraz wymeldowania za granicę wynoszą liczbę 0.

Z danych GUS wynika, Mieszkańcy Gminy Kałuszyn zawarli w 2019 roku 22 małżeństw, co odpowiada 3,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,8 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

Ilość zawieranych małżeństw i rozwodów na przełomie lat 2014 - 2019 przedstawia poniższy wykres.

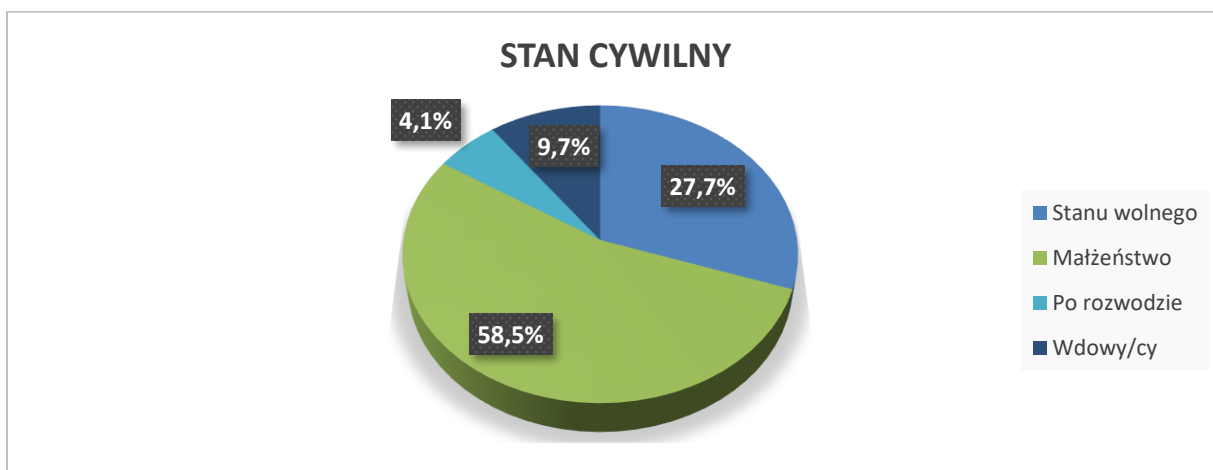
Wykres 4. Małżeństwa i rozwody na 1000 ludności w Gminie Kałuszyn w latach 2014 - 2019 r.

Źródło: GUS- Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

Jak przedstawia powyższy wykres do roku 2018 liczba małżeństw zawieranych w Gminie Kałuszyn przewyższała liczbę małżeństwa zawieranych zarówno w województwie mazowieckim jak i w kraju, natomiast liczba rozwodów w Gminie Kałuszyn była niższa od danych zarówno dla województwa jak i kraju. W 2019 r. nastąpił spadek liczby zawieranych małżeństw w Gminie Kałuszyn oraz wzrost rozwodów.

Wykres 5. Stan cywilny mieszkańców Gminy Kałuszyn.

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

Spośród wszystkich mieszkańców Gminy Kałuszyn ponad połowa bo 58,5% mieszkańców żyje w małżeństwie, natomiast 27,7% jest stanu wolnego. Najmniejszą grupę stanowią osoby po rozwodzie - 4,4%, natomiast 9,7% to wdowy/wdowcy.

Procesy demograficzne zachodzące w ostatnich latach w Gminie Kałuszyn są tożsame z trendami krajowymi, ale również z przemianami ludnościowymi w Europie Środkowo - Wschodniej.

Edukacja

Baza edukacyjna Gminy Kałuszyn funkcjonuje w oparciu o placówki prowadzone przez Gminę Kałuszyn świadczące usługi edukacyjno-wychowawcze dla lokalnej społeczności.

W roku szkolnym 2019/2020 działalność edukacyjną na terenie Gminy Kałuszyn prowadziły następujące placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa w Kałuszynie ze Szkołą Filialną w Chrościcach,
- Przedszkole Publiczne w Kałuszynie.

Według danych GUS w 2020 r. na terenie Gminy Kałuszyn (wg. stanu na 31.12.2020 r.) zameldowanych było 254 dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 lat do 6 lat). W tym samym roku wychowaniem przedszkolnym oraz wychowaniem w oddziale „0” w szkole podstawowej objętych zostało 210 dzieci zamieszkujących na terenie gminy. Ponadto 25 dzieci z Gminy Kałuszyn uczęszcza do placówek na terenie innych gmin. Oznacza to, że wg danych statystycznych nie każde dziecko w wieku przedszkolnym zameldowane w Gminie Kałuszyn znalazło miejsce w przedszkolu.

Stan organizacji szkół i przedszkola w roku szkolnym 2019/2020 oraz 2020/2021 z uwzględnieniem liczby oddziałów i liczby dzieci w poszczególnych placówkach przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 4. Liczba dzieci i oddziałów szkolnych w Gminie Kałuszyn w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021.

L.p.	Wyszczególnienie	Rok szkolny 2019/2020		Rok szkolny 2020/2021	
		Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
1.	Przedszkole	6	150	6	150
2.	Oddziały „0” w szkole podstawowej	4	57	4	60
3.	Szkoła podstawowa	25	500	25	536
4.	Razem	35	707	35	746

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Jak przedstawiają powyższe dane, w roku szkolnym 2020/2021 wzrosła liczba dzieci w placówkach oświatowych w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego, przy tej samej liczbie oddziałów. Średnia ilość uczniów w oddziale, łącznie z klasami „0” wynosiła 20,55. Z wychowania przedszkolnego korzystało 150 dzieci, co jest maksymalną liczbą miejsc jakimi placówka dysponuje.

Poniższa tabela przedstawia liczbę nauczycieli placówek oświatowych w Gminie Kałuszyn wg stopnia awansu zawodowego w roku szkolnym 2019/2020 oraz 2020/2021:

Tabela 5. Liczba nauczycieli i etatów w Gminie Kałuszyn w podziale na stopnie awansu.

L.p.	Rodzaj placówki	Stopień awansu zawodowego nauczycieli				Razem/ etaty
		Stażyści	Kontraktowi	Mianowani	Dyplomowani	
Rok szkolny 2019/2020						
1.	Przedszkole	1	4	2	5	12/12
2.	Szkoła podstawowa	1	7	6	39	53/53
3.	Razem	2	11	8	44	65/65
Rok szkolny 2020/2021						
		Stażyści	Kontraktowi	Mianowani	Dyplomowani	

L.p.	Rodzaj placówki	Stopień awansu zawodowego nauczycieli				Razem/ etaty
		Stażyci	Kontraktowi	Mianowani	Dyplomowani	
Rok szkolny 2019/2020						
4.	Przedszkole	0	4	2	4	10/10
5.	Szkoła podstawowa	2	9	5	43	59/54,2
6.	Razem	2	13	7	47	69/64,2

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Jak przedstawiają powyższe dane wraz ze wzrostem liczby nauczycieli zatrudnionych na etatach w Gminie Kałuszyn, w grupie tej rośnie liczba nauczycieli osiągających poszczególne stopnie awansu zawodowego.

W Szkole Podstawowej w Kałuszynie funkcjonuje świetlica. Szkoła ta prowadzi dożywianie dla uczniów, posiłki przygotowywane są przez kuchnię szkolną. Z dożywiania w 2020 r. korzystało 131 dzieci. Dożywianie prowadzone było przy wsparciu finansowym rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Opieka nad dziećmi do lat 3

W Gminie Kałuszyn funkcjonuje jeden żłobek gminny (Gminny Żłobek w Kałuszynie, ul. Zamojska 13, 05-310 Kałuszyn). Żłobek sprawuje opiekę wychowawczo - edukacyjną nad dziećmi w wieku od 20 - tygodnia życia do ukończenia 3 roku życia i świadczy usługi w pierwszej kolejności na rzecz dzieci, których rodzice zamieszkują na terenie Miasta i Gminy Kałuszyn. Żłobek dysponuje 30 miejscami dla dzieci.

Gmina Kałuszyn organizuje dla uczniów wypoczynek w okresach letnim i zimowym. W czasie ferii zimowych zorganizowany został wyjazd do Krynicy Zdrój w dniach 10 - 16 lutego 2020 roku dla 12 uczniów oraz obóz narciarski do Zakopanego w dniach 15 - 21 stycznia 2020 roku dla 14 uczniów. W okresie wakacji zorganizowano dwa wyjazdy dla uczniów, w Tatry i do Ustronia Morskiego, na które wyjechało 21 uczniów. Zespół „Kasaniecka” wyjeżdżał do Krasnobrodu. W Chrościcach zorganizowane zostały półkolonie dla 56 dzieci na przełomie lipca i sierpnia przez okres 2 tygodni. Przez całe wakacje boiska Orlik i wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej były udostępniane młodzieży.

Wychodząc naprzeciw wyzwaniu zapewnienia dobrych warunków edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w ostatnich latach zainwestowano w doposażenie placówek oświatowych, przy czym w 2020 r. m.in. w zakresie realizacji projektów „Zdalna szkoła” i „Zdalna Szkoła +” umożliwiła zakup komputerów do szkół bez wkładu własnego. Z programu „Zdalna szkoła” Gmina Kałuszyn otrzymała 25 laptopów z oprogramowaniem dla Edukacji oraz programem antywirusowym. Dodatkowo każdy laptop został wyposażony w myszkę bezprzewodową oraz torbę.

Z drugiego programu „Zdalna szkoła +” gmina zakupiła 25 laptopów z oprogramowaniem oraz wyposażeniem. Projekty były odpowiedzią na naukę zdalną, w związku z pandemią. Laptopy zostały przekazane szkole i przez szkołę użyczone potrzebującym uczniom na czas kształcenia na odległość. Oba programy były finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowana lata 2014-2020.

Ponadto, Gmina Kałuszyn wspiera dzieci i młodzież uzdolnioną, przyznając stypendia. W 2020 r. stypendia Burmistrza przyznano sześciu uczniom klas IV - VIII Szkoły Podstawowej za szczególne osiągnięcia w nauce i pracy w samorządzie uczniowskim. Są one przyznawane na podstawie Uchwały Nr XXVI/248/2017 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 28 grudnia 2017 r. r. w sprawie zasad udzielania stypendiów. Program stypendialny ma na celu wpieranie rozwoju utalentowanych uczniów, którzy

dzięki swojej pracy i zaangażowaniu uzyskują wysokie osiągnięcia, chcą się nadal rozwijać. Zadaniem w/w programu jest tworzenie dodatkowej motywacji do pogłębiania wiedzy oraz promowanie najlepszych uczniów, mieszkańców miasta i gminy Kałuszyn.

Wyniki egzaminu zewnętrznego - egzaminu ósmoklasisty

W 2017 roku w wyniku reformy zmienił się system oświaty w Polsce - rozpoczęto likwidację szkół gimnazjalnych, zmieniając przy tym funkcjonowanie szkół podstawowych i średnich. Po likwidacji gimnazjów egzamin kończący szkołę podstawową odbywa się w VIII klasie i obejmuje obecnie 3 egzaminy z przedmiotów obowiązkowych tj. język polski, matematykę oraz język obcy nowożytny do wyboru. Egzamin ósmoklasisty ma formę pisemną i jest powszechny, obowiązkowy i zewnętrzny - zakodowane prace sprawdzają egzaminatorzy Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej. Egzamin uczniów klas ósmych odbył się w dniach 16 - 18 czerwca 2020 r.

Poniższe dane przedstawiają zestawienie procentowe wyników uczniów szkół przystępujących do egzaminu ósmoklasistów w Szkole Podstawowej w Kałuszynie w powiecie mińskim i województwie mazowieckim.

Tabela 6. Zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty - rok szkolny 2019/2020.

L.p.	Nazwa przedmiotu	Wyniki Szkoła Podstawowa w Kałuszynie w %	Wyniki pow. miński w %	Wyniki woj. mazowieckie w %
1.	Język polski	57,71	61	62,1
2.	Matematyka	45,08	49	50,6
3.	Język angielski	51,29	58	59,31

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Z poniższego zestawienia wynika, iż średnie wyniki uzyskane przez kałuszyńskich uczniów z poszczególnych przedmiotów są niższe niż w powiecie mińskim i województwie mazowieckim.

Jak przedstawia powyższa tabela, uczniowie kałuszyńskiej szkoły osiągnęli z języka polskiego wyniki niższe od danych województwa i powiatu - uzyskując średni wynik egzaminu z języka polskiego na poziomie 57,71%.

Jeśli natomiast mowa o matematyce, uczniowie klas ósmych szkół w Kałuszynie otrzymali nieco gorsze wyniki od wyników dla powiatu i województwa, uzyskując średni wynik na poziomie 45,08. Średni wynik egzaminu z języka angielskiego odnotowano na poziomie 51,29% - był on niższy od danych, województwa i powiatu.

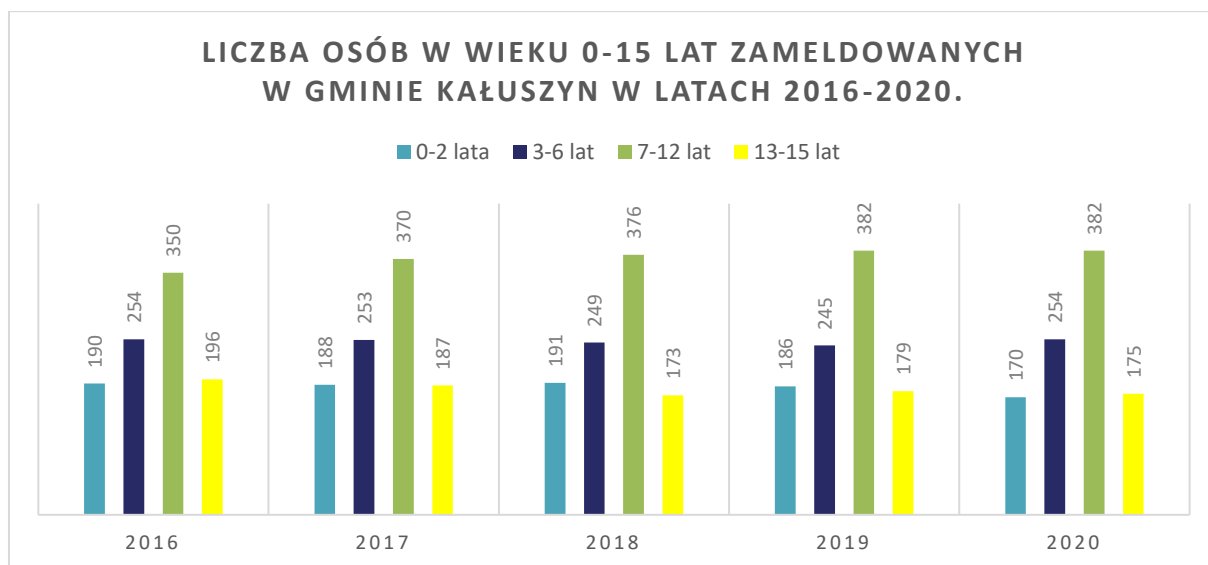
Podsumowanie

Gmina Kałuszyn konsekwentnie realizuje politykę edukacyjną, dzięki której stwarza coraz lepsze warunki nauczania, dając możliwość wszechstronnego rozwoju uczniów. Rok rocznie przeznacza się na ten cel znaczne środki z budżetu Gminy.

Młodzi mieszkańcy Gminy i ich rodzice mają do dyspozycji Szkołę Podstawową w Kałuszynie ze Szkołą Filialną w Chrościcach oraz Przedszkole Publiczne w Kałuszynie.

Przy obecnych tendencjach demograficznych, Gminę Kałuszyn czeka powolny ubytek ogólnej liczby ludności. Sądząc po analizie demograficznej widoczna jest jednak tendencja wzrostowa liczby dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, stąd zachodzi potrzeba zapewnienia miejsc w przedszkolach i szkołach podstawowych.

Wykres 6. Liczba osób w wieku 0-15 lat zameldowanych w Gminie Kałuszyn w latach 2016 - 2020.

Źródło: GUS- Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne

Inwestycja w edukację to kapitał na przyszłość, dlatego w najbliższych latach w zależności od poziomu demograficznego i polityki rządu, wyzwaniem dla Gminy Kałuszyn będzie organizacja edukacji szkolnej oraz podjęcie działań zmierzających do rozwijania systemu edukacji, w szczególności poprzez:

- dostosowanie edukacji do potrzeb nowoczesnej gospodarki i życia społecznego, a także do wzrastającego zapotrzebowania na różnego typu usługi,
- rozwój i stymulowanie motywacji uczniów poprzez zastosowanie nowoczesnych metod dydaktycznych (ćwiczenia praktyczne, terenowe, doświadczenia), rozbudzanie zainteresowań, zdolności i gotowości do uczenia się nie tylko w szkole, ale przez całe życie,
- nacisk na promowanie umiejętności cyfrowych w edukacji, wykorzystywanie w większym stopniu nowoczesnych technologii (w nauce zdalnej), co w przyszłości przyczyni się do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości m.in. przez gotowość do wykonywania pracy zdalnej.

Kwestię oceny dostępności infrastruktury i usług edukacyjno - wychowawczych (szkoły, przedszkola, żłobki) podjęto w badaniu ankietowym, gdzie ponad 75% respondentów pozytywnie ocenia ten aspekt działalności gminy.

WNIOSKI

Deficyt elastycznej oferty edukacyjnej może przyczynić się do dalszego rozwoju migracji osób młodych.

WYZWANIA

Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb nowoczesnej gospodarki i życia społecznego.

Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.

Budowa oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży, dostosowanej do ich potrzeb.

Kultura i czas wolny

Oferta spędzania czasu wolnego to na ogół efekt działalności instytucji samorządowych i/lub państwowych, organizacji pozarządowych oraz prywatnych przedsiębiorców. Czas wolny jest czymś odmiennym od czasu pracy i życia codziennego. Ma zapewnić m.in. relaks i dobre samopoczucie, przyjemność oraz doznania edukacyjne i poznawcze.

Upowszechnienie kultury i tworzenie czasu wolnego w Gminie Kałuszyn odbywa się poprzez organizację licznych imprez. Zadania gminy w zakresie kultury i dziedzictwa narodowego realizowane są przez samorządowe instytucje kultury: Dom Kultury w Kałuszynie i Bibliotekę Publiczną w Kałuszynie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, jednostkami organizacyjnymi gminy i parafią.

Dom Kultury prowadzi działalność w obszarze upowszechniania kultury, skierowaną do różnych grup wiekowych, zaspokajając istotne potrzeby kulturalno-społeczne mieszkańców.

Działalność DK jest skierowana przede wszystkim dla mieszkańców miasta Kałuszyn i okolicznych miejscowości, aby każdy zainteresowany miał pełen dostęp do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym lokalnej społeczności. W miejscu tym pielęgnuje się tradycje, kształtuje wrażliwość artystyczną w najmłodszych, aktywizuje seniorów. Prowadzona jest wielokierunkowa działalność społeczno - kulturalną, której celem jest kreacja, upowszechnianie i ochrona kultury.

Na terenie Domu Kultury regularnie odbywają się zorganizowane zajęcia, rozwijające twórczy potencjał mieszkańców oraz powszechną edukację w różnych dziedzinach. Z ofertą kulturalną wychodzi się poza mury instytucji, organizując dla mieszkańców imprezy plenerowe, koncerty i przedstawienia. W trosce o rodzimą tradycję podejmowane są aktywne działania wspierające promocje regionu.

Dom Kultury w Kałuszynie to nie tylko miejsce rozwoju artystycznego oraz nabywania nowej wiedzy. To przede wszystkim ludzie, bez których te działania nie miałyby sensu. To sąsiedzi, podejmujący ambitne działania i wspólne decyzje, mające niewymierny wpływ na życie kulturalne społeczności. To seniorzy, dzielący się swoim bezcennym doświadczeniem, radą i pomocą. To również młodzież i najmłodszy, których energię i talenty można podziwiać podczas występów oraz konkursów, odbywających się nie tylko na terenie Gminy Kałuszyn.

DK wypracował też ciekawą ofertę czasu wolnego dla seniorów. Jedną z form oferty czasu wolnego dla seniorów jest Uniwersytet III Wieku. Naukowe wykłady oraz fascynujące prelekcje to tylko niewielka część tego, co oferuje swoim Studentom UTW. Poprzez aktywizację osób starszych, stwarza możliwości ciągłego poszerzania wiedzy, pobudza do aktywizacji społecznej w interesie jednostki i ogółu, ułatwia nawiązywanie przyjaźni, zapewnia możliwość dbania o kondycję fizyczną. W harmonogramie studiów dla seniorów nie brakuje również imprez okolicznościowych, potańcówek czy kół zainteresowań. W ramach funkcjonowania Domu Kultury działa ponadto Zespół Międzypokoleniowy Razem.

Do zajęć stałych organizowanych w Domu Kultury należą:

- nauka gry na instrumentach: gitarze, keyboardzie i ukulele, instrumentach dętych), dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,
- zajęcia artystyczne: plastyczne, warsztaty taneczne i wokalne,

- rytmika dla dzieci zajęcia w ramach Kreatywnego Uniwersytetu Dziecięcego,
- zajęcia dla słuchaczy Uniwersytetu III Wieku, warsztaty tematyczne Uniwersytetu III Wieku i Koła Emerytów w Kałuszynie,
- odbywają się próby: zespołu emeryckiego „Złota Jesień”, Zespołu Międzypokoleniowego Razem, zespołów „Weterani Big bitu” oraz „Maki Chłopaki”,
- spotkania integracyjne i okolicznościowe.

Podczas ferii zimowych i wakacji DK organizuje zajęcia dla dzieci i młodzieży.

Ponadto do wydarzeń kulturalnych zorganizowanych przez Dom Kultury oraz we współpracy należą: okolicznościowe koncerty muzyczne, spektakle teatralne dla dzieci i dorosłych, wystawy, programy artystyczne z okazji świąt patriotycznych, organizacja koncertów letnich w Parku Miejskim, festyny i dożynki gminno-parafialne.

Przy organizacji wydarzeń kulturalnych dom kultury współpracuje z organizacjami działającymi w obszarze kultury, placówkami oświatowymi. Poza zajęciami stałymi, które mogły się odbywać z zachowaniem zasad bezpieczeństwa Dom Kultury w 2020 roku udostępniał mieszkańcom w formie online liczne wydarzenia sprzed lat, zdjęcia, wystawy, warsztaty, które cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Dom Kultury w Kałuszynie regularnie organizuje wydarzenia o wolnym wstępie. W sezonie letnim są to głównie koncerty plenerowe, będące doskonałą okazją do zapoznania się z lokalnym folklorem, rodzimymi tradycjami muzycznymi oraz utalentowanymi zespołami regionu. Na deskach sceny debiutują młodzi soliści reprezentujący różne gatunki muzyczne.

Dzięki sali kinowej mieszczącej się w murach Domu Kultury, jest możliwość wzięcia udziału w różnego rodzaju projekcjach filmowych. W repertuarze Kina za Rogiem nie brakuje animowanych propozycji dla najmłodszych, a także wartościowych filmów dokumentalnych dla nieco starszej publiczności.

W roku 2020 z Dom Kultury nawiązał współpracę ze Stowarzyszenie Orkiestra Dęta im. Jana Pawła II w Kałuszynie. Orkiestra znacznie poszerzyła swój repertuar o pieśni kościelne, patriotyczne oraz utwory rozrywkowe.

W ramach działalności DK istnieje Międzypokoleniowy zespół teatralny Razem. Jest to grupa przyjazna wszystkim, którzy chcieliby spróbować swoich sił jako aktorzy, występując przed lokalną publicznością. Regularne spotkania odbywają się w atmosferze życzliwości i szacunku do wzajemnych poglądów, podczas których każdy z członków zespołu ma okazję przedstawić swoje pomysły, przemyślenia i koncepcje. Pod czujnym okiem doświadczonych aktorów wspólnie tworzone są przedsięwzięcia, których skutkiem są wystawiane spektakle teatralne.

Ponadto przy Domu Kultury działa dziecięcy zespół taneczny Pinezka. Ruch przy dźwiękach ulubionej muzyki i wspólne zabawy taneczne to jeden z najlepszych możliwych sposobów na aktywne spędzenie czasu. Występy artystyczne oraz indywidualne uczniów oraz zespołów uświetniają uroczystości patriotyczne, okazjonalne, związane z podtrzymywaniem tradycji i zwyczajów. Wśród nich jest Zespół Pieśni i Tańca "Kasaniecka" istniejący od 1978 r. i działający przy Szkole Podstawowej w Kałuszynie. Zajmując się folklorem opracowuje widowiska obrzędowe i teatralne. Ma w programie tańce różnych regionów Polski: suity lubelska, łowicka, śląskie i podhalańskie oraz tańce narodowe: polonez, krakowiak, kujawiak z oberkiem. Zespół Kasaniecka zdobywa sukcesy w wojewódzkich, ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach oraz przeglądach tanecznych i teatralnych. W 2011 r. zdobył złoty medal w X Międzynarodowym Dziecięcym i Młodzieżowym Festiwalu Piosenki i Tańca „Magia Italia” we Włoszech.

Biblioteka Publiczna jest instytucją powołaną do zaspokajania i rozwijania potrzeb czytelniczych mieszkańców miasta i gminy Kałuszyn oraz upowszechniania wiedzy, gromadzenia i opracowywania materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu, udostępniania zbiorów bibliotecznych, prowadzenia działalności informacyjno - bibliograficznej, popularyzacji książek i czytelnictwa. Placówka niezmiennie służy mieszkańcom miasta i gminy Kałuszyn realizując wiele ciekawych inicjatyw, upowszechniając i promując czytelnictwo, prowadząc działalność informacyjną oraz kulturalno - edukacyjną.

Podczas realizacji zadań Biblioteka współpracuje z placówkami oświatowymi wszystkich szczebli, świetlicami wiejskimi oraz z samorządem.

Realizując główne zadania wskazane w Ustawie o Bibliotekach Biblioteka Publiczna w Kałuszynie gromadzi zbiory zgodnie z wewnętrzną polityką zakupów. Biblioteka gromadzi również multimedia. Wszystkie zbiory, które wpływają do Biblioteki podlegają pełnemu opracowaniu, są skatalogowane w 100% w bazie komputerowej. Na bieżąco aktualizowany jest katalog online.

Biblioteka Publiczna w liczbach:

- zarejestrowanych blisko 900 czytelników,
- księgozbiór składający się w 2020 r. z 23 968 woluminów,
- 410 jednostek zbiorów specjalnych (audiobooki, filmy i programy komputerowe)
- struktura księgozbioru: literatura niebeletrystyczna - 30%, literatura piękna - 70%,
- struktura zbiorów specjalnych: zbiory elektroniczne - 12 jedn. inw., zbiory nieelektroniczne - 398 jedn. inw., w tym: audiobooki - 276, filmy i płyty audio - 22.

W 2020 r. w centralnej bazie danych zarejestrowanych zostało 899 użytkowników, w tym: z czytelni Internetowej skorzystały 122 osoby.

Tabela 7. Stan wypożyczeń zbiorów bibliotecznych w 2020 r.

L.p.	Rodzaj wypożyczeń	2020
1.	Wypożyczenia na zewnątrz, w tym:	11 717
2.	Książki	11 351
3.	Czasopisma nieoprawione	308
4.	Zbiory specjalne	58
5.	Wypożyczenia na miejscu, w tym:	608
6.	Książki	464
7.	Czasopisma nieoprawione	144

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Biblioteka prowadzi stronę internetową i fanpage na portalu społecznościowym Facebook oraz kanał na YouTube. Z powodu pandemii większość działań przeniosła się do świata wirtualnego, nastąpiła intensyfikacja działań w Internecie. Zamieszczano linki do: źródeł informacji bibliograficznej, do bazy Cyfrowa Biblioteka POLONA, i innych bibliotek cyfrowych.

Biblioteka redaguje, składa oraz kolportuje „...Kałuszyńskie” - informator samorządu Gminy Kałuszyn. Z powodu pandemii informator wydawany był jako kwartalnik.

Biblioteka Publiczna w Kałuszynie corocznie bierze udział w ogólnopolskich akcjach oraz organizuje liczne imprezy kulturalne o zasięgu lokalnym. W zależności od sytuacji epidemiologicznej i nałożonych obostrzeń w 2020 roku działania były prowadzone w sposób tradycyjny, hybrydowy oraz wirtualny.

Tradycyjną formę miały: przedsięwzięcia o charakterze ogólnopolskim - Orszak Trzech Króli, Kiermasz Książki Dziecięcej podczas 28. Finału WOŚP, projekt bookstartowy - "Mała książka - wielki człowiek", akcja „Kinder podzieli się książką”, Narodowe Czytanie, Dzień Bezpiecznego Internetu. Jak również lokalne warsztaty: historyczno - genealogiczne: „Kałuszyńskie spotkania z historią” i kreatywne „Twórcze Lejdis”, konkurs czytelniczy „Wakacyjny Mistrz Czytelnictwa 2020. Przy Bibliotece działa „Klub Książkowych Motyli”. Placówka organizuje od kilku lat dla dzieci: „Ferie w Bibliotece” i „Lato w mieście”.

W sposób hybrydowy przebiegał realizowany wspólnie z Szkołą Podstawową projekt literacko-plastyczny „Literackie podróże te małe i te duże”.

Wirtualny charakter miały: XVII Ogólnopolski Tydzień Bibliotek, XIX Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom, Ogólnopolska Noc Bibliotek, I wirtualny rajd rowerowy „Odjazdowy Bibliotekarz”, konkursy dla czytelników: np. „Ja i mój Mikołaj”, „Wirtualna parada postaci bajkowych”, prezentacje literackie i wystawy książek.

Biblioteka zajmuje się zbieraniem materiałów, składem i przekazywaniem do druku oraz kolportażem miesięcznika „...Kałuszyńskie Informator Samorządu Gminy Kałuszyn”. Należy podkreślić, że również gminne placówki oświatowe współdziałają przy organizacji szeregu imprez i przedsięwzięć kulturalnych.

W grudniu 2019 roku Biblioteka przystąpiła do Legimi - Mazowieckiego konsorcjum przy Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy - Bibliotece Głównej Województwa Mazowieckiego. W ofercie biblioteki są też dostępne kody do Legimi, bogaty wybór audiobooków. Czytelnicy korzystając z kodów przeczytali 215 e-booków. Jako ciekawostkę warto wspomnieć, że Biblioteka Publiczna zajęła I miejsce w kraju, w rankingu Bibliotek 2012, przeprowadzonym przez Instytut Książki i Dziennik Rzeczypospolita.

Na realizację zadań w obszarze kultura i dziedzictwo narodowe w 2020 roku na cel ten przeznaczono znaczne środki z budżetu. W formie dotacji zostały przekazane środki do instytucji kultury na realizację zadań statutowych. Ponadto realizowano zadania inwestycyjne polegające na przebudowie świetlic wiejskich w Garczynie Dużym i Patoku, termomodernizacji budynku świetlicy wiejskiej w Milewie, oraz dokończenie instalacji grzewczej w świetlicy w Nowych Groszkach. W ramach bieżącej działalności przy wsparciu funduszu sołeckiego realizowane było doposażenie świetlic wiejskich, zakup materiałów i usług w Wąsach, Falbogach i Sinołęce.

Według danych z 2020 w gminie Kałuszyn działało 1 kino posiadające 1 salę z 20 miejscami na widowni. Odbyło się 13 seansów, na które przyszło 166 widzów, w tym 6 seansów filmów produkcji polskiej, na które przyszło 74 widzów. Wśród obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych 1 miał wejście do budynku przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, a 1 miał udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach.

Podsumowanie

Oferta spędzania czasu wolnego w Gminie Kałuszyn w ostatnich latach zauważalnie się rozbudowała - pojawiło się wiele nowych propozycji: zajęć, wydarzeń, obiektów i infrastruktury. W efekcie powstała bogata i różnorodna oferta dla różnych grup wiekowych: dzieci, młodzieży, dorosłych - w tym seniorów. Kluczową rolę w kształtowaniu oferty kulturalnej i sportowej odgrywają instytucje: Dom Kultury oraz Biblioteka Publiczna a ich działalność uzupełniają organizacje pozarządowe czy grupy mieszkańców w tym np. kluby sportowe.

Mieszkańcy Gminy Kałuszyn są aktywni w sferze kultury. Dostępność infrastruktury i usług kulturalnych (Biblioteka Publiczna, Dom Kultury) pozytywnie ocenia ponad 64,6% ankietowanych.

Wśród miejsc/obiektów, w których prowadzone są te zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży najczęściej wskazywano na: Szkołę Podstawową, Bibliotekę Publiczną, Dom Kultury oraz stadion piłkarski Viktorii Kałuszyn.

WNIOSKI

Dość wysoki poziom aktywności społecznej mieszkańców.

Pojawianie się nieznanych dotychczas problemów społecznych - np. uzależnienie od elektroniki.

WYZWANIA

Wparcie rozwoju istniejących placówek kulturalnych poprzez promocję i zachęcanie do uczestnictwa w życiu kulturalnym coraz większej liczby mieszkańców.

Przygotowanie dodatkowej oferty spędzania czasu wolnego i zajęć kulturalnych dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych mieszkańców.

Organizowanie na większą skalę działań kulturalnych, artystycznych i promocja sportu.

Zapewnienie miejsc spotkań na potrzeby lokalnej społeczności.

Stworzenie dodatkowej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Sport i rekreacja

Oferta spędzania czasu wolnego to nie tylko propozycje edukacyjno - kulturalne, ale też sportowo - rekreacyjne. Aktywność ruchowa stała się doskonałym sposobem na spędzanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

Sport w Gminie Kałuszyn jest ważną dziedziną życia społeczności lokalnej oraz jednym z kluczowych obszarów rozwoju polityki społecznej gminy.

Na terenie Gminy znajduje się infrastruktura sportowa, która sprzyja rozwojowi aktywności fizycznej:

- boisko sportowe przy ul. 1 Maja w Kałuszynie,
- kompleks boisk o sztucznej nawierzchni na terenie przyszkolnym przy ul. Pocztowej w Kałuszynie: boisko do piłki nożnej ORLIK, boisko do siatkówki i koszykówki, kort tenisowy, boisko wielofunkcyjne z możliwością gry w piłkę nożną, siatkową, koszykową oraz tenisa ziemnego z bieżnią lekkoatletyczną, dwie hale sportowe w budynku szkoły w Kałuszynie.
- boiska sportowe do siatkówki i piłki nożnej znajdują się również na terenie wiejskim gminy, mianowicie przy szkole w Chrościcach, w Wąsach, Sinołęce, Zimnowodzie.

Poza tym do dyspozycji mieszkańców Gminy Kałuszyn mogą korzystać z dobrze przygotowanej bazy rekreacyjnej:

- na obiekcie zalew Karczunek: zbiornik wodny o pow. 7,5 lustra wody z wydzielonym miejscem do kąpielii dla dzieci, kąpielisko z plażą, pomost dla dzieci, boisko do siatkówki plażowej, miejsca do grillowania, plac zabaw dla dzieci, ścieżka rowerowa, siłownia zewnętrzna, utworzono Otwartą Strefę Aktywności, w ramach której urządzono siłownię zewnętrzną, wykonano plac zabaw dla najmłodszych oraz strefę relaksu dla młodzieży i dorosłych,
- plac zabaw w parku miejskim,
- place zabaw przy Gminnym Żłobku i przy Przedszkolu w Kałuszynie.

Sportową infrastrukturę Gminy Kałuszyn dopełniają na terenach wiejskich:

- place zabaw dla dzieci w sołectwach Gołębiówka, Nowe Groszki, Patok, Leonów, Przytoka, Sinołęka, Wąsy, Chrościce (na terenie przyszkolnym), siłownie zewnętrzne i place zabaw w miejscowościach Ryczołek, Mrocзки i Wity i utworzone w roku sprawozdawczym w Milewie i Olszewicach,
- boiska do piłki nożnej przy szkole w Chrościcach, w miejscowości Wąsy oraz na terenie OSP Zimnowoda,
- stoły do tenisa stołowego, stoły bilardowe w remizo-świetlicach w Falbogach, Wąsach, Sinołęce, Zimnowodzie,
- siłownie zewnętrzne i place zabaw w miejscowościach Milew i Olszewice,
- plac zabaw na terenie OSP w Wąsach, (zrealizowany z dofinansowaniem uzyskanym w Konkursie „WzMOcniij swoje otoczenie” organizowanego przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne).

Do odpoczynku i relaksu służy również przestrzeń publiczna w centrum miasta - park i Plac Kilińskiego. Miejsce to służy organizacji uroczystości, festynów i innych imprez kulturalno - rozrywkowych.

Na obszarze gminy Kałuszyn funkcjonują następujące kluby sportowe:

- Stowarzyszenie Klub Sportowy VICTORIA w Kałuszynie,
- Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Kałuszynie.

W zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej gmina najczęściej współpracuje: z Uczniowskim Klubem Sportowym działającym przy Szkole Podstawowej w Kałuszynie oraz Klubem Sportowym Victoria. ULKS prowadzi zajęcia sportowe i udział w rozgrywkach w piłce nożnej dzieci roczników 2011 - 2014, pikniki sportowe, obóz sportowo - terapeutyczny wyjazdowy w górach oraz zajęcia z siatkówki dla dorosłych.

Klub Sportowy Victoria obejmuje swoim działaniem zarówno młodzież jak i dorosłych. W ramach działalności prowadzi zajęcia i rozgrywki z piłki nożnej dzieci i młodzieży roczników 2010 - 2002 oraz dorosłych, zajęcia z kick - boxingu dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych, zajęcia z badmintonu, rozgrywki tenisa ziemnego.

Ponadto Gmina Kałuszyn w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej współpracuje ze stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi w tym ze Stowarzyszeniem Inicjatyw wszelkich „Drzewo pokoleń” w ramach realizacji zadania pn. „Eksplozja barw. Sportowe soboty dla dzieci i młodzieży”. W ramach współpracy organizowało cykl spotkań sportowych wśród uczniów Szkoły Podstawowej w różnej formie, kategoriach wiekowych i dyscyplinach sportowych.

Ta forma aktywności zaspokajająca potrzebę rozwijania umiejętności sportowych, cieszy się zainteresowaniem uczniów od kilku już lat.

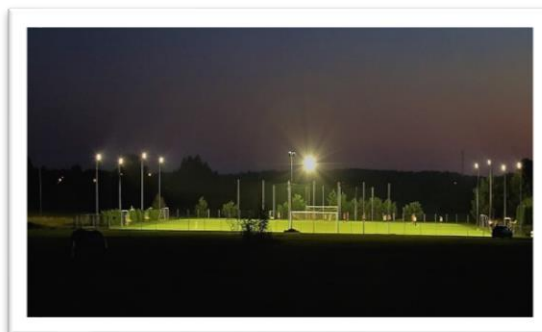
Zadania realizowane przez w/w organizacje tworzą ofertę spędzania wolnego czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez działalność szkoleniową i rozgrywki. Promują zdrowy styl życia poprzez aktywność fizyczną.

Gmina Kałuszyn dopinguje uczniowskie kluby sportowe i stowarzyszenia kultury fizycznej, także w formie dotacji na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu a także przyznawania stypendiów sportowych dla zawodników za osiągnięcia sportowe. Dostrzegając postępy i zaangażowanie samorząd wspiera z budżetu działalność klubów sportowych, finansuje sport szkolny, organizuje imprezy sportowe, finansuje utrzymanie we właściwym stanie technicznym obiektów sportowych. Realizuje także zadania związane z budową (rozbudową) i modernizacją infrastruktury sportowej. Samorząd Gminy poza bieżącym utrzymaniem infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w 2020 roku podejmował działania celem ulepszenia istniejącej infrastruktury i tworzenia nowej przestrzeni do aktywności ruchowej, korzystając przy tym z zewnętrznych możliwości finansowania.

W 2020 r. w zakresie modernizacji infrastruktury sportowej wykonano zadania trybun na stadionie piłkarskim w Kałuszynie. Ponadto opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową na budowę hali sportowej w Kałuszynie. Sfinansowano zorganizowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych na terenie obiektu Zalew Karczunek (nauka pływania, ratownik).

Oferta sportowo - rekreacyjna jest rozwijana i jest to kierunek, który mieszkańcy chcieliby, aby został utrzymany.

Rozbudowa i modernizacja bazy turystyczno - rekreacyjnej (akwenów, tras biegowych, rowerowych, pieszych) są zdaniem ankietowanych jednym z najważniejszych obszarów Gminy Kałuszyn, w które należy zainwestować w pierwszej kolejności. Istotnymi z punktu widzenia mieszkańców Gminy Kałuszyn są inwestycje dotyczące: budowy ścieżek rowerowych oraz tras do biegania - np. na trasie Kałuszyn - Milew.

Niemal wszyscy ankietowani jako wizytówkę Gminy Kałuszyn wskazali Zalew Karczunek, park i tereny zielone. Wśród proponowanych działań najczęściej podkreślano zwiększenie atrakcyjności Zalewu np. przez organizację imprez integracyjnych, koncertów, rozwój turystyki (kemping, stadnina koni, mini golf), latem - stworzenie atrakcji dla dzieci i młodzieży, zimą - udostępnienie sauny i miejsce przeznaczonych na rozpalanie ognisk niedaleko plaży.

Podsumowanie

Gmina Kałuszyn zapewnia aktywność fizyczną mieszkańcom tworząc na jej obszarze place zabaw i miejsca rekreacji. Wypracowanie zdrowego trybu życia wśród mieszkańców Gminy Kałuszyn powinno pójść w parze z rozwijającą się przestrzenią sportową poprzez tworzenie szlaków spacerowych i ścieżek rowerowych.

Działania samorządu powinny nadal koncentrować się wokół rozwoju oraz upowszechniania na terenie gminy różnych form sportu i rekreacji m.in. poprzez budowę dróg rowerowych w tym zapewnienie każdemu chętnemu możliwości korzystania z roweru, uczynienie z roweru atrakcyjnego środka lokomocji.

Analogicznie do przedsięwzięć związanych z kulturą, należy umożliwiać miejscowej młodzieży zrzeszanie się w klubach i sekcjach sportowych oraz rozwijać ich ofertę.

Z punktu widzenia najważniejszych potrzeb mieszkańców wymienia się następujące przedsięwzięcia:

- budowa/rozbudowa i modernizacja ścieżek rowerowych,
- zwiększenie atrakcyjności Zalewu Karczunek,
- rozbudowa i modernizacja bazy turystyczno - rekreacyjnej (akwenów, tras biegowych, rowerowych, pieszych).

WNIOSKI

Możliwości w zakresie kreowania oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Gminy Kałuszyn w oparciu o posiadane zasoby.

Duży potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz oferty wypoczynkowo - rekreacyjnej do promocji Gminy Kałuszyn oraz rozwoju turystyki i związanych z nią usług.

Niewystarczająca baza turystyczno - rekreacyjna.

Czynniki sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji m.in. dobry stan środowiska przyrodniczego.

WYZWANIA

Tworzenie i utrzymywanie w odpowiednim stanie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej.

Tworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Gminy Kałuszyn.

Promowanie rozwoju turystyki i rekreacji, głównie w północno - zachodniej części gminy.

Obszary i obiekty zabytkowe

Na terenie Gminy Kałuszyn znajduje się duża ilość obiektów związanych z dziedzictwem kulturowym, wpisanych do rejestru zabytków. W stosunku do obszarów i obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru wszelkie działania inwestycyjne powinny być prowadzone zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz prawa budowlanego.

Przywracanie ich świetności jest uzależnione od środków finansowych, przede wszystkim zewnętrznych (głównie z budżetu UE), które pozwalają je zachować, udostępniać i promować.

Na terenie Gminy Kałuszyn znajduje się znaczna ilość obiektów wpisanych do rejestru zabytków, objętych ochroną konserwatorską, które stanowią poważny potencjał turystyczny gminy. Przedstawia je poniższe zestawienie.

Tabela 8. Obszary i obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków w Gminie Kałuszyn.

L.p.	Nazwa miejscowości	Obiekt zabytkowy	Nr rejestru zabytków
1.	Kałuszyn	Kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP	nr rej zabytków A-27/151 z dnia 08.12.1958 r.
2.	Kałuszyn	Plebania w zespole kościoła par. pw. Wniebowzięcia NMP	nr rej. zabytków A-313 z dnia 29.12.1983 r.
3.	Kałuszyn	Ratusz (d. koszary)	nr rej. zabytków A-176/121 z dnia 05.05.1962 r.
4.	Kałuszyn	Poczta	nr rej. zabytków A-314 z dnia 29.12.1983 r.
5.	Gołębiówka	Dwór	nr rej. zab. A-299 z dnia 07.06.1983 r., oraz A-417 z dn. 08.01.1993 r.

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

L.p.	Nazwa miejscowości	Obiekt zabytkowy	Nr rejestru zabytków
6.	Gołębiówka	Stajnia w zespole dworskim	nr rej. zab. 417 z dn. 08.01.1993 r.
7.	Gołębiówka	Obora (chlewnia) w zespole dworskim,	nr rej. zab. A-299 z dnia 07.06.1983 r., oraz A-417 z dn. 08.01.1993 r.
8.	Gołębiówka	Spichlerz w zespole dworskim	nr rej. zab. A-299 z dnia 07.06.1983 r., oraz A-417 z dn. 08.01.1993 r.
9.	Gołębiówka	Stodoła w zespole dworskim,	nr rej. zab. A- 417 z dn. 08.01.1993 r.
10.	Gołębiówka	Park w zespole dworskim	nr rej. zab. A-417 z dn. 08.01.1993 r.
11.	Milew	Kaplica przydrożna nr 12	nr rej. zab. 315, z dn. 29.12.1983 r.
12.	Sinołęka	Dwór I	nr rej. zab. 161/655 z dn. 09.04.1962 r.
13.	Sinołęka	Dwór II (pałac)	nr rej. zab. 453 z dn. 21.10.1996 r.
14.	Sinołęka	Kaplica w zespole dworskim	nr rej. zab. 160/654 z dn. 09.04.1962 r.
15.	Sinołęka	Spichlerz w zespole dworskim	nr rej. zab. 161/655 z dn. 09.04.1962 r.
16.	Sinołęka	Park w zespole dworskim	nr rej. zab. 172/707 z dn. 03.05.1962 r.

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Obiekty i obszary znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków, są charakterystycznymi elementami historycznej zabudowy. Wykonywanie prac związanych ze zmianą gabarytów, zmianą w sposobie dyspozycji i artykulacji elewacji, a także prac rozbiórkowych obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Na terenie Gminy Kałuszyn znajdują się obiekty proponowane do objęcia ochroną wojewódzkiego konserwatora zabytków, a należą do nich:

- Figura Chrystusa Dźwigającego Krzyż, usytuowana w Kałuszynie (ul. A. Mickiewicza 2),
- Kapliczka w miejscu mogiły żołnierzy napoleońskich w Starych Groszkach.

Na terenie gminy nie występują oznakowane szlaki turystyczne.

WNIOSKI

Wzmocnienie i dalszy rozwój potencjału turystyczny Gminy Kałuszyn.

WYZWANIA

Rozwój bazy turystycznej.

Organizowanie na większą skalę działań promocyjnych Gminy Kałuszyn.

Stworzenie nowych i promowanie istniejących produktów turystycznych Gminy Kałuszyn w oparciu o posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Szersze wykorzystanie faktu posiadania w granicach gminy obszarów chronionych i ich promocji.

Ochrona zdrowia

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, zaspokajanie potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej publicznej należy do zadań własnych, które w realizacji tego zadania musi kierować się uregulowaniami zawartymi w obowiązujących przepisach prawnych z zakresu systemu opieki zdrowotnej.

Potrzeby mieszkańców Gminy Kałuszyn w zakresie ochrony zdrowia realizowane są przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kałuszynie - Przychodnię Opieki Zdrowotnej w dwóch lokalizacjach: przy ul. Wojska Polskiego 24 i przy ul. Warszawskiej 50 w Kałuszynie.

Przychodnia prowadzi działalność w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, leczenia stomatologicznego, rehabilitacji leczniczej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w zakresie ginekologii.

Na potrzeby zakresów wymienionych świadczeń funkcjonują pracownie diagnostyczne: tj. laboratorium, USG, EKG. Zadania realizowane w tym zakresie finansowane są ze środków publicznych przez Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia. Poza kontraktem z NFZ funkcjonuje poradnia kardiologiczna.

Poniżej przedstawiono strukturę organizacyjną Przychodni, którą tworzą następujące komórki organizacyjne:

Tabela 9. Struktura organizacyjna Przychodni Opieki Zdrowotnej w Kałuszynie.

L.p.	Wyszczególnienie	Komórki organizacyjne
1.	I. Podstawowa Opieka Zdrowotna	Poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, Poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej dla dzieci (chorych), Gabinet profilaktyki zdrowotnej, Gabinet pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej, Gabinet położnej podstawowej opieki zdrowotnej, Punkt szczepień, Poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej dla dzieci zdrowych, Gabinet diagnostyczno - zabiegowy z punktem pobrań, Gabinet medycyny szkolnej.
2.	II. Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna	Poradnia Ginekologiczno - Położnicza; Gabinet diagnostyczno-zabiegowy przy Poradni Ginekologiczno - Położniczej, Poradnia Kardiologiczna, Poradnia Medycyny Pracy.
3.	III. Stomatologia	Poradnia Stomatologiczna.
4.	IV. Rehabilitacja	Poradnia Rehabilitacyjna, Pracownia Fizjoterapii, Zespół Rehabilitacji Domowej.
5.	V. Pracownie diagnostyczne	Gabinet USG, Pracownia EKG.
6.	VI. Zespół transportu medycznego	świadczenia zdrowotne udzielane w specjalistycznym środku transportu.
7.	VII. Pozostałe komórki organizacyjne: rejestracja pacjentów	Ewidencja i statystyka, komórka ekonomiczno - finansowa i spraw osobowych, konserwator urządzeń technicznych - kierowca, personel pomocniczy.

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Ponadto w Szkole Podstawowej w Kałuszynie uczniom zapewnia się opiekę pielęgniarki szkolnej w każdy dzień nauki w godzinach od 8.00 - 14.00. Zatrudnienie finansowane jest z budżetu szkoły.

Przy ul. Wojska Polskiego 20 w Kałuszynie stacjonuje Zespół wyjazdowy Stacji Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego, należącej do SP ZOZ „RM MEDITRANS” w Siedlcach. Jest to Zespół Podstawowy - trzyosobowy (dwóch ratowników medycznych i kierowca).

Zgodnie z danymi GUS w 2019 r. na terenie Gminy Kałuszyn udzielono ogółem 31 708 ambulatoryjnych porad lekarskich, z czego 28 925 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, natomiast w 2020 r. ogółem 19 666 ambulatoryjnych porad lekarskich, z czego 18 176 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej co może wskazywać z jednej strony na zmniejszoną potrzebę na korzystanie z usług lekarskich, natomiast z drugiej strony spadek liczby porad może wynikać ze zmniejszonej wydolności służby zdrowia a także obawy pacjentów przed zakażeniem koronawirusem.

Jak przedstawia poniższy wykres, wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 aptekę dla Gminy Kałuszyn ulega stosunkowemu obniżeniu.

Wykres 7. Liczba ludności na 1 ogólnodostępną aptekę w latach 2016 - 2020.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, opracowanie własne.

Samorząd realizuje wiele działań o charakterze profilaktycznym i promocyjnym, mających na celu edukację zdrowotną, zmianę postaw prozdrowotnych i wyższą jakość życia mieszkańców.

Gmina Kałuszyn prowadzi działania na rzecz zwalczania narkomanii i przeciwdziałania alkoholizmowi. Znaczący udział w tych działaniach ma program: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2020 roku”. Określa on lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Głównymi celami programu są:

- pomoc w wychodzeniu uzależnień osobom pijącym alkohol czy zażywającym substancje psychoaktywne w sposób ryzykowny lub szkodliwy oraz pomoc członkom ich rodzin doznającym szkód z tego powodu,
- stałe podnoszenie poziomu wiedzy na temat uzależnień poprzez rozwijanie działań edukacyjnych skierowanych do społeczności gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży,

- promowanie zdrowego, wolnego od alkoholu i narkotyków stylu życia,
- zmniejszenie dostępności do alkoholu i narkotyków poprzez restrykcyjne przestrzeganie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Dla osiągnięcia zakładanych celów realizowane były zadania w zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

W celu rozwiązywania problemów związanych z alkoholizmem i narkomanią w gminie działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ponadto w Urzędzie Miejskim zatrudniony jest pełnomocnik ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.

W 2020 r. Gminna Komisja prowadziła w stosunku do 12 osób postępowanie mające na celu podjęcie przez te osoby leczenia odwykowego alkoholowego, skierowano 3 wnioski do Sądu o spowodowanie przymusowego leczenia odwykowego.

Ponadto w Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym w Domu Kultury w Kałuszynie porad indywidualnych i rodzinnych w sytuacji przemocy w rodzinie i uzależnień od alkoholu i narkotyków - udziela psycholog.

Gmina Kałuszyn realizuje pomocy psychospołeczną i prawną udzielaną rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Cyklicznie odbywają się spotkania AA - dla osób uzależnionych od alkoholu i AI - Anon - dla osób współuzależnionych szczególnie dla żon i matek alkoholików. Gmina Kałuszyn prowadzi współpracę z Sądem, prokuraturą, policją, pomocą społeczną, służbą zdrowia, szkołami, parafią oraz osobami fizycznymi działającymi na rzecz trzeźwości.

Ponadto Gmina Kałuszyn współpracuje z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2020 roku prowadzono 1. procedurę „Niebieskiej Karty”. W 2020 roku odbyło się pierwsze posiedzenie Zespołu Interdyscyplinarnego i pierwsze posiedzenie Grupy Roboczej.

Prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenia pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

W ramach zadania dotyczącego edukacji publicznej nt. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, publikowano w gazetce szkolnej „Tornister” i w „...Kałuszyńskich” artykuły na temat problemów, których powodem jest alkohol i inne uzależnienia.

Ponadto w pierwszym kwartale 2020 r. zaplanowano przeprowadzenie w Szkole Podstawowej w Kałuszynie zajęć opiekuńczo-wychowawczych, które jednak z powodu pandemii odwołano. Celem zajęć była szeroko pojęta promocja zdrowego stylu życia, profilaktyka uzależnień a także pomoc w rozwiązywaniu problemów adaptacyjnych uczestników zajęć.

Gmina Kałuszyn udziela dotacji na dofinansowanie wypoczynku wraz z programami profilaktyczno - terapeutycznymi dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych z Gminy Kałuszyn.

W Gminie podejmowane są interwencje w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych zostali pouczeni o zakazie sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim oraz o obowiązku przestrzegania zakazu spożywania alkoholu w okolicy sklepów.

Na realizację zadań Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2020 roku przeznaczono 98,23 % planowanych wydatków.

Podsumowanie

Opieka medyczna w Gminie Kałuszyn to kategoria, która została oceniona w ankiecie słabiej niż pozostałe dziedziny życia lokalnego a dostępność infrastruktury i usług społecznych - ochrona zdrowia - uzyskała względnie wysoki udział opinii mówiących o pogorszeniu sytuacji - ponad 19,8% ocen negatywnych.

Zapewnienie odpowiedniego poziomu opieki zdrowotnej mieszkańcom wpłynie nie tylko na podniesienie komfortu życia mieszkańców i zadowolenia ze świadczonych usług. Obecnie dostępność i jakość usług zdrowotnych stają się wyznacznikiem jakości życia oraz determinuje trwałość i zrównoważony rozwój gospodarczy. Korzystana zmiana tej sytuacji jest niemożliwa bez wprowadzenia szerokich zmian w systemie na szczeblu krajowym.

Nawet przy braku szczegółowych danych statystycznych można przypuszczać, że do rangi najważniejszych zadań Gminy Kałuszyn w zakresie opieki medycznej urastają te same problemy, które uwidaczniają się w skali ogólnopolskiej - niewydolność systemu związana z brakiem wykwalifikowanej kadry, wydłużony czas oczekiwania na udzielenie pomocy czy niedostatki sprzętowe. Co uwidacznia się zwłaszcza w okresie epidemii COVID-19.

Skuteczne propagowanie zdrowego stylu życia z większą aktywnością fizyczną, ze zmianą diety, eliminacją nikotyny, zmniejszeniem spożycia alkoholu i poprawą jakości powietrza może przynieść większe efekty niż rosnące nakłady na medycynę naprawczą. Rozwiązanie tych problemów wydaje się być kluczowe także ze względu na wskazywane wcześniej niekorzystne procesy demograficzne i spodziewane w związku z nimi zwiększenie zapotrzebowania na usługi medyczne i opiekuńcze.

W zakresie planów inwestycyjnych Gminy Kałuszyn dotyczących poprawy dostępności infrastruktury zdrowotnej jest rozbudowa budynku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Kałuszynie.

WNIOSKI

Ryzyko wystąpienia problemów dotyczących bieżącego funkcjonowania placówki opieki zdrowotnej, związanej z brakami kadrowymi, sprzętowymi oraz finansowymi.

Prawdopodobieństwo wzrostu zapotrzebowania na opiekę zdrowotną i usługi specjalistyczne, związane ze zmianami w strukturze demograficznej.

WYZWANIA

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom Gminy Kałuszyn poprzez usprawnienie systemu ochrony zdrowia.

Zapobieganie problemom związanym z funkcjonowaniem służby zdrowia na poziomie lokalnym.

Współdziałanie w tworzeniu oferty wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych skutkami pandemii koronawirusa.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. (art.2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej na poziomie samorządu gminy jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Cele zapisane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kałuszyn do 2025 roku są spójne z celami w zakresie polityki społecznej zawartymi w dokumentach na różnych poziomach: kraju, Województwa Mazowieckiego, Powiatu Mińskiego.

Opieką społeczną na terenie Gminy Kałuszyn realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej - jednostka organizacyjna Gminy Kałuszyn oraz pełnomocnik ds. rozwiązywania problemów alkoholowych zatrudniony w Urzędzie Miejskim w Kałuszynie.

Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) w Kałuszynie realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz innych aktów prawnych, w szczególności: ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawy o dodatkach mieszkaniowych, ustawy - prawo energetyczne, ustawy o karcie dużej rodziny, ustawy o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Do zadań z obszaru polityki społecznej należy zaliczyć także realizację zadań z ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Realizacja zadań z zakresu Pomocy społecznej obejmuje w szczególności:

- wypłatę zasiłków i pomoc w naturze osobom potrzebującym wsparcia,
- ubezpieczenia zdrowotne,
- opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierających świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy,
- wypłatę dodatków mieszkaniowych, energetycznych,
- koszty związane z funkcjonowaniem Ośrodka Pomocy Społecznej,
- realizację programu „Posiłek w szkole i w domu”, funkcjonowanie Klubu „Senior+” i inne.

W 2020 roku dofinansowanie realizacji zadań własnych gminy z budżetu Wojewody stanowiło ok. 41,07%. Realizacja zadań w dziale Pomoc społeczna to zadania własne gminy - 99,93%.

Ponadto Gmina Kałuszyn realizowała w 2020 r. zadania w dziale Rodzina, które obejmowały głównie zadania zlecone związane z realizacją polityki państwa:

- wypłatę świadczeń wychowawczych,
- wypłatę świadczeń rodzinnych,
- realizację programu Dobry Start,
- realizację zadania Karta Dużej Rodziny,
- dofinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych.

Rodzaj wsparcia oraz podział na zadania własne gminy i zlecone przedstawia poniższe zestawienie.

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Tabela 10. Rodzaj wsparcia oraz podział na zadania własne gminy i zlecone.

L.p.	Rodzaj zadania/wsparcia	Ilość świadczeń/osób objętych wsparciem
1.	Zadania własne Składka na ubezpieczenie zdrowotne	27
2.	Zasiłki i pomoc w naturze, w tym: - zasiłki okresowe - zasiłki celowe - zasiłki losowe	16 osób 95 osób -
3.	Dodatki mieszkaniowe	6 rodzin
4.	Zasiłki stałe	30 osób
5.	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne - dwie opiekunki	6 podopiecznych
6.	Pomoc państwa w zakresie dożywiania	209 dzieci
7.	Zadania zlecone Dodatki energetyczne	5 rodzin

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

W 2018 roku został uchwalony Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kałuszyn na lata 2018 - 2021, którego celem było stworzenie systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, a także profilaktyka środowiska w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny. Zadania realizowane w 2020 roku z podziałem na zadania zlecone i własne przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 11. Rodzaj wsparcia udzielonego w Gminie Kałuszyn w ramach pomocy społecznej.

L.p.	Rodzaj zadania/wsparcia	Ilość świadczeń/osób objętych wsparciem
1.	Zadania zlecone w dziale Rodzina Świadczenia wychowawcze wypłacono 613 rodzinom	1038 dzieci
2.	Świadczenia rodzinne Zasiłki rodzinne	263 rodziny
3.	Dodatki do zasiłków rodzinnych -Zasiłki pielęgnacyjne -Świadczenia pielęgnacyjne -Specjalny zasiłek opiekuńczy	107 osób 26 osób 9 osób
4.	Zasiłek dla opiekuna	1 osoba
5.	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka „Becikowe”	29 osób
6.	Świadczenia rodzicielskie.	28 osób
7.	Przeliczenie świadczenia „złotówka za złotówkę”/art. 5 ust 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych	23 osoby
8.	Świadczenia alimentacyjne	31 osób
9.	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne	27 osób
10.	Wspieranie rodziny - rządowy program „Dobry start”	712 dzieci
11.	Karta Dużej Rodziny Wydano 231 kart tradycyjnych + 61 elektronicznych	29 rodzin
12.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierających świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna	19 osób
13.	Zadania własne w dziale Rodzina Wsparcie rodzin - asystenta rodziny	6 rodzin, 12 dzieci

14.	Zwrot do PCPR części wydatków (50%) za osoby przebywające w niezawodowych rodzinach zastępczych	4 osoby
15.	Funkcjonowanie Gminnego Żłobka	30 dzieci

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Świadczenia wychowawcze i rodzinne to główne zadania zlecone Gminie Kałuszyn realizowane w tym dziale, stanowią odpowiedni 70,52 % i 26,73 % ogólnych wydatków. Do zadań własnych realizowanych w dziale Rodzina należą: funkcjonowanie żłobka Gminnego oraz zadania wykonywane przez Ośrodek Pomocy Społecznej: zatrudnienie asystenta rodziny i dofinansowywanie wydatków za osoby przebywające w rodzinach zastępczych.

Z przedstawionych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kałuszyn do 2025 r. wynika, że najpoważniejszą trudnością życiową klientów pomocy społecznej jest ubóstwo, które jest jednym z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej. Klientami są osoby i rodziny o niskich kwalifikacjach zawodowych, długotrwanie bezrobotne, jak również osoby nieposiadające stałego źródła dochodu, pracujące w niepełnym wymiarze czasu pracy lub dorywczo. Wzrost kosztów utrzymania, niskie dochody własne są głównymi przyczynami zgłaszania się o pomoc finansową.

Kolejnymi czynnikami korzystania z pomocy społecznej są: bezrobocie, długotrwała choroba oraz niepełnosprawność.

Gmina Kałuszyn realizuje opiekę nad dziećmi w wieku od 0 do 3 lat. Na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, w Kałuszynie funkcjonuje Gminny Żłobek, zapewniający opiekę dla 30 dzieci.

Rok 2020 był ostatnim rokiem realizacji „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Kałuszyn na lata 2016-2020”.

Z uwagi na zmiany demograficzne i społeczne (np. wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, wydłużanie się życia, migracje innego typu) oraz dokonując analizy badań społecznych ważnym zadaniem rozwój wsparcia w formie usług opiekuńczych dla osób starszych. Instytucją tego typu realizującą działania w obszarze polityki społecznej w Gminie Kałuszyn jest Klub Senior+.

Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych będzie systematycznie rosło, co wiąże się z koniecznością podjęcia działań w celu dostosowania systemu pomocy społecznej do aktualnych i przyszłych potrzeb społecznych, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb osób w podeszłym wieku. Szczególnie ważne jest rozwijanie takich rozwiązań jak centra usług opiekuńczych, wolontariat opiekuńczy, czy opieka ze strony grup sąsiedzkich. Działania podmiotów powinny skoncentrować się na zabezpieczeniu potrzeb tych kategorii odbiorców, w szczególności podejmowania działań zmierzających do pobudzania aktywności osób starszych i niepełnosprawnych. To spowoduje poprawę kondycji osób starszych i możliwości utrzymania tej grupy osób w środowisku zamieszkania.

WNIOSKI

Ryzyko problemów społecznych będących konsekwencją pandemii koronawirusa na czele ze wzrostem osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

WYZWANIA

Współpraca z jednostkami gminnymi w zakresie udzielania skutecznego wsparcia społecznego, w szczególności w okresach o większym zapotrzebowaniu na taką pomoc.

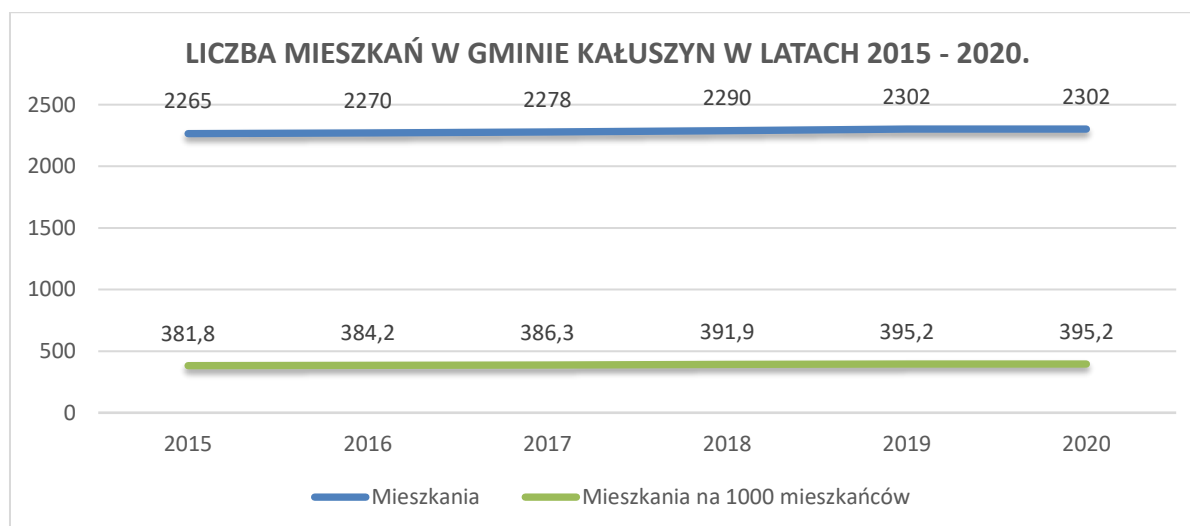
Zasoby lokalowe i mienie Gminy Kałuszyn

Na terenie miasta i gminy Kałuszyn przeważa budownictwo jednorodzinne. Gmina Kałuszyn jest właścicielem 14 budynków komunalnych oraz 10 budynków we współwłasności z lokatorami, którzy wykupili mieszkania. Większość budynków wybudowana została przed II wojną światową, jedynie przy ul. Polnej 2 i Zamojskiej 15 zostały wybudowane w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX wieku.

Budownictwo wielorodzinne stanowią zasoby spółdzielni mieszkaniowych w Kałuszynie, w Sinołęce, Spółdzielni Mieszkaniowej „Przełom” w Mińsku Mazowieckim i wspólnoty mieszkaniowej w Gołębiówce.

Jak wynika z danych GUS całkowite zasoby mieszkaniowe w 2020 roku w Gminie Kałuszyn to 2302 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 395 mieszkań. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski.

Wykres 8. Stan mieszkalnictwa w Gminie Kałuszyn w latach 2015 - 2020.

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

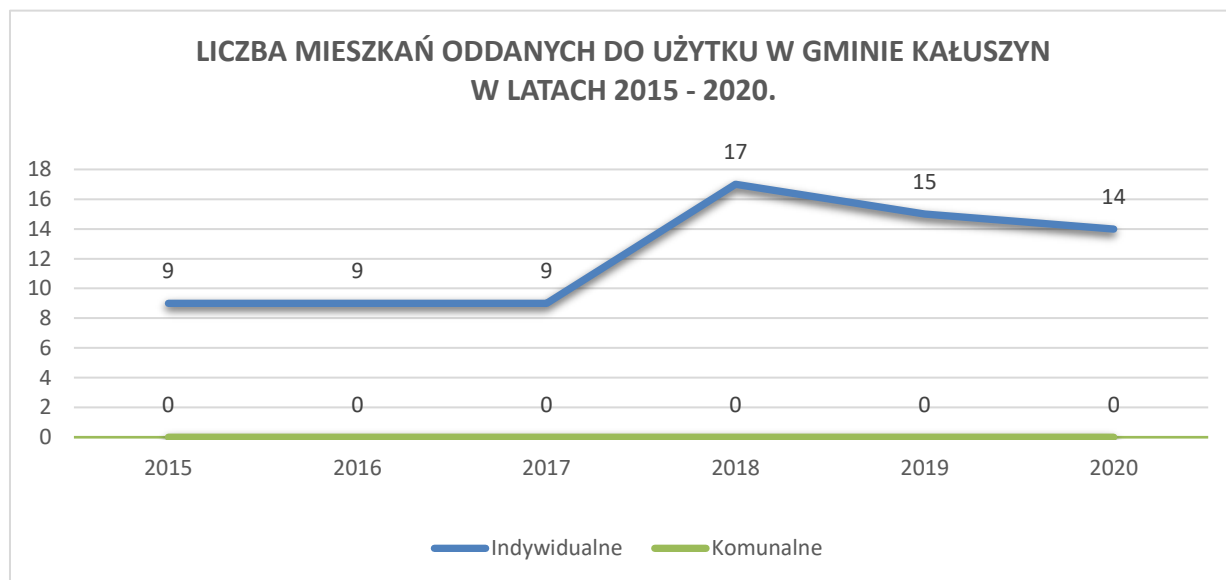
Wśród tych zasobów 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych jest na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Kałuszyn to 4,86 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce.

Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w Gminie Kałuszyn to 137,80 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce, można zatem stwierdzić, że panują tu jedne z najlepszych warunków mieszkaniowych.

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 82,49% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 70,33% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 66,59% mieszkań posiada łazienkę, 59,90% korzysta z centralnego ogrzewania, natomiast tylko 1,04% korzysta z gazu sieciowego.

W 2020 roku w gminie Kałuszyn oddano do użytku 14 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 2,44 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wykres 9. Liczba mieszkań oddanych do użytku w Gminie Kałuszyn w latach 2015 - 2020.

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

Jak przedstawia powyższy wykres w 2018 r. nastąpił nagły wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku w Gminie Kałuszyn, nie oddano natomiast żadnego mieszkania komunalnego.

Stan mienia komunalnego gminy przedstawiony jest za okres od 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r. Użytkownikami mienia komunalnego gminy Kałuszyn są:

1. Urząd Miejski w Kałuszynie,
2. Szkoła Podstawowa w Kałuszynie,
3. Przedszkole Publiczne w Kałuszynie,
4. Dom Kultury w Kałuszynie,
5. Biblioteka Publiczna w Kałuszynie,
6. Zakład Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie,
7. Żłobek Gminny.

Wartość majątku gminy Kałuszyn wg stanu na 31.12.2018 roku wynosiła - 77.467.694,00 zł, na 31.12.2019 roku 83.231.960,43 zł.

W okresie od stanu na 31.12.2019 r., wartość zaewidencjonowanego mienia zwiększyła się o 1554.493,20 zł tj. o ok. 1,87 % w stosunku do wartości z początku roku.

Tabela 12. Stan mienia komunalnego Gminy Kałuszyn.

L.p.	Stan mienia komunalnego wynikający z własności praw majątkowych gruntów komunalnych	Stan na dzień 31 grudnia 2020 r. rzeczowo w ha
1.	Grunty komunalne - pozostające w zasobie	54,5991- grunty rolne 3,7578 ha - lasy 46,4503 ha - tereny pod budynkami, drogami i pozostałe
	- przekazane w trwałe zarząd	1,8302 ha
	- będące w użytkowaniu wieczystym pod zabudowę jednorodziną	0,0951 ha
	- w użytkowaniu wieczystym pod działalność gospodarczą	3,4477ha
2.	Budynki i budowle	-

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

W 2020 r. Gmina Kałuszyn nabyła dwie działki nr ewid. 265/2 i 262/2 o łącznej pow. 0,1636 ha położone na gruntach wsi Garczyn Duży z przeznaczeniem pod drogę.

Poniżej wskazano informację o zbyciu nieruchomości gruntowych przez Gminę Kałuszyn w 2020 roku.

Tabela 13. Zbycie nieruchomości gruntowych przez Gminę Kałuszyn w 2020 roku.

L.p.	Przeznaczenie	Ilość działek	Powierzchnia (w ha)
1.	W drodze przetargu Budownictwo jednorodzinne	4	0,5002
2.	W drodze bezprzetargowej Teren pod budownictwem wielorodzinnym Spółdzielni Mieszkaniowej w Kałuszynie	2	0,0735
3.	Teren pod budownictwem wielorodzinnym - Firmy TOPAZ	1	0,2621

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Stan gruntów stanowiących mienie Gminy Kałuszyn przekazanych w dzierżawę przekazanych w dzierżawę na dzień 31 grudnia 2020 roku

1. Grunty przekazane w dzierżawę o powierzchni 0,2166 ha w tym:

- na cele usługowo - handlowe (pod pawilony handlowe, ogródki gastronomiczne nad zalewem, parkingi, pod tymczasowe garaże),

2. Grunty przekazane w dzierżawę pod uprawy polowe 1,67 ha.

Gminne zasoby mieszkalne

Zasoby mieszkaniowe Gminy Kałuszyn to 94 lokale komunalne znajdujące się w budynkach wielomieszkaniowych w mieście Kałuszyn - w 24 budynkach, w tym 10 budynków to wspólnoty mieszkaniowe, w których zostały wyodrębnione lokale mieszkalne. Lokalami mieszkalnymi i użytkowymi administruje Zakład Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie.

Stan komunalnych zasobów mieszkalnych i użytkowych na koniec 2019 roku przedstawiał się następująco:

Tabela 14. Stan komunalnych zasobów mieszkalnych i użytkowych.

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia (w ha)	Ilość lokali użytkowych	Powierzchnia (w ha)
1.	Budynki wspólnotowe z udziałem Gminy, Ilość lokali mieszkalnych komunalnych - 47	1.716,39	-	-
2.	Budynki Gminne Ilość lokali mieszkalnych komunalnych - 47	1.357,27	3	149,28

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

W 2020 roku w Gminie Kałuszyn nie było sprzedaży lokali mieszkalnych.

Informacja o nieruchomościach, budynkach i budowlach będących w użytkowaniu jednostek organizacyjnych gminy w związku z realizacją ich celów statutowych:

- nieruchomość oznaczona nr ewidencyjnym 2776/1 o powierzchni 0,4917 ha położona w Kałuszynie przy ul. Pocztowej, zabudowana budynkiem biurowym o pow. zabudowy 297 m² i budynkiem gospodarczym o pow. 132 m² w użytkowaniu Urzędu Miejskiego w Kałuszynie,
- nieruchomość oznaczona nr ewidencyjnym 3521 o powierzchni 0,0680 ha położona w Kałuszynie przy ul. Warszawskiej 39, zabudowana budynkiem o pow. zabudowy 232 m² w użytkowaniu Biblioteki Publicznej w Kałuszynie,
- nieruchomość oznaczona nr ewidencyjnym 3518 o pow. 0,3069 ha położona w Kałuszynie przy ul. Warszawskiej 45, zabudowana budynkiem funkcyjnym kultury o pow. zabudowy 439 m² oraz budynkiem gospodarczym o pow. 31 m² i budynkiem przemysłowym o pow. 23 m² w użytkowaniu Domu Kultury w Kałuszynie,
- nieruchomość oznaczona nr ewidencyjnym 2796/1 o powierzchni 1,7659 ha położona w Kałuszynie przy ul. Pocztowej 4, zabudowana budynkiem szkoły o pow. zabudowy 1987 m² w użytkowaniu Szkoły Podstawowej w Kałuszynie. Ponadto w użytkowaniu szkoły są budynki o pow. 27, 26 i 40 m² będące zapleczem infrastruktury sportowej na terenie szkolnym oraz działka oznaczona nr ewid. 2792//5 o pow. 0,0978 zabudowana budynkiem hali sportowej o pow. zabudowy 450 m²,
- nieruchomość oznaczona nr ewidencyjnym 51 o powierzchni 1,21 ha położona w Chrościcach, zabudowana budynkiem szkoły o pow. zabudowy 1987 m² w użytkowaniu Szkoły Podstawowej,
- nieruchomość oznaczona nr ewidencyjnym 2792/2 o powierzchni 0,4488 ha położona w Kałuszynie przy ul. Pocztowej, zabudowana budynkiem przedszkola o pow. zabudowy 259 m² i budynkiem gospodarczym o pow. 29 m² w użytkowaniu Filii SP w Chrościcach,
- zabudowana nieruchomość oznaczona nr ewid. 3532/2 o pow. 0,2996 ha przy ul. Wojska Polskiego przekazana w używanie SP ZOZ Przychodni Opieki Zdrowotnej w Kałuszynie,
- nieruchomość oznaczona nr ewidencyjnym 3532/2 o powierzchni 0,2996 ha położona w Kałuszynie przy ul. Zamojskiej 13, zabudowana budynkiem w użytkowaniu Gminnego Żłobka w Kałuszynie /pow. terenu 1000 m² i pow. budynku 209 m²,
- budynki mieszkalne, w których znajdują się lokale komunalne przy ul. Kościelnej 4, ul. Mickiewicza 8, 6, Ul. Mostowej 4, 6, ul. Trzcianka 54, 65, ul. Warszawskiej 10, 29, 11, 17, 59, 32, ul. Wojska Polskiego 7, 14, 16, 36, 43, 53, ul. Zamojskiej 9, 15, Pl. Kilińskiego 5, ul. Polna 2, Pocztowa 4 oraz wielofunkcyjny budynek użyteczności publicznej przy ul. Wojska Polskiego 20 (na działkach oznaczonych nr ewid. 3540 o pow. 919 m² -pod budynkiem i nr 3541/1 o pow.

264 m² dojazd do budynku) są w administrowaniu Zakładu Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie.

- Nieruchomości przekazane w trwały zarząd: Oczyszczalnia ścieków w Olszewicach zlokalizowana na działce oznaczonej nr ewidencyjnym 124/2 przekazana w trwały zarząd do Zakładu Gospodarki Komunalnej.

Użytkowanie wieczyste:

Na początku 2020 roku w użytkowaniu wieczystym w Gminie Kałuszyn była:

- 1 nieruchomość zabudowana budynkiem jednorodzinnym,
- 1 nieruchomość zabudowana budynkiem wielorodzinnym,
- 1 nieruchomość na której usytuowany jest budynek Spółdzielni Mieszkaniowej w Kałuszynie,
- 7 nieruchomości wykorzystywanych pod działalność gospodarczą.

Na dochody uzyskane przez gminę w 2020 roku z majątku z tytułu sprzedaży mienia, użytkowania wieczystego działek budowlanych oraz najmu i dzierżawy składały się:

- wpływy ze sprzedaży mienia komunalnego,
- wpływy ze sprzedaży składników majątkowych,
- wpływy z użytkowania wieczystego działek,
- wpływy za dzierżawę działek położonych w Kałuszynie wykorzystywanych na cele gospodarcze,
- wpływy za trwały zarząd,
- wpływy za dzierżawę terenów łowieckich,
- wpływy za dzierżawę terenów przy zalewie „Karczunek”,
- wpływy uzyskane za wejście i korzystanie z parkingów, kąpieliska oraz urządzeń będących na wyposażeniu terenu,
- za zajęcie pasa drogowego,
- czynsz za najem powierzchni pod sklepik szkolny w szkole podstawowej.

Ponadto wpływy z przekazanego do użytkowania majątku uzyskały jednostki gminne: Dom Kultury z tytułu najmu pomieszczeń, Zakład Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie administrujący lokalami komunalnymi i użytkowymi.

Bezpieczeństwo publiczne

Jednym z podstawowych warunków umożliwiających sprawne funkcjonowanie społeczeństwa jest zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. Utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Kałuszyn zapewnia Posterunek Policji w Kałuszynie z siedzibą przy ul. Wojska Polskiego 20. Jednostka podlega Komisariatowi Policji w Mrozach, jej praca skoordynowana jest z działaniem Komisariatu Policji w Mrozach.

Na podstawie danych przekazanych przez Posterunek Policji w Kałuszynie w 2020 roku w gminie Kałuszyn odnotowano 40 przestępstw, z tego stwierdzono 12 przestępstw o charakterze kryminalnym.

Ilość zaistniałych zdarzeń w roku 2019 i 2020 obrazuje poniższe zestawienie sporządzone na podstawie informacji przekazanej przez Posterunek Policji w Kałuszynie:

Tabela 15. Zestawienie zdarzeń w Gminie Kałuszyn w latach 2019 - 2020.

L.p.	Rodzaj zdarzenia	2019 r.	2020 r.
	Przestępstwa o charakterze kryminalnym	14	12
	kradzieże	8	8
	kradzieże w włamaniu do mieszkania	1	2
	kradzieże w włamaniu do innych obiektów	2	1
	kradzieże w włamaniu do pojazdów	1	1
	uszkodzenia mienia	1	0
2.	Pozostałe zdarzenia	30	22
	nietrzeźwi kierujący pojazdem	12	5
	wypadki drogowe	6	14
	przestępstwa narkotykowe	7	1
	samobójstwa	1	0
	uszkodzenia ciała	4	2

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Wykrywalność przestępstw ogółem i kryminalnych w 2019 r. - 85,37 %, natomiast w 2020 r. odnotowana była na poziomie 77,14 %.

Oceniając stan bezpieczeństwa publicznego w Gminie Kałuszyn w 2020 roku należy podkreślić, że w omawianym okresie stwierdzono więcej zdarzeń drogowych w porównaniu z 2019 r.

W minionym roku odnotowano 14 wypadków drogowych, natomiast w 2019 r. - 6, natomiast odnotowano spadek kolizji drogowych (w 2020 r. - 75 kolizji drogowych, w 2019 r. - 90 kolizji).

W 2020 roku funkcjonariusze Posterunku Policji w Kałuszynie i Komisariatu Policji w Mrozach przeprowadzili znacznie więcej interwencji niż w roku poprzedzającym. Ilość interwencji obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela 16. Interwencje policyjne w Gminie Kałuszyn w latach 2019 i 2020.

L.p.	Rodzaj działania	2019 r.	2020 r.
1.	Interwencje ogółem	412	553
2.	Interwencje w miejscach publicznych oraz w miejscach zamieszkania	245	346

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

W 2020 roku na terenie miasta i gminy Kałuszyn celem poprawy bezpieczeństwa w rejonach najbardziej zagrożonych przestępstwami i wybrykami chuligańskimi funkcjonujące służby wspierane były przez Zespół Patrolowo - Interwencyjny z Komisariatu Policji w Mrozach. W rejony te kierowane były również służby pionów kryminalnych Komisariatu Policji w Mrozach i Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim oraz Wydział Ruchu Drogowego KPP Mińsk Mazowiecki.

W ramach działań prewencyjnych prowadzono spotkania środowiskowe z mieszkańcami oraz młodzieżą szkolną, na których omawiano sposoby postępowania w przypadkach ujawniania przestępstw i zapobiegania zjawiskom kryminogennym. Omawiano sposoby zabezpieczenia mienia środkami technicznymi, przekazywano informacje o sposobach kontaktowania się z Posterunkiem Policji w Kałuszynie, Komisariatem Policji w Mrozach i dzielnicowym danego terenu.

Dodatkowo na terenie Gminy Kałuszyn zakresie bezpieczeństwa pożarowego oraz likwidacji innych miejscowych zagrożeń spowodowanych awariami urządzeń technicznych, kolizjami i wypadkami na drogach, gwałtownymi załamaniem pogody biorą udział jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej z Kałuszyna, Olszewic, Sinołęki, Falbogów, Gołębiówki, Zimnowody, Wąsów i Nowych Groszków.

Tabela 17. Zestawienie zdarzeń w brały udział jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej z Gminy Kałuszyn.

L.p.	Rodzaj zdarzenia	2020 r.
	Požary ogólnie	32
	pożary upraw rolnych	17
	pożary budynków	8
	pożary magazynowe	1
	pożary budynków użyteczności publicznej	1
	pożary lasów	1
	pożary innych obiektów	2
	Požary środków transportu	2
2.	Zagrożenie	76
	zagrożenia dotyczące środków transportu	22
	zagrożenia dotyczące obiektów mieszkalnych	8
	zagrożenia dotyczące obiektów użyteczności publicznej	4
	zagrożenia dotyczące upraw w rolnictwie	2
	inne zagrożenia	40

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Wśród dominujących przyczyn pożarów jako najczęstsze przyczyny wskazywano:

- podpalenia umyślnie - 16,
- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych - 3,
- nieostrożność osób dorosłych - 4 przyczyny pożarów.

W miejscowych zagrożeniach najczęstszymi przyczynami były:

- niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu - 21,

- huragan i silne wiatry -16,
- nietypowe zachowanie się zwierząt, owadów stwarzających zagrożenie -11,
- gwałtowne opady atmosferyczne - inne przyczyny -16.

Do wszystkich zdarzeń kierowane były jednostki OSP. Najwięcej wyjazdów do akcji (pożary i MZP) w 2020 roku odnotowała ma na swoim koncie OSP Kałuszyn. Jednostka ta jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego (KSRG) OSP.

Ponadto OSP Kałuszyn zajęła w powiecie mińskim 5 miejsce pod względem udziału w akcjach po jednostkach OSP Sulejówek, Długa Kościelna, Dębe Wielkie i Żaków.

Najwięcej wyjazdów do akcji (pożary i m. z.) w 2020 roku ma na swoim koncie OSP Kałuszyn - 97, w tym do wyjazdu do pożarów - 27, wyjazdy do m. z. - 62 oraz 8 wyjazdów na alarmy fałszywe.

Pozostałe jednostki z terenu gminy biorące udział w akcjach: Sinołęka - 34, Gołębiówka -13, Olszewice -5, Wąsy - 3, Zimnowoda - 3, Falbogi -1.

W ćwiczeniach organizowanych przez PSP uczestniczyły: OSP Kałuszyn - 2, OSP Olszewice - 1, OSP Sinołęka - 1. W zakresie modernizacji infrastruktury dotyczącej ochotniczej straży pożarnej w 2020 roku zakupiono samochód ratowniczo-gaśniczy z przeznaczeniem dla OSP Olszewice.

Oceniając stan bezpieczeństwa publicznego w 2020 roku należy podkreślić, że w omawianym okresie odnotowano spadek przestępczości ogółem oraz w wybranych kategoriach pospolitych przestępstw. Zwiększyła się natomiast liczba wypadków drogowych, przy spadku kolizji drogowych.

Można przypuszczać, że realizacja inwestycji drogowych przełoży się na dalszą poprawę bezpieczeństwa na drogach Gminy Kałuszyn.

W planach inwestycyjnych w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Kałuszyn znajdują się zadania polegające m.in. na: budowie monitoringu w Kałuszynie oraz zakup ciężkiego samochodu ratowniczo - gaśniczego dla OSP w Kałuszynie.

Ponad połowa (51%) ankietowanych biorących udział w badaniu, pozytywnie ocenia stan bezpieczeństwa publicznego w Gminie Kałuszyn.

WNIOSKI

Poprawa jakości życia i obniżenie negatywnych skutków społecznych ze względu na podniesienie poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i przeciwpożarowego.

WYZWANIA

Działania „miękkie” oraz inwestycyjne na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.

Działalność edukacyjna, promowanie w szkołach i przedszkolach ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa medycznego, zachowania się w sytuacjach zagrożenia itp.

Organizacje pozarządowe

Kolejnym z widocznych na terenie Gminy Kałuszyn przejawów aktywności społecznej oraz wskaźnikiem poziomu rozwoju kapitału społecznego na terenie gminy można uznać działalność organizacji zaliczanych do trzeciego sektora, na czele z fundacjami i stowarzyszeniami.

Organizacje pozarządowe są aktywne w różnych obszarach działalności, pełnią również rolę animatorów życia społecznego i kulturalnego. Integrują one społeczność lokalną. Koncentrują się głównie na udzielaniu pomocy osobom i rodzinom, profilaktyce uzależnień, wspieraniu kultury i edukacji, aktywizowaniu lokalnej społeczności, kultywowaniu tradycji narodowych i zwyczajów kulturowych oraz działalność na rzecz sportu turystyki czy ochrony środowiska. Najpopularniejszymi obszarami działalności organizacji z terenu Gminy Kałuszyn są: sport, turystyka, rekreacja, rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja.

Partycypacja społeczna która przejawia się zaangażowaniem w działalność fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych bywa mierzona liczbą takich organizacji, choć wskaźnik ten w żaden sposób nie obrazuje jakości i efektywności ich działania.

Wykaz organizacji pozarządowych działających w Gminie Kałuszyn:

- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Kałuszynie, ul. Pocztowa 4, 05-310 Kałuszyn,
- Stowarzyszenie Klub Sportowy Victoria, ul. 1 Maja 53, 05-310 Kałuszyn,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kałuszyńskiej, ul. Warszawska 45, 05-310 Kałuszyn,
- Stowarzyszenie Orkiestra Dęta im. Jana Pawła II, ul. Mickiewicza 2, 05-310 Kałuszyn,
- Stowarzyszenie Jesteśmy Razem, ul. Wojska Polskiego 20, 05-310 Kałuszyn,
- Koło Gminne Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, ul. Warszawska 45, 05-310 Kałuszyn,
- Koło Miejsko - Gminne Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, ul. Warszawska 45, 05-310 Kałuszyn,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Wszelkich „DRZEWO POKOLEŃ”, ul. Pocztowa 4, 05-310 Kałuszyn,
- Stowarzyszenie „Kobiet z Pomysłem” w Zimnowodzie, Zimnowoda 41, 05-310 Kałuszyn,
- Koła Gospodyń Wiejskich w Garczynie, Milewie, Olszewicach, Nowych Groszkach, Starych Groszkach,
- Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Kałuszynie, Olszewicach, Sinołęce, Falbogach, Gołębiówce, Zimnowodzie, Wąsach i Nowych Groszkach.

Gmina Kałuszyn realizuje Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2020 r. przyjęty uchwałą Nr X/90/2019 Rady Miejskiej z dnia 7 listopada 2019 r., który realnie wpływa na podniesienie skuteczności działania lokalnych władz w obszarze jego kompetencji i zadań.

Współdziałanie Gminy Kałuszyn z organizacjami przebiega prawidłowo i służy jak najlepszemu zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą tworzą mieszkańcy. Działania podejmowane w ramach programu współpracy przyczyniają się do budowania aktywnego partnerstwa pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Dzięki wsparciu gminy liczne grupy beneficjentów mogą brać udział w wielu ciekawych inicjatywach oraz rozwijać swoje zainteresowania. Organizacje pozarządowe stanowią ważne ogniwo aktywności społeczno - gospodarczej nowoczesnego demokratycznego państwa. Są znakomitą bazą dla rozwoju lokalnych społeczności, gdyż skupiają aktywnych i wrażliwych na sprawy społeczne danego środowiska.

Na terenie Gminy Kałuszyn działa grupa sprawdzonych i doświadczonych organizacji pozarządowych. Ich przedstawiciele chętnie rozwijają swoją działalność, pomimo wielu organizacyjnych i finansowych ograniczeń. Dostrzegają potrzebę zwiększenia zakresu działania zarówno w obszarze społecznym, jak i kulturalno - sportowym. Instytucjami, które wskazują jako ważne centra integracji oraz potencjalnego zwiększenia zaangażowania i współpracy są Dom Kultury i Biblioteka Publiczna.

Diagnoza sytuacji gospodarczej Gminy Kałuszyn

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021-2030

Część 3. Diagnoza sytuacji gospodarczej Gminy Kałuszyn.

Potencjał gospodarczy

Na stabilne funkcjonowanie Gminy Kałuszyn oraz jej perspektyw rozwojowych, niebagatelny wpływ posiadają uwarunkowania gospodarcze w postaci podmiotów gospodarczych, ich liczby, rodzaju, skali działania.

W polskiej gospodarce mikro przedsiębiorczość zajmuje szczególną pozycję, a ich udział w rynku krajowym stale rośnie. Podobnie wygląda to w Gminie Kałuszyn, gdzie w 2020 r. podmioty zatrudniające do 9 osób stanowiły 96,3% podmiotów ogółem natomiast przedsiębiorstwa małe zatrudniające od 10 do 49 osób stanowiły 3,68 % podmiotów ogółem.

To właśnie głównie mikroprzedsiębiorstwa, firmy rodzinne zajmujące się handlem oraz działalnością usługową a także małe przedsiębiorstwa notują największy udział oraz wzrost w sektorze przedsiębiorstw w Gminie Kałuszyn, w której zgodnie z danymi GUS nie występują przedsiębiorstwa średnie zatrudniające od 50 do 249 osób.

Ilościowe zestawienie podmiotów gospodarczych wg klas wielkości przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Liczba oraz struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Kałuszyn wg klas wielkości.

L.p.	Wielkość (liczba zatrudnionych pracowników)	2020
1.	Przedsiębiorstwa średnie (50-249)	-
2.	Przedsiębiorstwa małe (10-49)	18
3.	Mikroprzedsiębiorstwa (0-9)	471
4.	Razem	489

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Wg danych statystycznych GUS w Gminie Kałuszyn w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 489 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 410 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

W sektorze prywatnym to właśnie osoby fizyczne prowadzące działalność- przeważały - stanowiąc 86,13 %. W tymże roku zarejestrowano 46 nowych podmiotów, a 17 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Kałuszyn najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są zgrupowane w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle (39.0%) oraz w sekcji F budownictwo (15.6%). Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Kałuszyn najwięcej (21) jest stanowiących spółki cywilne.

Poniższe zestawienie przedstawia formy prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym:

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

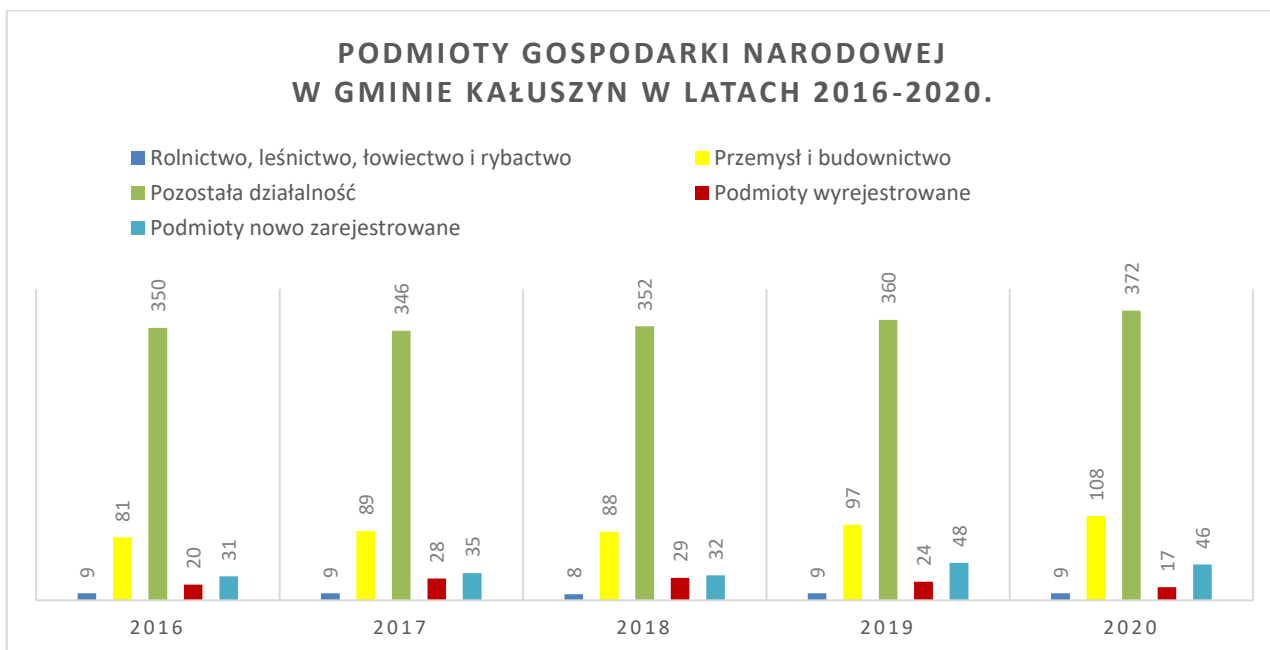
Tabela 19. Formy prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w Gminie Kałuszyn.

L.p.	Formy prowadzenia działalności gospodarczej	2020
1.	sektor prywatny - ogółem	476
2.	sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	410
3.	sektor prywatny - spółki handlowe	22
4.	sektor prywatny - spółki cywilne	21
5.	sektor prywatny - spółdzielnie	4
6.	sektor prywatny - fundacje	1
7.	sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	18

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

W strukturze gospodarczej, rozpatrywanej ze względu na przyporządkowanie przedsiębiorstw do poszczególnych sekcji PKD - 1,8% (9) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 22,1% (108) podmiotów, a 76,1% (372) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wykres 10. Podmioty Gospodarki Narodowej w Gminie Kałuszyn w latach 2015 - 2020.

Źródło: opracowanie własne - na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Znaczący rynek pracy stanowią gospodarstwa rolne prowadzone na terenie Gminy Kałuszyn. Wg ewidencji podatkowej w Gminie Kałuszyn jest 1421 pozycji wymiarowych powyżej hektara fizycznego, około 5820 ha zajmują użytki rolne.

Liczbę gospodarstw rolnych wg powierzchni rolnej/ha przedstawia poniższa tabela.

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Tabela 20. Liczba gospodarstw rolnych wg powierzchni rolnej/ha w Gminie Kałuszyn.

L.p.	Wyszczególnienie	2020
1.	Gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha	1109
2.	Gospodarstwa o powierzchni od 5 do 15 ha	281
3.	Gospodarstwa o powierzchni od 15 do 30 ha	21
4.	Gospodarstwa o powierzchni od 30 do 50 ha	2
5.	Gospodarstwa o powierzchni od 50 do 100 ha	6
6.	Gospodarstwa o powierzchni powyżej 100 ha	2

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Interesująca oferta inwestycyjna, dogodna lokalizacja oraz szereg innych korzyści dla inwestorów sprawiły, że w Gminie inwestuje coraz więcej firm, którym zależy na rozwoju oraz stałym doskonaleniu się. Lokalne firmy inwestują w rozwój i odbudowę.

Jednym ze strategicznych inwestorów, który postawił na Gminę Kałuszyn i który zapewnia mieszkańcom gminy pracę należy LIDL, który stworzył w Kałuszynie Centra Dystrybucyjne i Logistyczne.

Ulokowanie inwestycji na terenie przynosi dla inwestorów takie korzyści jak:

- walory lokalizacyjne, przy drodze krajowej Nr2 Świecko -Terespól,
- dostępność komunikacyjna - dobre połączenie drogowe z Warszawą, Mińskiem Mazowieckim i Siedlcami, z pobliskimi lotniskami, gwarantują szybki dostęp do większych aglomeracji i ośrodków gospodarczo - biznesowych. Przez teren gminy przebiega fragment autostrady A-2 (obwodnica Mińska Mazowieckiego) co stwarza dogodne warunki dojazdu,
- zasoby aktywnej siły roboczej,
- sprzyjający klimat pod inwestycje.

Lokalny rynek pracy

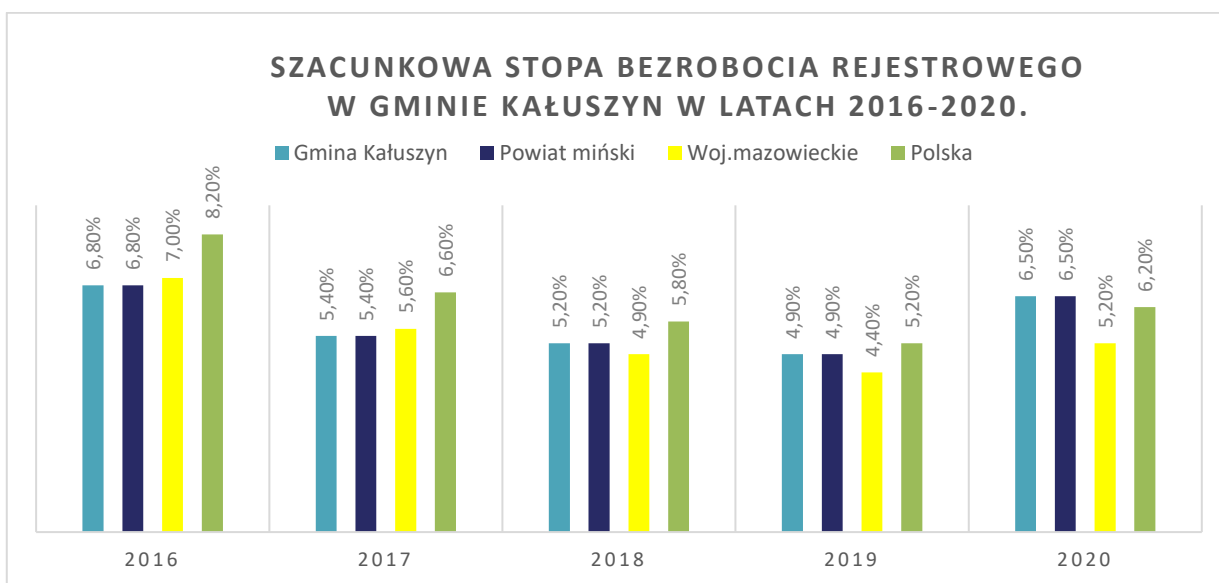
Rynek pracy jest niezwykle istotnym przejawem życia społeczno-gospodarczego danego miasta. Z jednej strony bowiem jest pochodną zachodzących procesów gospodarczych, z drugiej natomiast warunkuje w dużej mierze rozwój społeczny (np. miejsca pracy dają możliwość zarobkowania i zaspokajania przez mieszkańców różnego rodzaju potrzeb), jak również napędza rozwój gospodarki w dziedzinach istotnych z punktu widzenia zaspokajania potrzeb ludzi (np. branże czasu wolnego).

W Gminie Kałuszyn spośród wszystkich pracujących ogółem 52,8% stanowią kobiety, zaś 47,2% mężczyźni.

Według danych GUS w latach 2015-2019 systematycznie następował spadek bezrobocia rejestrowanego w Gminie Kałuszyn, w województwie mazowieckim i całej Polsce. W 2020 r. z powodu pandemii COVID - 19 nastąpił wzrost szacunkowej stopy bezrobocia rejestrowego mieszkańców zarówno Gminy Kałuszyn, powiatu mińskiego, województwa i całej Polski. Dane dotyczące gminy przewyższają szacunkową stopę bezrobocia rejestrowego dla województwa i dla całego kraju. Bezrobocie rejestrowane w gminie Kałuszyn wynosiło w 2020 roku 6,5%.

Obecnie sytuacja na rynku pracy jest dynamiczna i należy spodziewać się, że po opanowaniu sytuacji pandemicznej bezrobocie stopniowo będzie się zmniejszać.

Wykres 11. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowego w Gminie Kałuszyn w latach 2016 - 2020.

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy.

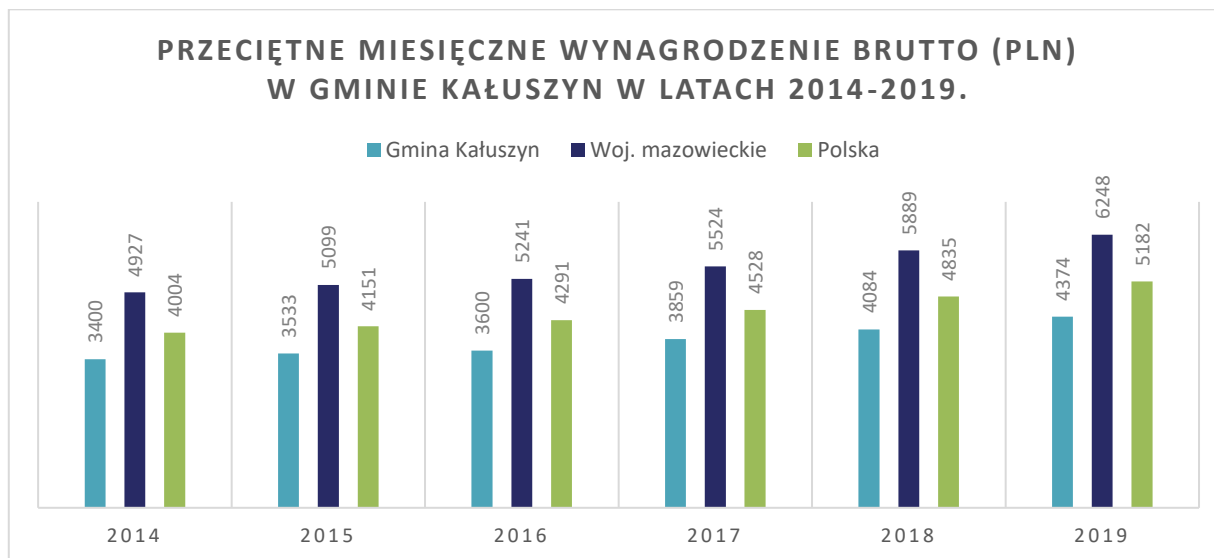
Analizując wskaźniki szacunkowej stopy bezrobocia rejestrowanego na przestrzeni ostatnich pięciu lat w kraju, województwie mazowieckim, powiecie mińskim i w gminie Kałuszyn zauważa się znaczne zmniejszanie się skali tego zjawiska w latach 2016 - 2019 i wzrost w 2020 roku. Bezrobocie rejestrowane w gminie Kałuszyn wynosiło w 2020 roku 6,5%.

Osoby zaliczane do osób ze szczególnych grup na rynku pracy to osoby młode do 30 roku życia, osoby starsze po 50 roku życia, osoby długotrwale bezrobotne, bezrobotne kobiety i osoby bez kwalifikacji zawodowych. Te grupy zaliczane są do grup społecznych narażonych na ryzyko wystąpienia bezrobocia długookresowego. Tendencja ogólnopolska wykazuje, że większość osób bezrobotnych w gminach stanowią kobiety. Wynika to głównie z roli społecznej, jaką pełni kobieta w życiu codziennym.

Zdecydowanie częściej kobiety pełnią funkcje gospodyń domu i sprawują opiekę nad osobami zależnymi. Z tego głównie powodu nie podejmują zatrudnienia.

W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Kałuszyn wynosiło 4 373,77 PLN, co odpowiada 84,40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Poniższy wykres przedstawia jak kształtowała się wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia na przełomie lat 2014- 2019 w Gminie Kałuszyn, woj. mazowieckim oraz w kraju.

Wykres 12. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w Gminie Kałuszyn w latach 2014 - 2019.

Źródło: opracowanie własne - na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Kałuszyn dominująca grupa 27,0% pracuje w przemyśle i budownictwie, 24,5% pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) natomiast 21,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja). Grupa 1,6% aktywnych zawodowo mieszkańców pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Na przestrzeni ostatnich kilku lat zmienia się w Polsce sytuacja na rynku pracy w obszarze bezrobocia. Rynek pracy z rynku pracodawcy przekształcił się w rynek pracownika a krajowa gospodarka odczuła brak rąk do pracy. Brak pracowników a także zmniejszanie się grupy osób zdolnych do pracy będzie skutkowało zmniejszeniem wpływów podatkowych do budżetu oraz zmianą potrzeb mieszkańców. Wyzwaniem pozostaje wciąż aktywizacja grup bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. długotrwale bezrobotnych, osób młodych i po 50 roku życia. Kategoria bezrobocia zmniejszyła swoją rolę w obszarze ekonomicznym, pozostaje nadal wyzwaniem w obszarze społecznym (aktywizacja osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy).

Gmina Kałuszyn we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy i Ośrodkiem Pomocy Społecznej prowadzi aktywizację osób bezrobotnych w dostępnych formach. W 2020 roku dla 7 osób bezrobotnych formą aktywizacji osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku była organizacja prac społecznie użytecznych.

WNIOSKI

Dogodne warunki dla mikro i małych firm.

Ryzyko wystąpienia dalszych negatywnych zjawisk społecznych oraz załamania gospodarczego w związku z epidemią koronawirusa.

Niewystarczająca ilość terenów przeznaczonych pod rozwój inwestycji produkcyjno – usługowych w lokalizacjach atrakcyjnych dla inwestorów.

Niska aktywność gospodarcza mieszkańców gminy.

Bardzo dobra dostępność komunikacyjna zapewniająca połączenia drogowe o zasięgu regionalnym i międzynarodowym i rozwój działalności gospodarczej.

WYZWANIA

Podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki lokalnej.

Skuteczna promocja gospodarcza i inwestycyjna.

Realizacja inwestycji infrastrukturalnych przyczyni się do rozwoju gospodarczego Gminy Kałuszyn.

Wsparcie przedsiębiorców w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Diagnoza środowiskowa Gminy Kałuszyn

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021-2030

Część 4. Diagnoza środowiskowa Gminy Kałuszyn.

Środowisko naturalne, fauna i flora

Gmina Kałuszyn położona jest w dorzeczu Bugu na pograniczu dwóch regionów geograficznych: Kotliny Warszawskiej na zachodzie i Wysoczyzny Siedleckiej na wschodzie. Mazowsze pod względem ukształtowania powierzchni stanowi płaską kotlinę, jednak na wschód od Wisły teren ten podnosi się z wolna osiągając pod Kałuszynem 223 m n.p.m. Występuje tu niewielki rozdoliniony garb, będący najokazalszą wyniosłością pomiędzy Wisłą

i Bugiem, dalej zaś ciągną się już monotonne równiny podlaskie. Ta wyniosłość terenu dość silnie rozcięta przez erozję licznych cieków wodnych nazywana jest w literaturze „guzem kałuszyńskim”. Ponieważ tu bierze początek kilka małych rzeczek płynących do Wisły i Bugu, niektórzy autorzy ten guz terenowy nazywają również „kałuszyńskim węzłem wodnym”.

Gmina Kałuszyn charakteryzuje się znaczną powierzchnią gruntów rolnych - na ogólną powierzchnię geodezyjną 95 km² stanowią one 68,9 %, zaś powierzchnia lasów i gruntów pod zalesienie stanowi 22,8 %.

Przez Kałuszyn, a także w pobliżu miejscowości Olszewice i Szymony przepływa rzeczka Witówka. W okolicach Sinołęki, Milewa i Mroczek, przepływa rzeczka Gawroniec, kierująca się ku północnemu zachodowi.

W pobliżu Chrościc i Wólki Kałuskiej przepływa rzeczka Rządza, która w początkowym biegu płynie w kierunku południowym i południowo-zachodnim, a następnie kieruje się ku północnemu zachodowi.

Ważnym dziedzictwem Gminy Kałuszyn są zasoby przyrodnicze.

Na terenie Gminy występują:

- pomniki przyrody ożywionej - lipa drobnolistna zlokalizowana na terenie probostwa Parafii Rzymsko - Katolickiej w Kałuszynie: lipa drobnolistna "Renata" znajdująca się w parku podworskim w Sinołęce oraz dąb szypułkowy w miejscowości Leonów,
- pomniki przyrody nieożywionej - głazy narzutowe na gruntach wsi Garczyn Duży: dwa granity różowe - średnioziarnisty i gruboziarnisty oraz gnejsz szary,
- użytek ekologiczny „Sosny Olszewickie” o pow. 0,22 ha, którego przedmiotem ochrony jest unikatowe stanowisko sosny zwyczajnej o zachowanym naturalnym pokroju korony, starodrzew sosnowy liczy ok. 300 lat,
- na terenie gminy znajduje się fragment rezerwatu przyrody „Przełom Witówki”,
- powierzchni ok. 6,25 ha, który w całości zajmuje obszar 92,11 ha i położony jest w obrębie gminy Mrozy,
- południową część gminy obejmuje Miński Obszar Chronionego Krajobrazu,
- parki zabytkowe znajdują się przy dworach w Sinołęce i Gołębiówce,
- zbiornik wodny „Zalew Karczunek”, który jest siedliskiem ptactwa wodnego, ryb oraz służy do celów wypoczynkowo-rekreacyjnych.

W Gminie Kałuszyn ochronie z przepisów odrębnych podlegają:

Rezerwat Przyrody „Przełom Witówki” (M.P. Nr 5 z dnia 23 stycznia 1996 r. poz. 54, zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody). Według aktu powołującego, celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych dobrze wykształconych zespołów roślinnych, zarówno leśnych jak i nieleśnych, z występującymi tu gatunkami chronionymi. Ochroną został objęty obszar lasu, gruntów rolnych, wód i nieużytków o pow.92,30 ha (obecnie 92,82 ha) położony w gminach Mrozy i Kałuszyn pow. miński. Rezerwat leży w leśnictwie Pełczanka w granicach Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Jest to piękny krajobrazowo fragment przełomu rzeki Witówki z urozmaiconymi zbiorowiskami leśnymi i bagiennymi. Należą do nich ols porzeczkowy, łęg wiązowo - jesionowy i jesionowo - olszowy, grąd subkontynentalny oraz zbiorowiska nieleśne przy cieku wodnym: zespół sitowia leśnego i zespół turzycy błotnej. Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 196 gatunków roślin naczyniowych, w tym licznych gatunków ściśle i częściowo chronionych takich jak: wawrzynek wilczełyko, widłaki goździsty i jałowcowaty, kruszczyk szerokolistny, storczyk szerokolistny, storczyk Fuchsa, listera jajowata, grąźel żółty, grzybienie białe, lilia złotogłów, turówka leśna, bagno zwyczajne. Na obszarze rezerwatu występują rośliny z grupy gatunków rzadkich i rzadkich regionalnie, m.in.: narecznica szerokolistna, czartawa drobna, porzeczkę alpejską, kokorycz pełna, ligustr pospolity, brodobrzanka wodna, wiechlina odległokłosa. Ze względu na dużą różnorodność biotopów bogata i zróżnicowana jest także awifauna rezerwatu. Na jego terenie w bezpośrednim sąsiedztwie zaobserwowano co najmniej 69 gatunków ptaków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych. Na uwagę zasługują szczególnie: kobuz, dzięcioły czarny i średni, samotnik, siniak, dziwonia, strumieniówka, muchołówka mała, brodziec samotny, wodnik, myszołów zwyczajny, mysikrólik, słonka, puszczyk.

Miński Obszar Chronionego Krajobrazu (Uchwała Nr 125/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 10 września 2019 r. w sprawie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu - Dziennik Urzędowy Woj. Mazowieckiego z 2019 r. poz. 10882). Celem ochrony jest ochrona terenów o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Miński Obszar Chronionego Krajobrazu leży na Wysoczyźnie Kałuszyńskiej. Obejmuje 29316 ha powierzchni, na której znajdują się rezerwaty przyrody „Jedlina” i „Rudka Sanatoryjna” oraz 66 pomników przyrody. Z wysoczyzny spływa rzeka Mienia w kierunku Wisły. Krajobraz ma charakter rolniczy i leśny. Jest to województwo mazowieckie, gminy: miasto Mińsk Mazowiecki, Mrozy, Mińsk Mazowiecki, Kałuszyn, Kotuń, Cegłów, Jakubów, Siennica, Dębe Wielkie. Na terenie Nadleśnictwa Siedlce leży niewielka część Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu o powierzchni 1807 ha. Charakterystyczną cechą tego obszaru jest dość duża jego lesistość wynosząca 37,8%. Ponadto występuje tu dużo łąk, gęsta sieć rzeczek i strumyków, bogata szata roślinna w stanie naturalnym (lasy mieszane, grądy, bory bagiennie, torfowiska, mchy i szuwary) oraz liczna grupa zwierząt prawnie chronionych i zagrożonych wyginięciem. Na terenie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu projektowany jest rezerwat „Krzywickie Strugi” o powierzchni około 30 ha. W obrębie tej powierzchni znajduje się mszar torfowiskowy i otaczający go bór bagienny. Występują tu zbiorowiska roślinności torfowisk mszysto-turzycowych i mszarów. Stwierdzono tu zespół grzybieni północnych - jest to fitocenoza wodna rzadka w skali nie tylko Mazowsza i Podlasia, ale i w skali kraju. W borze bagiennym porastającym obrzeża projektowanego rezerwatu występuje borówka bagienna, bagno zwyczajne i modrzewica zwyczajna.

Pomniki przyrody - Na terenie Gminy Kałuszyn występują 3 pomniki przyrody ożywionej i 3 pomniki przyrody nieożywionej. Dla pomników przyrody wskazuje się konieczność dokonywania zabiegów pielęgnacyjnych - zabezpieczających zgodnych z ogólnie przyjętymi zasadami, ochronę drzew w zasięgu

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

korony i systemu korzeniowego nie mniejszy niż w promieniu 15,0 m od zewnętrznej krawędzi pnia drzewa.

Tabela 21. Pomniki przyrody ożywionej objęte ochroną w Gminie Kałuszyn.

L.p.	Nazwa	Obwód (cm)/wysokość (m)	Lokalizacja	Uwagi
1.	Dąb szypułkowy „Lolek”	410/25	Leonów	Działka o nr ewid. 225
2.	Lipa drobnolistna (3-pniowa) „Renata”	244+266+340/20	Sinołęka	Zakład Doświadczalny Sinołęka/ obok drewnianej kaplicy w zabytkowym parku dworskim
3.	Lipa drobnolistna	449/16	Kałuszyn	Parafia Rzymskokatolicka/ w ogrodzie probostwa

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Tabela 22. Pomniki przyrody nieożywionej objęte ochroną w Gminie Kałuszyn.

L.p.	Nazwa	Obwód (cm)/wysokość (m)	Lokalizacja	Uwagi
1.	Głaz narzutowy	Granit różowy drobnoziarnisty	Garczyn Duży	Teren prywatny/na skraju lasu sosnowego i na skraju żwirowni
2.	Głaz narzutowy	Granit różowy drobnoziarnisty	Garczyn Duży	Teren prywatny/rola pod lasem, ok. 150m od drogi pokrzywnika
3.	Głaz narzutowy	Gnejs szary drobnoziarnisty	Garczyn Duży	Teren prywatny/rola obok drogi gruntowej w odległości ok. 300m od wsi.

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Użytek ekologiczny „Sosny Olszewickie” (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 167, z dnia 13 sierpnia 2001 r. poz. 2548, Rozporządzenie Nr 232 Wojewody Mazowieckiego z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie uznania na użytek ekologiczny). Stanowi on starodrzew obejmujący zgrupowanie sosen zwyczajnych, z których 14 najstarszych ma wiek ponad 300 lat. Użytek zajmuje obszar o powierzchni 0,22 ha. Stanowi unikatowe stanowisko sosny zwyczajnej o zachowanym naturalnym pokroju korony. Formy ochrony powierzchniowej.

Lasy ochronne - wodochronne (decyzja DL.lp-0233-27/05 Ministra Środowiska z dnia 17 listopada 2005 r. w której za lasy ochronne uznano m.in. lasy stanowiące własność Skarbu Państwa o powierzchni 35,8 ha, położone w Nadleśnictwie Mińsk).

Wyznaczenie i utrzymanie systemu terenów o szczególnym znaczeniu przyrodniczym na terenie Gminy Kałuszyn, które będzie mieć za zadanie w pierwszym rzędzie trwałe utrzymanie bioróżnorodności oraz zachowanie charakterystycznych cech krajobrazu.

Priorytetowym celem Gminy powinien być zrównoważony ekorozwój polegający na właściwym kształtowaniu przestrzennej sieci osadniczej pozostającej w równowadze z powiązaniem przyrodniczymi. Przy planowaniu zagospodarowania przestrzennego w Gminie, należy zwrócić szczególną uwagę na racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska i ochronę walorów krajobrazowych.

Szczególnymi miejscami wymagającymi ochrony i zachowania w stanie istniejącym jest rezerwat przyrody „Przełom Witówki”, gdzie zbiorowiska roślinne są dobrze zachowane, mają bogaty skład gatunkowy, a występująca tu fauna w dużym stopniu podlega ochronie prawnej. Szczególną uwagę

należy również zwrócić na ustanowiony w Olszewicach użytek ekologiczny oraz pomnik przyrody ożywionej. W Gminie Kałuszyn niezmiernie ważne jest utrzymanie terenów otwartych, korytarzy ekologicznych, obszarów wartościowych przyrodniczo i atrakcyjnych krajobrazowo oraz właściwe wkomponowanie terenów do zainwestowania w strukturę przyrodniczą obszaru.

Obszar Miasta i Gminy Kałuszyn nie posiada statutu uzdrowiska ani statutu obszaru ochrony uzdrowskiej zgodnie z przepisami odrębnymi.

Na obszarze gminy Kałuszyn występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Rządzy.

W celu ochrony życia i zdrowia ludzi oraz ochrony środowiska na tych obszarach nie należy wyznaczać nowej zabudowy oraz należy stosować przepisy ustawy Prawo Wodne, w szczególności dotyczące ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły. Na obszarze Miasta i Gminy Kałuszyn nie występują osuwiska a także obszary predestynowane do występowania ruchów masowych. Na obszarze gminy Kałuszyn nie wskazuje się obiektów i obszarów proponowanych do objęcia prawną ochroną przyrody.

Podsumowanie

W ramach polityki ochrony środowiska należy dążyć do:

- obniżenia negatywnego wpływu emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez:
 - stosowanie ekologicznych paliw do celów grzewczych,
 - tworzenie lokalnych sieci ciepłowniczych,
 - wykorzystywania alternatywnych źródeł ciepła i energii (kolektory słoneczne, pompy ciepła itp.),
 - tworzenia świadomości ekologicznej mieszkańców,
 - poprawę stanu dróg w celu redukcji spalin,
 - tworzenie naturalnych barier w postaci zieleni izolacyjnej, szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem poprzez:
 - odpowiednią gospodarkę ściekową w tym bieżącą konserwację i modernizację systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków,
 - likwidację nielegalnych zrzutów ścieków do rzek,
 - edukację ekologiczną w tym stworzenie świadomości konieczności oszczędzania wody, promowanie wykorzystania dostępnych zasobów czystych wód powierzchniowych w procesach niewymagających wód podziemnych (np. prace porządkowe, podlewanie zieleni),
 - zachowania zieleni łąkowej wzdłuż linii brzegowej rzek,
 - w miarę możliwości nieingerowanie w istniejące koryta rzek i ich brzegi.
- ochrony gleb przed ich degradacją poprzez:
 - stosowanie kompleksowej gospodarki ściekowej,
 - przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych,
 - przeciwdziałanie erozji gleb,
 - zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- zmniejszenia uciążliwości dla mieszkańców wywołanych hałasem poprzez:
 - wyeliminowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, z których emisja hałasu nie odpowiada przyjętym standardom,
 - wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego oraz budowa obwodnicy południowo - zachodniej,
 - poprawienie organizacji ruchu ułatwiającej płynność jazdy,
 - poprawę stanu nawierzchni ulic,
 - rozbudowę ścieżek rowerowych,

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

- zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni,
- właściwe kształtowanie linii zabudowy i brył powstających budynków w celu zminimalizowania wpływu hałasu drogowego,
- działania ograniczające hałas przemysłowy, zwłaszcza przez obowiązek wprowadzania pasów zieleni izolacyjnej.

Stan i ochrona środowiska

Gminę Kałuszyn charakteryzuje znaczna powierzchnią gruntów rolnych, stanowią one 68,9%, na ogólną powierzchnię geodezyjną 95 km², natomiast powierzchnia lasów i gruntów pod zalesienie to 22,8% ogólnej powierzchni.

Na terenie gminy występują głównie słabo urodzajne gleby V i VI klasy: bielcowe szczyrki i gleby piaszczyste. Pod względem klimatycznym gmina należy do dzielnicy środkowej, nie posiada terenów o odrębnych cechach mikroklimatycznych.

W Gminie Kałuszyn nie występują znaczące bogactwa mineralne, jednak główną rolę odgrywają surowce budowlane: bogate pokłady żwirów i pas gliny zwałowej. Udokumentowane złoża żwiru w znajdują się nieopodal miejscowości: Przytoka, Kazimierzów, Olszewice, Ryczołek.

W 2018 roku 12 obszarów górniczych było w eksploatacji, z których 4 posiadały decyzje na wydobycie i rekultywację, 7 obszarów posiadało decyzję na rekultywację.

Na terenie gminy nie występują istotne źródła emisji zanieczyszczeń gleby i ziemi ze źródeł przemysłowych. Jednak bardzo duże zagrożenie dla mieszkańców stwarza droga krajowa nr 2 przebiegająca przez miasto Kałuszyn i miejscowości Leonów, Ryczołek, pomiędzy gruntami wsi Sinołęka, Marysin, Stare Groszki.

Poza ruchem lokalnym, odbywa się tu ruch międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym, co przyczynia się do wzrostu wypadkowości oraz powstawania zakłóceń w ruchu.

Ogrzewanie za pomocą pomp ciepła czy kolektorów słonecznych stanowi niewielki procent stosowanych rozwiązań, mimo coraz większego zainteresowania tematem alternatywnych źródeł energii. Wobec powyższego stężenie zanieczyszczeń gazowych (m.in. dwutlenku węgla, dwutlenku siarki) oraz pyłów powstających podczas procesów spalania uwalnianych do powietrza jest relatywnie duże.

W celu obniżenia wpływu emisji zanieczyszczeń do powietrza należałoby:

- promować stosowanie odnawialnych źródeł energii w celach grzewczych (energia elektryczna, gaz, oleje opałowe, itp.),
- zmniejszać zużycie energii poprzez wykonanie termomodernizacji budynków,
- poprawiać stan techniczny dróg w celu zmniejszenia emisji spalin,
- prowadzić akcję edukacyjną i informacyjną dla mieszkańców gminy o aktualnych, korzystnych dla środowiska systemach spalania paliw,
- tworzyć naturalne bariery izolacyjne (bufory zanieczyszczeń) wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- kształtować proekologiczne wzorce,
- promować i zwiększać atrakcyjność zbiorowych i proekologicznych środków transportu,
- zbudować sieci gazową w miejscowościach o zwartej zabudowie z dostosowaniem do zaopatrzenia obiektów w gaz do celów grzewczych,
- zmienić system ogrzewania z paliwa stałego na paliwo gazowe lub energię elektryczną.

Realizacja polityki wymagać będzie równoczesnych działań na rzecz redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących głównie ze źródeł: zakładów usługowych i produkcyjnych, ruchu pojazdów samochodowych, ogrzewania budynków mieszkaniowych i szklarni.

Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z zakładów usługowych i produkcyjnych polegać będzie na:

- unowocześnianiu istniejących zakładów w kierunku zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko,
- dopuszczeniu lokalizacji nowych zakładów tylko na terenach wyznaczonych do tego celu w planach miejscowych, na warunkach zgodnych z przepisami odrębnymi.

Redukcja zanieczyszczeń powietrza powstających w wyniku ogrzewania budynków polegać będzie na:

- utrzymaniu i rozbudowie systemu zaopatrzenia w gaz umożliwiającym wykorzystanie gazu dla celów grzewczych,
- nowobudowane objekty kubaturowe winny być ogrzewane w oparciu o paliwa „czyste” ekologicznie, takie jak: gaz olej opałowy lub energia elektryczna, opał ekologiczny,
- media grzewcze i ich rozwiązania techniczne powinny być urządzeniami z odpowiednimi atestami, nieobciążające środowiska,
- promocji energooszczędnych form budownictwa.

Redukcja oddziaływania zanieczyszczeń transportowych na otoczenie polegać będzie na:

- rozbudowie i poprawie stanu technicznego układu drogowego,
- monitorowaniu oddziaływania transportu na otoczenie i w przypadkach uzasadnionych stosowanie odpowiednich zabezpieczeń (np. ekranowe),
- budowie ścieżek rowerowych służących zarówno dla celów rekreacyjnych jak i dojazdów do pracy,
- tworzeniu ułatwień dla ruchu pieszego.

W celu obniżenia wpływu emisji zanieczyszczeń do gleby należałoby:

- rozwijać system gospodarki wodno - ściekowej,
- właściwie składować i zagospodarowywać odpady komunalne i przemysłowe, w tym zapobiegać występowania dzikich wysypisk.

W celu ochrony środowiska akustycznego należałoby:

- przebudować i zmodernizować drogi,
- poprawić stan nawierzchni ulic,
- rozbudować ścieżki rowerowe,
- wprowadzić ograniczenia uciążliwości prowadzonej działalności,
- wprowadzić zabezpieczenia akustyczne w postaci ekranów i osłon dźwiękoszczelnych lub poprawę izolacyjności akustycznej przegród wewnętrznych w budynkach narażonych na nadmierny hałas.

W ramach ochrony klimatu akustycznego zagospodarowanie obszarów narażonych na uciążliwość akustyczne powinno odbywać się w sposób minimalizujący zasięg i wpływ negatywnego oddziaływania zabudowy niewrażliwej na hałas.

Ponadto w Gminie Kałuszyn występuje zagrożenie w samochodowych przewozach substancji niebezpiecznych, w których największy udział ma przewóz paliw płynnych.

Innym rodzajem przewozów jest transport butli z gazem płynnym propan - butan. Dystrybucją gazu zajmuje się szereg różnego rodzaju firm, które nie zawsze mogą zapewnić transport specjalistycznym taborem.

Ponadto jednym z zagrożonych komponentów środowiska, na który powinno się zwracać szczególną uwagę przy sporządzaniu dokumentów planistycznych, jest klimat akustyczny. Jego stan ma znaczący wpływ na warunki życia mieszkańców, w tym również zdrowia.

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

W planach miejscowych należy zapewnić utrzymanie standardów środowiska we wszystkich aspektach, poprzez wprowadzenie wymogu utrzymania poziomu emisji substancji (wprowadzonych bezpośrednio lub pośrednio w wyniku działalności człowieka do wód, powietrza, gleby lub ziemi) oraz emisji energii (takich jak: hałas, wibracje, gazy, pyły, substancje złotonne, ścieki, niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne) na poziomie nie wyższym niż określony w przepisach wydanych na podstawie obowiązujących ustaw.

Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Kałuszyn usługę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych wykonuje podmiot wyłoniony w drodze przetargu nieograniczonego.

Z nieruchomości niezamieszkałych oraz nieruchomości na których prowadzona jest działalność gospodarcza odpady odbierały firmy wpisane do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kałuszyn określa Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kałuszyn uchwalony Uchwałą nr XIII/122/2020 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dn. 14 lutego 2020 r.

Na terenie zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej Gminy Kałuszyn prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych, w ramach której wydzielane są następujące frakcje odpadów:

- papieru i tektury (w tym opakowania i gazety),
- szkła bezbarwnego i kolorowego (z wyłączeniem szkła okiennego i samochodowego),
- tworzywa sztucznego, metali i opakowań wielomateriałowych,
- odpadów ulegających biodegradacji (odpady zielone z ogrodów i kuchenne),
- popiołów z palenisk domowych,
- zmieszanych odpadów komunalnych - pozostałych po segregacji,
- zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- mebli i innych odpadów wielkogabarytowych,
- odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
- zużytych opon.

Częstotliwość odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych została określona na podstawie Uchwały Nr XIII/123/2020 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 14 lutego 2020 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów. Odbiór odpadów odbywa się w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości jednorodzinnych i wielorodzinnych odbywa się raz na dwa tygodnie na terenie miasta Kałuszyna i raz na miesiąc na terenie wiejskim. W okresie od początku kwietnia do końca października odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów z nieruchomości wielolokalowych zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Kałuszyn ustalono na raz na tydzień. Odbieranie odpadów wielkogabarytowych od właścicieli nieruchomości jednorodzinnych oraz wielorodzinnych z terenu Miasta i Gminy Kałuszyn ustalono na dwa razy w roku.

Odpady te umieszczano w workach oznaczonych kolorami:

- niebieski - na papier,
- żółty - na tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe i metale,
- zielony - na opakowania szklane,
- brązowy - na bioodpady,
- biały - na popiół,
- czarny - na odpady zmieszane.

Ponadto właściciele nieruchomości z terenu Gminy Kałuszyn mają możliwość we własnym zakresie dostarczyć wszystkie wymienione powyżej odpady do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych działającego przy Oczyszczalni Ścieków w Olszewicach, prowadzony przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie.

W Punkcie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych odbierane są odpady:

- papieru i tektury (w tym opakowania i gazety),
- szkła bezbarwnego i kolorowego (z wyłączeniem szkła okiennego i samochodowego),
- tworzywa sztucznego, metali i opakowań wielomateriałowych,
- odpadów ulegających biodegradacji (odpady zielone z ogrodów i kuchenne),
- popiołów z palenisk domowych,
- zmieszanych odpadów komunalnych - pozostałych po segregacji,
- zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- mebli i innych odpadów wielkogabarytowych,
- odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
- zużytych opon,
- przeterminowanych leków i chemikaliów,
- odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek,
- zużytych baterii i akumulatorów,
- odpadów zdrewniałych oraz gałęzi z pielęgnacji zadrzewień,
- odpadów niebezpiecznych,
- tekstyliów i odzieży.

Odpady pozostałe, nie nadające się do segregacji należy zagospodarować w pierwszej kolejności w instalacjach komunalnych znajdujących się na liście wymienionej w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego.

Zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania zostały zgodnie z umową z podmiotem odbierającym odpady od właścicieli nieruchomości zamieszkałych przekazane do instalacji komunalnych znajdujących się na liście wymienionej w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego.

Gmina Kałuszyn podejmuje działania zapobiegające powstawaniu odpadów, poprzez akcje informacyjno - edukacyjne na temat postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów oraz szkodliwości ich spalania. Ulotki informacyjne były dystrybuowane do mieszkańców za pośrednictwem strony internetowej, sołtysów, Urzędu Miejskiego w Kałuszynie, zamieszczone w lokalnej prasie „...kałuszyńskich”, przekazane do szkół.

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Tabela 23. Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy Kałuszyn w 2020 r.

L.p.	Rodzaj odpadów - stan na dzień 31.12.2020 r.	Masa odpadów (mg)
1.	łącna ilość odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Kałuszyn	1 616.330 Mg
2.	ilość zebranych odpadów komunalnych wg poszczególnych frakcji: opakowania z tworzyw sztucznych	218,36 Mg
	szkło	85,03 Mg
	odpady z papieru i tektury	9,430 Mg
	popiół	23,850 Mg
	inne zbierane w sposób selektywny	14,58 Mg
	niesegregowane (zmieszane) odpady	796,75 Mg
	odpady wielkogabarytowe	104,790 Mg
	bioodpady	63,540 Mg
	gruz	300,00 Mg

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Osiągnięte przez Gminę Kałuszyn w 2020 r. poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia są następujące:

- papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło - 79%,
- inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe - 100%,
- odpady komunalne ulegające biodegradacji przekazywane do składowania - 4,30%.

Poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wymagane do osiągnięcia w 2020 r., ustalono zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016, poz. 2167) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji obowiązujące do 16 lipca 2020 r. (Dz. U. z 2017 r., poz. 2412) poziomy wynoszą:

- papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło - min. 50%,
- inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe - min. 70%,
- odpady komunalne ulegające biodegradacji przekazywane do składowania - max. 35%.

Jak wynika z powyższego wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia zostały przez Gminę Kałuszyn osiągnięte.

W 2020 r. do składowania przekazano 424,88960,013 Mg odpadów komunalnych będących pozostałościami z sortowania i pozostałościami z mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych.

Gmina Kałuszyn realizuje program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest od 2008 r., tj. od przyjęcia Uchwałą Nr XII/87/08 Rady Miejskiej z dnia 29 kwietnia 2008 r. Gminnego Programu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych na lata 2008-2030.

W związku z uchwaleniem nowego Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032 dokonano kolejnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest w 2012 roku i Uchwałą Nr XXVII/209/2014 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 28 lutego 2014 r. uchwalono Program usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2012 - 2032. Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest jest na bieżąco uaktualniana.

Poniższe zestawienie przedstawia ilość wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie gminy Kałuszyn, unieszkodliwionych i pozostałych do usunięcia wg stanu na koniec 2020 roku.

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Tabela 24. Ilość wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie gminy, unieszkodliwionych i pozostałych do usunięcia wg stanu na koniec 2020 roku.

L.p.	Nazwa wyrobu	Ogólna ilość wyrobów azbestowych	Ilość w posiadaniu osób fizycznych	Ilość w posiadaniu osób prawnych
Wyroby zinwentaryzowane (w kg)				
1.	W01 Płyty azbestowo - cementowe płaskie stosowane w budownictwie	75 356	69 431	5 925
2.	W02 Płyty azbestowo - cementowe faliste dla budownictwa	3 398 473	3 307 740	90 733
3.	Razem:	3 473 829	3 377 171	96 658
Wyroby unieszkodliwione (w kg)				
1.	W01 Płyty azbestowo - cementowe płaskie stosowane w budownictwie	10 376	10 376	0
2.	W02 Płyty azbestowo - cementowe faliste dla budownictwa	846 245	835 155	11 090
3.	Razem:	856 621	845 531	11 090
Pozostało do unieszkodliwienia (w kg)				
1.	W01 Płyty azbestowo - cementowe płaskie stosowane w budownictwie	64 980	59 055	5 925
2.	W02 Płyty azbestowo - cementowe faliste dla budownictwa	2 552 228	2 472 585	79 643
3.	Razem:	2 617 208	2 531 640	85 568

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

W ramach realizacji Programu usuwania azbestu w Gminie Kałuszyn w 2020 roku odebrano od właścicieli oraz zdemontowano z dachów oraz odebrano i unieszkodliwiono 113,568 Mg wyrobów zawierających azbest.

Zadanie to realizowane było z dofinansowaniem z dwóch programów: z Ogólnopolskiego Programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest, a także z programu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dofinansowanie stanowiło 100% kosztów realizacji programu.

W lipcu 2019 r. Burmistrz Kałuszyna podpisał porozumienie z WFOŚiGW w Warszawie w ramach, którego Gmina Kałuszyn przystąpiła do współpracy przy realizacji programu „Czyste powietrze”. Wg informacji WFOŚ i GW w Warszawie w okresie od początku trwania programu do 31 grudnia 2020 r. zostało złożonych 19 wniosków na realizację przedsięwzięć na nieruchomościach położonych na terenie miasta i gminy Kałuszyn, z czego 17 zostało rozliczonych z końcową wypłatą środków, 2 są w trakcie realizacji. Na realizację przedsięwzięć na terenie miasta złożono 9 wniosków, w tym 7 dla budynków istniejących i 2 dla nowobudowanych a także 10 na terenie wiejskim gminy, w tym 5 dla istniejących i 5 dla nowobudowanych. Realizowane przedsięwzięcia w ramach programu to : zakup i montaż nowego źródła ciepła - 18, zakup, montaż lub modernizacja instalacji wewnętrznych - 4, docieplenie przegród budowlanych w budynku - 3, zakup i wymiana stolarki zewnętrznej - 1, zakup i wymiana drzwi zewnętrznych - 6.

Na terenie Gminy Kałuszyn w 2020 roku przeprowadzono inwentaryzację źródeł ciepła. Zadanie zostało zrealizowane z dofinansowaniem dotacją 100,00% ze środków budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Ochrony Powietrza MAZOWSZE 2020”.

Inwentaryzacją objęte były wszystkie budynki oraz lokale na terenie Gminy Kałuszyn, w których znajdowały się źródła ciepła. Zinwentaryzowano łącznie 1787 budynków i lokali.

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Największą liczbę stanowiły:

- budynki mieszkalne jednorodzinne - 1571,
- budynki wielorodzinne - 43, w części budynków lokale są ogrzewane indywidualnie, w sumie -144 budynki i lokale wielorodzinne,
- budynki użyteczności publicznej -22,
- budynki usługowe -37,
- pozostałe budynki tj. budynki biurowe i przemysłowe -13.

Zinventaryzowano w sumie 2063 źródeł ciepła. Na terenie Gminy Kałuszyn dominują przede wszystkim kotły opalane węglem oraz drewnem. Duży udział w ogólnej liczbie źródeł ciepła odgrywa ogrzewanie elektryczne, które stanowi w głównej mierze sposób ogrzewania ciepłej wody użytkowej. Obserwuje się również znaczącą liczbę kotłów gazowych oraz pieców kaflowych (głównie na terenach wiejskich w starych budynkach drewnianych) a także pieców wolnostojących (głównie w lokalach komunalnych).

W przypadku 278 kotłów nie określono rodzaju stosowanego paliwa, co wynikało z niemożliwości skontaktowania się z właścicielami lub zarządcami budynków.

Rodzaj stosowanego paliwa i liczbę źródeł ciepła przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 25. Rodzaj stosowanego paliwa i liczba źródeł ciepła w Gminie Kałuszyn.

L.p.	Rodzaj stosowanego paliwa	Liczba źródeł w szt.
1.	kotły opalane węglem	586
2.	kotły opalane drewnem	534
3.	kotły opalane pelletem	14
4.	kotły gazowe	76
5.	kotły olejowe	44
6.	ogrzewanie elektryczne	242
7.	sieć ciepłownicza	13
8.	pompa ciepła	6
9.	kolektory słoneczne	9
10.	piec	13
11.	piecokuchnia	30
12.	piec wolnostojący	68
13.	kominek	23
14.	piec kaflowy	127
15.	suma	1785

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Zdecydowana większość źródeł ciepła służy zarówno do ogrzewania budynku jak i ogrzewania ciepłej wody użytkowej - 1528 źródeł ciepła, 185 źródeł ciepła służy wyłącznie do ogrzewania pomieszczeń, natomiast 223 źródła ciepła służy wyłącznie do podgrzewania ciepłej wody użytkowej. Piece wolnostojące w większości przypadków służą wyłącznie do ogrzewania pomieszczeń, natomiast ogrzewanie elektryczne wykorzystywane jest w przeważającej większości do ogrzewania ciepłej wody użytkowej.

W najbliższych latach na terenie Gminy Kałuszyn przewiduje się termomodernizację budynków publicznych gminy oraz termomodernizacji oraz montaż dodatkowych źródeł energii odnawialnej, tj.:

- termomodernizacja istniejącego budynku świetlicy wiejskiej w Milewie,
- montaż paneli fotowoltaicznych na budynku OSP w Falbogach,
- montaż paneli fotowoltaicznych na budynku OSP w Sinołęce,
- wykonanie termomodernizacji budynku OSP w Wąsach,
- wykonanie termomodernizacji i montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach świetlic wiejskich w Garczynie Dużym i Patoku,
- montaż paneli fotowoltaicznych oraz pompy ciepła w budynku OSP i świetlicy wiejskiej w Gołębiówce,
- montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej,
- wykonanie termomodernizacji budynku OSP w Nowych Groszkach.

WNIOSKI

Walory przyrodniczo - krajobrazowe

Korzystne warunki środowiskowe dla rozwoju sieci osadniczej.

Dobry stan środowiska przyrodniczego warunkujący rozwój turystyki i rekreacji.

Ryzyko powstawania wielu niekorzystnych zjawisk związanych z zanieczyszczeniem środowiska prowadzących do nieodwracalnych zmian ekosystemu.

WYZWANIA

Dalsze podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Gminy Kałuszyn.

Poprawa stanu środowiska naturalnego, w szczególności czystości powietrza (eliminowanie nieekologicznych źródeł ciepła, fotowoltaika oraz termomodernizacja budynków użyteczności publicznej), nowe nasadzenia drzewostanu.

Zagospodarowanie przestrzeni w oparciu o zrównoważoną ekologię.

Diagnoza sytuacji przestrzennej Gminy Kałuszyn

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021-2030

Część 5. Diagnoza sytuacji przestrzennej Gminy Kałuszyn.

Zagospodarowanie przestrzenne

Celem szeroko zaplanowanych działań na obszarze Gminy Kałuszyn jest przede wszystkim podniesienie jakości życia mieszkańców, aktywizacja ekonomiczna, poprawa jakości przestrzeni i środowiska naturalnego.

Obecnie, kiedy spopularyzowano idee zrównoważonego rozwoju i projektowania gminy, głos społeczności, dotyczący kształtu przestrzeni publicznych, staje się coraz ważniejszy. Wzrastająca świadomość społeczna, dotycząca coraz lepszych warunków do życia spowodował, że mieszkańcy chcą uczestniczyć w procesie projektowania nowych przestrzeni publicznych.

Ponadto kierunki zmian zagospodarowania przestrzennego Gminy Kałuszyn powinny być oparte o zasadę zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniać istniejące i przewidywane procesy, które w znacznym stopniu determinują przekształcenie sposobu zagospodarowania obszaru miasta i gminy Kałuszyn. Wprowadzane w studium zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym mają mieć na celu szeroko rozumiany rozwój społeczno - gospodarczy, podnoszenie jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie konkurencyjności obszaru gminy w regionie.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy. Uwzględnienie wytycznych zawartych w dostępnych opracowaniach oraz bilans potrzeb i możliwości rozwoju gminy pozwala określić funkcję poszczególnych jednostek i obszarów oraz założenia polityki przestrzennej

Zasady kształtowania polityki w zakresie planowania przestrzennego na szczeblu gminy określa ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Na mocy tej ustawy plany, które zostały uchwalone przed dniem 1 stycznia 1995 r. wygasły w 2003 r.

Moc obowiązującą zachowały jednak plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w latach 1996-2002. Są to dokumenty dotyczące pojedynczych nieruchomości na terenie wiejskim gminy - 9 uchwał z lat 1996, 1997, 1999, 2000, 2002 - 5 uchwał.

W kolejnych latach tworzone były następujące dokumenty planistyczne:

W 2012 roku zostały uchwalone przez Radę Miejską w Kałuszynie dwa główne dokumenty planistyczne:

- 1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kałuszyn zostało uchwalone uchwałą Nr XVI/105/2012 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 24 października 2012 r.
- 2) Uchwałą Nr XVI/106/2012 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 24 października 2012 r. został uchwalony miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn w obszarze A;
- 3) Plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru B w mieście Kałuszyn został zatwierdzony uchwałą Rady Miejskiej Nr XXII/190/2013 w dniu 27 września 2013 r.

W następnych latach w celu umożliwienia działań inwestycyjnych i pro - rozwojowych dokonywane były zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla miasta: uchwałą Rady Miejskiej

Nr XXXIV/223/2017 z dnia 11 września 2017 r. dokonano zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn w obszarze A; uchwałami Nr XXVI/189/2017 z dnia 7 lutego 2017 r. i Nr XXXIV/224/2017 z dnia 11 września 2017 r. zatwierdzono zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn w obszarze B;

Uchwałą Nr XXII/189/2013 Rady Miejskiej z dnia 27 września 2013 r. został zatwierdzony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla potrzeb przeprowadzenia linii energetycznej 400 kV Miłosna - Ujżanów przez teren gminy Kałuszyn.

W dniu 26 czerwca 2015 r. Rada Miejska podjęła uchwałę Nr VII/44/2015 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kałuszyn.

W marcu 2018 r. podjęto uchwałę Nr XXXVIII/261/2018 o przystąpieniu do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn w obszarze A - dotyczy zmiany zagospodarowania terenu przy ul. Zamojskiej - straciła moc uchwałą nr VIII/76/2019 Rady Miejskiej z dnia 30 sierpnia 2019 r.

W 2019 roku Rada Miejska podjęła następujące uchwały planistyczne:

- Uchwała nr VII/67/2019 z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Przytoka gmina Kałuszyn,
- Uchwała nr VIII/74/2019 z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn dla obszaru zabudowy przemysłowej i przemysłowo - usługowej - rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody mazowieckiego z dnia 26.09.2019 r. stwierdzające nieważność wym. Uchwały,
- Uchwała nr VIII/75/2019 z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn dla obszaru zabudowy wielorodzinnej,
- Uchwała nr VIII/76/2019 z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn w obszarze A uchwalonego uchwałą nr XVI/106/2012 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 24 października 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2012 r. poz. 7196),
- Uchwała nr X/91/2019 r. z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn dla obszaru zabudowy przemysłowej i przemysłowo - usługowej.

Miasto Kałuszyn posiada obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego opracowany w granicach administracyjnych. Gmina posiada kilka planów obejmujących niewielkie tereny.

Obszar wiejski gminy nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Dla tego obszaru instrumentem planowania przestrzennego są decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, zaś dla terenu pod inwestycje celu publicznego decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W Gminie planowane jest sporządzenie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn dotyczącą głównie nowych terenów przewidzianych pod zabudowę produkcyjno - usługową i produkcyjną.

W 2020 r. do Urzędu Miejskiego w Kałuszynie wpłynęło 81 wniosków o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, wśród których wydano 53 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu, w tym 3 decyzje odmowne.

Większość wydanych decyzji dotyczyła zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - 42, kilka decyzji dotyczyło budowy farm fotowoltaicznych - 6, zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych hodowlanych i ogrodniczych - 2, 1 decyzja dot. budowy zbiornika gazu oraz 2 decyzje dot. budynków gospodarczych.

W 2020 r. złożono 8 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Wydano 8 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego: w tym 1 decyzja dotyczyła budowy zbiornika gazu, 6 decyzji dotyczyło budowy sieci elektroenergetycznej na wnioski PGE Dystrybucja oraz 1 decyzja dotyczyła wniosku POLKOMTELU INFRASTRUKTURA na budowę kontenera technologicznego.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kałuszyn uporządkowano struktury przestrzenne tworząc wyodrębnione strefy zabudowy: mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, terenów eksploatacji surowców naturalnych, terenów zieleni oraz terenów leśnych i rolnych. Obecna polityka przestrzenna gminy przewiduje znaczący wzrost terenów z przeznaczeniem na produkcję i usługi co pozwoli na stworzenie bogatej oferty inwestycyjnej, utworzenie nowych miejsc pracy, a w konsekwencji która przyczyni się również do zahamowania niekorzystnych procesów demograficznych. Rozwój terenów aktywności gospodarczej w Gminie Kałuszyn przyczyni się do wzrost przedsiębiorczości a tym samym do wzrost dochodów gminy. Określenie celów i kierunków polityki przestrzennej ma przyczynić się do poprawy warunków i rozwoju przedsiębiorczości, zwiększenia konkurencyjności w regionie czego efektem będą nowe inwestycje.

Podstawowe kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy można określić, jako:

- zachowanie ciągłości polityki poprzez utrzymanie zasadniczego podziału kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjętych we wcześniejszej polityce przestrzennej,
- zwiększenie oferty terenów produkcyjnych i produkcyjno - usługowych z wykorzystaniem położenia Gminy Kałuszyn a lokalizacją odcinka autostrady A2,
- wykorzystanie dogodnego położenia gminy i jej walorów przyrodniczych i kulturowych do wzrostu znaczenia funkcji turystycznej oraz rekreacyjnej,
- zwiększenie oferty terenów przeznaczonych do opieki nad osobami starszymi,
- dalszy rozwój infrastruktury technicznej związanej z sieciami kanalizacyjnymi, w sposób odpowiadający zmianom w zagospodarowaniu przestrzennym,
- maksymalne ograniczenie przeznaczenia nowych terenów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, uwzględniając np. zmiany wynikające z planowanej komunikacji.

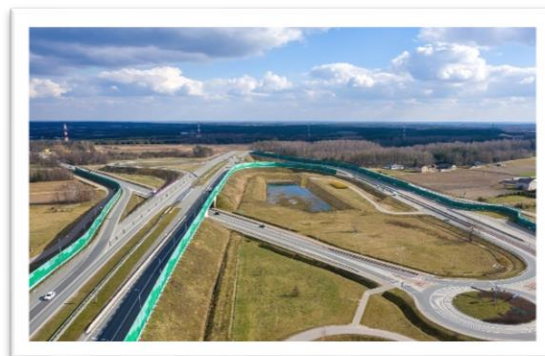
Na obszarze miasta i gminy Kałuszyn nie wyznacza się terenów przeznaczonych do lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m², ponadto na obszarze miasta i gminy Kałuszyn nie występują i nie wyznacza się obszarów przeznaczonych do lokalizacji zakładów zwiększonego ryzyka poważnej awarii przemysłowej (ZZR) oraz zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR). Z uwagi na bliskie położenie lotniska wojskowego w Mińsku Mazowieckim na obszarze miasta i gminy Kałuszyn zakazuje się lokalizacji obiektów, w tym infrastruktury technicznej o wysokości powyżej 50 m n.p.t.

Zapewnienie zrównoważonego rozwoju miasta i gminy jest możliwe poprzez zagospodarowanie przestrzenne równoważnie uwzględniające m.in.:

- a) dynamiczny rozwój terenów przeznaczonych pod przemysł i usługi, głównie w mieście Kałuszyn przy drodze krajowej nr 2,
- b) optymalną eksploatację surowców naturalnych z zachowaniem bezpiecznej odległości od zabudowy mieszkaniowej,
- c) promowanie rozwoju turystyki i rekreacji, głównie w północno - zachodniej części gminy,
- d) odtworzenie miasta Kałuszyn, jako regionalnego ośrodka rozwoju.

Infrastruktura drogowa

Gmina Kałuszyn położona jest w nieopodal szlaków komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym i międzyregionalnym. Istniejąca sieć drogowa zapewnia gminie połączenia w poszczególnych miejscowościach, a poprzez połączenia z drogami powiatowymi, wojewódzką i krajową zapewnia połączenia regionalnymi i ponadregionalnymi ośrodkami gospodarczymi. Położenie Gminy Kałuszyn sprawia, że posiada ona szczególnie korzystne powiązania komunikacyjne.

Przez teren gminy i miasta Kałuszyn przebiegają:

- droga krajowa nr 2 Świecko - Poznań - Warszawa - Siedlce - Terespol (odcinek o długości 14,5 km w granicach Gminy o znaczeniu międzynarodowym i międzyregionalnym),
- na terenie gminy w miejscowości Ryczołek zlokalizowany jest węzeł komunikacyjny obwodnicy Mińska Mazowieckiego na parametrach autostrady, co znacznie skraca czas przejazdu w kierunku do Warszawy,
- droga wojewódzka nr 697 - Kałuszyn - Grębków - Liw, o długości ok. 0,5 km w granicach gminy, realizująca powiązania pomiędzy drogą krajową nr 2 i drogą wojewódzką nr 637 (Warszawa - Węgrów - Sokołów Podlaski - Drohiczyn),
- drogi powiatowe zamiejskie o długości 36,196 km i miejskie (ulice zaliczone do kategorii dróg powiatowych) - o długości 10,665 km,
- drogi gminne o długości 76,5 km, z czego w granicach administracyjnych miasta długość ulic zaliczonych do kategorii dróg gminnych wynosi 13,8 km i na terenie gminy 62,7 km.
- istniejąca w sąsiedniej gminie Mrozy linia kolejowa.

Drogi powiatowe o istotnym znaczeniu dla obsługi ruchu zewnętrznego i wewnętrznego w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Drogi powiatowe zamiejskie.

L.p.	Numer drogi	Nazwa drogi	Klasa drogi	Długość drogi w km.
1.	2226W	Jakubów - Wiśniew - Kluki	Z	1,100
2.	2231W	Łatowicz - Kałuszyn	Z	1,550
3.	2247W	Kałuszyn - Roguszyn	Z	5,412
4.	4247W	Cierpięta - Garczyn Duży	L	0,815
5.	2248W	Kluki - Wąsy	L	3,342
6.	2249W	Kałuszyn - Czarnogłów - Wiśniew	Z	7,433
7.	2250W	Kałuszyn - Jakubów	Z	2,904
8.	2251W	Kałuszyn - Milew - Falbogi	Z	3,795
9.	2252W	Milew - Kózki	Z	1,000
10.	2253W	Groszki Stare - Sinołęka - Trzebucza	L	3,085
11.	2254W	Groszki Stare - Skruda - Grodzisk	Z	5,760
12.			RAZEM	36,196

Z - droga klasy „zbiorcza”, L - droga klasy „lokalna”.

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszyńce.

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

Na terenie miasta Kałuszyn kategorię drogi powiatowej posiadają następujące ulice:

Tabela 27. Ulice powiatowe w mieście Kałuszyn.

L.p.	Nr ciągu drogowego	Nazwa ulicy	Klasa drogi	Długość ulicy w km
1.	2231 W	ul. Wojska Polskiego	Z	1,157
2.	2247 W	ul. 1 - go Maja	Z	1,883
3.	2249 W	ul. Mostowa	Z	2,631
4.	2250 W	ul. Zawoda	Z	1,800
5.	2251 W	ul. Chopina	Z	0,250
6.	2251 W	ul. Martyrologii	Z	2,796
7.	2260 W	ul. Barlickiego	Z	0,140
8.	2269 W	Plac Kilińskiego	Z	0,100
9.	RAZEM			10,762

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Układ komunikacyjny Gminy zapewnia mieszkańcom stosunkowo łatwy dostęp do dużych ośrodków miejskich. Odległość z Kałuszyna do Warszawy wynosi 57 km, do Mińska Mazowieckiego 18 km, do Siedlec 33 km.

Stan rozwoju infrastruktury drogowej gminnej wpływa na dostępność komunikacyjną poszczególnych obszarów gminy a tym samym wpływa na atrakcyjność terenów inwestycyjnych (tworzenie lepszych i trwałych miejsc pracy) a także na poziom życia mieszkańców oraz ich konkurencyjność ekonomiczną gminy (wewnętrzna i międzynarodowa).

Poniższe zestawienie obrazuje długość dróg gminnych z uwzględnieniem rodzaju nawierzchni w latach 2013 i 2020.

Tabela 28. Stan ulic zaliczonych do kategorii dróg gminnych w mieście Kałuszyn w 2013 i 2020 roku.

L.p.	Rodzaj nawierzchni drogi	Długość drogi w km	
		2013	2020
1.	Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej:		
	- bitumiczne	8,50	8,687
	- kostka	0,50	1,469
	- betonowe	-	-
2.	Drogi o nawierzchni twardej nie ulepszonej:		
	- brukowce	0,20	0,20
	- tłuczniowe	-	-
	- żwirowe	1,600	1,413
3.	Drogi gruntowe	3,000	2,031
4.	Ogółem	13,80	13,80

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Poniżej przedstawiono stan dróg gminnych na terenie wiejskim gminy Kałuszyn w latach 2013 i 2020.

Tabela 29. Stan dróg gminnych na terenie wiejskim gminy Kałuszyn w 2013 i 2020 roku.

L.p.	Rodzaj nawierzchni drogi	Długość drogi w km	
		2013	2020
1.	Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej:		
	- bitumiczne	19,400	29,496
	- kostka	-	0,320
	- betonowe	-	1,220
2.	Drogi o nawierzchni twardej nie ulepszonej:		
	- brukowce	1,700	1,002
	- tłuczniowe	0,500	0,500
	- żwirowe	15,200	9,885
3.	Drogi gruntowe	25,900	20,277
4.	Ogółem	62,70	62,70

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Na terenie Gminy Kałuszyn poza wymienionymi wyżej drogami publicznymi są jeszcze inne drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych. Dotyczą one szczególnie terenów wiejskich, dojazdowych do pól i położone na terenach leśnych, są drogi wewnętrzne, nie skategoryzowane.

Dostępność i jakość sieci dróg gminnych wzbudziła zadowolenie ponad połowy ankietowanych - 58,3% ocen pozytywnych.

W perspektywie kilku kolejnych lat na terenie gminy planowane są inwestycje dotyczące infrastruktury drogowej, które w znacznym stopniu przyczynią się do poprawy połączeń drogowych.

Wśród planów inwestycyjnych na terenie gminy wymienia się:

- budowa drogi wewnętrznej stanowiącej obwodnicę dla miejscowości Olszewice, Kałuszyn,
- budowa chodnika przy ul. Wyzwolenia - od ul. Ogrodowej do ul. Wojska Polskiego,
- budowa ul. Robotniczej,
- budowa ul. Ogrodowej wraz z oświetleniem drogowym,
- budowa ul. Kwiatowej,
- budowa drogi łączącej ul. Martyrologii z ul. Warszawską przy stacji CPN Shell,
- budowa ul. Jutrzenki,
- budowa dróg przy osiedlu znajdującym się przy ul. Ogrodowej w stronę m. Patok.

Komunikacja publiczna

Komunikacja zbiorowa

W Gminie Kałuszyn transport publiczny lokalny i dalekobieżny mieszkańcom zapewnia komunikacja PKS Sokołów Podlaski. Realizuje on połączenia miejscowości na terenie gminy z miastem Kałuszyn, Mińsk Mazowiecki jak również z Warszawą. Ponadto w 2019 roku usługi przewozowe na trasie Kałuszyn - Mińsk Mazowiecki uruchomiła firma BAGS. Usługi przewozowe świadczy również 9 przewoźników dalekobieżnych korzystających z przystanków na dworcu autobusowym w Kałuszynie.

Mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z komunikacji kolejowej z oddalonych o kilka kilometrów Mrozów, w których od 18 grudnia 2020 r. podróżni mogą korzystać ze zrewitalizowanego dworca. Jest to drugi po Pruszkowie historyczny obiekt w województwie mazowieckim, który został udostępniony podróżnym po przebudowie w ramach programu inwestycji dworcowych na lata 2016 - 2023. Dzięki modernizacji, pochodzący z 1883 roku dworzec, odzyskał dawny blask. Całkowicie przebudowana przestrzeń obsługi pasażerów spełnia wszystkie współczesne standardy. Składa się ona z holu pełniącego funkcję poczekalni, pomieszczenia kasy biletowej oraz ogólnodostępnych toalet. Hol wyposażono w nowe ławki z podłokietnikami, współczesne oświetlenie, plansze informacyjne, elektroniczne tablice przyjazdów i odjazdów pociągów, a także nowy system informacji głosowej. Renowacji poddano również elewację budynku, na której odtworzono historyczne detale architektoniczne, m.in. obramowanie otworów okiennych czy gzymsy. Z elewacji usunięto wtórną warstwę ocieplenia, a także kraty w oknach. Ponadto wymieniono wszystkie okna i drzwi w budynku, odtwarzając je na wzór oryginalnych. Zwieńczeniem odbudowy elewacji było podkreślenie jej detali architektonicznych za pomocą nocnej iluminacji. Zakres prac budowlanych objął również szereg innych elementów. W ramach inwestycji wzmocniono konstrukcję budynku, wymieniono poszycie dachowe, wykonano izolację przeciwwilgociową, a także wybudowano całkowicie nową klatkę schodową oraz windę.

Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa

W Gminie Kałuszyn długość sieci wodociągowej wynosi 94,42 km, z czego 15,82 km w mieście i 78,6 km na obszarze wiejskim. Ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania - 1794, z czego w mieście - 728, na terenie wiejskim - 1066.

Istniejąca sieć wodociągowa zaopatruje w wodę niemal wszystkich mieszkańców miasta i gminy (jedynie Gołębiówka zaopatrywana jest w wodę ze stacji w Piasecznie). Wg sprawozdania Zakładu Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie w 2020 roku sprzedano 250.526,58 m³ wody, tj. 93,59% sprzedaży w 2019 roku.

Podział sprzedaży wody w 2020 r. na poszczególne grupy odbiorców przedstawiała się następująco:

- gospodarstwa domowe - 186.085,24 m³,
- sprzedaż hurtowa wody dla Jakubowa, Wierzbna, Grębkowa - 41.576,00 m³,
- pozostali odbiorcy, zakłady pracy - 22.865,34 m³.

Największą grupę odbiorców wody stanowiły gospodarstwa domowe - 74,28%, sprzedaż hurtowa wody dla gminy Jakubów, Wierzbna i Grębkowa stanowiła 22,34%, dla zakładów pracy 12,29%.

Sprzedaż wody z poszczególnych ujęć w roku 2019 i 2020 przedstawiała poniższe zestawienie:

Tabela 30. Sprzedaż wody z poszczególnych ujęć w Gminie Kałuszyn w latach 2019 - 2020.

L.p.	Lokalizacja hydroforni	Sprzedaż wody w 2018 r.	Sprzedaż wody w 2019 r.
1.	hydrofornia w Kałuszynie	123.762,64 m ³	123.262,81 m ³
2.	hydrofornia w Garczynie Dużym	121.468,64 m ³	99.312,22 m ³
3.	hydrofornia w Sinołęce	18.781,24 m ³	24.057,15 m ³
4.	zakup i odsprzedaż wody z hydroforni w Piasecznie	3.687,07 m ³	3.894,40 m ³
5.	Ogółem sprzedaż	267.699,59 m ³	250.526,58 m ³

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Gmina Kałuszyn w swoich zasobach posiada trzy stacje uzdatniania wody:

- w Garczynie Dużym - największa stacja o wydajności 1200 m³ na dobę użytkowana wspólnie z Gminą Jakubów. Ze stacji tej zaopatrywane w wodę są następujące miejscowości gminy Kałuszyn: Garczyn Duży, Garczyn Mały, Zimnowoda, Żebrówka, Kluki, Szembory, Abramy, Wąsy, Falbogi, Mroczyki, Milew, Chrościce, Wólka Kałuska, Budy Przytockie, Przytoka, Ryczołek, Leonów, Kazimierzów, Marianka.
- w Kałuszynie - stacja o wydajności 815 m³ na dobę, zaopatruje w wodę miasto Kałuszyn oraz miejscowości Olszewice, Patok, Szymony, Wity.
- w Sinołęce - stacja o wydajności 245 m³ na dobę, zaopatruje w wodę miejscowości Sinołęka, Piotrowina, Nowe Groszki, Stare Groszki.

Dostęp do sieci wodociągowej jest jednym z elementów decydujących o dobrych warunkach życia mieszkańców. Realizacja pełnego zakresu usług powinna być zapewniona przez: budowę nowej i modernizację istniejącej sieci wodociągowej, prawidłową eksploatację sieci i urządzeń wodociagowych, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, racjonalne zarządzanie systemem wodociagowym, poprawę jakości wody z istniejących źródeł, tworzenie nowych ujęć zastępczych i awaryjnych, kontrolę filtracji do gruntów.

Na terenie gminy Kałuszyn przewiduje się zaopatrzenie w wodę w oparciu o istniejące ujęcia wody w mieście Kałuszyn (2 studnie), w miejscowości Sinołęka (2 studnie) i w miejscowości Garczyn Duży (2 studnie). Zasoby ujęcia są wystarczające dla pokrycia zapotrzebowania wody w gminie na najbliższe lata. Gmina jest zwodociagowana niemal w 100%. Wraz z rozwojem zabudowy i zagospodarowaniem nowych terenów planuje się rozbudowę sieci o brakujące odcinki.

Sieć kanalizacyjna i oczyszczalnia ścieków

Z uwagi na istniejące zainwestowanie oraz warunki terenowe niektóre rejony gminy Kałuszyn należy skanalizować systemem kanalizacji ciśnieniowej. Dopuszcza się stosowanie szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. We wsi Olszewice oraz we wsi Sinołęka działanie sieci kanalizacyjnych będzie związane z odprowadzaniem ścieków do istniejącej oczyszczalni.

Na terenie gminy poza 2 istniejącymi, będą zlokalizowane jeszcze 3 oczyszczalnie ścieków:

- oczyszczalnia ścieków w Nowych Groszkach (odbiornikiem wód melioracyjnych w zlewni rzeki Kostrzyń), o średniej dobowej przepustowości 20m³/h,
- oczyszczalnia ścieków w Gołębiówce (odbiornikiem rzeka Kałuska), o średniej dobowej przepustowości 16m³/h,
- oczyszczalnia ścieków w Milewie (odbiornikiem rzeka Gawroniec), o średniej dobowej przepustowości 40m³/h.

Docelowo do oczyszczalni ścieków w Milewie doptywać będą ścieki z miejscowości: Wąsy, Falbogi, Mroczyki i Milew.

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska w Gminie Kałuszyn należy opracować koncepcję odprowadzania wód opadowych z ciągów komunikacyjnych i rozbudować kanalizację deszczową, co wpłynie korzystnie na poprawę jakości wód i zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska.

Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2019 roku wynosiła 21,62 km, z czego w mieście 17,92 km i na terenie wsi Patok i Olszewice 3,7 km. Do sieci podłączonych jest 715 przyłączy, z czego w mieście 613 i 102 na terenie wymienionych wsi.

Według danych GUS w 2020 r. ilość ścieków bytowych odprowadzonych siecią kanalizacyjną - 84,1 dm³. W Gminie Kałuszyn z sieci kanalizacyjnej korzysta 2645 osób, z czego 2 362 osób w mieście Kałuszyn. Ogółem z kanalizacji korzysta w gminie 46% ludności (w mieście - 82,5%, na wsi - 9,8%).

Na terenie wsi Olszewice zlokalizowana jest biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków o wydajności 500m³ na dobę. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki z sieci kanalizacyjnej z miasta Kałuszyn, wsi Patok i Olszewice oraz dowożone z pozostałych miejscowości.

W 2020 roku na oczyszczalnię przyjęto 84.176,65 m³ ścieków z kolektora i 14.437 m³ ścieków dowożonych. Porównując ilość przyjętych ścieków w roku 2019 (odpowiednio 81.161,16 m³ i 12.488 m³) nastąpił wzrost przyjętych ścieków - o 3,72% ścieków przyjętych z kolektora i o 15,61% ścieków dowożonych.

Poniższa tabela przedstawia ilość przyjętych ścieków do oczyszczalni w latach 2019 i 2020.

Tabela 31. Ilość przyjętych ścieków do oczyszczalni w 2019 i 2020.

L.p.	Ścieki przyjęte na oczyszczalnię	2019 r.	2020 r.
1.	Ścieki z kolektora	81.161,16 m ³	84.176,65 m ³
2.	Ścieki dowożone	12.488,00 m ³	14.437,00 m ³

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

W planach inwestycyjnych Gminy Kałuszyn znajdują się zadania polegające na budowie odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Istotnym przedsięwzięciem planowanym do realizacji w najbliższych latach jest:

- budowa sieci wodno - kanalizacyjnej od ul. Ogrodowej do ul. Warszawskiej (przy Hotelu Ola),
- budowa sieci wodno - kanalizacyjnej nad Zalewem Karczunek,
- budowa sieci wodociągowej łączącej ul. Martyrologii (wraz z przebicciem pod ul. Warszawską) z istniejącą siecią wodociagową,
- budowa sieci wodociągowej łączącej stronę północną z południową Kałuszyna na wysokości budynku OSP w Kałuszynie,
- wymiana azbestowej sieci wodociągowej,
- modernizacja SUW w Kałuszynie.

Sieć gazowa

W południowej części miasta firma Blue Gaz Sp. z o. o. prowadzi budowę sieci gazowej średniego napięcia. Proces dostarczania gazu w tej sieci odbywa się w oparciu o gaz ziemny w postaci skroplonej, który autocysternami transportowany jest do stacji regazyfikacji. Po zmianie stanu skupienia gaz

ziemny rurociągami trafia do końcowych odbiorców. Sieć jest prowadzona od gminy Mrozy przez Olszewice do Kałuszyna.

Ponadto część mieszkańców korzysta z gazu propan - butan w butlach gazowych. Dystrybucja gazu propan - butan prowadzona jest przez kilku prywatnych pośredników.

Przez teren gminy (w Garczynie Dużym i Zimnowodzie) przebiega magistrala gazowa wysokiego ciśnienia: gazociąg ponadregionalny DN 700 (przystosowany do pracy pod ciśnieniem nominalnym 6,3 mPa i roboczym 5,5 mPa) Warszawa - Kobryń (tłocznia Rembelszczyna).

Zgodnie z danymi GUS z 2020 r. długość czynnej sieci gazowej na obszarze Gminy Kałuszyn wynosi 8268 m (długość czynnej sieci przesyłowej - 1550 m oraz długość czynnej sieci rozdzielczej - 6718 m).

W Gminie Kałuszyn wskazuje się utrzymanie dotychczasowego sposobu zaopatrzenia mieszkańców w gaz tj. z wykorzystaniem butli gazowych dla celów bytowych, zbiorników na gaz dla celów bytowych i grzewczych oraz z sieci gazowej z gminy Mrozy.

Przewiduje się gazyfikację Gminy poprzez realizację gazociągu wyprowadzonego ze stacji redukcyjno - pomiarowej I stopnia w Narcie (gmina Jakubów) - dla północnej części gminy i w Kazimierzowie - dla miasta Kałuszyna i pozostałych miejscowości z uwzględnieniem kryterium ekonomicznej opłacalności.

Sieć ciepłownicza

Zaopatrzenie w ciepło w Gminie Kałuszyn odbywa się poprzez system kotłowni przydomowych i lokalnych zakładowych. Gmina jest właścicielem 2 kotłowni w Kałuszynie, które w ramach działalności statutowej obsługuje gminna jednostka - Zakład Gospodarki Komunalnej w Kałuszynie. Kotłownia przy ul. Polnej wytwarza ciepło poprzez dwa piece węglowe KMR o mocy 350 KW każdy, dostarcza ciepło do budynków placówek oświatowych, przedszkola, Urzędu Miejskiego, OSP, budynku mieszkalnego wielorodzinnego. Kotłownia przy ul. Zamojskiej została przebudowana w październiku 2013 roku. Po modernizacji pracuje na dwóch piecach na miał węglowy i eko-groszek o mocy 350 KW każdy.

Z kotłowni tej ogrzewane są budynki: Biblioteki, Żłobka, Przychodni Zdrowia, budynek użyteczności publicznej wielofunkcyjny przy ul. Wojska Polskiego 20, budynki mieszkalne wielorodzinne.

Przewiduje się dalszy rozwój indywidualnych źródeł ocieplenia gospodarstw domowych. Planowana jest stopniowa rezygnacja z ogrzewania paliwem stałym na rzecz paliw ciekłych i gazowych. Ze względu na powierzchnię gminy i rozproszenie zabudowy nieuzasadniona jest budowa zbiorowego systemu zaopatrzenia w ciepło.

Zakłada się następujące kierunki rozwoju w zakresie ciepłownictwa:

- zapewnienie dostępu do gazu ziemnego przewodowego, w celu zwiększenia jego wykorzystania dla zaopatrzenia w ciepło,
- zalecana przebudowa kotłowni opalanych paliwem stałym na kotłownie wykorzystujące paliwa gazowe, energię elektryczną, olej opałowy, inne niskoemisyjne paliwa lub odnawialne źródła energii,
- redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego poprzez wdrażanie nowych technologii w zakresie spalania paliw oraz stosowania paliw ekologicznych.

Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw związanych ze zmianą obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i koksu, w kierunku wykorzystania paliw ekologicznych.

Postuluje się tworzenie lokalnych sieci ciepłowniczych i podłączenie do nich budynków z przestarzałymi kotłowniami i piecami węglowymi.

Postuluje się wprowadzenie alternatywnych/ekologicznych systemów wytwarzania ciepła i energii (kolektory, pompy ciepła, itp.). Przy zastosowaniu pomp ciepła w szczególności wodnych należy

zachować odpowiednie odległości od ujęć wód podziemnych w celu zminimalizowania negatywnego wpływu na te ujęcia.

Postuluje się stopniowe zwiększenie efektywności energetycznej istniejących budynków, wykonanych w tradycyjnej technologii, niespełniających warunków energochłonności określonych stosownymi normami. Skuteczna termomodernizacja obiektów pozwala na zatrzymanie nawet 15 - 25% ciepła w budynkach, co jest równoważne ze zwiększeniem efektywności energetycznej i oszczędnością surowców energetycznych.

Sieć energetyczna

Zapotrzebowanie w energię elektryczną w Gminie Kałuszyn odbywa się z planowanej, budowanej, przebudowywanej, remontowanej i istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej.

Istniejąca na terenie gminy Kałuszyn sieć energetyczna stanowi własność Zakładu Energetycznego. Jej stan techniczny jest zróżnicowany, w wielu miejscowościach wymaga modernizacji. W mieście Kałuszyn częściowo została przebudowana linia energetyczna z napowietrznej na kablową na osiedlu „za szkołą” i w rejonie ul. Mickiewicza. W związku z rozwojem budownictwa na terenie gminy w każdym roku uzupełniane są lampy oświetlenia ulicznego. W 2020 roku dobudowano 33 lampy oświetlenia ulicznego w m. Kałuszyn, Chrościcach, Leonowie, Piotrowinie, Przytoce Ryczołku, Szemborach. Aktualnie zainstalowanych jest 1160 lamp oświetlenia ulic, dróg i miejsc użyteczności publicznej.

Obecnie jedno z zadań inwestycyjnych planów rozbudowy systemu elektroenergetycznych sieci przesyłowych najwyższego napięcia 400 kV, dotyczy terenów gminy Kałuszyn. Spółka PSE S.A. buduje obecnie dwutorową linię przesyłową o napięciu 400 kV, która powiąże istniejące linie o relacjach: Kozienice - Siedlce Ujrzanów, Stanisławów - Siedlce Ujrzanów i Stanisławów - Narew k/Białegostoku. Linia pozwoli na zmianę układu sieciowego 400 kV wyprowadzającego energię z elektrowni Kozienice w kierunku Warszawy, Siedlec i północno - wschodniej Polski.

Przebiegająca przez gminę linia 110 kV Miłosna - Mińska Mazowiecki - Mrozy - Kotuń - Siedlce jest w dobrym stanie technicznym. W chwili obecnej na terenie gminy Kałuszyn nie planuje się budowy nowych linii WN 110 Kv.

Duże znaczenie dla poprawy niezawodności zasilania gminy Kałuszyn i gmin sąsiednich energią elektryczną średniego napięcia 15 kV będzie miała modernizacja, przebudowa i rozbudowa systemu magistralnych linii SN 15 kV (wraz z powiązaniem międzyliniowymi), zarówno w systemie napowietrznym jak i kablowym.

Najważniejszym kierunkiem rozwoju lokalnych sieci SN 15 kV i nN 0,4 kV jest ich modernizacja, przebudowa i rozbudowa związana z koniecznością poprawy parametrów technicznych dostarczanej energii i przyłączaniem nowych odbiorców.

Największych działań inwestycyjnych wymagają sieci pochodzące z lat 60 - tych i 70 - tych zlokalizowane we wsiach: Marianka, Chróścice, Kluki, Szembory, Abramy, Garczyn Duży, Zimnowoda, Gołębiówka, Milew, Wity, Mroczyki, Leonów, Żebrówka, Sinołęka, Szymony, Ryczołek oraz znaczna część sieci w mieście Kałuszyn.

Dostępność do Internetu, telefonizacja

Potrzeby mieszkańców w zakresie telefonizacji zabezpieczają głównie operatorzy sieci komórkowej, którzy dostarczają także Internet. Ponadto w gminie dostępny jest Internet radiowy. Rada Miejska w Kałuszynie podjęła Uchwałę Nr Nr165/2020 z dnia 10 listopada 2020 r. w sprawie przystąpienia Gminy Kałuszyn do wykonywania działalności w zakresie usług telekomunikacyjnych. Gmina zawarła umowę z Centrum Projektów Polska Cyfrowa w przedmiocie dofinansowania w wysokości 60.000 zł realizacji projektu „Publiczny Internet w Gminie Kałuszyn” w ramach PO PC na lata 2014 - 2020 Oś Priorytetowa nr 1 „Powszechny dostęp do szybkiego Internetu” Działanie nr 1.1 „Wylimitowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich

przepustowościach.

W ramach realizacji projektu zostanie utworzonych 14 hotspotów - publicznych punktów dostępu do Internetu. Konieczna jest dalsza rozbudowa i modernizacja sieci telekomunikacyjnej oraz zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do szerokopasmowego Internetu.

Zakłada się następujące kierunki rozwoju w zakresie telekomunikacji:

- wspieranie realizacji nowoczesnych sieci telekomunikacyjnych,
- wspieranie rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
- zapewnienie dostępu do Internetu w miejscach publicznych m. in. biblioteki, domy kultury,
- lokalizacja masztów antenowych telefonii komórkowej zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zgodnie z uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r., zaprezentowane zostały zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych na terenie gminy Kałuszyn, które wynikają z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (PZPWL) i są one zgodne z założeniami dla Strategii.

W granicach Gminy Kałuszyn znalazły się następujące priorytety inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- 1) w zakresie komunikacji:
 - a) budowa autostrady A -2 Warszawa - Siedlce odcinek Mińsk Mazowiecki - Siedlce,
- 2) w zakresie systemów energetycznych:
 - a) budowa linii 400 kV wraz ze zmianą układu sieci najwyższych napięć pomiędzy aglomeracją warszawską a Siedlcami (pomiędzy nacięciami linii Stanisławów - Narew, Stanisławów - Siedlce Ujrzanów, Kozienice - Siedlce Ujrzanów) - obecnie trwa zakończenie realizacji inwestycji.

WNIOSKI

Potencjał osiedleńczy i inwestycyjny wynikający z bliskości dużych ośrodków administracyjnych, usługowych i gospodarczych.

Bardzo dobra dostępność komunikacyjna zapewniająca połączenia drogowe o zasięgu regionalnym i międzynarodowym i rozwój działalności gospodarczej.

WYZWANIA

Podnoszenie jakości usług związanych z infrastrukturą techniczną i dostosowanie ich do zmieniających się potrzeb gospodarczych i warunków osadniczych.

Optymalizacja kosztów związanych z utrzymaniem i rozwojem infrastruktury sieciowej.

Zrównoważony rozwój Gminy Kałuszyn będący odpowiedzią na nowe, zmieniające się realne potrzeby mieszkańców.

Kontrolowany proces suburbanizacji.

Diagnoza finansowa Gminy Kałuszyn

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021-2030

Część 6. Sytuacja finansowa Gminy Kałuszyn.

W niniejszym rozdziale omówiona zostanie sytuacja finansowa Gminy Kałuszyn, w tym przede wszystkim wykonanie budżetu w ostatnich latach oraz inwestycje. Budżet na 2020 rok przyjęty został uchwałą nr XII/97/2029 Rady Miejskiej w Kałuszynie z dnia 30 grudnia 2019 r. W ciągu roku uchwałami Rady Miejskiej oraz zarządzeniami Burmistrza Kałuszyna wprowadzane były zmiany w przyjętym budżecie.

W 2020 r. wykonanie dochodów budżetu Gminy Kałuszyn ogółem wyniosło 31.904.858,79 zł na plan 32.307.208,63 zł (co stanowi 98,75 % planu), planowane wydatki w kwocie 30.957.867,63 zł zrealizowane zostały w kwocie 29.172.172,22 zł (co stanowi 94,23 % planu).

Strukturę planowanych i wykonanych dochodów budżetu Gminy Kałuszyn w 2020 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 32. Planowane i wykonane dochody budżetu Gminy Kałuszyn w 2020 r.

L.p.	Źródło dochodów	Plan		Wykonanie	
		Dochody w zł	% udział w budżecie	Dochody w zł	% udział w budżecie
1.	Dochody własne	12.831.262,86	39,72	13.152.236,35	41,22
2.	Subwencje z budżetu państwa	8.074.898,00	24,99	8.074.989,00	25,31
3.	Dotacje celowe	10.861.370,77	33,62	10.250.229,19	32,13
4.	Środki pozyskiwane z UE	539.586,00	1,67	427.404,25	1,34
5.	Dochody ogółem	32.307.208,63	100,00	31.904.858,79	100,00

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Jak wynika z powyższego zestawienia największe źródło planowanych i wykonanych dochodów gminy w 2020 r. stanowiły dochody własne - planowane 39,72%, wykonane 41,22%, w dalszej zaś kolejności dotacje celowe i subwencje z budżetu państwa.

Strukturę wykonanych dochodów własnych Gminy Kałuszyn wg głównych źródeł w latach 2019 - 2020 oraz dynamikę wzrostu obrazuje poniższa tabela.

Tabela 33. Wykonane dochody własne Gminy Kałuszyn w latach 2019-2020.

L.p.	Źródła dochodów własnych	2019 r.	2020 r.	Dynamika wzrostu w %
		Dochody wykonane w zł	Dochody wykonane w zł	
1.	Podatki i opłaty w tym:			
	- Podatek od nieruchomości	6.548.098,35	7.423.980,57	113,38
	- Podatek od środków transportowych	4.068.894,92	4.628.075,20	113,74
	- Podatek rolny	368.375,72	387.419,83	100,27
	- Podatek leśny	263.801,09	271.611,90	102,97
	85.154,92	84.651,95	99,41	
2.	Dochody ze sprzedaży mienia	249.202,00	243.489,40	97,71
3.	Udziały w PIT	4.283.284,00	4.101.197,00	95,75
4.	Udziały w CIT	35.693,93	32.679,29	91,55
5.	Pozostałe dochody	1.128.585,26	1.350.890,09	119,70
6.	Dochody własne ogółem	12.244.836,54	13.152.236,35	107,41

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

W 2020 r. wykonane dochody własne gminy były wyższe o 7,41%, tj. ok. 907 tys. zł w porównaniu do roku 2019. Najwyższy wzrost nastąpił w pozostałych dochodach - 19,70% z tytułu zwrotu podatku VAT od inwestycji wod. kan. za 2019 r. oraz z tytułu podatku od nieruchomości - 13,74%. Spadek odnotowano w dochodach z tytułu udziałów w PIT o 4,25% i w udziałach CIT o 8,45%. Dochody ze sprzedaży mienia również były niższe o 2,29%.

Gmina ponosiła wydatki związane z realizacją bieżących zadań ustawowych, zadań zleconych gminie ustawami oraz wydatki na realizację zadań inwestycyjnych.

Strukturę planowanych i wykonanych wydatków budżetu Gminy Kałuszyn w 2020 r. przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 34. Planowane i wykonane wydatki budżetu Gminy Kałuszyn w 2020 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Plan wydatków	Wykonanie wydatków	% wykonania planu	% udział wykonania wydatków bieżących
1.	Wydatki bieżące na zadani własne	18.917.842,30	17.899.474,32	94,62	65,45
2.	Wydatki bieżące na zadania zlecone	9.320.569,99	9.308.059,72	99,87	34,03
3.	Wydatki bieżące na podstawie porozumień między jednostkami samorządowymi	-	-	-	-
4.	Wydatki bieżące finansowane ze środków z tytułu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	146.034,00	142.365,50	97,49	0,52
5.	Razem wydatki bieżące	28.884.446,29	27.349.899,54	96,36	100,00
6.	Wydatki inwestycyjne	2.573.421,34	1.822.272,68	70,81	-
7.	Wydatki ogółem	30.957.867,63	29.172.172,22	94,23	-

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

W 2020 roku wydatki Gminy Kałuszyn na realizację zadań własnych stanowiły 65,45% wydatków bieżących, natomiast na realizację zadań zleconych 34,03% wydatków bieżących. Wydatki na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi, które są finansowane z dochodów z tytułu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych stanowiły 0,52% wydatków bieżących.

Poniższa tabela obrazuje strukturę wykonanych wydatków Gminy Kałuszyn wg układu klasyfikacji budżetowej w latach 2019 - 2020 z dynamiką zmian 2020 r. w stosunku do 2019 roku.

Tabela 35. Struktura wydatków budżetu Gminy Kałuszyn w latach 2019 - 2020 r.

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

L.p.	Nazwa działu klasyfikacji budżetowej	Wydatki ogółem w zł	Wydatki ogółem w zł	Dynamika wzrostu	% udział
		2019 r.	2020 r.	2020/2019	2020 r.
1.	Oświata i wychowanie	9.145.715,46	8.954.225,90	97,91	30,69
2.	Pomoc społeczna	3.181.136,53	1.023.841,37	32,18	3,51
3.	Edukacyjna opieka wychowawcza	92.615,34	100.210,92	108,2	0,34
4.	Rodzina	8.732.944,56	9.452.928,15	108,24	32,40
5.	Ochrona zdrowia	895.013,14	251.572,72	28,11	0,86
6.	Administracja publiczna	2.649.318,98	2.386.951,27	90,1	8,18
7.	Transport i łączność	1.377.515,07	622.490,95	45,19	2,13
8.	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3.288.065,89	2.889.239,90	87,87	9,90
9.	Gospodarka mieszkaniowa	53.348,78	37.207,14	69,74	0,13
10.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1.141.928,11	1.377.549,94	120,63	4,72
11.	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	536.217,53	543.362,24	101,33	1,86
12.	Obsługa długu publicznego	333.495,91	296.472,49	88,9	1,01
13.	Rolnictwo i łowiectwo	565.463,17	240.470,37	42,53	0,82
14.	Kultura fizyczna i sport	487.106,86	629.306,39	129,19	2,16
15.	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej	51.991,97	53293,00	102,5	0,18
16.	Działalność usługowa	93.900,76	58.550,98	62,35	0,20
17.	Wytwórczość i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	212.782,23	254.498,49	119,61	0,87
18.	Różne rozliczenia	0,00	0,00	-	-
19.	Wydatki ogółem	32.838.560,29	29172172,22	88,84	100,00

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Jak przedstawia powyższa tabela, w 2020 r. w wydatkach budżetu największą kwotę stanowiły wydatki odnoszące się do działu Rodzina - 32,40% wydatków zadań własnych. Kolejno wydatki na zadania oświatowe, które sukcesywnie wzrastają stanowiły 30,69% wydatków zadań własnych.

Następnie, na zadania z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska stanowiły 9,90% wydatków zadań własnych. Administracja publiczna to obszar pochłaniający dużą część wydatków - tj. 8,18% wydatków zadań własnych.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2020 r. stanowiły 4,72% wydatków własnych, kolejno 3,51% wydatków zadań własnych przeznaczono na pomoc społeczną.

Kolejne kategorie budżetowe pochłaniają mniej środków, dotyczy to np. rolnictwa i łowiectwa, działalności usługowej, ochrony zdrowia czy gospodarki mieszkaniowej.

W 2020 roku nastąpiło zmniejszenie zrealizowanych wydatków budżetu gminy w porównaniu do 2019 roku o 11,16%. W 2019 roku zostały zrealizowane zadania inwestycyjne związane m.in. z przebudową budynku przy ul. Wojska Polskiego i nadaniu mu nowych funkcji, budową PSZOK, inwestycjami drogowymi. Zadanie te miały istotny wpływ na wysokość wydatków.

W 2020 roku największy wzrost wydatków w związku z realizowanymi inwestycjami występuje w następujących działach:

- w dziale wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę, gdzie sklasyfikowane zostały wydatki związane z dofinansowaniem do ceny 1m³ wody i ścieków dla odbiorców indywidualnych,

w kolejnych działach wzrost wydatków wynikał z realizacji zadań inwestycyjnych:

- w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, to wydatki związane z: przebudową świetlic wiejskich w Garczynie Dużym i Patoku oraz termomodernizacją budynku świetlicy w Milewie, wykonaniem instalacji grzewczej w budynku świetlicy w Nowych Groszkach.

W dziale kultura fizyczna i sport sklasyfikowano zadanie pn. „Utworzenie Otwartej Strefy Aktywności nad zalewem Karczunek w Kałuszynie”, opracowanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej na budowę hali sportowej w Kałuszynie oraz wykonanie zadania trybun n stadionie piłkarskim przy ul. 1 Maja w Kałuszynie.

Realizacja zadań inwestycyjnych

Wysokość wydatków majątkowych w 2020 roku wyniosła 1.822.272,68 zł i była niższa o 29,19% od planowanych na kwotę 2.573.421,34 zł.

Poniższe zestawienie ukazuje zadania inwestycyjne realizowane przez Gminę Kałuszyn w 2020 roku wraz z poniesionymi nakładami.

Tabela 36. Zadania inwestycyjne realizowane przez Gminę Kałuszyn w 2020 roku wraz z poniesionymi nakładami.

L.p.	Nazwa zadania (inwestycji)	Całkowite koszty realizacji zadania	Nakłady poniesione w 2019 roku	Opis zadania, uwagi o wykonaniu itp.
1.	Budowa nakładki bitumicznej na ul. Wyzwolenia w Kałuszynie - II etap	100.000,00	99.995,97	Wykonano nakładkę bitumiczną na odcinku od ul. Ogrodowej do Wojska Pol. dł. 115 mb
2.	Przebudowa drogi gminnej zapewniającej dojazd do pól we wsi Żebrówka	286.55,00	286.319,69	W ramach przebudowy położono nakładkę bitumiczną na długości 885 mb i szer. 4,5 m drogi gminnej
3.	Wykonanie dokumentacji projektowej drogi gminnej we wsi Ryczołek	76.000,00	26.475,75	Rozpoczęto prace projektowe, których zakończenie planowane jest w 2021 r.
4.	Wykonanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej na remont ul. Polnej w Kałuszynie	8.100,00	8.000,00	Rozpoczęto prace projektowe
5.	Wykonanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej na remont ul. Pocztovej w Kałuszynie	4.100,00	4.100,00	Rozpoczęto prace projektów
6.	Opracowanie dokumentacji na ul. Robotniczą w Kałuszynie	15.000,00	14.760,00	Zakończenie prac projektowych, rozpoczętych w 2019 r. nakłady - 55 844,00 zł
7.	Opracowanie dokumentacji projektowej na budowę ul. Ogrodowej na odcinku od ul. Podleśnej do ul. Jutrzenki w Kałuszynie	113.000,00	35.896,32	Rozpoczęto prace projektowe, zakończenie planowane w 2021 r.
8.	Zakup działki 265/2 i 262/2 pod budowę drogi w Garczynie Dużym	15.000,00	13.460,40	-
9.	Rozbudowa Przedszkola Publicznego wykonanie podbudowy pod parking	85.000,00	84.869,26	W 2019 r. opracowano dokumentację projektową rozbudowy Przedszkola wraz z budową parkingu i dojazdem od ul. Warszawskiej - za kwotę 83.045,00 zł, przy całkowitym koszcie realizacji zadania 3.085.000,00 zł

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021 - 2030.

L.p.	Nazwa zadania (inwestycji)	Całkowite koszty realizacji zadania	Nakłady poniesione w 2019 roku	Opis zadania, uwagi o wykonaniu itp.
10.	Zakup samochodu pożarniczego dla OSP Olszewice	120 000,00	120 000,00	-
11.	Zakup sprężarki do napełniania aparatów powietrznych	22.500,00	22.500,00	Sprężarka zakupiona na potrzeby OSP z terenu miasta i gminy
12.	Dotacja do zakupu sprzętu i aparatury medycznej dla szpitala w Mińsku Mazowieckim	20.000,00	20.000,00	Dotacja do zakupu mammografu
13.	Dofinansowanie zakupu samochodu dla Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim w ramach akcji "SPONSORING 2020".	10,000,00	10,000,00	-
14.	Rozbudowa, przebudowa oczyszczalni ścieków wraz z przepompownią i zagospodarowaniem terenu w m. Olszewice.	450.000,00	7.046,33	Realizacja zadania rozpoczęta w 2021r, wyłoniono wykonawcę i podpisano umowę w 2020 r.
15.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Kałuszynie - uruchomienie trzeciej studni	50.000,00	0,00	W 2019 r. wykonano czyszczenie zbiorników
16.	Opracowanie dokumentacji projektowej na budowę sieci wodociągowej i kanalizacji na odcinku od ul. Ogrodowej do ul. Warszawskiej (przy hotelu Ola)	14.760,00	6.000,00	Rozpoczęto prace projektowe
17.	Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej budowy wodociągu łączącego stronę północną ze stroną południową Kałuszyna na wysokości Urzędu Miejskiego	28.000,00	0,00	Rozpoczęto prace projektowe
18.	Zakup sprzętu (posypywarka, koparko-ładowarka) na potrzeby ZGK w Kałuszynie	100.150,00	100.000,00	-
19.	Zakup dwóch kontenerów do PSZOK w Olszewicach	34.317,00	34.317,00	-
20.	Wykonanie dodatkowych punktów oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy	192.735,97	179,963,32	W 2020 roku w ramach kontynuacji dobudowy oświetlenia ulicznego wykonano dobudowę oświetlenia ulicznego (33 lampy) m.in. w m. Kałuszyn i miejscowościach: Chrościce, Leonów, Piotrowina, Przytoka, Szembory, dofinansowanie zewnętrzne 30.000 zł
21.	Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Kałuszynie - opracowanie dokumentacji	10.000,00	0,00	-
22.	Regionalne partnerstwo samorządów Mazowsza dla aktywizacji społ. informacyjnego w zakresie e-administracji i geoinformacji - projekt (ASI)	18.291,86	0,00	Gmina jest partnerem w projekcie realizowanym przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w 2019 r. koszt realizacji wynosił 14.883,00 zł
23.	Przebudowa świetlicy wiejskiej w Garczynie Dużym	155.216,00	155.214,22	Zadanie realizowane z dofinansowaniem zewnętrznym kwotą 84.527,00,00 zł
24.	Przebudowa świetlicy wiejskiej w Patoku	58.825,24	58.824,08	Zadanie realizowane z dofinansowaniem zewnętrznym kwotą 21.915,00 zł
25.	Remont i rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej w Milewie	200.000,00	194.451,89	W 2019 r. sporządzona została inwentaryzacja

L.p.	Nazwa zadania (inwestycji)	Całkowite koszty realizacji zadania	Nakłady poniesione w 2019 roku	Opis zadania, uwagi o wykonaniu itp.
				i opracowany projektu technicznego świetlicy wiejskiej - 41.848,75 zł
26.	Wykonanie instalacji grzewczej w budynku świetlicy wiejskiej w Nowych Groszkach	50.000,00	43.764,42	W 2019 r. wykonano instalację zewnętrzną do budynku za kwotę 38.218,85 zł., w roku sprawozdawczym instalację wewnętrzną
27.	Zakup działki we wsi Abramy na potrzeby urzędu placu zabaw i siłowni zewnętrznej	10.325,27	0,00	Zadanie nie zostało zrealizowane, sprzedający zrezygnował ze sprzedaży
28.	Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej na budowę hali sportowej w Kałuszynie	80 000,00	75.952,50	W 2019 r. opracowano koncepcję budowy hali - kwota 19.987,50 zł, w 2020 r. opracowano dokumentację projektową
29.	Utworzenie Otwartej Strefy Aktywności nad zalewem "Karczunek " w Kałuszynie	104.000,00	86.957,08	Zadanie realizowane z dofinansowaniem z Urzędu Marszałkowskiego w kwocie 50.000 zł
30.	Wykonanie zadaszania trybun stadionu piłkarskiego w Kałuszynie	141.000,00	133.404,45	Projekt realizowany z dofinansowaniem zewnętrznym 100.000,00 zł z Urzędu Marszałkowskiego
	Razem:	2.573.421,34	1.822.272,68	-

Źródło: dane Urząd Miejski w Kałuszynie.

Na realizację inwestycji (wg stanu na 31.12.2020 r.) zaplanowano kwotę 2.573.421,34 zł, wydatkowano 1.822.272,68 zł - tj. 70,81% planu.

Realizacja budżetu obywatelskiego (partycypacyjnego)

Idea budżetu obywatelskiego polega na tym, że mieszkańcy mają możliwość decydowania o wydatkowaniu środków z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, a ustawa o samorządzie gminnym od 2019 roku nałożyła obowiązek tworzenia budżetów obywatelskich w gminach będących miastami na prawach powiatu.

Formą budżetu obywatelskiego są fundusze sołeckie, których możliwość wyodrębnienia przez Radę w budżecie gminy dała ustawa z dnia 20 lutego 2009 roku, zastąpiona ustawą z 21 lutego 2014 roku. Środki funduszu przeznacza się na realizację przedsięwzięć, które są zadaniami własnymi gminy, służą poprawie warunków życia mieszkańców bądź na wydatki związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych. O przeznaczeniu środków na określone przedsięwzięcia decydują sami mieszkańcy. Ta forma partycypacji społecznej stwarza warunki do szczególnego aktywizowania mieszkańców, skłania ich do uczenia się podejmowania wspólnie decyzji, na co mają być skierowane środki publiczne wyodrębnione w budżecie gminy. Rada Miejska w Kałuszynie wyraziła zgodę na wyodrębnianie funduszu sołeckiego od początku powstania tego mechanizmu finansowania aktywności obywatelskiej.

Na realizację 33 przedsięwzięć zgłoszonych przez 26 sołectw do realizacji w ramach funduszu sołeckiego w 2020 roku w budżecie gminy została wyodrębniona kwota 344.136,08 zł.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach funduszu sołeckiego dotyczyły w szczególności: dobudowy oświetlenia ulicznego, poprawy stanu dróg gminnych oraz miejsc użyteczności publicznej - terenu przy świetlicach, urządzenia placów zabaw dla dzieci, doposażenia istniejących oraz utworzenia siłowni zewnętrznych do aktywności ruchowej dla dorosłych, zakup przedmiotów edukacyjnych, przeznaczenie środków funduszu na przebudowę świetlic, zakup sprzętu na doposażenie świetlic i remizo-świetlic, na zakup sprzętu ochrony przeciwpożarowej i odzieży ochronnej dla Ochotniczych Straży Pożarnych. Zrealizowanych zostało 29 przedsięwzięć, na które wydatkowano kwotę 266.087,04 zł.

Badania społeczne
na potrzeby diagnozy
do Strategii Rozwoju
Gminy Kałuszyn
na lata 2021-2030

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KAŁUSZYN NA LATA 2021-2030

Część 7. Badania społeczne na potrzeby diagnoza do Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021-2030.

Badania ankietowe przeprowadzone zostały w ramach diagnozy sytuacji społeczno - gospodarczej gminy Kałuszyn oraz wstępnego rozpoznania preferencji mieszkańców w zakresie działań mających na celu jej poprawę poziomu jakości życia na terenie Gminy.

Badania pozwoliły na określenie preferencji i potrzeb Mieszkańców Gminy Kałuszyn, oceny jakości poziomu życia oraz wskazaniu priorytetów i kierunkowych działań, jakie należałoby podjąć, aby zapewnić systematyczny rozwój Gminy.

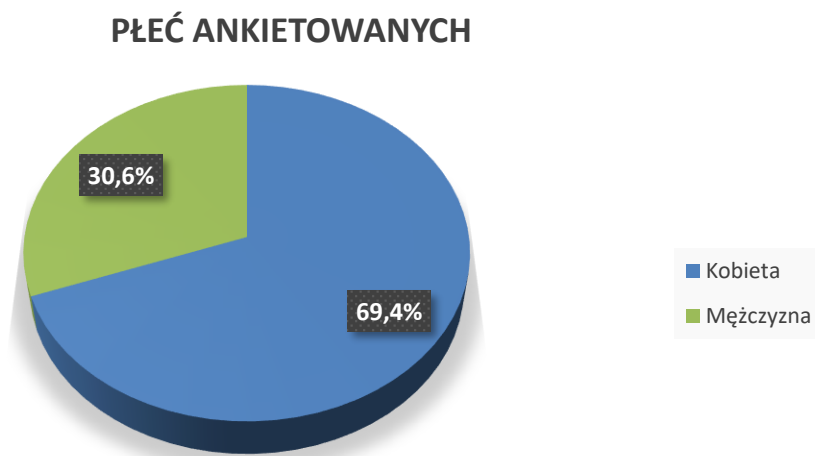
Ze względu na ograniczenia pandemiczne, sondaż opinii został przeprowadzony przy pomocy elektronicznego formularza ankiety udostępnionego Mieszkańcom na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kałuszynie.

Odpowiedzi na ankiety gromadzono od kwietnia 2021 r. do lipca 2021 r. Ankiety wypełniło tylko 98 Mieszkańców Gminy Kałuszyn.

Charakterystyka grupy respondentów

Ze względu na rodzaj doboru próby respondenci stanowili ochotniczy jej dobór. Spośród zebranych 98 wypełnionych ankiet, kobiety wypełniły 69,4% ankiet (68 osób), zaś mężczyźni - 30,6% (30 osób). Odpowiedzi na to pytanie udzielili wszyscy ankietowani.

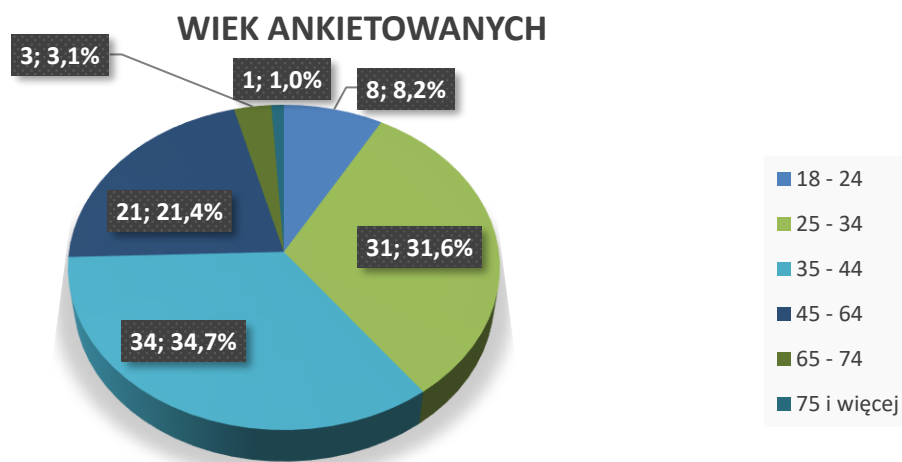
Wykres 13. Struktura respondentów ze względu na płeć.

Źródło: Badanie ankietowe.

Największą grupą 34,7% respondentów (34 osoby) stanowiły osoby w wieku 35 - 44 lata. Kolejno 31,6% wszystkich ankiet wypełniło 31 osób w wieku 25 - 34 lata, natomiast 21,4% ankiet wypełniło 21 osób w wieku 45 - 64 lata. W badaniu wzięło udział 8,2% najmłodszych (8 osób) w wieku 18 - 24. Najmniej liczną grupę 4,1% respondentów stanowiły osoby w wieku 65+ (4 ankiety). Odpowiedzi na to pytanie udzielili wszyscy ankietowani.

Wykres 14. Struktura respondentów ze względu na wiek.

Źródło: Badanie ankietowe.

Zdecydowana większość uczestniczących w badaniu zamieszkuje w sołectwie Kałuszyn - 70,4% (69 osób). Kolejna liczba ankietowanych mieszka w sołectwach: Sinołęka - 3,1% (3 osoby), Chrościce - 3,1% (3 osoby), Mroczi - 3,1% (3 osoby) oraz Kluki - 3,1% (3 osoby). Wśród ankietowanych nie było mieszkańców sołectw: Abramy, Garczyn Mały, Leonów, Marianka, Marysin, Piotrowina, Szembory, Wąsy, Wity, Wólka Kałuska. Odpowiedzi na to pytanie udzielili wszyscy ankietowani.

Tabela 37. Struktura respondentów ze względu na miejsce zamieszkania.

L.p.	Sołectwo	Liczba ankietowanych	Liczba ankietowanych w %
1.	Kałuszyn	69	70,4
2.	Sinołęka	3	3,1
3.	Chrościce	3	3,1
4.	Mroczi	3	3,1
5.	Kluki	3	3,1
6.	Nowe Groszki	2	2,0
7.	Olszewice	2	2,0
8.	Szymony	2	2,0
9.	Milew	1	1,0
10.	Patok	1	1,0
11.	Garczyn Duży	1	1,0
12.	Budy Przytockie	1	1,0
13.	Ryczołek	1	1,0
14.	Gołębiówka	1	1,0

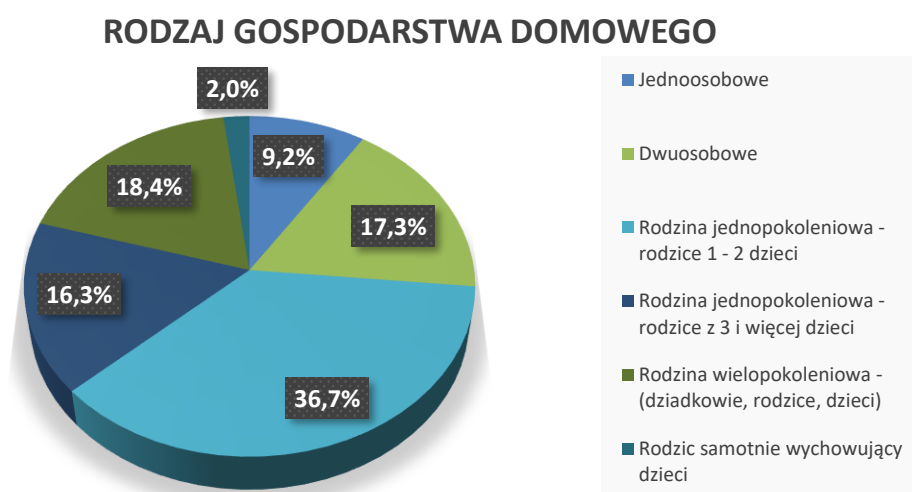
15.	Falbogi	1	1,0
16.	Kazimierzów	1	1,0
17.	Przytoka	1	1,0
18.	Zimnowoda	1	1,0
19.	Żebrówka	1	1,0
20.	Abramy	0	0
21.	Garczyn Mały	0	0
22.	Leonów	0	0
23.	Marianka	0	0
24.	Marysin	0	0
25.	Piotrowina	0	0
26.	Szembory	0	0
27.	Wąsy	0	0
28.	Wity	0	0
29.	Wólka Kałuska	0	0

Źródło: Badanie ankietowe.

Ze względu na rodzaj gospodarstwa domowego najliczniejszą grupę wśród ankietowanych stanowiły osoby należące do rodziny jednopokoleniowej - rodzice plus 1 - 2 dzieci - 36,7% badanych (36 osób), zaś w drugiej kolejności osoby należące do rodzin wielopokoleniowych (18 osób - 18,4%).

Nieliczne grupy stanowiły osoby należące do rodzin dwuosobowych (17 osób - 17,3%) oraz rodzin jednopokoleniowych - rodzice z 3 i więcej dzieci (16 osób - 16,3%). Najmniej liczną grupę wśród wszystkich ankietowanych - 2,0% (2 osoby) stanowili rodzice samotnie wychowujący dzieci. Odpowiedzi na to pytanie udzielili wszyscy ankietowani.

Wykres 15. Struktura respondentów ze względu na rodzaj gospodarstwa domowego.

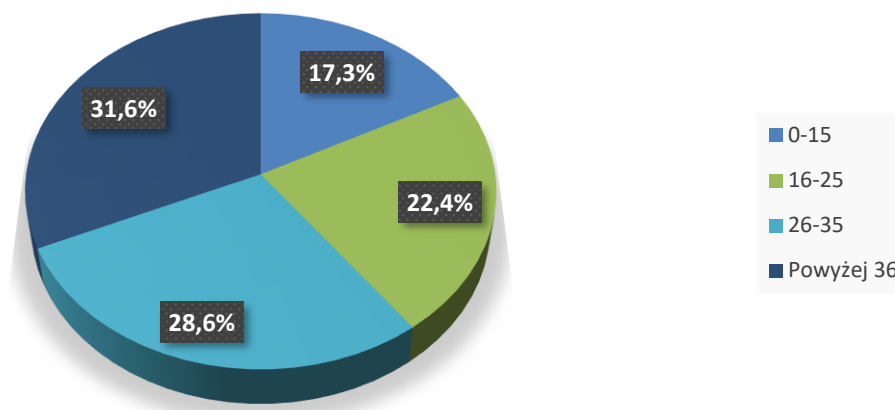

Źródło: Badanie ankietowe.

W kolejnym pytaniu ankietowani odpowiedzieli na pytanie - jaka szacunkowa powierzchnia użytkowa domu/mieszkania (wyłącznie powierzchnia mieszkania, bez garażu) przypada na 1 członka gospodarstwa domowego.

Wykres 16. Struktura respondentów ze względu na powierzchnię użytkową domu/mieszkania.

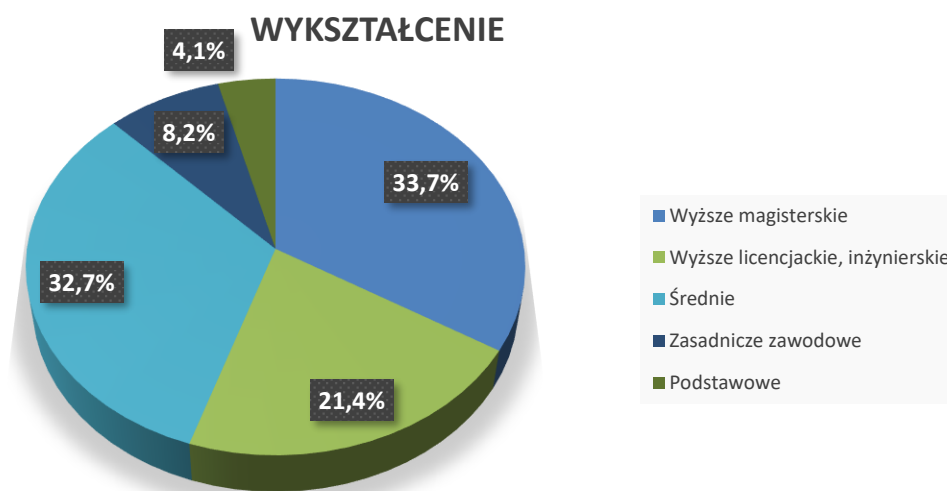
POWIERZCHNIA UŻYTKOWA DOMU/MIESZKANIA PRZYPADAJĄCA NA 1 CZŁONKA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Źródło: Badanie ankietowe.

Według kryterium wielkości powierzchni użytkowej domu/mieszkania (bez garażu) przypadającej na 1 członka gospodarstwa domowego - najliczniejszą grupę 31,6% (31 osób) stanowiły osoby zaznaczające odpowiedź - powyżej 36 m kw. Respondenci, u których na 1 członka gospodarstwa domowego przypada 26 - 35 m kw. stanowili 28,6% badanych (28 osób), natomiast powierzchnia 16 - 25 m kw. - u grupy 22,4% (22 osoby). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z najmniejszą powierzchnią gospodarstwa domowego - 17,3% (17 osób). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

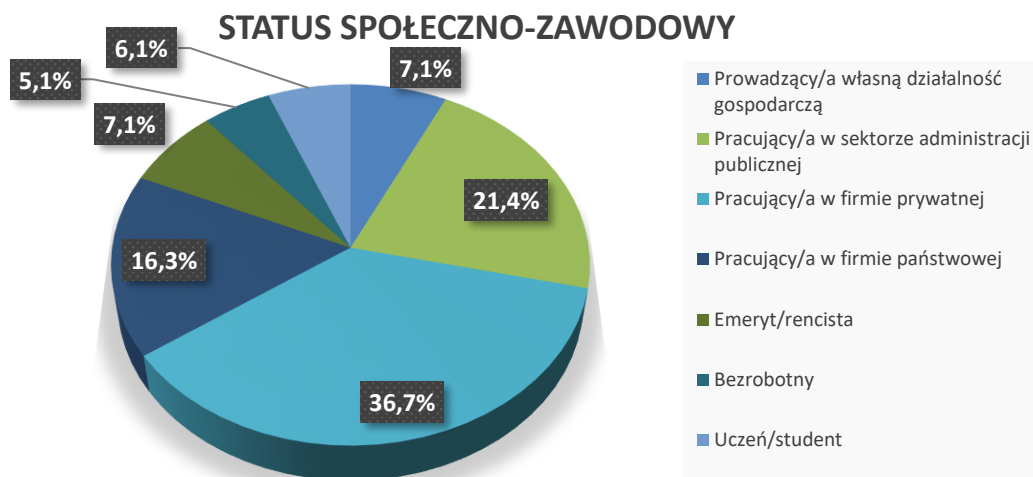
Wykres 17. Struktura respondentów ze względu na poziom wykształcenia.

Źródło: Badanie ankietowe.

Według kryterium wykształcenia najliczniejszą grupę 33,7% stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym magisterskim (33 osoby), natomiast najmniej respondentów posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe - 8,2% (8 osób) oraz podstawowe - 4,1% (4 osoby). Wśród ankietowanych 32,7% badanych (32 osoby) stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim a 21,4% osób posiadało wykształcenie wyższe licencyjne, inżynierskie (21 osób). Odpowiedzi na to pytanie udzielili wszyscy ankietowani.

Wykres 18. Struktura respondentów ze względu na status zawodowy.

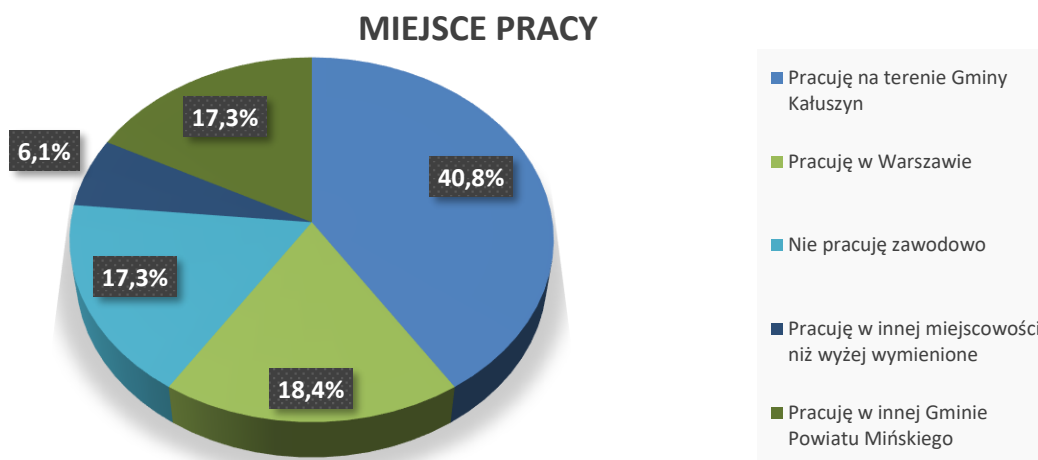

Źródło: Badanie ankietowe.

Pod względem statusu społeczno - zawodowego największą grupę 81,5% stanowiły osoby aktywne zawodowo, łącznie 80 osób (wliczając osoby zatrudnione w firmach prywatnych - 36,7%, państwowych - 16,3%, sektorze administracji publicznej - 21,4% i prowadzący własną działalność gospodarczą - 7,1%). Drugą co do wielkości grupę 7,1% respondentów stanowiły osoby nieaktywne zawodowo czyli emeryci i renciści (7 osób).

Najmniej liczne grupy to uczniowie/studenci (6 osób - 6,1%) oraz osoby bezrobotne (5 osób - 5,1%). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

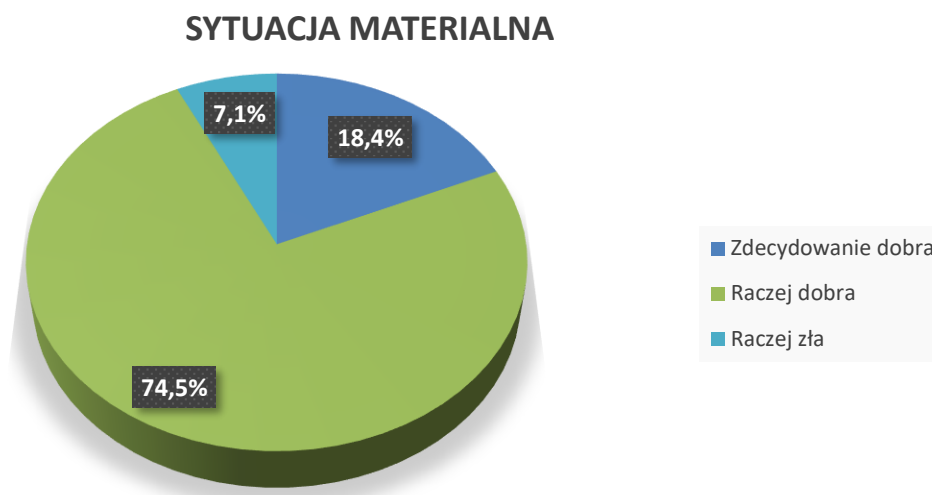
Wykres 19. Struktura respondentów ze względu na miejsce pracy.

Źródło: Badanie ankietowe.

Ankietowani pracujący na terenie Gminy Kałuszyn stanowili największą grupę - 40,8% badanych (40 osób). Jako miejsce pracy - Warszawę wskazało 18,4% respondentów (18 osób). Pracujący w innej Gminie Powiatu Mińskiego stanowili 17,3% respondentów (17 osób), natomiast pracujący w innej miejscowości niż wyżej wymienione, stanowili najmniejszą grupę - 6,1% (6 osób). Ankietowani nie pracujący zawodowo stanowili dość liczną grupę - 17,3% badanych (17 osób). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

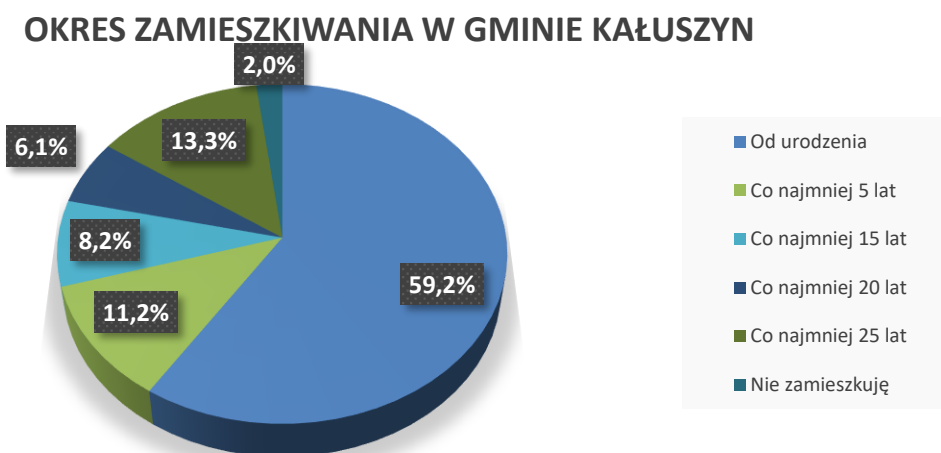
Wykres 20. Struktura respondentów ze względu na sytuację materialną.

Źródło: Badanie ankietowe.

Status materialny respondentów w ich własnej ocenie przedstawiał się korzystnie, gdyż 74,5% ankietowanych (73 osoby) określiło swoją sytuację materialną jako „raczej dobrą” a 18,4% respondentów (18 osób) jako „zdecydowanie dobrą”. Negatywne wskazania objęły 7,1% (7 osób) badanych, którzy sytuację materialną określili jako „raczej złą”. Wśród respondentów, nie było osób, które udzieliły odpowiedzi „zdecydowanie zła”. Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 21. Struktura respondentów ze względu na okres zamieszkania w Gminie Kałuszyn.

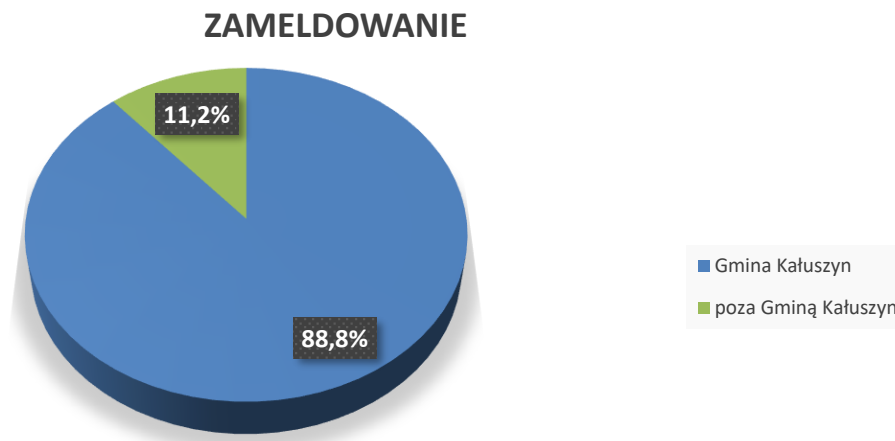

Źródło: Badanie ankietowe.

Najlichniesz grupa 59,2% respondentów (58 osób) to rodowici Mieszkańcy Gminy Kałuszyn, natomiast 13 badanych (13,3%) stanowili Mieszkańcy z 25 letnim stażem.

Mniejszą, 11 - osobową grupę (11,2%) stanowiły osoby, które od co najmniej 5 lat mieszkają w Gminie Kałuszyn, zaś 8,2% ankietowanych to mieszkający w Gminie od co najmniej 15 lat. Najmniej liczna grupa 2 ankietowanych (2,0%) biorących udział w badaniu nie mieszka w Gminie Kałuszyn. Odpowiedzi na to pytanie udzielili wszyscy ankietowani.

Wykres 22. Struktura respondentów ze względu na okres zamieszkania w Gminie Kałuszyn.

Źródło: Badanie ankietowe.

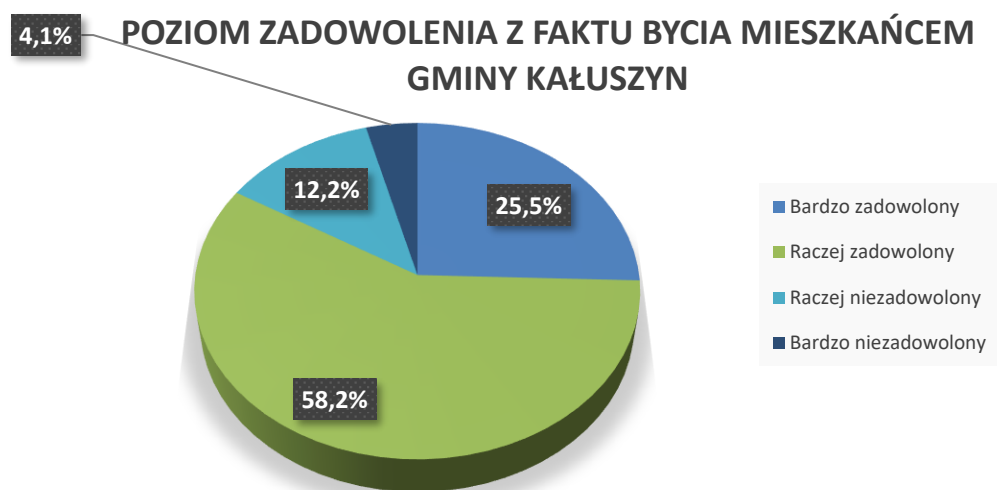
Najwięcej ankiet, bo ogółem 88,8% wypełniło 87 osób zameldowanych w Gminie Kałuszyn. Respondentów, którzy nie mają meldunku w Gminie Kałuszyn było 11,2% (11 osób). Odpowiedzi na to pytanie udzielili wszyscy ankietowani.

ANALIZA ODPOWIEDZI

Należy zauważyć, że w niewielu przypadkach respondenci nie odpowiadali na wszystkie pytania zawarte w kwestionariuszu. Niektóre pytania miały charakter otwarty, natomiast w pytaniach zamkniętych możliwe było wskazanie kilku odpowiedzi, dlatego suma wskazanych odpowiedzi niejednokrotnie przewyższała liczbę respondentów.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę poziomu zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem Gminy Kałuszyn. Uzyskane odpowiedzi przedstawia wykres.

Wykres 23. Poziom zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem Gminy Kałuszyn.

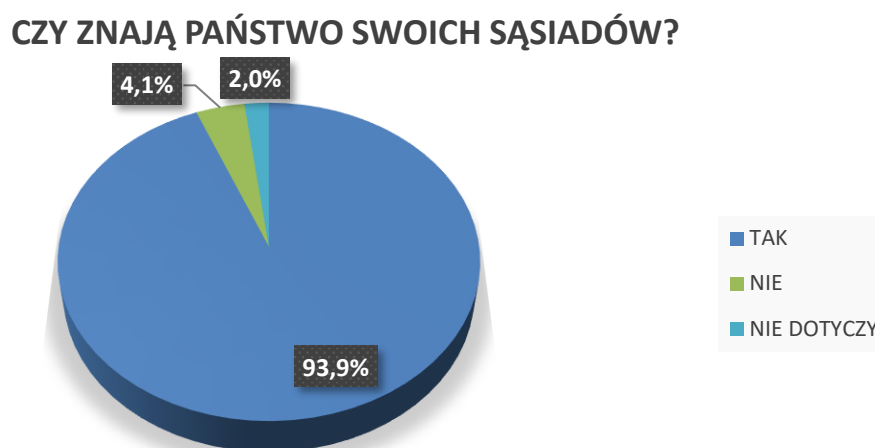

Źródło: Badanie ankietowe.

Ponad połowa respondentów biorących udział w badaniu tj. 58,2% (57 osób) była raczej zadowolona ze swojego miejsca zamieszkania, natomiast co czwarty respondent był „bardzo zadowolony” z tego, że mieszka w Gminie Kałuszyn (25,5%). Grupa 16,5% badanych wyraziło swoje niezadowolenie, z tego bardzo niezadowoleni stanowili 4,1% (4 osoby). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

By poznać poziom zaangażowania w życie lokalnej społeczności, w kolejnym pytaniu respondentów poproszono o odniesienie się do kilku kwestii.

Wykres 24. Stosunek mieszkańców Gminy Kałuszyn do sąsiadów.

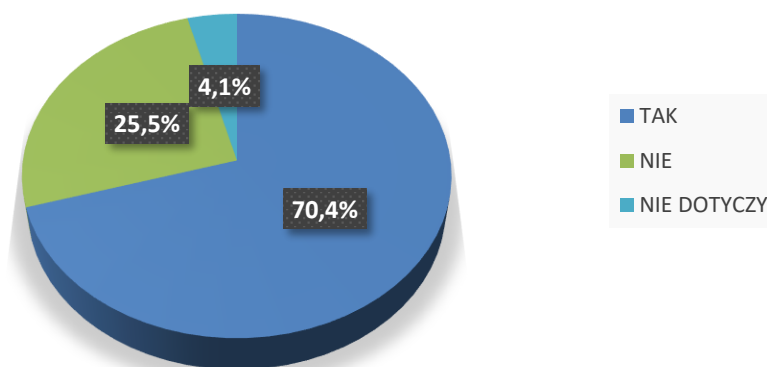

Źródło: Badanie ankietowe.

Zdecydowana większość ankietowanych 93,9% (92 osób) zna swoich sąsiadów, natomiast grupa 4,1% (4 osoby) ich nie zna. Odpowiedzi „nie dotyczy” udzieliły 2 osoby (2,0%). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 25. Stosunek mieszkańców Gminy Kałuszyn do społeczności lokalnej.

CZY LUBIĄ PAŃSTWO SWOJĄ SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ?

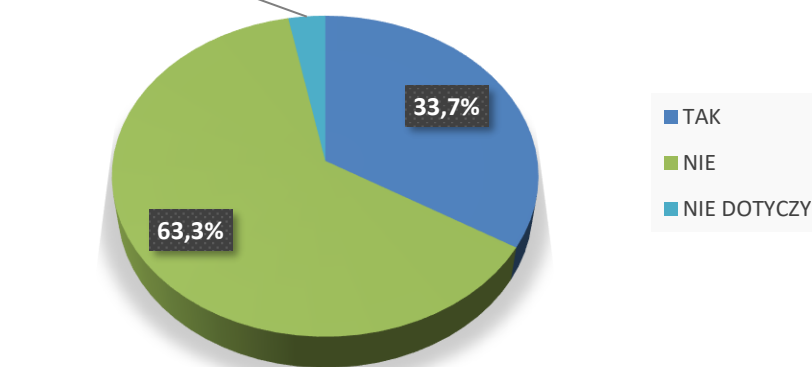

Źródło: Badanie ankietowe.

Przeważająca grupa 70,4% ankietowanych (69 osób) lubi swoją społeczność lokalną, natomiast odmiennego zdania jest 25,5% badanych (25 osób). Odpowiedzi „nie dotyczy” udzieliło 4,1% respondentów (4 osoby). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 26. Wzajemne relacje sąsiedzkie.

CZY REALIZOWALI PAŃSTWO WSPÓLNE DZIAŁANIA SĄSIEDZKIE?

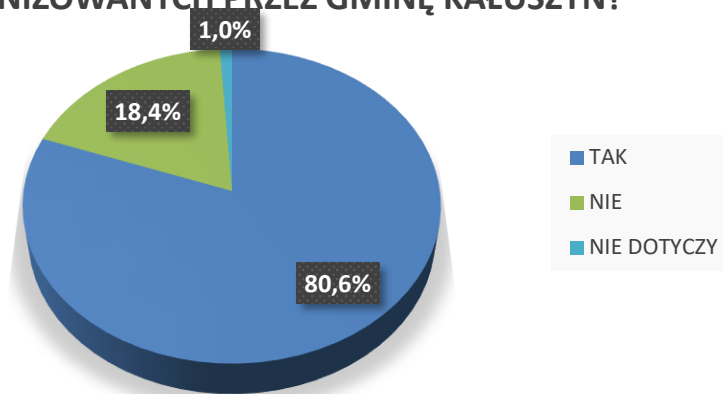

Źródło: Badanie ankietowe

Ankietowani mający możliwość realizowania wspólnych działań sąsiedzkich stanowili 33,7% badanych (33 osoby), natomiast osoby które tej możliwości nie miały – 63,3% (62 osób). Najmniejsza grupa 3,1% (3 osoby) nie potrafiła jednoznacznie określić, dokonując wyboru „nie dotyczy”. Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 27. Udział w wydarzeniach organizowanych przez Urząd Miejski w Kałuszynie.

CZY BRALI PAŃSTWO UDZIAŁ W WYDARZENIACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ GMINĘ KAŁUSZYN?

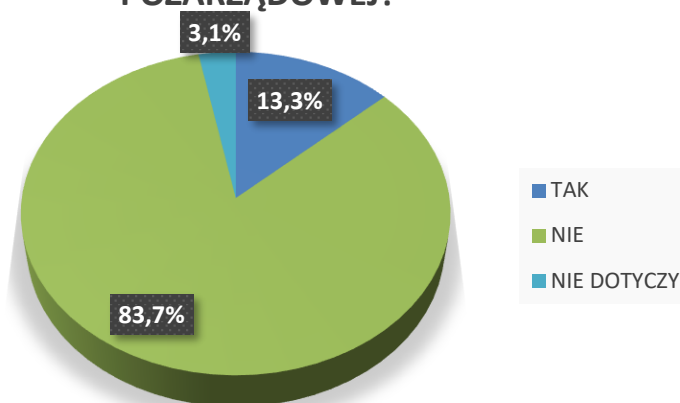

Źródło: Badanie ankietowe.

Ponad połowa ankietowanych 80,6% (79 osób) brała udział w wydarzeniach organizowanych przez Urząd Miejski w Kałuszynie (przed pandemią COVID 19), natomiast 18,4% respondentów (18 osób) takiej aktywności nie wykazywało. Najmniejsza grupa 1,0% respondentów (1 osoba) nie potrafiła jednoznacznie określić, dokonując wyboru „trudno powiedzieć/nie dotyczy”. Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 28. Członkostwo w stowarzyszeniach/organizacjach pozarządowych.

CZY SĄ PAŃSTWO CZŁONKIEM STOWARZYSZENIA/ORG. POZARZĄDOWEJ?

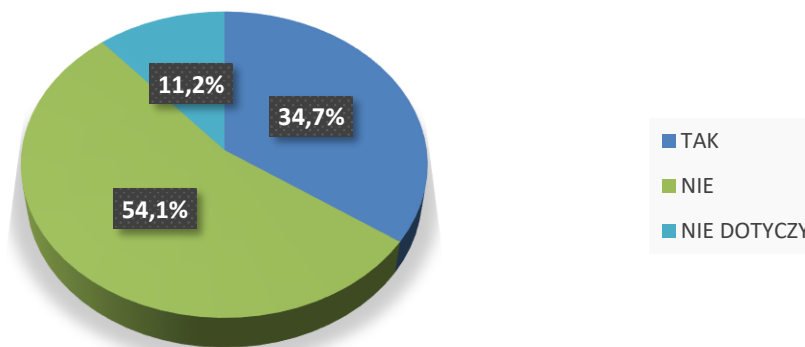

Źródło: Badanie ankietowe.

Zdecydowana większość ankietowanych 83,7% (82 osób) nie przynależy do stowarzyszeń i organizacji pozarządowych a ich członkowie stanowią 13,3% (13 osób). Odpowiedzi „nie dotyczy” udzieliły 3 osób (3,1%). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 29. Członkostwo w trójce klasowej, zaangażowanie się w organizację działań szkoły.

CZY BYLI PAŃSTWO CZŁONKIEM TRÓJKI KLASOWEJ, ANGAŻOWALI SIĘ W ORGANIZACJĘ DZIAŁAŃ SZKOŁY?

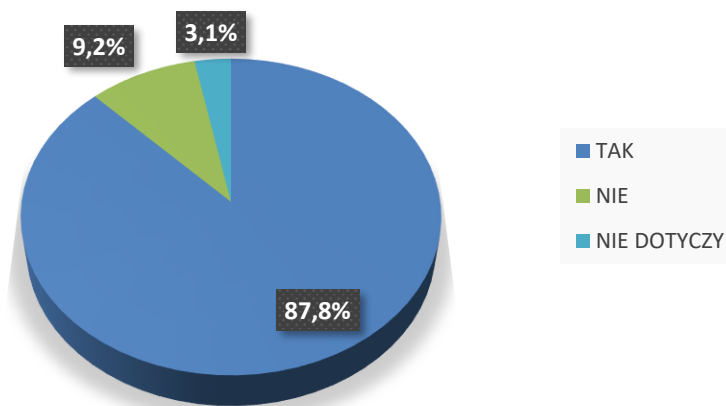

Źródło: Badanie ankietowe.

Ankietowani angażujący się w organizację działań szkoły, będący członkiem trójki klasowej stanowili 34,7% badanych (34 osoby), natomiast osoby które takiej aktywności nie wykazywały - 54,1% (53 osób). Najmniejsza grupa 11,2% respondentów (11 osób) - nie potrafiła jednoznacznie określić, dokonując wyboru „trudno powiedzieć/nie dotyczy”. Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 30. Udział w ostatnich wyborach samorządowych.

CZY BRALI PAŃSTWO UDZIAŁ W OSTATNICH WYBORACH SAMORZĄDOWYCH?

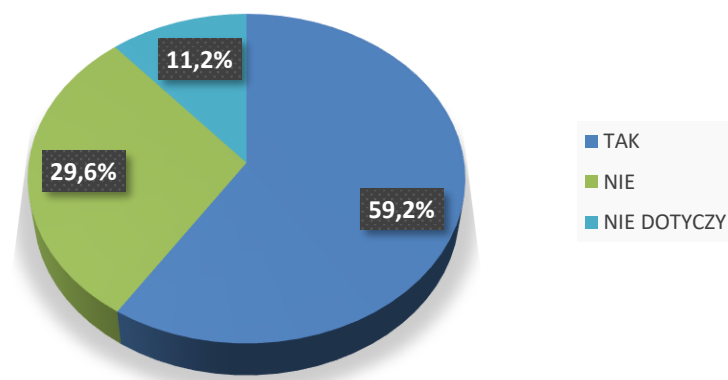

Źródło: Badanie ankietowe.

Zdecydowana większość, bo 87,8% ankietowanych (86 osoby) wzięło udział w ostatnich wyborach samorządowych, natomiast odmiennej postawy było 9,2% badanych (9 osób). Odpowiedzi „trudno powiedzieć/nie dotyczy” udzieliło 3,1% respondentów (3 osoby). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 31. Rozliczenie PIT w Gminie Kałuszyn.

CZY ROZLICZAJĄ PAŃSTWO PIT W GMINIE KAŁUSZYN?

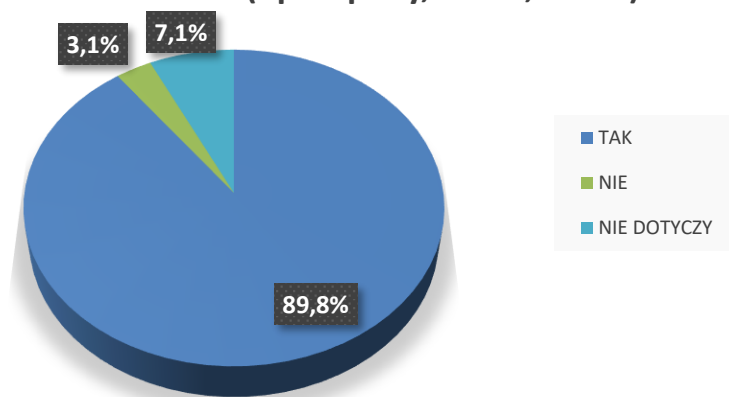

Źródło: Badanie ankietowe.

Większość ankietowanych 59,2% (58 osób) rozlicza PIT w Gminie Kałuszyn, natomiast nie rozlicza się w Gminie Kałuszyn 29,6% respondentów (29 osób). Odpowiedzi „trudno powiedzieć/nie dotyczy” udzieliło 11,2% badanych osób (11 osób). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 32. Regularne rozliczanie podatków i opłat gminnych.

CZY ROZLICZAJĄ PAŃSTWO REGULARNIE PODATKI I OPŁATY GMINNE (np. odpady, woda, ścieki)?

Źródło: Badanie ankietowe.

Zdecydowana większość ankietowanych 89,8% (88 osób) regularnie rozlicza podatki i opłaty gminne (np. odpady, woda, ścieki), natomiast 3,1% respondentów (3 osoby) nie jest regularnymi płatnikami. Odpowiedzi „trudno powiedzieć/nie dotyczy” udzieliło 7 osób (7,1%). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Kolejnym zagadnieniem, podjętym przez wszystkich respondentów, było wskazanie odczucia jakie wywołuje w ankietowanych okolica, w której mieszkają? Gmina kojarzy się Mieszkańcom najczęściej

z szansą na szybki rozwój. Wśród często wskazywanych określeń należy również wymienić określenia tj. spokojna, cicha, zielona, położona w sąsiedztwie stolicy.

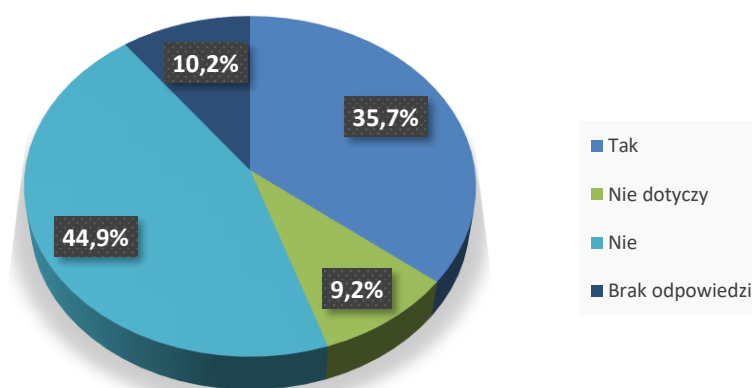
Następne pytanie do ankietowanych dotyczyło pasji ankietowanych lub innych członków gospodarstwa domowego (współmieszkańców, dzieci) i czy mogą być realizowane na terenie Gminy Kałuszyn? Poniżej zestawienie odpowiedzi zgodne z zapisem źródłowym/oryginalną pisownią.

- „Wszelkie formy aktywności fizycznej. Dzięki przyjaznej okolicy, bogatej w wiele form przyrody oraz wybudowanemu kilka lat temu zalewowi Karczunek mogą realizować swoje pasje”;
- „Jazda konna - nie”;
- „Piłka nożna, realizuje pasje na orliku i szkolnym boisku. Rower, gmina posiada piękną lokalizację i dużo wydzielonych miejsc do jazdy na rowerze”;
- „Jazda na rowerze, czytanie książek, ćwiczenia siłowe, taniec. Nie wszystkie można zrealizować na terenie gminy”;
- „Plac zabaw/ teren zielony ogrodzony do zabawy dla dzieci i siłownia na powietrzu w Sinołęczce!”;
- „Nie posiadam pasji, które można realizować w Kałuszynie”;
- „JAZDA NA ROLKACH, ROWERY, NIE MA ŚCIEŻEK ROLKOWYCH I ROWEROWYCH”;
- „Motoryzacja, może być, chociaż brakuje obwodnicy”;
- „Sport, mogę rozwijać swoją pasję, ale brakuje mi hali sportowej. Jesteśmy jedną z ostatnich gmin, w której nie ma normalnej hali”;
- „Różnorodne zajęcia sportowe, taniec - musimy jeździć do Mińska. Na miejscu pozostają tylko spacer i rower”;
- „Czytelnictwo to pierwsza pasja jak najbardziej możliwa do realizacji. Przejazdki rowerowe druga pasja trudna do realizacji ze względu na brak ścieżek rowerowych i bardzo niebezpieczne ulice”;
- „Czytanie książek - korzystamy z biblioteki, sport - jazda na rowerze (brak ścieżek rowerowych) pasją ogrodniczą, muzyka np. jazz (na terenie gminy rzadko kiedy były koncerty z preferowaną ofertą muzyczną)”.

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali zapytani o to, czy członkowie ich rodzin uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne/po pracy związane z edukacją, sportem, kulturą i czy te zajęcia są prowadzone na terenie Gminy?

Wykres 33. Udział w zajęciach pozalekcyjnych na terenie Gminy Kałuszyn.

UDZIAŁ W ZAJĘCIACH POZALEKCYJNYCH ORGANIZOWANYCH NA TERENIE GMINY KAŁUSZYN

Źródło: Badanie ankietowe.

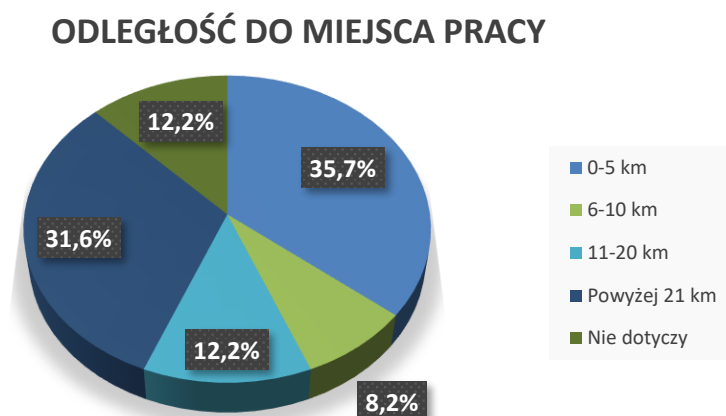
Niemal połowa ankietowanych 44,9% (44 osoby) twierdzi, że członkowie ich rodzin, nie uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne organizowane na terenie Gminy Kałuszyn, natomiast 35,7% respondentów (35 osób) wraz z członkami rodzin bierze udział w takich zajęciach na terenie Gminy.

Odpowiedzi „nie dotyczy” udzieliło 9,2% badanych osób (9 osób). Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 10,2% ankietowanych (10 osób).

Wśród miejsc/obiektów, w których prowadzone są te zajęcia najczęściej wskazywano na: Szkołę Podstawową, Bibliotekę Publiczną, Dom Kultury oraz stadion piłkarski Viktorii Kałuszyn.

Kolejnym zagadnieniem, podjętym przez wszystkich respondentów, było wskazanie odległości do miejsca pracy.

Wykres 34. Odległość do miejsca pracy.

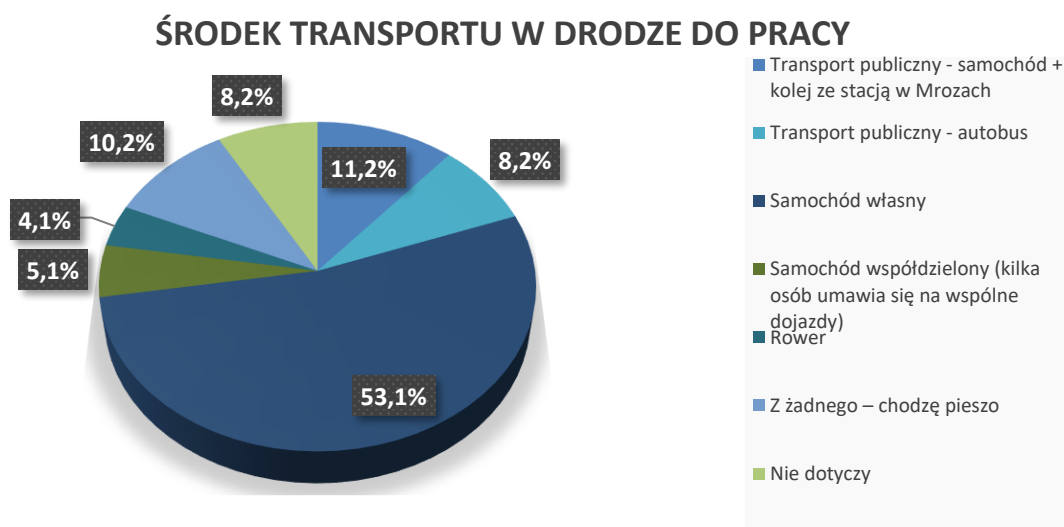

Źródło: Badanie ankietowe.

Zdecydowana większość ankietowanych 35,7% (35 osób) pokonuje najmniejszą odległość 0 - 5 km do miejsca pracy, natomiast 31,6% respondentów (31 osób) powyżej 21 km. Grupa 12,2% ankietowanych (12 osób) pracuje w odległości 11 - 20 km od miejsca zamieszkania. Nieliczna grupa 8,2% ankietowanych (8 osób) pracuje w odległości 6 - 10 km od miejsca zamieszkania pokonuje do pracy drogę. Odpowiedzi „nie dotyczy” udzieliło 12,2% badanych osób (12 osób). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Kolejną kwestią był rodzaj środka transportu z którego korzystają respondenci w drodze do pracy.

Wykres 35. Środek transportu w drodze do pracy.

Źródło: Badanie ankietowe.

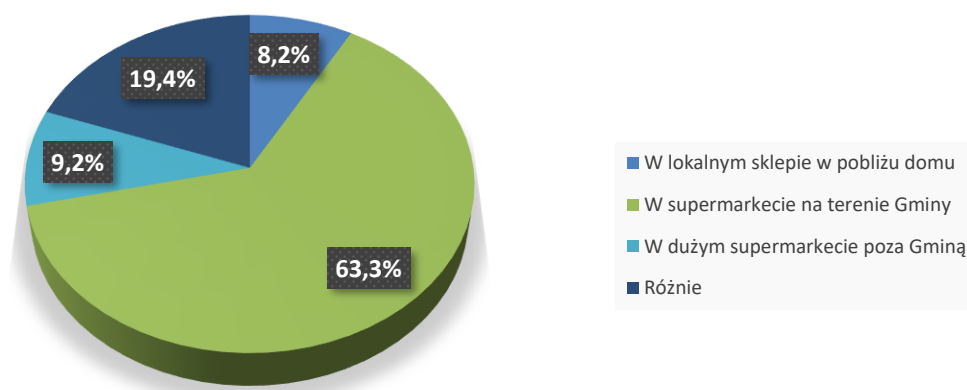
Największa grupa ankietowanych 53,1% (52 osoby) korzysta w drodze do pracy z własnego samochodu, natomiast 11,2% (11 osób) z transportu publicznego - samochód + kolej ze stacją w Mrozach. Nieliczna grupa 10,2% (10 osób) chodzi do pracy pieszo, natomiast 8,2% (8 osób) dojeżdża do pracy transportem publicznym - autobusem. Najmniej liczna grupa ankietowanych - 5,1% (5 osób) umawia się na wspólne dojazdy do pracy, korzystając z samochodu współdzielonego, natomiast 4,1% (4 osoby) dojeżdża do pracy rowerem.

Nikt z ankietowanych nie korzysta z transportu publicznego - samochód + kolej ze stacją w Grodzisku. Odpowiedzi „nie dotyczy” udzieliło 8,2% respondentów (8 osób).Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Kolejne pytanie skierowane do ankietowanych dotyczyło miejsca, gdzie robią zakupy podstawowych artykułów spożywczych.

Wykres 36. Miejsce zakupów podstawowych artykułów spożywczych.

MIEJSCE ZAKUPÓW PODSTAWOWYCH ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH

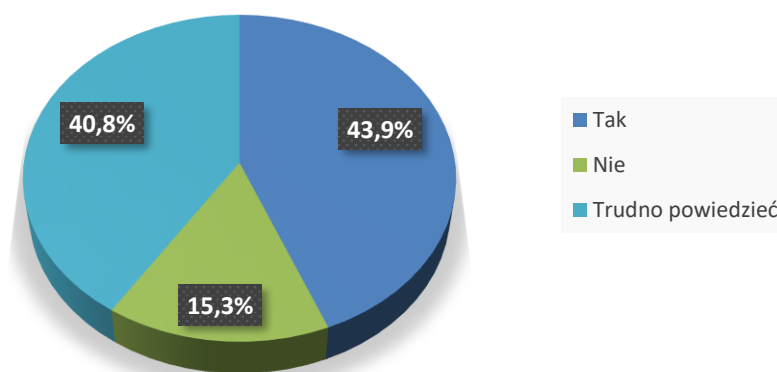
Źródło: Badanie ankietowe.

Znaczna część ankietowanych 63,3% (62 osoby) robi zakupy podstawowych artykułów spożywczych w supermarketach na terenie Gminy, natomiast 9,4% (9 osób) w dużym supermarkecie poza Gminą. Dość liczną grupę 19,4% (19 osób) stanowiły osoby korzystające z różnych miejsc przy robieniu zakupów podstawowych artykułów spożywczych. Grupa 8,2% ankietowanych (8 osób) robi zakupy w lokalnym sklepie w pobliżu domu. Nikt z respondentów nie robi zakupów w małym sklepie poza Gminą oraz przez internet. Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali zapytani o to, czy poleciliby znajomym Gminę Kałuszyn do zamieszkania?

Wykres 37. Czy poleciliby Państwo znajomym Gminę Kałuszyn do zamieszkania?

CZY POLECILIBY PAŃSTWO ZNAJOMYM GMINĘ KAŁUSZYN DO ZAMIESZKANIA?

Źródło: Badanie ankietowe.

Największą grupę 43,9% (43 osoby) stanowiły osoby, które poleciłyby Gminę Kałuszyn do zamieszkania. Znaczna część osób (40 wskazań - 40,8%) nie potrafiła jednoznacznie określić, dokonując wyboru „trudno powiedzieć”. Najmniejsza grupa ankietowanych tj. 15,3% (15 osób) stanowiły osoby, które nie poleciłyby znajomym Gminy Kałuszyn do zamieszkania. Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

W uzasadnieniu najczęściej wskazywano na: dobre położenie geograficzne Gminy Kałuszyn (wszystko jest w pobliżu). Gmina bardzo szybko się rozwija i staje się atrakcyjna dla Mieszkańców pod względem zatrudnienia i warunków turystycznych. Jest tu czyste powietrze i dobra infrastruktura. Poniżej zestawienie kilku odpowiedzi zgodne z zapisem źródłowym/oryginalną pisownią.

- „Spokojne, czyste miejsce w którym znajdziemy, przedszkole, szkole, niezbędne sklepy. Latem dużym plusem jest zalew. Miasto Kałuszyn ostatnio bardzo się rozwija i ma olbrzymi potencjał”.

- „Dogodna lokalizacja, ładne tereny wiejskie, w których coraz wygodniej się mieszka”.

- „W naszym mieście Kałuszyn znajdują się: szkoła, przedszkole, kościół, ośrodek zdrowia, apteki, sklepy, bank, weterynarz itp. - czyli większość miejsc do których często uczęszczamy, nie trzeba więc dojeżdżać do innych miejscowości w celu zrobienia zakupów czy wizyty lekarskiej”.

- „Dobrze zorganizowana szkoła, zapewniona podstawowa opieka zdrowotna, a mała lokalna społeczność daje poczucie bezpieczeństwa zwłaszcza gdy chodzi o dzieci”. „Bardzo dobra lokalizacja, dobre tereny na wycieczki rowerowe”.

Wśród opinii pojawiły się również oceny negatywne:

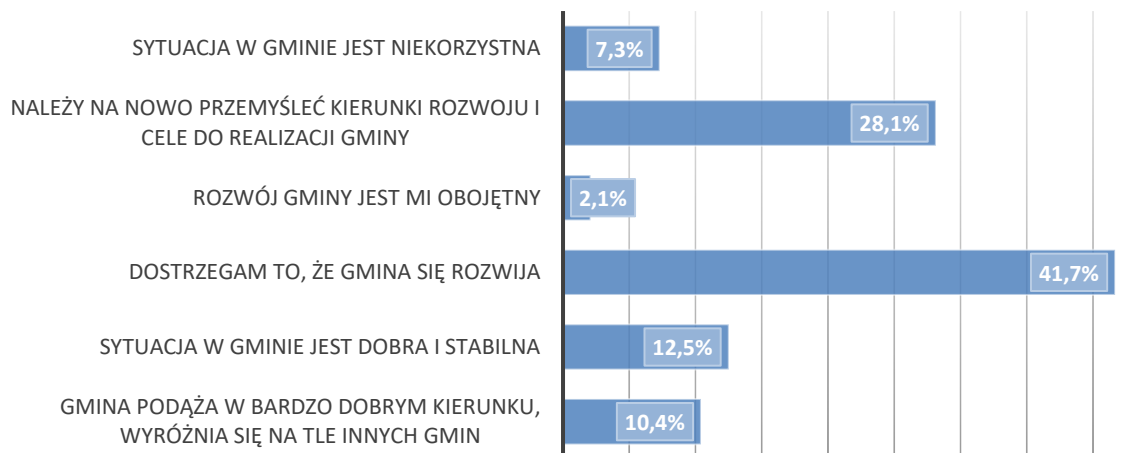
- „Zła komunikacja w wioskach oddalonych od Kałuszyna, brak pociągu, mało autobusów, brak jakichkolwiek miejsc do spędzenia czasu wolnego oprócz jednej pizzerii”.

„Odradziłabym że względu bezpieczeństwa. Brak chodników na wioskach to porażka, nie wspomnę o sygnalizacji świetlnej np. przy parku. Wyjazd na Warszawską graniczy z cudem. Trzeba liczyć na życzliwość kierowców żeby ustąpili pierwszeństwo. Pas środkowy na warszawskiej wyjeżdżając od strony szkoły trochę ułatwił sytuację, ale nie rozwiązał problemu jeśli chodzi o ogólne bezpieczeństwo”; „Brak możliwości rozwoju. Brak perspektyw dla młodych rodzin”.

W kolejnym pytaniu poproszono mieszkańców gminy o dokonanie oceny ogólnej sytuacji w Gminie Kałuszyn.

Wykres 38. Ocena ogólnej sytuacji w Gminie Kałuszyn.

OCENA OGÓLNEJ SYTUACJI W GMINIE KAŁUSZYN

Źródło: Badanie ankietowe.

Zdecydowana większość, bo 41,7% ankietowanych (40 osób) dostrzega fakt, że Gmina Kałuszyn się rozwija, a 28,1% (27 osób) twierdzi, że należy na nowo przemyśleć kierunki rozwoju i cele do realizacji Gminy. Zdaniem 7,3% respondentów (7 osób) sytuacja w Gminie jest niekorzystna. Grupa 12,5% respondentów (12 osób) uważa, że sytuacja w Gminie jest dobra i stabilna, zaś 10,4% (10 osób) widzi Gminę Kałuszyn wyróżniającą się na tle innych gmin, podążającą w bardzo dobrym kierunku. Rozwój Gminy Kałuszyn jest obojętny dla grupy 2,1% (2 osób) ankietowanych. Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Aby ocenić jakość usług publicznych świadczonych przez Samorząd na rzecz społeczności lokalnej ocenie poddano najważniejsze obszary funkcjonowania Gminy Kałuszyn, w tym m.in.: komunikację zbiorową, usługi medyczne, infrastrukturę drogową, opiekę społeczną, bezpieczeństwo publiczne, środowisko, czas wolny i ofertę kulturalną, rynek pracy, edukację oraz administrację publiczną.

Ankietowanych poproszono o ocenienie poszczególnych obszarów na 5 - ciostopniowej skali, gdzie 1 - oznacza ocenę bardzo niską a 5 bardzo wysoką. Na podstawie zebranych odpowiedzi obliczoną średnią oceną dla każdego obszaru.

Z analizy średnich ocen wystawionych przez Mieszkańców Gminy Kałuszyn poszczególnym obszarom wynika, że są oni najbardziej zadowoleni z tego jak w Gminie funkcjonują sfery:

- dostępności infrastruktury i usług edukacyjno - wychowawczych (szkoły, przedszkola, żłobek) - 75,0% ocen pozytywnych,
- dostępności infrastruktury i usług kulturalnych (Biblioteka Publiczna, Dom Kultury) - 64,6% ocen pozytywnych,
- dostępności i jakości sieci dróg gminnych - 58,3% ocen pozytywnych,
- dostępności infrastruktury i usług sportowo - rekreacyjnych (boiska, siłownie zewnętrzne, place zabaw) - 56,2% ocen pozytywnych.

Niemal równie dobrze Mieszkańcy Gminy oceniają zagospodarowania przestrzeni publicznej i estetyki otoczenia (placów, skwerów, miejsc spotkań) - 55,2% ocen pozytywnych oraz bezpieczeństwa publicznego - 51% ocen pozytywnych.

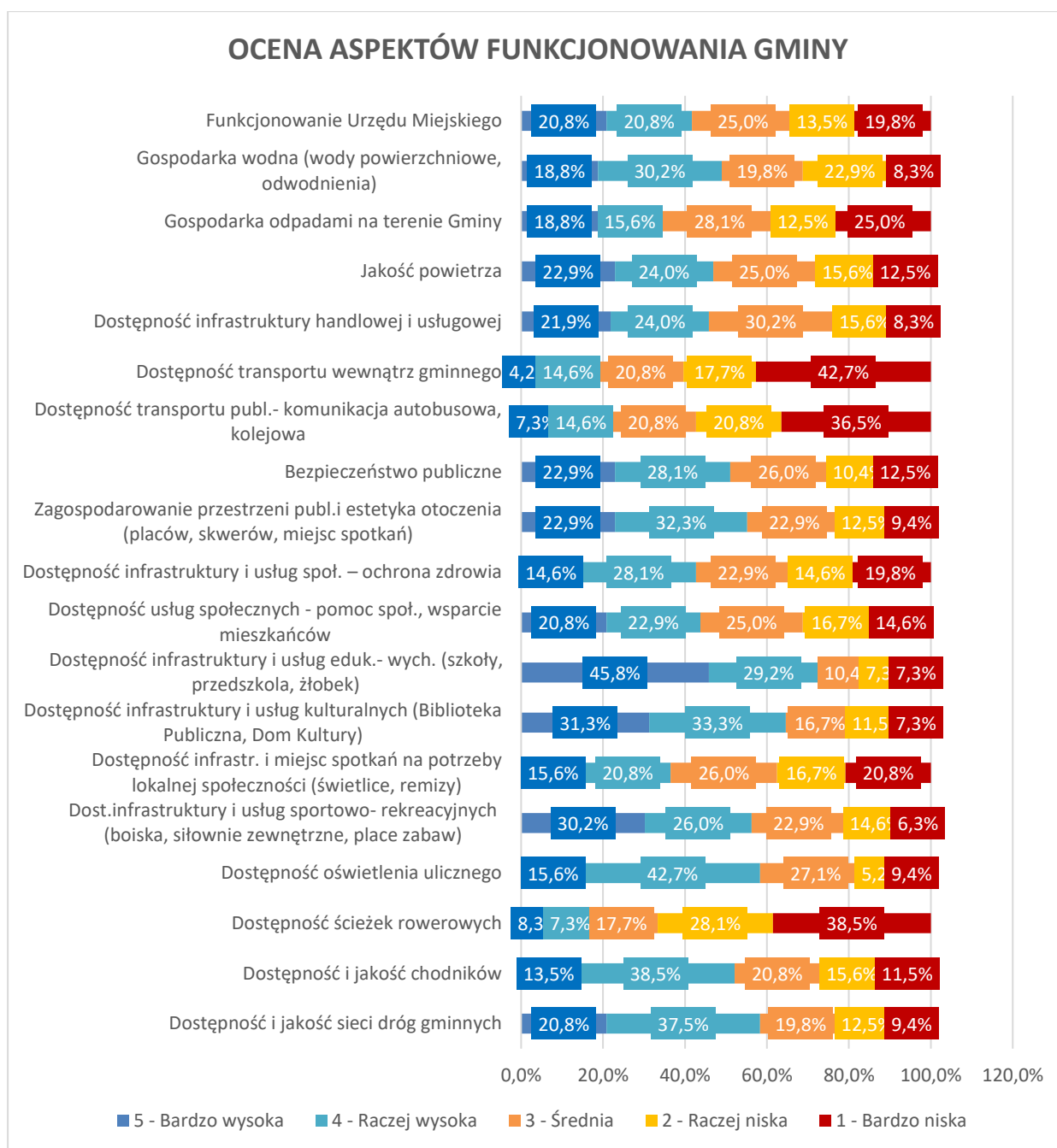
Natomiast wśród najgorzej ocenianych obszarów funkcjonowania Gminy Mieszkańcy wskazują na: **dostępność transportu wewnątrz gminnego** - 60,4% ocen negatywnych (w tym 42,7 % - ocen „1”), **dostępność ścieżek rowerowych** - 66,6% ocen negatywnych (w tym 38,5 % - ocen „1”) oraz **dostępność transportu publicznego - komunikacja autobusowa, kolejowa** - 57,3% ocen negatywnych (w tym 36,5% - ocen „1”).

Niezadowolenie wśród ankietowanych budzą:

- **dostępność miejsc spotkań na potrzeby lokalnej społeczności (świetlice, remizy)** - 37,5% (w tym 20,8% - ocen „1”)
- **gospodarka odpadami na terenie Gminy** - 37,5% (w tym 25% - ocen „1”)
- **dostępność infrastruktury i usług społecznych - ochrona zdrowia** - % (w tym 19,8% - ocen „1”).

Wykres poniżej przedstawia syntetyczne wyniki tej oceny.

Wykres 39. Ocena aspektów funkcjonowania Gminy Kałuszyn.

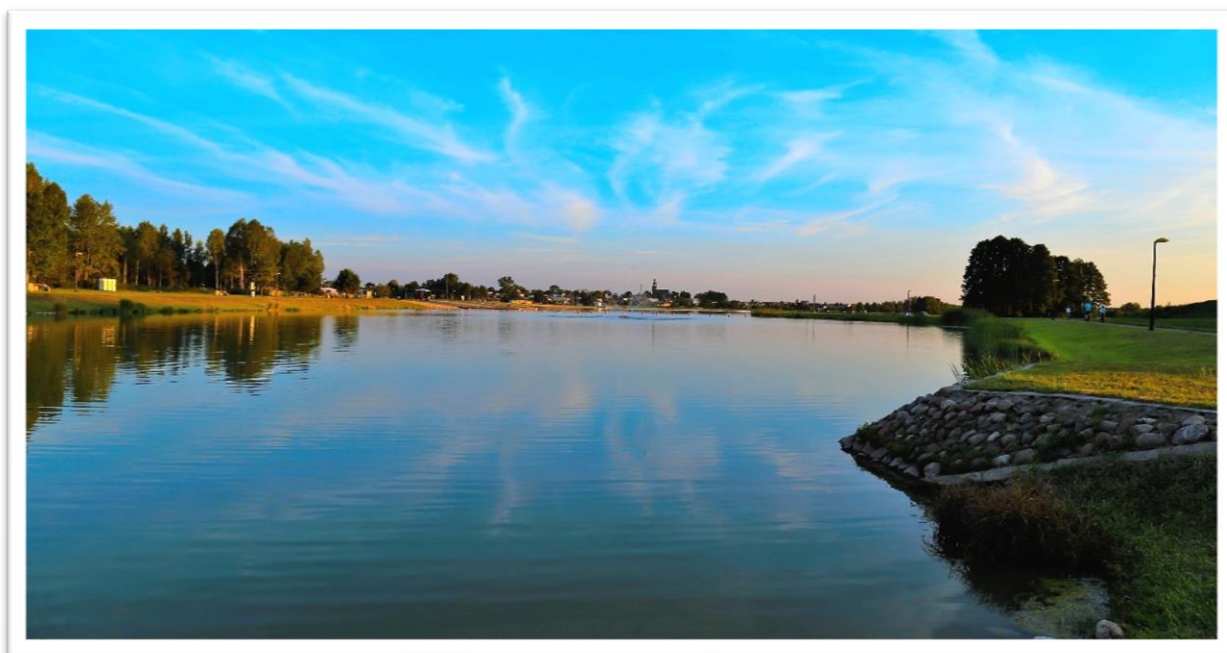
Źródło: Badanie ankietowe.

Podsumowując, badani najlepiej oceniają w Gminie: **dostępność infrastruktury i usług edukacyjno - wychowawczych (szkoły, przedszkola, żłobek) oraz dostępność infrastruktury i usług kulturalnych (Biblioteka Publiczna, Dom Kultury).**

Na uznanie zasługuje również pozytywnie odbierana **dostępność i jakość sieci dróg gminnych oraz dostępność infrastruktury i usług sportowo - rekreacyjnych (boiska, siłownie zewnętrzne, place zabaw).**

Największym plusem Gminy Kałuszyn jest zdaniem większości ankietowanych:

- położenie/lokalizacja, bliskość Warszawy
- natura, tereny zielone
- Zalew Karczunek
- ciche, spokojne miejsce
- tereny rekreacyjne
- otwartość władz gminy na potrzeby mieszkańców
- zwarta infrastruktura
- dużo imprez kulturalnych.

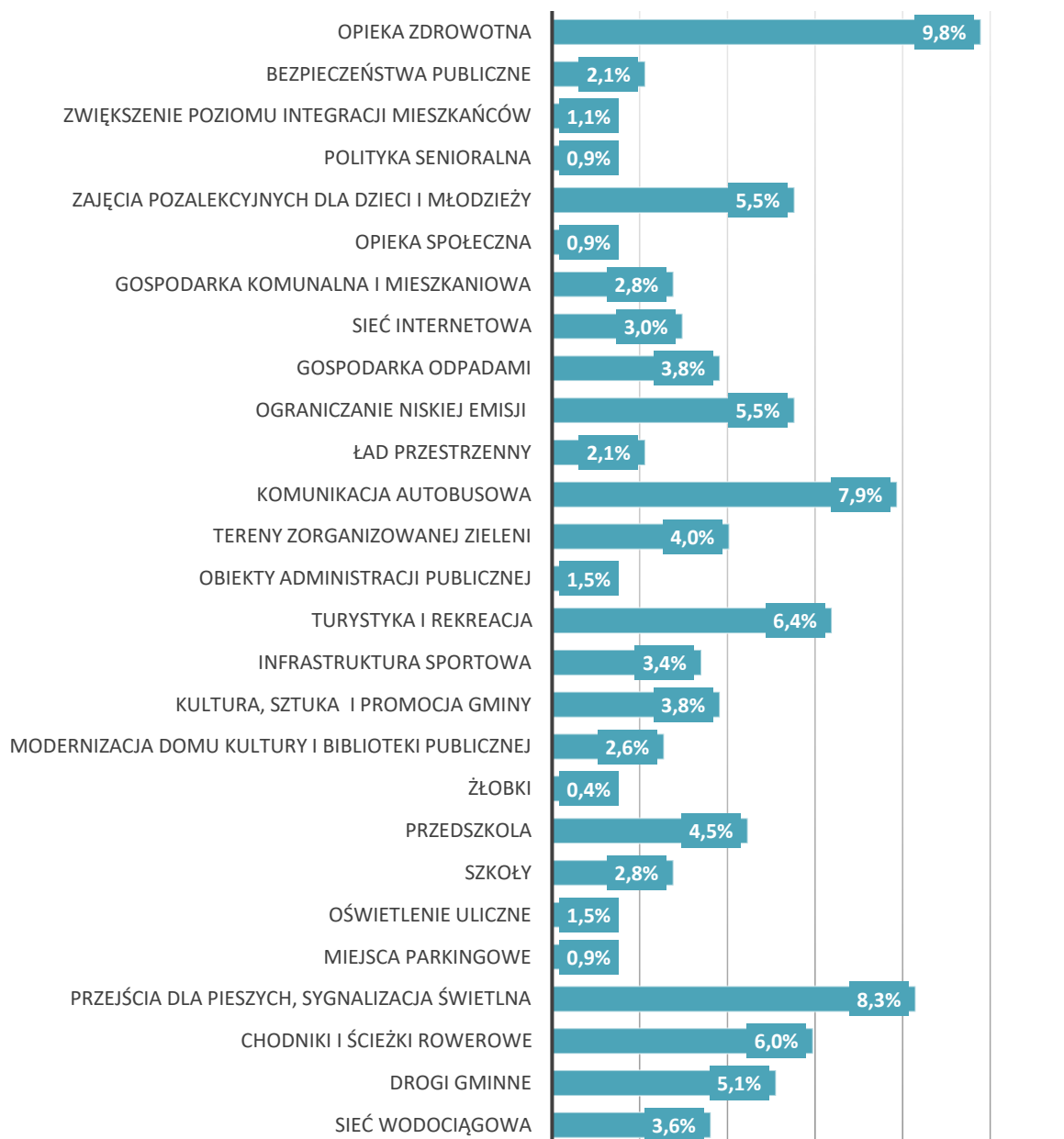
Największym minusem są zdaniem ankietowanych:

- brak ścieżek rowerowych
- brak miejsc pracy
- niska dostępność komunikacji publicznej - brak połączeń autobusowych i kolejowych
- zbyt rzadkie odrośnienie działek
- brak oferty pozalekcyjnej dla dzieci i młodzieży
- niska dostępność oświetlenia ulicznego i brak sygnalizacji świetlnej
- brak miejsc spotkań
- dostępność do Internetu
- brak kanalizacji wodnej i sieci gazowniczej w całej Gminie.

Przystępując do analizy obszarów funkcjonowania Gminy Kałuszyn, w które Gmina powinna inwestować w pierwszej kolejności, wyłania się kilka najważniejszych wskazanych przez Mieszkańców. Ankietowani identyfikowali problemy, wybierając spośród zamkniętego katalogu dostępnych odpowiedzi. Na wykresie przedstawiono najczęściej występujące wskazania.

Wykres 40. Najważniejsze inwestycje w Gminie Kałuszyn zdaniem ankietowanych.

PREFERENCJE MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE INWESTYCJI W GMINIE KAŁUSZYN

Źródło: Badanie ankietowe.

Poza zainteresowaniami respondentów z najmniejszą liczbą wskazań pozostały inwestycje w zakresie: budowy i modernizacji żłobka, budowy i modernizacji miejsc parkingowych oraz wsparcia i aktywizacji seniorów - polityki senioralnej i rozwoju opieki społecznej (np. "Klubu Senior +", świetlic środowiskowych).

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie 3 najważniejszych inwestycji/przedsięwzięć, które powinny być priorytetowo realizowane na terenie Gminy Kałuszyn. Odpowiedzi nie udzieliło 6 osób, natomiast 5 osób nie miało zdania.

Najbardziej istotne z punktu widzenia mieszkańców Gminy Kałuszyn są inwestycje dotyczące:

- wymiany pieców węglowych tzw. śmieciuchów
- budowy ścieżek rowerowych oraz tras do biegania - np. na trasie Kałuszyn - Milew
- budowy dróg gminnych, chodników i oświetlenia
- budowa sygnalizacji świetlnej, w tym na ul. Warszawskiej
- budowy obwodnicy Kałuszyna
- rozbudowy sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich
- rozbudowy Internetu na terenach wiejskich
- rozbudowy i modernizacji przedszkola i szkoły podstawowej
- poprawy dostępności opieki zdrowotnej
- poprawy dostępności komunikacji autobusowej i kolejowej
- utworzenie poczekalni dla dojeżdżających na dworcu autobusowym
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej
- stworzenie miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży
- stworzenie miejsc pracy.

Zdaniem respondentów najważniejszymi inwestycjami, które powinny być priorytetowo realizowane na terenie Gminy Kałuszyn są te dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury drogowej i ścieżek rowerowych, poprawy dostępności komunikacji autobusowej i kolejowej, stworzenia miejsc spotkań i organizacji przestrzeni publicznej oraz stworzenia warunków do rozwoju miejsc pracy.

W kolejnym pytaniu poproszono mieszkańców Gminy Kałuszyn o wskazanie co powinno być wizytówką Gminy Kałuszyn? Z czego Gmina Kałuszyn może być dumna, jakie atuty można wykorzystać do jej dalszego rozwoju?

Niemal wszyscy ankietowani jako wizytówkę Gminy Kałuszyn wskazali **Zalew Karczunek, park i tereny zielone**. Wśród proponowanych działań najczęściej podkreślano zwiększenie atrakcyjności Zalewu np. przez organizację imprez integracyjnych, koncertów, rozwój turystyki (kemping, stadnina koni, mini golf), latem - stworzenie atrakcji dla dzieci i młodzieży, zimą - udostępnienie sauny i miejsce przeznaczonych na rozpalanie ognisk niedaleko plaży.

Ankietowani Mieszkańcy formułują wizję Gminy Kałuszyn w roku 2030 jako **spokojną i zadbaną, czystą i ekologiczną, bogatą w dużą liczbę ofert pracy, wolną od wykluczeń komunikacyjnych, przyjazną Mieszkańcom**. Inne pożądane cechy to **nowoczesna, bezpieczna, rozwojowa, z dużą ilością ścieżek rowerowych i miejsc spotkań**.

Następna kwestia podjęta przez respondentów, dotyczyła tego, co można zrobić, aby ten cel wizji Gminy Kałuszyn osiągnąć w przyszłości. Respondenci najczęściej wskazywali na: współpracę i spotkania Samorządu z Mieszkańcami, inwestycje z wykorzystaniem funduszy ze środków unijnych, stworzenie warunków przyjaznych inwestycjom w nowe miejsca pracy, zatrzymać odpływ młodych i wykształconych. Oto przytoczona jedna z wypowiedzi: „przyciągać pracodawców, interesować się problemami młodzieży i stwarzać im warunki do pozostania w Gminie”.

Mieszkańcy Gminy najczęściej informacje o bieżących działaniach i aktywnościach Samorządu oraz na tematy lokalne czerpią z:

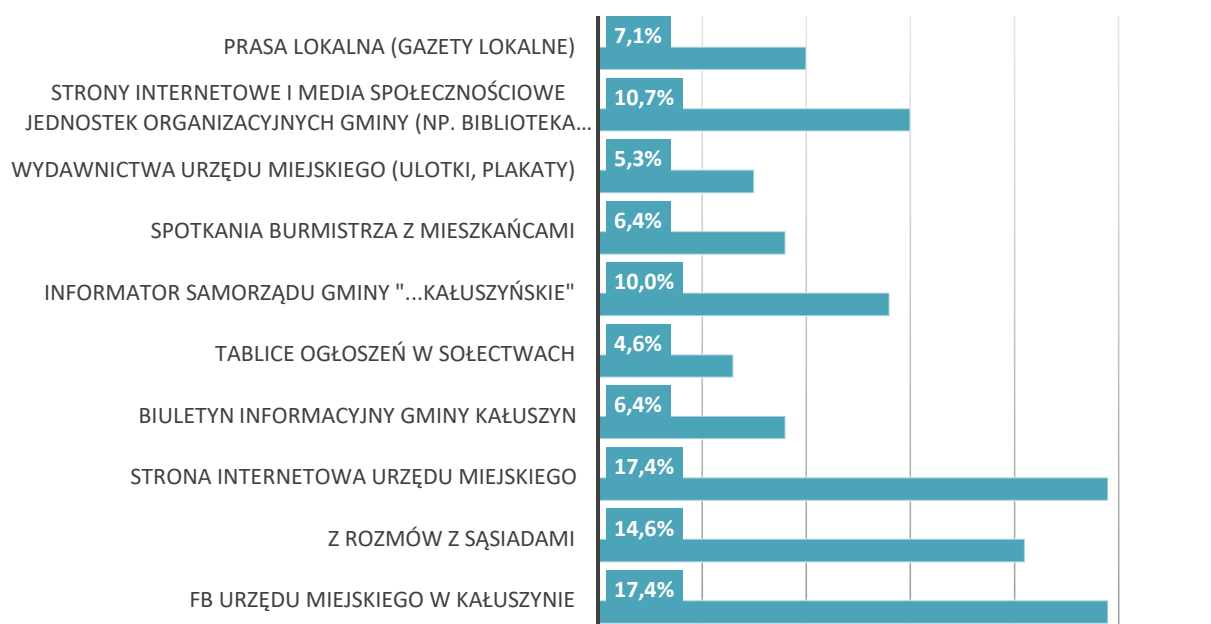
- strony internetowej Urzędu Miejskiego w Kałuszynie (17,4% ankietowanych)

- facebooka Urzędu Miejskiego w Kałuszynie (17,4% ankietowanych)
- rozmów z sąsiadami (14,6% ankietowanych)
- stron internetowych i mediów społecznościowych jednostek organizacyjnych Gminy np. Biblioteka Publiczna, Ośrodek Pomocy Społecznej itp. (10,7% ankietowanych).

Najrzadszej Mieszkańcy Gminy Kałuszyn korzystają z tablic ogłoszeń w sołectwach (4,6% ankietowanych).

Wykres 41. Źródła informacji o bieżących działaniach i aktywnościach Samorządu.

ŹRÓDŁA INFORMACJI O BIEŻĄCYCH DZIAŁANIACH I AKTYWNOŚCIACH SAMORZĄDU

Źródło: Badanie ankietowe.

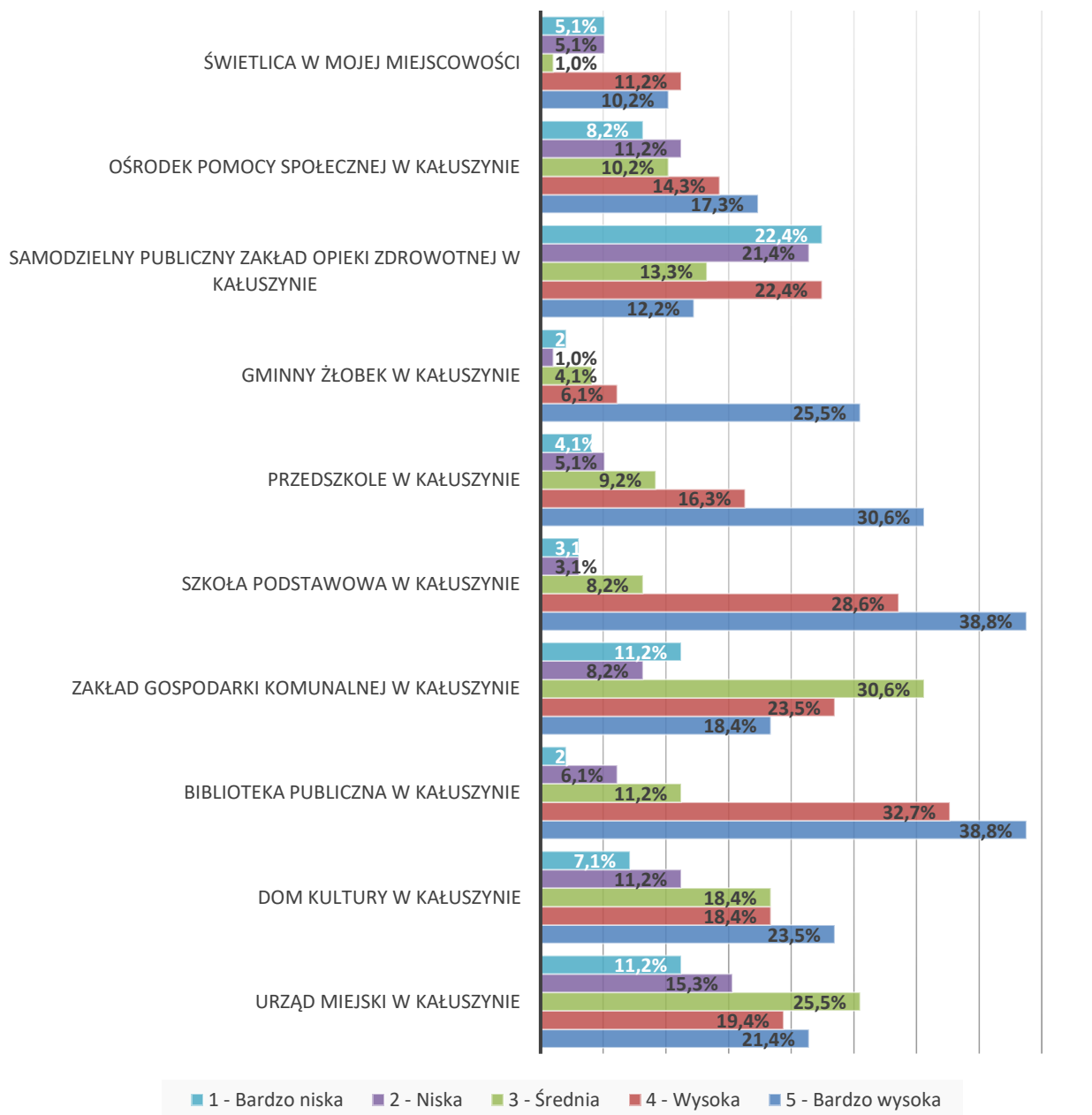
W badaniu ankietowym poruszono również tematykę związaną z oceną oferty różnych instytucji publicznych Gminy Kałuszyn.

Ankietowani najwyżej oceniają [Bibliotekę Publiczną w Kałuszynie](#) (38,8% ocen bardzo wysokich i 32,7% wysokich). Na drugim miejscu uplasowała się: [Szkoła Podstawowa w Kałuszynie](#) (38,8% ocen bardzo wysokich i 28,6% wysokich) a kolejno [Przedszkole w Kałuszynie](#) (30,6% ocen bardzo wysokich i 16,3% wysokich).

Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 42. Ocena oferty instytucji publicznych Gminy Kałuszyn.

OCENA OFERTY INSTYTUCJI PUBLICZNYCH W GMIENIE KAŁUSZYN

Źródło: Badanie ankietowe.

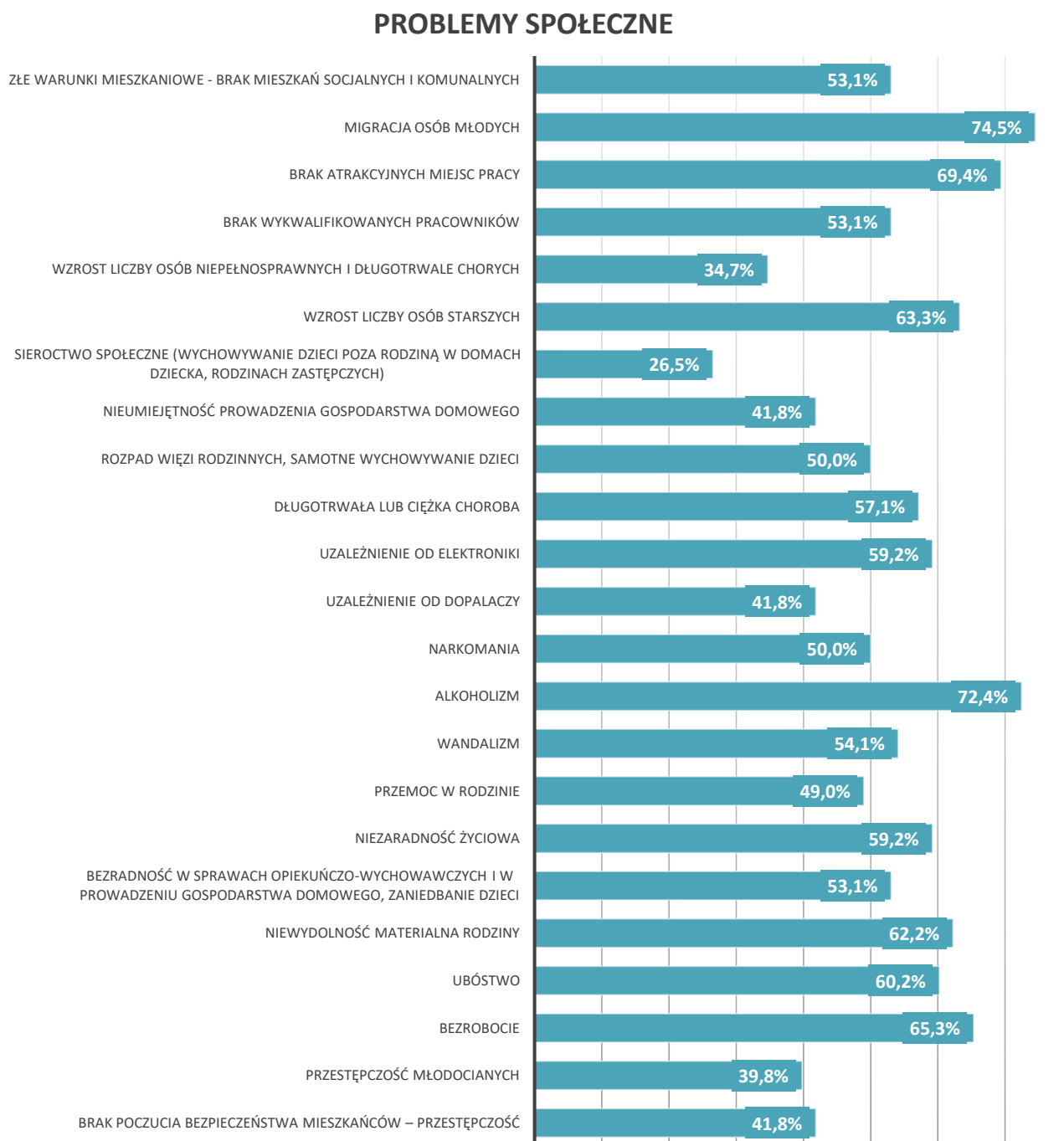
Przystępując do analizy **najważniejszych problemów społecznych** występujących na obszarze Gminy Kałuszyn, wyłania się kilka najważniejszych wskazanych przez Mieszkańców. Ankietowani identyfikowali problemy, wybierając spośród zamkniętego katalogu cech patologicznych. W opinii 74,5% badanych największym problemem społecznym Gminy Kałuszyn jest **migracja osób młodych**. Ponadto, obserwuje się problem **alkoholizmu** (72,4%). Zauważalnym problemem dla respondentów stają się: **brak atrakcyjnych miejsc pracy** (69,4%), **bezrobocie** (65,3%) oraz **wzrost liczby osób starszych** (63,3%).

Ponadto, najczęściej obserwuje się takie problemy jak: niewydolność materialna rodziny (62,2%), ubóstwo (60,2%), uzależnienie od elektroniki (59,2%) oraz niezaradność życiową (59,2%).

Istotnymi trudnościami w sferze społecznej dostrzeganymi przez 57,1% ankietowanych są problemy związane z długotrwałą lub ciężką chorobą.

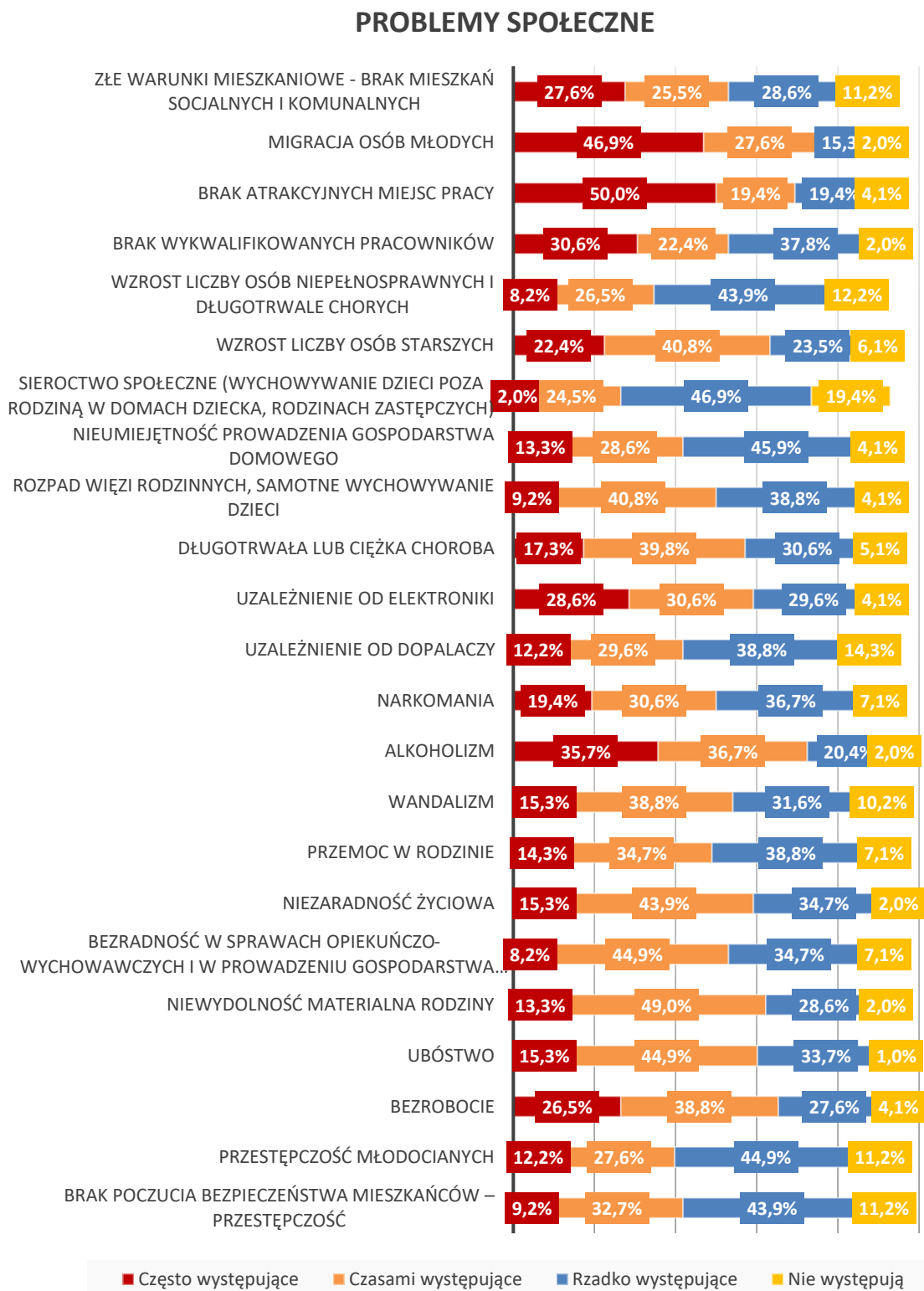
Poniżej prezentujemy hierarchię najważniejszych problemów społecznych Gminy Kałuszyn, zebranych na podstawie odpowiedzi na pytanie zamknięte (z wykorzystaniem kafeterii odpowiedzi). Dla czytelności wykresu nr 31, przedstawiono dane procentowe często i czasami występujących problemów społecznych (dla każdego problemów cech patologicznych przewidziano skalę 100%).

Wykres 43. Problemy społeczne występujące w Gminie Kałuszyn.

Źródło: Badanie ankietowe

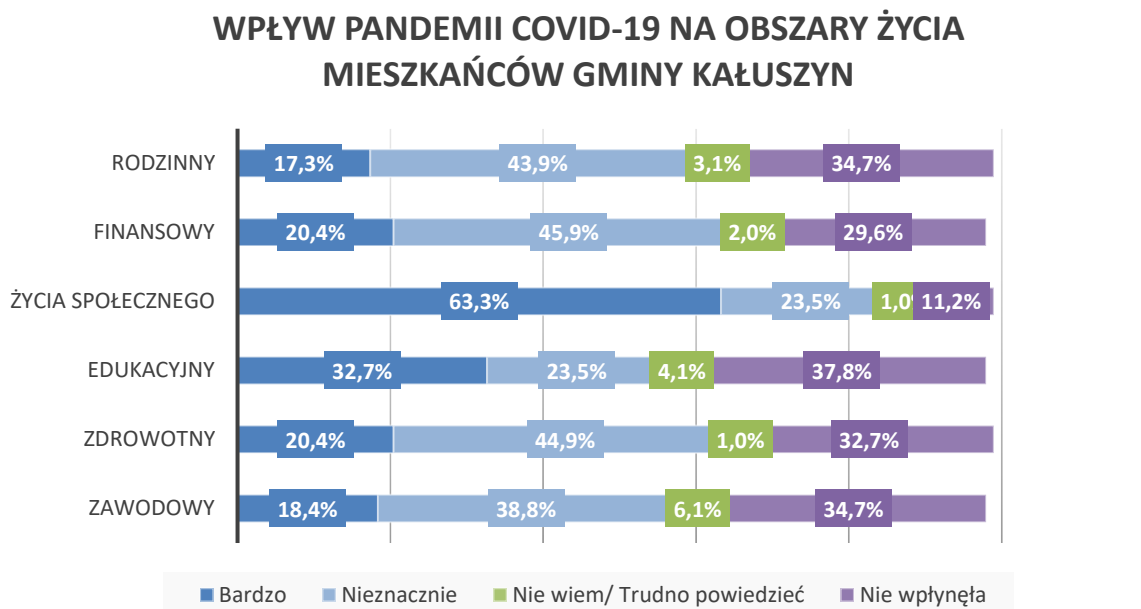
Wykres 44. Częstotliwość problemów społecznych występujących w Gminie Kałuszyn.

Źródło: Badanie ankietowe.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o opinię dotyczącą wpływu pandemii COVID - 19 na poszczególne obszary życia.

Wykres 45. Wpływ pandemii COVID-19 na obszary życia Mieszkańców Gminy Kałuszyn.

Źródło: Badanie ankietowe.

Dane pozyskane za pośrednictwem omawianej ankiety jasno wskazują, że sytuacja związana ze światową pandemią koronawirusa miała najbardziej dotkliwy wpływ na obszar życia społecznego ankietowanych (63,3%).

Nieznaczny wpływ pandemii COVID - 19 respondenci odczuli na finanse, zdrowie, obszar rodzinny. Największa grupa ankietowanych (37,8%) nie odczuła wpływu pandemii na edukację.

Następnie zapytano respondentów, jakie działania można podjąć, by ożywić sytuację wywołaną pandemią. Poniżej zestawienie kilku odpowiedzi zgodne z zapisem źródłowym/oryginalną pisownią:

- „spotkania on-line, aktywizacja społeczeństwa w ramach i z zachowaniem reżimu sanitarnego”,
- „powrócić do normalnych zasad kontaktów społecznych. Zachęcanie ludzi do utrzymywania ze sobą kontaktu, więcej spotkań na świeżym powietrzu”,
- „powolny, ale systematyczny powrót”,
- „organizowanie spotkań na świeżym powietrzu, więcej placów zabaw”,
- „bardziej dbać o działalność kulturalną”,
- „zaszczepić jak największą liczbę chętnych, dbałość o diagnostykę osób z podejrzeniem lub po przechorowaniu COVID-19”,
- „problem jest w obostrzeniach i niestosowaniu się do nich”,
- „jakieś udogodnienia dla przedsiębiorców - obniżenie podatku od nieruchomości”,
- „profilaktyka zdrowotna, zlecenie odpowiedniej ilości badań, zwrócenie uwagi na zdrowie psychiczną”,
- „nasza sytuacja nie zmieniła się. Jedynym minusem dla dzieci było nauczanie zdalne i brak kontaktu z rówieśnikami”,
- „może organizacja jakiś klubów dyskusyjnych. Do 19 jest naprawdę w miarę bezpiecznie, ale złodzieje się zdarzają dość często”.

Na koniec, poproszono ankietowanych o przekazanie pomysłów i propozycji w zakresie rozwoju Gminy, które można zrealizować. Poniżej zestawienie kilku odpowiedzi zgodne z zapisem źródłowym/oryginalną pisownią:

- „Najbardziej mi zależy na tym autobusie miejskim tak, bo jeździłby w obrębie gminy i młodzież lub nawet młodzi spotykający się ze znajomymi, lub starsze osoby które nie zawsze mają siłę dotrzeć same do własnego domu, wsiedliby w taki autobus i bezpiecznie tam dotarli, zamiast się włączyć przez kilka kilometrów, lub po ciemku nie zawsze jest to bezpieczne bo niby jest tu bezpiecznie ale nigdy nic nie wiadomo. uważam że wszyscy by ten pomysł poparli i byli pozytywnie do niego nastawieni, proszę to przemyśleć :))”,
- „Droga cmentarna, dworzec PKS, hala sportowa, basen”,
- „Na pewno budowa hali sportowej”,
- „Dobrym pomysłem jest kolej”,
- „W przyszłości mógłby powstać Dom PomoCY Społecznej, Stacja POgotowia Ratunkowego”,
- „Jeszcze raz: miejsce spotkań dla dzieciaków takie połączenie cukierni, świetlicy i klubu”,
- „Proszę nie ignorować mieszkańców. To mój pomysł”,
- „Ścieżki rowerowe z przystankami w ciekawych miejscach. Transport publiczny do Mrozów, rozwój kina samorządowego”,
- „Zwiększenie atrakcyjności turystycznej”,
- „Sygnalizacja świetlna na ul. Warszawskiej, położenie nawierzchni asfaltowej na części drogi prowadzącej z Nowych Groszk w kierunku stacji PKP w Sosnowym”,
- „Nauczanie więcej niż 2 języków w szkole, zajęcia dla uczniów, które przygotowują je do dorosłego życia np. załatwianie spraw w różnych urzędach, savoir vivre, zakładanie firmy itp., wdrażanie osób starszych do korzystania z Internetu itp.”,
- „Większy plac zabaw dla dzieci, rozbudowa Domu Kultury, Modernizacja Dworca PKS”,
- „1. Zagospodarowanie dołu przy cmentarzu dla młodzieży - skate park, boisko do streetballa, boisko do squasha, 2. Miejsce spotkań dla młodzieży - budynek, w którym można spędzać czas popołudniami - grać w ping ponga czy rzutki itp.3. Zagospodarowanie jakiegoś nowego terenu zielonego np. kawałek lasu dz. nr 2010 na osiedlu za szkołą jako taki drugi a'la park - alejki, ławki4. Dom Kultury - zajęcia popołudniowe:- zumba lub aerobik dla dzieci i młodzieży - tylko nie takie, że przez pół roku uczy się jednego układu, tylko wprowadzać urozmaicenia - akrobatyka dla chłopców 12 - 15 lat, 5. Trener tenisa - nauka dla dzieci i młodzieży, 6. Zalew Karczunek- zjeżdżalnia do wody - park trampolin, park linowy, 7. imprezy integrujące społeczność gminy - coś jak turniej sołectw, turniej rodzin, turniej scrabble, 8. Konkursy z nagrodami - na wiersze, piosenki, zdjęcia, obrazy, 9. rozbudowa placu zabaw na terenie przedszkola”,
- „Place zabaw w każdej wsi, sieć gazownicza, dom pomocy”,
- „Dbłość o obszary, które są najsłabsze”.

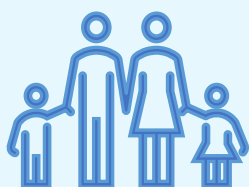
PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWANEGO

Przedstawiony w niniejszym raporcie materiał badawczy zawiera informacje odnośnie do opinii Mieszkańców Gminy Kałuszyn w wielu ważnych dla Gminy kwestiach. Głównym celem badania było zweryfikowanie poglądów Mieszkańców na temat funkcjonowania kluczowych obszarów Gminy oraz poznanie oczekiwań, co do jej przyszłości. Badanie inauguruje proces budowy Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn na lata 2021 - 2030, dostarczając materiałów diagnostycznych, jak również inspiracji w kontekście definiowania kierunków rozwoju Gminy.

W badaniu ankietowym wzięło udział 98 osób, zatem raport prezentuje opinię nielicznej grupy badawczej w stosunku do liczby Mieszkańców zameldowanych w Gminie Kałuszyn (ok. 5 900). Od maja do lipca br. zostało przeprowadzone badanie ankietowe dotyczące opracowania Strategii Rozwoju Gminy Kałuszyn do roku 2030. Ankieta była udostępniona w wersji elektronicznej na stronach Urzędu Miejskiego w Kałuszynie. W ten sposób umożliwiono w czasach pandemii COVID - 19 włączenie opinii Mieszkańców w proces diagnozowania sytuacji w Gminie Kałuszyn. Głównym celem badania było zebranie opinii mieszkańców na temat jakości życia w Gminie, problemów i potrzeb oraz preferowanych kierunków rozwoju Gminy.

W badaniu ankietowym wzięło udział 98 osób, z czego 69,4% respondentów stanowiły kobiety. Ogólna charakterystyka Mieszkańców przedstawia się następująco - najliczniejszy udział w ankiecie wzięły osoby w wieku między 35 a 44 lata (34,7%), z wykształceniem wyższym magisterskim (33,7%), aktywne zawodowo (81,5%), pracujące na terenie Gminy Kałuszyn (40,8%), określające swój status materialny jako „raczej dobry” (74,5%), mieszkające w Gminie od urodzenia (59,2%) i w niej zameldowane (88,8%).

Ze względu na rodzaj gospodarstwa domowego najliczniejszą grupę wśród ankietowanych stanowiły osoby należące do rodziny jednopokoleniowej - rodzice plus 1 - 2 dzieci (36,7% badanych) z powierzchnią użytkową domu/mieszkania (przypadającą na 1 członka gospodarstwa domowego) - powyżej 36 m kw. (31,6% ankietowanych). Zdecydowana większość uczestniczących w badaniu zamieszkuje w sołectwach: Kałuszyn (70,4%) oraz Sinołęka, Chrościce, Mroczyki, Kluki (po 3,1%).

Ponad połowa Mieszkańców jest raczej zadowolona z faktu bycia Mieszkańcem Gminy Kałuszyn (58,2%), lubi swoją społeczność lokalną (70,4%), realizowała wspólne działania sąsiedzkie (33,7%) oraz uczestniczyła w wydarzeniach społecznych organizowanych w Gminie przed pandemią (80,6%).

Zdecydowana większość ankietowanych 83,7% nie przynależy do stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, zaś 34,7% badanych angażuje się w organizację działań szkoły, będąc członkiem trójki klasowej. Większość ankietowanych 44,9% oraz członkowie ich rodzin nie uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne na terenie Gminy Kałuszyn.

Ponad połowa ankietowanych rozlicza PIT w Gminie Kałuszyn (59,2%) a znaczna większość ankietowanych (89,8%) systematycznie reguluje opłaty i podatki gminne (np. odpady, woda, ścieki). Znaczna część ankietowanych robi zakupy podstawowych artykułów spożywczych w supermarkecie na terenie Gminy (63,3%), a w drodze do pracy korzysta z własnego samochodu (53,1%), przy czym zdecydowana większość 35,7% ankietowanych pracuje w odległości 0-5 km od miejsca zamieszkania.

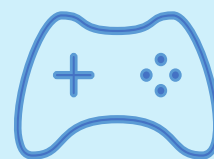
Zdecydowana większość ankietowanych 41,7% dostrzega fakt, że Gmina Kałuszyn się rozwija a niemal połowa ankietowanych 43,9% poleciłoby Gminę Kałuszyn do zamieszkania.

W uzasadnieniu najczęściej wskazywano na: dobre położenie geograficzne, bardzo szybki rozwój oraz atrakcje turystyczne Gminy Kałuszyn.

Niemal wszyscy ankietowani jako wizytówkę Gminy Kałuszyn wskazali Zalew Karczunek, park i tereny zielone.

Największym plusem Gminy Kałuszyn zdaniem większości ankietowanych jest:

natura i tereny zielone, Zalew Karczunek i tereny rekreacyjne, cisza i spokój, zwarta infrastruktura.

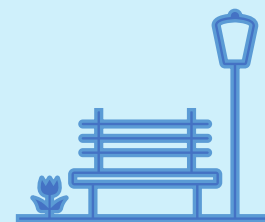

Odmienne respondenci oceniali: brak ścieżek rowerowych i miejsc pracy, brak komunikacji autobusowej i kolejowej, brak oferty pozalekcyjnej dla dzieci i młodzieży, brak miejsc spotkań oraz brak kanalizacji wodnej i sieci gazowniczej w całej Gminie.

Oceniając aktualną sytuację w Gminie Kałuszyn zdecydowana większość, bo 40,6% ankietowanych dostrzega fakt, że Gmina Kałuszyn się rozwija.

Respondenci poproszeni o dokonanie oceny poszczególnych aspektów funkcjonowania gminy, najlepiej ocenili: dostępność infrastruktury i usług edukacyjno - wychowawczych (szkoły, przedszkola, żłobek) - (75,0%), dostępność infrastruktury i usług kulturalnych (Biblioteka Publiczna, Dom Kultury) - (64,6%), dostępność i jakość sieci dróg gminnych - (58,3%).

Znaczna liczba ankietowanych wysoko oceniła: dostępność infrastruktury i usług sportowo - rekreacyjnych (boiska, siłownie zewnętrzne, place zabaw) - (56,2%).

Najważniejszymi obszarami Gminy Kałuszyn, w które należy zainwestować w pierwszej kolejności - z punktu widzenia Mieszkańców są: poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej (9,8%), budowa/rozbudowa i modernizacja przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej (8,3%), rozwój komunikacji autobusowej (7,9%), rozbudowa i modernizacja bazy turystyczno - rekreacyjnej - akwenów wodnych, tras biegowych, rowerowych, pieszych (6,4%), budowa/rozbudowa i modernizacja chodników i ścieżek rowerowych (6,0%) oraz działania zmierzające do ograniczania niskiej emisji - wymiana pieców węglowych, instalacja OZE- (5,5%).

Zdaniem respondentów najważniejszymi inwestycjami, które powinny być priorytetowo realizowane na terenie Gminy Kałuszyn są te dotyczące: budowy i modernizacji infrastruktury drogowej/ towarzyszącej i ścieżek rowerowych, poprawy dostępności komunikacji autobusowej i kolejowej, stworzenia miejsc spotkań i organizacji przestrzeni publicznej oraz stworzenia warunków do rozwoju miejsc pracy.

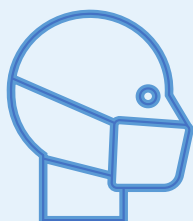
Ankietowani wskazywali potrzeby w zakresie zwiększenia atrakcyjności turystycznej oraz poprawy dostępności opieki zdrowotnej. Respondenci zwracają uwagę na wymianę pieców węglowych tzw. śmieciuchów.

W badaniu ankietowym poruszono również tematykę związaną z oceną oferty różnych instytucji publicznych Gminy Kałuszyn. Ankietowani najwyżej oceniają Bibliotekę Publiczną w Kałuszynie, Szkołę Podstawową w Kałuszynie oraz Przedszkole w Kałuszynie.

W opinii 74,5% badanych największym problemem społecznym Gminy Kałuszyn jest migracja osób młodych. Na terenie Gminy obserwuje się ponadto problem alkoholizmu (72,4%). Zauważalnymi problemami dla respondentów stają się: brak atrakcyjnych miejsc pracy (69,4%), bezrobocie (65,3%) oraz wzrost liczby osób starszych (63,3%). Istotnym problemem sfery społecznej dostrzeganym

przez 62,2% ankietowanych jest niewydolność materialna rodziny a także ubóstwo (60,2%), uzależnienie od elektroniki (59,2%) oraz niezaradność życiowa (59,2%).

Ankietowani Mieszkańcy formułują wizję Gminy Kałuszyn w roku 2030 jako spokojną i zadbaną, czystą i ekologiczną, bogatą w dużą liczbę ofert pracy, wolną od wykluczeni komunikacyjnych, przyjazną Mieszkańcom. Inne pożądane cechy to nowoczesna, bezpieczna, rozwojowa, z dużą ilością ścieżek rowerowych i miejsc spotkań. Aby ten cel wizji osiągnąć w przyszłości najczęściej wskazywano na: współpracę i spotkania Samorządu z Mieszkańcami, inwestycje z wykorzystaniem funduszy ze środków unijnych, stworzenie warunków przyjaznych inwestycjom w nowe miejsca pracy, zatrzymać odpływ młodych i wykształconych.

W ostatnim pytaniu poproszono badanych o opinię dotyczącą wpływu pandemii COVID - 19 na poszczególne obszary życia. Dane pozyskane za pośrednictwem omawianej ankiety jasno wskazują, że sytuacja związana ze światową pandemią koronawirusa miała najbardziej dotkliwy wpływ na obszar życia społecznego ankietowanych (63,3%).

Nieznaczny wpływ pandemii COVID - 19 respondenci odczuli na finanse, zdrowie, obszar rodzinny. Największa grupa ankietowanych (37,8%) nie odczuła wpływu pandemii na edukację.

Podsumowując wyniki przeprowadzonego badania w kontekście prowadzenia dalszych prac strategicznych warto w szczególności zwrócić uwagę na następujące wyzwania rozwojowe stojące przed Gminą Kałuszyn, tj.:

- rozwój infrastruktury kulturalnej, usług czasu wolnego i tworzenie miejsc spotkań
- budowy i modernizacji infrastruktury drogowej i ścieżek rowerowych,
- poprawy dostępności komunikacji autobusowej i kolejowej,
- tworzenie warunków do rozwoju miejsc pracy,
- doskonalenie opieki medycznej i ochrony zdrowia,
- aktywna ochrona środowiska wraz z doskonaleniem infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Głównym zadaniem Władz Gminy Kałuszyn jest **prowadzenie polityki rozwoju, mającej na celu tworzenie warunków dla poprawy jakości życia jak najszerzej grupie mieszkańców, w jak najszerszym zakresie.**

Proces ten jest możliwy wyłącznie przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Najważniejsze wnioski z diagnozy, wokół których Władze Gminy Kałuszyn powinny koncentrować swe działania to:

- wprowadzenie rozwiązań służących przywróceniu dodatniego salda migracji i przyrostu naturalnego,
- rozwój przedsiębiorczości głównie poprzez zwiększenie jego potencjału w zakresie przyciągania inwestorów,
- kształtowanie atrakcyjności osadniczej przez zaspokajanie potrzeb mieszkańców i dostosowywanie standardów usług publicznych,
- poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej,
- rozwój infrastruktury na rzecz mieszkańców i przedsiębiorców,
- poprawa warunków komunikacyjnych,
- podnoszenie atrakcyjności turystycznej i promocję gminy,
- poprawa jakości powietrza - powinna stanowić jeden z głównych priorytetów na najbliższe lata.

Spis skrótów

UM - Urząd Miejski,

NGO - (ang. non-government organization) - organizacja pozarządowa,

DK - Dom Kultury,

UTW - Uniwersytet III Wieku,

NFZ - Narodowy Fundusz Zdrowia,

KP - Komisariat Policji,

OSP - Ochotnicza Straż Pożarna,

SPZOZ - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

Spis tabel

Tabela 1. Ludność Gminy Kałuszyn wg płci z podziałem na miasto i teren wiejski.	11
Tabela 2. Biologiczne grupy wieku w Gminie Kałuszyn w 2020 r.	12
Tabela 3. Migracje ludności Gminy Kałuszyn w wybranych latach.	14
Tabela 4. Liczba dzieci i oddziałów szkolnych w Gminie Kałuszyn w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021.	16
Tabela 5. Liczba nauczycieli i etatów w Gminie Kałuszyn w podziale na stopnie awansu.	16
Tabela 6. Zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty - rok szkolny 2019/2020.	18
Tabela 7. Stan wypożyczeń zbiorów bibliotecznych w 2020 r.	23
Tabela 8. Obszary i obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków w Gminie Kałuszyn.	31
Tabela 9. Struktura organizacyjna Przychodni Opieki Zdrowotnej w Kałuszynie.	34
Tabela 10. Rodzaj wsparcia oraz podział na zadania własne gminy i zlecone.	40
Tabela 11. Rodzaj wsparcia udzielonego w Gminie Kałuszyn w ramach pomocy społecznej.	40
Tabela 12. Stan mienia komunalnego Gminy Kałuszyn.	45
Tabela 13. Zbycie nieruchomości gruntowych przez Gminę Kałuszyn w 2020 roku.	45
Tabela 14. Stan komunalnych zasobów mieszkalnych i użytkowych.	46
Tabela 15. Zestawienie zdarzeń w Gminie Kałuszyn w latach 2019 - 2020.	48
Tabela 16. Interwencje policyjne w Gminie Kałuszyn w latach 2019 i 2020.	49
Tabela 17. Zestawienie zdarzeń w brały udział jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej z Gminy Kałuszyn.	49
Tabela 18. Liczba oraz struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Kałuszyn wg klas wielkości.	55
Tabela 19. Formy prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w Gminie Kałuszyn.	56
Tabela 20. Liczba gospodarstw rolnych wg powierzchni rolnej/ha w Gminie Kałuszyn.	57
Tabela 21. Pomniki przyrody ożywionej objęte ochroną w Gminie Kałuszyn.	64
Tabela 22. Pomniki przyrody nieożywionej objęte ochroną w Gminie Kałuszyn.	64
Tabela 23. Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy Kałuszyn w 2020 r.	72
Tabela 24. Ilość wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie gminy, unieszkodliwionych i pozostałych do usunięcia wg stanu na koniec 2020 roku.	73
Tabela 25. Rodzaj stosowanego paliwa i liczba źródeł ciepła w Gminie Kałuszyn.	74
Tabela 26. Drogi powiatowe zamiejskie.	81
Tabela 27. Ulice powiatowe w mieście Kałuszyn.	82
Tabela 28. Stan ulic zaliczonych do kategorii dróg gminnych w mieście Kałuszyn w 2013 i 2020 roku.	82
Tabela 29. Stan dróg gminnych na terenie wiejskim gminy Kałuszyn w 2013 i 2020 roku.	83
Tabela 30. Sprzedaż wody z poszczególnych ujęć w Gminie Kałuszyn w latach 2019 - 2020.	85
Tabela 31. Ilość przyjętych ścieków do oczyszczalni w 2019 i 2020.	86
Tabela 32. Planowane i wykonane dochody budżetu Gminy Kałuszyn w 2020 r.	92
Tabela 33. Wykonane dochody własne Gminy Kałuszyn w latach 2019-2020.	92
Tabela 34. Planowane i wykonane wydatki budżetu Gminy Kałuszyn w 2020 r.	93
Tabela 35. Struktura wydatków budżetu Gminy Kałuszyn w latach 2019 - 2020 r.	93
Tabela 36. Zadania inwestycyjne realizowane przez Gminę Kałuszyn w 2020 roku wraz z poniesionymi nakładami.	95
Tabela 37. Struktura respondentów ze względu na miejsce zamieszkania.	100

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Kałuszyn.	7
Rysunek 2. Gmina Kałuszyn.....	7

Ponadto wszystkie fotografie wykorzystane na potrzeby dokumentu zostały pozyskane z Urzędu Miejskiego w Kałuszyne.

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Gminy Kałuszyn w latach 2014 - 2020 z podziałem na płeć.	11
Wykres 2. Struktura przestrzenna rozmieszczenia ludności z podziałem na miasto i teren wiejski w wybranych latach.	12
Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Kałuszyn na przełomie lat 2002 - 2020.	13
Wykres 4. Małżeństwa i rozwody na 1000 ludności w Gminie Kałuszyn w latach 2014 - 2019 r.	14
Wykres 5. Stan cywilny mieszkańców Gminy Kałuszyn.	15
Wykres 6. Liczba osób w wieku 0-15 lat zameldowanych w Gminie Kałuszyn w latach 2016 - 2020.	19
Wykres 7. Liczba ludności na 1 ogólnodostępną aptekę w latach 2016 - 2020.	35
Wykres 8. Stan mieszkalnictwa w Gminie Kałuszyn w latach 2015 - 2020.	43
Wykres 9. Liczba mieszkań oddanych do użytku w Gminie Kałuszyn w latach 2015 - 2020.	44
Wykres 10. Podmioty Gospodarki Narodowej w Gminie Kałuszyn w latach 2015 - 2020.	56
Wykres 11. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowego w Gminie Kałuszyn w latach 2016 - 2020.	58
Wykres 12. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w Gminie Kałuszyn w latach 2014 - 2019.	59
Wykres 13. Struktura respondentów ze względu na płeć.	99
Wykres 14. Struktura respondentów ze względu na wiek.	100
Wykres 15. Struktura respondentów ze względu na rodzaj gospodarstwa domowego.	101
Wykres 16. Struktura respondentów ze względu na powierzchnię użytkową domu/mieszkania.	102
Wykres 17. Struktura respondentów ze względu na poziom wykształcenia.	102
Wykres 18. Struktura respondentów ze względu na status zawodowy.	103
Wykres 19. Struktura respondentów ze względu na miejsce pracy.	103
Wykres 20. Struktura respondentów ze względu na sytuację materialną.	104
Wykres 21. Struktura respondentów ze względu na okres zamieszkania w Gminie Kałuszyn.	104
Wykres 22. Struktura respondentów ze względu na okres zamieszkania w Gminie Kałuszyn.	105
Wykres 23. Poziom zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem Gminy Kałuszyn.	106
Wykres 24. Stosunek mieszkańców Gminy Kałuszyn do sąsiadów.	106
Wykres 25. Stosunek mieszkańców Gminy Kałuszyn do społeczności lokalnej.	107
Wykres 26. Wzajemne relacje sąsiedzkie.	107
Wykres 27. Udział w wydarzeniach organizowanych przez Urząd Miejski w Kałuszynie.	108
Wykres 28. Członkostwo w stowarzyszeniach/organizacjach pozarządowych.	108
Wykres 29. Członkostwo w trójce klasowej, zaangażowanie się w organizację działań szkoły.	109
Wykres 30. Udział w ostatnich wyborach samorządowych.	109
Wykres 31. Rozliczenie PIT w Gminie Kałuszyn.	110
Wykres 32. Regularne rozliczanie podatków i opłat gminnych.	110
Wykres 33. Udział w zajęciach pozalekcyjnych na terenie Gminy Kałuszyn.	111
Wykres 34. Odległość do miejsca pracy.	112
Wykres 35. Środek transportu w drodze do pracy.	112
Wykres 36. Miejsce zakupów podstawowych artykułów spożywczych.	113
Wykres 37. Czy poleciliby Państwo znajomym Gminę Kałuszyn do zamieszkania?	114
Wykres 38. Ocena ogólnej sytuacji w Gminie Kałuszyn.	115
Wykres 39. Ocena aspektów funkcjonowania Gminy Kałuszyn.	116
Wykres 40. Najważniejsze inwestycje w Gminie Kałuszyn zdaniem ankietowanych.	119
Wykres 41. Źródła informacji o bieżących działaniach i aktywnościach Samorządu.	121
Wykres 42. Ocena oferty instytucji publicznych Gminy Kałuszyn.	122
Wykres 43. Problemy społeczne występujące w Gminie Kałuszyn.	123
Wykres 44. Częstotliwość problemów społecznych występujących w Gminie Kałuszyn.	124
Wykres 45. Wpływ pandemii COVID-19 na obszary życia Mieszkańców Gminy Kałuszyn.	125